

statell. Bar. in l. 1. §. ad bona, & l. 1. in peractis, ff. de in-
re fisci, §. de possessione non transferenda nisi §. 3. appre-
hensionis, cum duobus, §. idem respondit, ff. pro so-
cio, Mart. Laud. in tract. de fisco, numer. 63. Sost. lun.
in cons. 12. 7. volum. 1. Boer. in decisi. 167. numero no-
no, & quia succedat in ius condemnati, tenetur futuri
facere §. 1. creditoribus omnibus, l. 1. & l. 1. tuteas, §. si v-
bare, no. ff. de fideiuss. Bar. in l. 1. C. de fideiuss. Alber.
in l. actione, §. publicatione, ff. pro socio, Bened. in c.
Raimundus, in vertic. uxorem, num. 8. de testat. Cal-
can. in consil. 66. num. 5. in fin. vbi dicit co-pimuncem
& post eum Clar. in pract. crimin. quest. 78. num. 23.
Dost. Becus in cons. 57. numer. 4. vbi dicit co-pimun-
nem, & in tantum transeunt in fiscum, quod condē-
natus liberatur a suis creditoribus, qui eum de cetero
10] non solent non possunt glo. l. 1. Lib. debitori de-
portato, ff. de fideiuss. vbi ideo ad eiusdem non potest
accedere, Bar. in l. 1. vbi inquit, ff. de eadem, Calcan. dicto
consil. 69. num. 3. in fine & Bar. in l. 1. tam mandatori
num. 1. secundo, C. de non num. pecu. inquit quod
etiam naturali obligatione condemnatus liberatur, &
iura naturalia transeunt in fiscum, Calcan. loco
predicto, Clar. loco item supra citato, & talis debitor
condemnatus non potest debitorum suum conueni-
re [11] vel contra eum actiones exercere, l. 1. C. ad leg.
iul. de vi public. dicta l. 1. debitori, ff. de fideiuss. Bar.
in l. 1. creditor, ff. de solu. Doc. consil. 35. columna prima.
& licet usufructus non transeat in fiscum, tamen co-
modatus vendi, & fruendi [12] in eum transferatur, si
postulauerit, §. subter, ff. de adulter. Nellus in tractat.
bannito, in 1. par. 1. temp. quest. 17. Alexan. qui tamen
declarat in l. 1. finita, §. si de vestigiis, numer. 5. ff.
de dam. infect. & voluerunt multi, quod etiam iudi-
ci commodatus [13] transeat in fiscum, Specul. in ut.
de feud. §. quoniam, ver. 40. Alber. in tractat. itat. in
3. par. quest. 1. 6. sed quia multi tenent contrarium, pro
aunc non firmo.

[14] Illi tamen quod competit alicui ad consequē-
dam alimenta non venit in generali omnium bono-
rum confiscatione, Specul. in titul. de evocaco. §. se-
quitur, numero undecimo, circa fin. vers. alimenta
quoque, vbi dicit quod filio condemnato pater non
cogitur dare curia alimenta, quia ad illa non tenetur
indistincte, sed eo solum casu non potest operari, vel
alias sibi providere, & quia legatum alimentorum et-
iam condemnato debetur, prima autem ratio non
videtur concludere, presupponit enim quod veniat
in confiscatione, quando filius aliunde non habet,
quod tamen est falsum: nisi respondeatur, quod cum
debeantur sub conditione filio scilicet aliunde non
habere; vel donec aliunde habeat non veniunt in
confiscatione, sicut nec alia iura conditionalia, idem
voluit Alberic. de statut. in 3. par. quest. 1. u. Nellus in
tractat. de bannito in 1. par. 2. temp. quest. 36. nume-
ro. item 36. est recte, in l. 1. et al. ff. de aliment. & cibari.
lega. vbi glo. dicit esse speciale in alimentis, Salice.
in l. 1. ademptis. C. de sentent. pass. vbi dicit quod ali-
menta relinquere possunt etiam damnatis, idem non
transeunt in fiscum, & licet obscurè loquatur, ratione
tameo mouetur, quia futura non veniunt in confi-
sicatione: vbi alii relinquuntur alimenta, tot sunt
legata quot anni, & in principio cuiusque anni cadit
legatum, si cum prefigio, ff. si quando dies leg. 1. ced.
ideo condemnatio non impedit quominus legatarius
consequatur alimenta, quorum dies credit post con-
fiscationis sententiam, idem placuit Bald. in l. cor-
ruptionem, nu. 7. C. de viusu. vbi tamen dicit, quod ali-
menta que continentur in usufructu non debeantur,
nec conferantur damnato, sed extinguuntur et ipso

usufructu, Boff. in tit. de bono. public. nu. 72. vbi ad-
ducit rationem, quia legatarius est conditionalis quod
non transeat in fiscum, & subdit aliud esse in usufructu
& subdit videlicet ita iudicari pauci ante dictum
venit etiam, quia damnatus est capax eiusmodi lega-
to, edit enim de bibile, id quod procedit etiam in dam-
nato [15] ex crimine lesae maiestatis, ut vultur Giga-
in tract. de crimine lesae maiestatis, in tit. de poenis com-
mittent. crim. quest. 9. num. 5. ut intelligas gravitatem
criminis non immutare hanc iuris determinationem.
Cordub. in l. 1. §. qui a liberis, ff. de verum. nu. 6. ff. de
lib. agnos. vbi post Corne. quem citat, allegat rationem
esse, quia alimenta coherere personae, & ad illa sepa-
rari non possunt Clar. in pract. crim. quest. 78. nume-
13] 13. adducit, quia tale legatum est conditionalis, Ga-
siale in tracta. de usufructu, malier. relict. nu. 123. vbi ta-
men post Franc. Marc. de l. 83. par. 1. amplius, hoc e-
tiam procedere quando debentur alimenta propter
visum fructum relictum, id quidem placuit etiam Bal.
in d. l. corruptionem, & Alcan. Clem. in tracta. de put.
potest. effect. 17. nu. 69. vbi ita residet, & citat pro con-
firmatione, quia qui non potest alienare [16] non po-
test habere actum per quem sequatur alienatio, & qui
non potest alienare per contractum, non potest etiam
per delictum, rationes multas allegari praestat. Dd.
prima est quia alimenta dicuntur sui futurum, ex quo
in principio cuiusque anni debentur, & iura de futuro
non veniunt in confiscatione, [17] glo. 12. non ad
casu, de cond. & demonst. probatur in l. 1. ubi man-
duco, §. si cui bona, ff. manda. in l. 1. de portat. ferro.
ff. de legat. secundo, & ita tenent Guliel. Con. & Bar.
in l. 1. qui poma, ff. de bis, qui sunt vel vel alien. iur.
vbi inferunt quod si filius patre viuento bannitur
eum publicatione bonorum, deinde verò pater mo-
rietur, [18] filius non succedit, sed filius, Callenz. in
consil. 113. per totum, volumine secundo, d. 1. in li
pulsatus fuerim, num. 6. ff. de verbo. obligat. Bald. in l.
etiam, vers. fin. Cad leg. Falid. & in l. 1. coluq. penul.
vers. etiam fias, C. de hered. institut. Alexan. in
consil. 13. numero quinto, volum. 1. Nellus in tractat. in
2. par. 2. temp. quest. 18. num. 18. Alexan. in l. 3. §. pen.
nu. 2. ff. quod quisque iur. & ibi Dec. Cur. sen. in consil.
60. col. 10. nu. 31. Neuz. in consil. 73. numero. 10. Boff.
in tit. de publico bono, nu. 66. Alba in consil. 17. nu. 1.
Cagnol. in l. 1. ea sola, num. 6. ff. de reg. iur. Narta in co-
14] 14. §. 4. & 7. vbi inquit hoc procedere etiam
condemnato bone querantur ex causa de praeterito,
quod ante eum etiam voluit Ruin. in consil. 13. vol. 4.
Pinel. in rub. C. de bon. mase. par. 1. nu. 3. Chr. in dicit.
qu. 78. num. 18. Menoc. qui alios citat in consil. nu-
mer. 14. Butar. in consil. 14. num. 24. Secunda est ra-
tio, quia alimenta debentur sub conditione non so-
lum quia debeantur ei solum qui non habet aliunde,
sed etiam quia est legatum annuum, & proprium an-
no est purum, & pro sequentibus conditionalis, vel est
netura omnium legatorum annuorum. Iura tamen
conditionalia, non [19] veniunt in confiscatione glo.
in d. 1. non ad ea, qui sequuntur ibi Dd. communiter
Alex. in l. 1. marito, in prin. ff. sola. mation. Roman.
consil. 47. Socia. in consil. 27. nu. 15. & seq. volum. 1. Bal.
in l. 1. qui arbitrat. col. fi. ff. de ver. obl. & in d. l. 1. si
pulsatus fuerim, §. si non. Cur. sen. de consil. 90. Rom.
in sing. 170. Dec. in consil. 433. col. fi. Boff. in tit. de pu-
blico bono. numer. 14. Clar. d. quest. 78. numer. 29.
vbi dicit communem, Silvan. in consil. 79. nu. 2. Nat.
in consil. 472. nu. 5. Gomez. in tit. de delict. c. 6. nu. 2. vbi
dicit glo. in d. 1. non ad ea, esse singulare, & vici-
cam, vbi tamen eam limitat tribus modis, Menoch.
in consil. 101. numer. 25. Pinel. in d. rub. par. 1. nu. 3. vers.
est 12.

est tado, quia alimenta sunt personalia, & ita persone inhaerent ut ab eis non possunt evelli, ut dixi in privilegio continente questionem, 30 ius alimentorum possit alij cessare, iura vero personalia non transeunt in possessorum, [20] ex iactio, qui quis rogatus, ad rebellis, qui textus loquitur in iure eligendi, de quo etiam notam De in Leam patris, hereditatem, fide leg. 2. Loised. in conf. 5. num. 7. ubi loquitur de iure reuocandi donationem inter vivos ex pacto vel ob ingratitudinem, & est regulare quod in iscum non transeunt ea, quae non possunt transire in extraneum heredem, gloss. in l. C. de bon. libe. quam sequuntur ibi Bar. Bal. & alij omnes glo. & Bar. in l. ed. q. 1. ff. de inter. & releg. Alex. d. conf. 2. 3. num. 9. vol. 1. Dec. & Cagnol. in l. ea 10. ff. de reg. iur. Socin. iun. in conf. 5. num. 3. vol. 1. in conf. 49. num. 12. vol. 3. & communem dicit Ale. in conf. 52. nom. 6. Rol. in conf. 98. num. 16. vol. 1. Clar. d. q. 78. num. 7.

[21] Inferunt ergo ex praedictis quod si damniatus restituatur recuperabit et alimenta quae sibi non fuerunt praestita à de sententia. Lis eius, ubi glo. & Barto. ff. de alim. & cib. lega. sed non est verum quod hoc fit speciale in alimentis, quia est generale in omnibus iuribus conditionalibus, item in iuribus de futuro, item in pers. malibus ut dictum est. specialitas autem in eo consistit, quod alimenta non veniant in confiscatione, ita distinguat declarando Salic. in l. si ademptis, C. de sent. pass. sed etiam non videtur speciale quod in confiscatione non veniant alimenta, quia eadem ratio inest in alimentis non confiscandis, quae in repetitione iam debitorum, ideo melior erit ratio, quia iustum est quod illi alimenta dimittantur, cui via dimittitur, secundum Corne. Taciti. 4. anal. quem etiam citavi supra dum tractavi in servit. vel in metallum damnato posside dari legatum aliorum, qui enim vult consequens, censetur velle omnem necessitatem antecedens, sed rem mobilem, cum iuribus valentis, & alimenta magis debentur naturae quam personae, ut inquit Felin. in cap. qualiter, & quando, d. l. 28. de accusat. & dixi in loco praecitato.

Intellige tamen nostram conclusionem in alimentis, quae debentur in futurum pro tempore quod cessat post sententiam, quia ea non veniunt in confiscatione, scilicet tamen est in iis, quae debentur pro tempore lapsi ante sententiam, quia ea veniunt [22] in confiscatione tanquam iura, & actiones, certum est enim quod in generali bonorum publicatione veniunt actiones, ut est tex. in d. l. si ademptis, C. de sent. pass. & per illum textum ita tenet Alb. in l. si de statu bon. imo. in conf. 55. Zaboz. in conf. 82. Martin. Laud. in tract. de fisco, cap. 47. Dec. in conf. 447. cola Pin. in drub. C. de bon. mater. par. 2. num. 3. dixi sup. in princ. in praedictis enim alimentis cessant omnes rationes supra consideratae, quae impediunt confiscationem, quia ea non sunt conditionalia, nec contingentia de futuro, nec sunt personalia. verificatur autem haec limitatio in alimentis, quae debentur iure actionis, alia enim non debentur pro tempore praeterito, & in eis superflua esset limitatio cum disputamus de viis praesuppositis terminis habiles, & in his terminis loquimur De.

Possent tamen dubitari, an in confiscatione veniant alimenta, quae debentur sub nomine usufructus, ut in virore, cui maritus usufructum reliquit certum enim est quod flantibus suis restringitur ad alimentum secundum constitutionem Burgari, gl. in auct. quod locum, C. si muli. secund. nap. & verum dicendum quod non bannitur quia taliter quod patitur maxime ut praedicta capitis diminutionem, & tunc non con-

fiscantur alimenta, quia [23] usufructus eo casu finitur, & consolidatur cum proprietate, l. si C. de sen. pass. 5. finitur, Insitue de usufruct. l. si usufructus, ff. de iure dot. l. corruptionem, C. de usufruct. ubi Bald. ponit num. 7. quin vero patitur minimam capitis diminutionem, quia usufructus non finitur, ut in dictis iuribus Bald. in dict. l. corruptionem, transibit eo casu in fiscum non usufructus, nec eius ius, sed communitas, quia illa potest alimari, ut per Bald. in d. l. corruptionem, ubi inquit non etiam debet bannito alimentum, & reprehendit Martin. contrarius tenentes mentem, & reprehendit Franch. March. dec. 833. in 1. par. Caus. eum sequitur Franch. March. dec. 833. in 1. par. Caus. de usufruct. molie. rel. d. num. 136. & quod illo casu usufructus [24] gaudeat fructibus, est tex. in l. si postulat d. 1. si iuber. ff. de adule. Nell. in d. tract. in 1. par. a. temp. q. 17. & praedictam distinctionem probat Alex. in l. si bannita, ff. de vici gal. num. 5. ff. de damn. infect. sequitur Hiero. Gabrie. in conf. 32. numero decimo, & Pancrol. in conf. 182. num. 1. vol. 1. bacciamen procedit quando usufructus ipse debebatur, ut quando etiam ante confiscationem legatum usufructus restringitur ad alimenta, non videtur mihi dubitandum quoniam sit exclusio a confiscatione, sicut si alimenta simpliciter fuissent relicta: nam de eo usufructus idento omnino disponunt iura, quod de legato alimentorum, ut passim annotamus in discursu operis, ergo sicut non veniret legatum alimentorum explicite lectum, ita non debet venire legatum usufructus quod ex legis dispositione, seu ex consuetudine approbata importat solum alimenta.

[25] Quando non alimenta, nec usufructus continentur in legato, sed alicuius praedij, vel n. assaridj fructus essent relicti, tunc res esset clara, quod illi venirent [26] in confiscatione, ut voluit Caus. in d. tract. de usufruct. molie. rel. d. num. 139. alud enim est relinquere usufructum praedij, aliud vero fructus eiusdem, nam primo casu usufructarius curam habet & sollicitudinem in colendi praedij, & fructus ex eis percipit sua manu: secundo vero casu fructus [27] percipi debent de manu domini, seu heredis, ut declarat idem Caus. ibi num. 139. & dixi iam in conf. 155.

SUMMARIA.

- 1 Appellatio est iurica causa regulariter permissa.
- 2 Appellatio non deferenda est in dubio.
- 3 Appellatio in casu dubio admittenda est etiam in casibus quibus regulariter est prohibita.
- 4 Appellatio est descripta contra appellationem iudicis de iurisdictione contra iudicem etiam in causis moribus.
- 5 Appellatio non deferretur in causa alimentorum contra maritum.
- 6 Appellatio non deferretur in causa alimentorum.
- 7 Appellatio non admittitur in causis pueri.
- 8 Appellatio in causa alimentorum.
- 9 Appellatio non datur in causa subsidii charitativum.
- 10 Appellatio non datur in causa personae assignatae in d. 1. de alimentis.
- 11 Appellatio non facit in causis, quae certum non respondent.
- 12 Appellatio non admittitur in causa datus, quando in causa cognoscitur.
- 13 Partis quoad personam eadem est ratio, quae totius.
- 14 Transmissio est prohibita in causa alimentorum, nisi sit aliter soluta de potestate.
- 15 Appellatio licet quandoque agatur de praerogativa in d. 1. de alimentis.

- 16 *Alimenta futura dicuntur, quæ veniens possit consummari.*
 17 *Appellatio de soluto negotio ad superiorem iudicem.*
 18 *Appellatio suspensiva exequutionem iudicis.*
 19 *Appellatio admittitur in causa alimentorum sed non suspenditur exequutio.*
 20 *Debetur ex causa alimentorum non audiri in appellatione nisi prius soluta alimentis.*
 21 *Appellatio tunc non admittitur in causa alimentorum, quando alter non habet alimenta.*
 22 *Appellatio admittitur in causa alimentorum, quando periturus non alituris. Et non suspenditur exequutio.*
 23 *Appellatio non suspendit exequutionem sententia quando sit est cum pauper.*
 24 *Appellatio in causa alimentorum adpræcipitur, quando de eis principaliter tractatur sed vide ibi de veritate.*
 25 *Appellatio admittitur in causa alimentorum quando favoris alimentorum non etiam debitorum.*
 26 *Appellatio admittitur in causa dotis cum mulier per appellatorem quando aduersarius.*
 27 *Appellatio admittitur in reuend. l. f. C. de edict. d. n. Adr. rollen. quando sententia est lata contra alium.*
 28 *Alii non licet quod res detragatur.*
 29 *Appellare quando non licet in conuentione non etiam licet in recommendatione.*
 30 *Alii, et res in iudicio causæ, et in ordinariis iudiciis perferuntur tractantur.*
 31 *Quod fauore non habet locum in iudicio vi tenetur iniquitatem.*
 32 *Appellatio si remouetur per rescriptum fauore impetrantis non licet ei quoque appellare.*
 33 *Ratio vbi unica potest assignari, habetur pro expressa.*
 34 *Appellationes pendentes, quando alteri prestantur sunt alimenta remissis.*
 35 *Sententia in causa alimentorum in Gallia est exequutio.*

PRIVILEG. LX.

[1] **A**PPELLATIO est regulariter in omni casu permittitur, nisi reperitur expresse prohibita, secundum glan. l. qui resellitur, ff. de rei vendit. Bal. in Lyrica, C. si de mom. poss. circa princip. Socin. in conf. 39. num. 4. imo quando dubium est an sit deferendum appellationi, tunc pronuncandum est esse illi locum, l. 1. glo. & d. in c. vt debitus, in ver. ex rationabili causa de appellat. Innoc. in c. dilectus, il 2. de rescrip. Bald. in l. propeandam, §. in autem, C. de iudic. Anglus l. quoniam iudices, C. de appellat. Rom. & Alex. in locis citatis à Tiraque. in loco inferius citato, Bald. Nouell. in loco quod proxime referendo, id quod secundo Bald. Bald. Franc. l. Dec. Rip. & alii quos citat Contard. in l. vnica in l. i. m. 2. C. si de mom. poss. procedit etiam in casibus, quibus appellatio [3] est aliquando prohibita, & ratio est, quia appellatio est defensio, quæ datur oppressis contra iudicis iniuriam, & cum specialis §. p. d. de appellat. & inuenta est vt subueniatur priuatis hominibus, §. 4. per hanc, C. de tempor. appellat. querit text. Bal. in c. licet, in princ. de offic. ordina. dicit autem esse, & dicitur tunc aduersus iudicis venientiam, vt inquit Bald. in d. l. vnica, in §. 1. & admittitur etiam in causa minimis, l. & in maioribus, C. de appellat. Tiraque. de iudic. in reb. arg. ff. de ven. nono n. c. §. in causa cum enim alimentorum non est loca appellationi, vt probat text. in l. f. ff. de appell. recip. per

quem ita dixit Bar. in l. Meli, l. q. ff. de alim. et cib. leg. & Franc. Tigr. contrarium tenere idem Barcin. l. solent, col. si. ff. de alim. & cib. lega. Pract. Pap. in for. libel. quo agitur pro re singulari, num. 85. Afflict. in do. c. 15. q. 1. Vital. in tract. causul. in tit. an possit aliment. renunciar. col. 12. circa fin. Euerar. loco 24. in fi. Tiraque. de priuileg. pie. caus. priuileg. 132. Crot. in conf. 178. in fi. Gramin. in conf. c. 15. 146. nu. 14. Naza in conf. 108. num. 8. & in conf. 410. num. 15. Gigas in tract. de pensio. querit 95. m. 3. Caphal. in conf. 439. num. 86. Mart. Mant. in sing. 21. num. 4.

[6] Et quia valet argumentum ab alimentis ad dotem, multa voluere quod idem sit in causa dotis, Bal. in l. 1. col. 4. ff. solu. matr. de quo ponit Bald. Nouell. in tract. dot. par. 9. in 7. specia. col. fin. circa fin.

[7] Pari modo volunt aliqui quod in pia causa non admittatur appellatio, quia causa alimentorum dicitur pia, & æquiparatur, & procedunt à pari causa dotis, & causa alimentorum, verum veroque casu veritas est in contrarium, quia regulariter in causa dotis datur appellatio, vt per Bald. Nouell. in d. specia. 7. col. 1. & 2. imiliter in causa pia est locus appellationi, vt voluit Roman. in dicta authent. similiter, in sexto specia. iudic. C. ad leg. Falc. Alex. ad Barcin. d. l. Meli, Euerar. d. loco 24. Tiraque. in d. priuileg. 132.

[8] Immo multi etiam temerunt appellationem dari in causa alimentorum, vt potest videri apud Specul. in tit. de appellatio. §. in quibus, ver. sed nunquid quando iudex, Vital. in d. tract. causul. an possit alim. renunciar. col. 10. Tiraque. loco predicto mouerunt omnes ea ratione, quia appellatio semper est permittitur, nisi innotuiat expresse prohibita. Verior tamen est prima opinio, quod non detur appellatio, quæ sequitur etiam Belencin. in tract. de charit. subd. qu. 55. vbi dicit idem esse in subsidio charitatis [9] imposito pro alimentis Episcopis, & per eandem rationem Gigas, dicit querit 95. inquit idem esse in pensionem, [10] quæ assignatur, vel reservatur pro alimentis, & ratio est, quia causa alimentorum de siderat celeritatem, cum veniet non patitur dilationem, & dum causa appellationis cognoscitur, possit creditor sine perire, appellatio autem solent tunc in causis, quæ celeriter expeditione [n] sunt terminandæ, Specul. tit. de appellat. §. in quibus, ver. octauo, l. in l. 1. columna prima, ff. de feri. probatur in l. f. ff. de appellat. recip. in c. f. 2. q. 6. Maran. de ordi. iudic. par. 6. ver. & quandoque appellatur, numero 219. Contard. in dict. Lyrica, in vit. ratio. decid. numero decimo septimo, hæc rationem in materia alimentorum ferre omnes considerant, præcipue Bar. Viud. Bald. Nouell. Euerar. Tiraque. & Caphal. in locis supra relatis, & per eam rationem inferunt Bald. Nou. & alij, quod etiam in causa dotis non dabitur appellatio, quando causa [12] exigit celeritatem, per eandem rationem dicit Roman. & alij supra citati, quod appellatio datur in causa pia, quia cessat ratio celeritatis, quæ militat in causa alimentorum.

[13] Et procedit conclusio principalis siue de omnibus alimentis tractetur, siue de eorum parte, puta de vestibus, de vino, vel de frumento, quia eadem est ratio partem, quoad partem, quæ est totius quoad totum, l. quæ de tota, ff. de rei vend. Euerar. in loco 80. & pro hoc facit, quod voluit Castren. in l. cum in in prin. num. §. ff. de transact. vbi dicit, quod transactio est prohibita in causa [14] alimentorum etiam quando parte tractatur, sequitur Cord. in l. qui à liberis §. si vel parent, num. 30. ff. de lib. agnoscer.

Intelligo tamen predicta procedere, quando petuntur alimenta futuri temporis, aliis si petantur presentia.

pellatione, in quibus debeantur alimenta, & generaliter in quocunque pauper id tenet Benincas. in tract. pauper. in 7. quæst. in 4. specia. iudicio. num. 7. ubi alia adducit similiter introducta circa alim. pauperis, & prædictam opinionem, quod non suspendatur execution, quando actor est pauper, tenet etiam Arret. in dict. co. 97. in fi. Lancel. Gallia. in confect. Alex. in ver. solido. quæst. 6. num. 27. quare tenendum est, quod si iure actionis, sine officio iudicis petatur semper sententia mittatur executioni, si qui potest est pauper, & non habet aliunde, & posset id multis mediis confirmari.

[34] Quare restituitur, ut non procedat quando de alimen. principaliter tractatur, quia tunc datur appellatio, Alberic. in l. fi. de appellat. recipien. Cord. d. 5. fi. vel parent. numer. 33. ubi citat Vital. & Lupum; Rebuff. reg. constit. non ade sentent. prout articulo 1. glo. 1. numer. 34. sed hæc sententia erronea est, & Doctores prædicti non hoc dicunt, & supra probavimus appellacionem non suspendi etiam si principaliter tractemus de alimentis, quando pauperi debentur, & non minus debet esse favorabilis causa alimentorum, quando principaliter de eis agitur, quam ubi de eis tractatur incidenter, ne incidentis sit favorabilis ipso principali, & non est opus talibus rationibus ad confirmandum hanc opinionem, quia supra in præfata conclusioe ex communi omnium sententia probavimus non esse locum appellacioni.

[35] Postremò nostra conclusio intelligi debet, quando sententia lata est in favorem alimentarii. Nam contra eam lata sit, debet ei appellatio permitti, talis quod est introductum in favorem, retorqueretur in odium, contra l. quod favore, C. de legibus, & hoc casu cessat ratio; id est cessat quoque debet dispositio, & in proposito dicit Bald. Novell. in dict. specia. 7. in fi. quod est sententia lata pro muliere in favorem dotis non suspenditur per appellacionem, quando mulier [26] est pauper, tamen aliud est, quando sententia esset lata contra mulierem, & quomodo Baldus Novellus loci nihil ellegit, tamen in nostris terminis est decisio Angel. in l. finali. ff. de appellat. recip. ubi dicit licet appellare, quando pronuntietur alimentis non esse præstanda, quia cessat ratio prohibita appellacionis, & mens legis prohibentis, ergo cessare debet dispositio, lex enim extenditur ad casus ad quos productus eius mens, & ratio, ut inquit Din. in l. certum. in fi. de regul. iur. in 6. & sic, quod in simili voluit idem Angel. in l. quisquis. C. quor. appellat. non recip. ubi dicit, quod est non appellatur [27] in sententia lata in iudicio, finali. C. de edicto di. vi. Adria. tollens, tamen fallit, quando iudex pronuntiat contra actorem, & puta cum non esse mittendum in possessionem, & subdit, quod tunc datur appellatio, & sic præcitant, & inquit Iacobin. ibi. numero decimo, hoc esse stupendum, & elegans dictum, & se quoque obediisse in practica, idem voluit Zuccard. ibi numero quadringentesimo quadragelimo tertio. Titulæ in tract. de mort. fuisse in vi. part. 6. declar. 6. muni. tertio. Duen. in reg. 44. in l. fallen. Menoch. in tractat. de adipiscend. possid. rem. 4. num. 876. ubi idem dicit in sententia lata in causa alimentorum, citans Bald. Novell. loco prædicto, qui tamen non hoc dicit in alimentis sed in dote.

[28] Contra tamen hanc limitationem facit, quia quod quisque iurit in alium exercet ipse eodem iure ubi debet l. 1. ff. quod quisque iuris, & actori non debet licere quod reo denegatur, C. non licet actori, de regul. iur. in 6. l. non debet actori, ff. eod. tit. sed si in causa conventionis non licet appellare, [29]

non etiam licet in reconventionem, glo. in c. 2. de mora. pet. Bald. in c. quibusdam, verba scilicet habemus de consuetud. Abb. in dict. capit. 2. & in medio cause actor, & reus pariformiter [30] iocundatur, glo. in c. cum ad sedem, in versic. cum pertinentibus, de restit. spoliat. & in cap. cum parum iura, de regul. iur. in 6. & idem est in tendentibus ad ordinacionem iudicii, Bartol. in l. de die. ff. qui fuisse, cogit. cum alia apud Dec. in l. favorabiliores, numero tertio, & sequi, ff. de regul. iur. & in iudicis ne inducantur iniquitas non est locus [31] regulæ dictæ, quod favore, vt declarat Bellam. in cap. ex conquestrione, numero octavo, de restit. spoliat. & idem videmus, quod si quis impetrat rescriptum per quod remouetur appellatio, illud intelligitur etiam in odium [32] impetrantis. Felin. in rub. de rescripto, numer. 2. et go videtur idem dicendum in privilegio si iure concessio, vt intelligatur in odium eius, cui fuit concessum, & idem in d. de modo l. fin. C. de edict. di. vi. Adria. tollens, aliter distinguunt Doctores, vt scilicet id solum attendatur, an sententia sit damnosa, quod reparari non possit in petitorio, quia si non potest reparari admittitur appellatio tam respectu rei, quam actoris, vt per Rod. in l. vnica, C. de m. an. possid. Bartol. in l. 2. num. 4. ff. quor. appellat. non recip. & late ponit Contard. in dict. l. vnica, in l. limit. & in l. limit. 17. num. 4. ubi late de hoc discutit, sed in effectu, quando ratio prohibitionis est certa, & expressa, vel vnica reddi potest, quo casu habetur [33] pro expressa, glo. in l. quatuor, C. de fideicom. ubi Bald. & Cast. idem Bald. in l. maximum virum, C. de libet. præter. Euer. l. c. in 35. col. 2. ver. sed ne erres, tunc res est expedita, quia ea cessante cessat dispositio, dicit Lethin pater 5. dilectissima, hæc est vnica ratio, quæ defendit opinionem Angel. quare in terminis alimentorum sequatur Menoch. & Contard. in locis prædictis, idem non est casus de regula l. quod favore, nec de regula l. favorabiliores, sed an militet ratio celeritatis, vel non, quare si habet firma limitatio, quod si feratur sententia contra alimentarium, licet appellare.

[34] Generaliter autem quando pendente appellacione ministranda sunt alimenta, dicitur supra in quibus debeantur alimenta, & tractat Pat. de Put. in tracta. fin. in ver. expens. nam. 2. folio inhiat. ubi late agit, & allegat Bal. in l. 1. ff. solutio. in fin. Hoff. & Specul. tradit etiam Lup. in rep. per c. vestras, ante notabilia, ampliat. in 6. 39. num. 3. ver. ex quo inferitur, ubi pariter allegat Bald. in loco prædicto, Ripa in l. 1. numer. 4. ff. de re iudic. & alios citat, ubi ex proloquo tractatui marciiano in Gallia autem vigere consuetudinem regiam, quod omnis sententia [35] quaterque lata in causa alimentorum est executoria, vt inquit Rebuff. d. ar. i. glo. 1. num. 34.

SVMMARIA.

- 1 Fallit legitimi non restituantur ex superuenienti causa.
- 2 Donatio est contractus nominatus etiam in causa mortis.
- 3 Donatio perfecta non potest reuocari.
- 4 Donatio reuocatur propter ingratitudinem, si donarius neget alimentum a donatore.
- 5 Donatum non transferri sine traditione.
- 6 Donatum sine traditione transferri, non potest cum sensu parum induci.
- 7 Donatum traditionem non reuocat asserum sine traditione, & alia proposita.
- 8 Donatum reuocat asserum in donatorem, quando donatio reuocatur ob non præstita alimenta per missa ubi late.

9. *Donationem sine traditioe transferri in Ecclesia & pia causa.*
10. *Donationem non retransferri in donatorem ob non profectus alimenta promissis, quando donatio nulla est Ecclesia.*
11. *Privilegium non videri privilegium contra pariter privilegium facti in. 13.*
12. *Fictum non videri privilegium contra fictum.*
13. *Privilegium contra privilegium contra privilegium, qui tamen non habet privilegium in casibus.*
14. *Ecclesia cadit ab emphyteusi si non soluit canonem tempore debito.*
15. *Ecclesia cadens ab emphyteusi ob culpam praelati, qui non soluit canonem, restituitur in integrum.*
16. *Ecclesia vitur iure minoris.*
17. *Donatarius non priuatur re donata, si cetera alimenta non profuerint donatori, quando defectus in modico.*
18. *Vasallus non priuatur fundo propter modicam ingratitudinem.*
19. *Emphyteuta non expellitur propter deteriorationem rei dici momenti. c. n. 27.*
20. *Conditio non dicitur deficere, quando defectus est in modico.*
21. *Aliquid dictio, verificatur in modico, & est vniuersalis, auge ibi facti.*
22. *Emphyteuta priuatur emphyteusi ob non solutum canonem, licet ille consistat totum in re minima.*
23. *Emphyteuta priuatur, quando defectus in minima parte canonis.*
24. *Emphyteuta tunc maxime cadit ab emphyteusi ob minimum defectum, quando tenetur ex pacto.*
25. *Emphyteuta non soluto priuatur propter contempnitionem.*
26. *Contractus non seruatur ei, qui defectus ex parte sua etiam iure minimo.*
27. *Emphyteuta ob modicam deteriorationem non priuatur.*
28. *Donatarius, qui ob alimenta non prestata priuatur re donata perque morem tribus concurrendis.*
29. *Donatario comperti conditio ab eadem ad repetendum donata, quando alimenta promissa non prestauerunt.*
30. *Conditio omnis est in personam.*
31. *Conditiones aliquae sunt in rem scriptae.*
32. *Donatario datur alio preceptis verbis ad repetendum donata, quando donator non prestauit alimenta.*
33. *Donatario datur alio ex l. si quis ma. pr. ad repetendum data si contractus est iuratus.*

PRIVILEGIUM LXL

Quia semel legitime constituta sunt non retrahantur ob causam ex post [1] superuenientem, t. h. non legitime, ubi Dicitur de reg. iur. in 6. l. in ambiguis, non est nouum, ubi Dec. & Cagn. ff. de test. & contractus a principio sunt voluntatis, postea vero necessitatis, licet C. de actio. & oblig. donatio autem esset contractus nominatus, glo. in l. in edib. 4. l. in ver. ex rebus, ff. de dona. in l. 1. & in l. fin. ff. de cond. ob caus. Cui in l. 1. ubi Bar. Bald. & alij. C. de test. Bar. Ange. Castren. Alexand. & Iasus Liurigentium, in princip. ff. de pact. qui omnes volunt id verum esse inspecto etiam iure antiquo, communem de his l. l. loco predicto, Corne. in consil. 101. in princip. voluit

1. Ripa in l. h. num. 120. C. de reu. don. ideo donatio [3] reuocari non potest, vt probatur in l. Aristo. ff. de donat. vbi, quod donatio contractus est sui natura irrevocabilis, late prosequitur Imo in c. h. num. 15. v. secundo potest, de donatio. communem etiam dicit Clar. in tract. de dona. quest. 1. num. 3. vbi citat etiam Bernchin.

[4] Tamen si donatarius recuset alimenta prestare donatori, priuatur rebus donatis, & donatio reuocatur propter ingratitudinem, ita gloss. in l. fin. in ver. voluerit. C. de reu. donat. vbi notatur argumentum. L. alimenta, in pr. & 3. l. ff. de liber. signof. & L. ius, ff. de iure patron. arguendo de liberu ad donatarium, & haec opinio tenetur. Cin. & Bal. ibi, & eundem dicit Ripa n. 163. Corne. in consil. 120. col. 1. vult. Abb. in c. si de dona. Crotin. consil. 76. n. 11. Lupus, qui alios citat in rub. de donat. inter vi. & vxor. 4. 70. num. 15. Crau. in consil. 1. num. 1. Cagn. in l. in condemnatione, ff. de reg. iur. Rol. in tract. de iure dot. 4. 67. in fi. Cordub. in l. h. quis i. liberis, 5. item iudex, num. 59. ff. de liber. agnoscent. Clar. in tract. de donatio. qu. 11. num. 3. Jacobin. in sua inuestitio. ver. & cum pacto, name 7. Ripa d. l. si vquam, numero 72. C. de reuoc. donat. Gouet. de contract. cap. 4. numero 54. In fi. Riminal. in 5. l. nam. 56. Iustit. de donat. & hanc opinionem defendi in tit. quibus debetur alimenta, in questio. an donatarius teneatur alteri donatori.

Sed hoc procedit, quando donatio est simplex, & a donatorio alimenta non fuerint promissa, sed simpliciter debentur a lege per obligationem antiodatam, si in donatione conuentum sit, quod donatarius aliat donatorem, tunc aliud est magis speciale. Nam regulariter dominium non transferitur [5] sine traditione, leg. traditionibus, C. de pact. 5. per traditionem, Instit. de rerum diuis. l. penult. C. de rei vendit. l. si ex stipulatione, ff. de acquirenda possess. Bal. in l. ea lege, numero tertio, C. de condit. ob caus. vbi dicit rationem esse, quia dominium naturaliter incipit a possessione, & principia naturalia non possunt in totum remoueri ab actibus hominum, & quod requiritur traditio, voluit Abb. in consilio 94. col. 4. in fine, ver. nunc, volum. 1. Alexand. in consilio 28. in princip. volum. 2. dixit in consil. 92. num. 78. & non potest id induci etiam partium expressa dispositione, [6] quod dominium sine traditione transferatur secundum gloss. in d. l. traditionibus, vbi eam sequitur Dec. n. 2. ver. 4. etiam Bart. in leum falsi, in prima oppos. C. de iur. & fact. ignor. in l. 1. num. 19. ver. aut loquimur in contractibus, ff. de condit. & demonstrat. Castren. & Arcet. in lege qui absentis, l. 1. ff. de acquir. poss. Dec. in consil. 300. num. 4. Ruin. in consil. 12. n. 4. volu. 4. Nata in consil. 456. n. 3. & quod dicitur de dominij translatione locum habet etiam, quando agimus de eo iam transito, retransferendo, [7] vt quia contractus rescinditur, & resoluitur nam etiam si partes a contractu perfectio discedant, non tamen dominium retro transferatur in primum dominum, nisi sequuta retraditione, sed requiritur nota traditio, & actus, qui sit retro similis, vt est locus expressus in l. ab tempore, vbi notant gl. Bar. & alij omnes, ff. de pact. l. prima, vbi etiam Dd. C. quando licet ab tempore disced. gloss. in l. prima. C. de inoffic. donat. quae dicit hoc esse verum etiam quando contractus resoluitur ipso iure, & ibi eam sequitur Bald. numero 12. Idem Bald. in l. prima, questione sexta, C. si quid in fraud. patro. Bar. in l. 1. & ideo, ff. de cond. l. ius. Ruin. in consil. 12. num. 14. & 15. consil. 173. num. 15. col. 1. Ruin. in consil. 58. numero 4. Ripa

in lfi inquam, numero 209. & ibi Tiraquell. in ver-
reuerat. numero 17. & 18. Cde reuoc. donat. Do-
minus Becius in consi. 42. num. 20.

Tamen si in donatione appositum est pactum,
quod donatarius teneatur alere donatorem, & ille
deficiat in observatione pacti, reuocatur. [8]
dominium rerum donatarum in donatorem, & ei
datur vtilis rei vendicatio, vt est textus in l. i. Cde do-
nat. quz sub modo, vbi dicit, quod vendicari possunt
rei autem vendicatio datur soli domino, & hoc dicit
gloss. ibi introductum esse speciale fauore alimen-
torum, ad idem est text. in cap. verum, secundum in-
uolentem gloss. l. de condit. app. sequitur Bald. in con-
sili. 150. vult. 3. Roman. consili. 28. 4. num. 3. idem voluit
gloss. in d. l. traditionibus, in ver. non nudis, Aretin.
in l. col. pen. fide legat. vbi dicit dari vtilem actio-
nem in rem, Corne. in consilio. 1. columna. vers. Gmider
& donatio, & in consilio. 101. col. 1. vers. & insuper,
vol. 1. & in consi. 45. col. 1. ver. circa secundum, volum.
4. Ripa in consi. 146. num. 1. idem Ripa in lfi. numer.
129. C. de reuoc. donat. vbi post Bart. dicit bonum
esse donatori, quod semper apponatur pactum practi-
ce alimentis, & in lfi. insulam, num. 86. ff. de verb. ob-
lig. vbi post Bald. in dicto consili. 150. inquit moram
non posse purgari, cum quia executio iam facta est
à lege, cum etiam quia non purgatur, quando res non
potest in pristinum reduci, Alcia. in consi. 11. num. 5.
Cur. iun. in d. l. traditionibus, num. 26. Bertran. in col.
66. vol. 1. vbi dicit, quod mora purgari non potest, i-
dem Bertran. in consi. 7. 4. eodem volum. Didac. lib. 1.
variis. resolu. cap. 4. num. 4. vbi inquit sine dubio da-
ri vtilem rei vendicationem donatori ad repeten-
dum donata, Cordub. in d. lfi. quia à liberis. 5. verum,
num. 10.

Confirmatur hæc constitutio, quia videmus idem
feruari in Ecclesia, & pia causam quia sine traditio-
ne [9] transferatur dominium, lfi. vbi Doctores, C. de
sacro sancte ecclesie glo. in dicta l. i. Cde donat. quz
sub modo, & ibi etiam ponunt Doctores, & in l. i.
traditionibus, Cde pacti, & ibi lfi. num. 17. dicit idem
esse in pauperibus, & Cur. iun. num. 25. dicit intelli-
gendum esse de vili dominio, & rei vendicatione,
lfi. in consi. 43. num. 4. volum. 4. Parisi. consi. 77. n.
4. volum. 1. Ruin. in consi. 122. num. 6. vol. 1. Alciaz.
in consi. 12. num. 6. Tiraqu. in lfi. inquam, in ver. dona-
tione largitas, num. 133. & num. 169. & in ver. reuer-
tatur, num. 338. Cde reuoc. donat. & in tract. de priui-
leg. piz. cau. priuileg. 107. ratio priuilegij est fauore a-
limentorum, vt voluit gloss. in d. l. i. Cde dona. quz
sub modo, vbi etiam sequitur Bart. qui infert, quod
ideo rei vendicatio enunciat cum conditione, quia
cum sit vtilis tantum non dicitur proprie res mea, &
condici potest, secus si esset directæ, quia res esset
mea, & condici non potest res propria, & hoc casu,
quia deficit directum dominium, iudicatur de illa re
tanquam de aliena, vt inquit Bald. ibi in fin. per Lin-
bello, §. h. quia firmum, ff. de cap. & quod sit indu-
ctum fauore alimentorum, ponit etiam Salicet. ibi in
3. oppos. num. 4. dicens, idem statui in ecclesia, & nu-
8. post Bald. in l. ea lege, Cde cond. ob caus. dicit col-
ligi posse bonum consilium ad impediendum alie-
nationem rei donatæ, quod scilicet adiciatur rem
tradit, vt aliquid solatur annuatim pro alimentis, &
hoc voluit ante omnes Cyn. in d. l. i. & idem voluit
Salicet. in l. ea lege, oppos. 4. Cde condit. ob caus. Ripa.
in d. lfi. num. 119. Cde reuoc. donat. Verum Cur.
iun. in d. l. traditionibus, numero 26. Cde pacti. dicit
hoc esse regulare in omnibus donationibus, vt pro-
pter inobseruantiam pactorum reuocatur do-

minium in donatorem sine traditione, & hoc dupli-
ci ratione: primò, fauore donationis, qui exerceat libe-
ralitatem: secundò, odio donatorum ingratis, qui pa-
cta non obseruat, sed eius opinio est talis, quia ob
pacta non seruata datur quidem conductio ob cau-
sam ad repetendum donata, vt tot. ff. §. C. de cond.
ob caus. sed dominium non reuocatur nec datur
rei vendicatio, & idem est respectu eius, qui libera-
litatem exercetis enim licet fauore dignus sit, non
tamen reperitur, quod non seruata pacta possit ven-
dicare donata. Itaque ergo ratio fauore ali-
mentorum.

[10] Prædictum tamen priuilegium non habet lo-
cum, quando donatio facta est Ecclesie, vt inquit
Bald. in d. l. i. ver. Canonice non concedere, C. de
donatio. quz sub modo, vbi dicit apud Legistas, hoc
verum esse etiam in Ecclesia, sed quod Canonice
non admittunt, ideo subdit, casum non esse figura-
dum in Ecclesia, vel hospitali, sed in alijs, & quan-
tis non dicat, ratio esse potest, quia priuilegium nō
[11] vitur priuilegium cuius à patre priuilegiatum,
Authentic. quas actiones. Cde sacrosanct. ecclesie. in
presentia, de probatio. l. sed & mulier. §. lfi. de ex-
cursat. tuto. l. alidius. §. exceptis. C. qui pot. in pigno.
habe. Bald. in c. i. ver. sed contra hoc immediate,
de probatio, vbi infert quod hinc [12] non vitur con-
tra hinc eo priuilegio, quod ibi edatur, idem est
quando hinc cum dote concurrit l. i. C. de priui-
fisc. & quod dictum est supra de fisco, volunt etiam
Dec. in d. c. i. nu. 15. l. i. in l. ne quis quum fide e-
der. Nat. in consi. 14. i. numer. 4. Caccalup. in l. omnes
populi, num. 118. ff. de iust. & iur. vbi loquitur de e-
ligendo iudice, Berengar. in leg. in qua tam, cap. 1.
nom. 112.

Contrarium tamen tenet Roman. in consi. 184.
num. 3. vbi tenet, quod etiam contra Ecclesiam co-
petat priuilegium reuocandi donationem, & trans-
ferendi dominium, nihil tamen allegat propter tex-
tum in d. l. i. & in d. c. verum, & hanc opinionem te-
nendo posset ad contrarium fundamentum respon-
deri, quod priuilegium vitur priuilegium etiam con-
tra priuilegium, qui tamen non habet priuilegium
in ea specie, de qua [13] tractatur, vt est textus in l. h.
ff. ex quib. caus. maior, vbi minor restituitur contra
minorem, & ad aures, vbi Alci. in 1. not. de prescript.
ira declarant Cyn. & alij in Authent. quas actiones.
Doctores in leg. priuilegia. ff. de priuileg. credito. &
hanc declarationem sequuntur omnes, vt inquit Deci.
in c. in presentia, nu. 51. de prob. ecclesia autem non
teperitur isto casu specialiter priuilegiata, ego non
video, quare eo modo priuati non debeat Ecclesia,
licet laicus, propter pacta non seruata. videmus et-
iam quod Ecclesia, quæ rem habet in emphyteusim,
[14] cadit à iure suo, sicut priuatus quilibet, si pro-
missum canonem non soluit, Bald. in c. i. num. 10. de
alien. feud. vbi Aluar. in §. inde potest, colum. 3. ff. Af-
fic. num. 15. idem Bald. in Authent. qui rem, numer.
4. C. de sacrosanct. ecclesie. gloss. in c. constitutum, in
ver. iuxta ratam, vbi Host. & alij de religio. domib.
Specul. in tit. de locat. §. nunc aliqua, num. 25. gloss.
in d. Authent. qui rem, vbi Salicet, colum. 3. ff. Cagnol.
num. 61. Bald. in l. placet, num. 3. C. de sacrosanct. ec-
clesie. §. ibi Parpal. in repet. num. 120. dicit esse nu-
gis communem opinionem post l. i. numer. 16. in l. i.
lect. & numero decimo octauo in 1. Redoan. in tra-
ctat. de alien. rer. eccl. in tit. de caducit. feud. ob nō
solut. cap. 1. numer. 3. ergo eodem modo priuilegiu
ob pactum non seruatum: Aristus enim ligat pa-
ctum, quam lex, & cum d. l. i. loquatur indebitur de-
bet

an liceat purgare moram in causis alimentorum, non repetit addo tamen quod idem tenuit Curt. Iun. in l. traditionibus. n. 26. C. de pact.

Dantur autem plura remedia, quando donatarius non implet contractum, & non præstat alimenta, nam competit propter vtilitatem rei vindicatione conditio ob causam [39] ad repetendum data. L. si per propositum. C. de cond. ob cau. in d. l. C. de donat. que sub modo, ubi glossa Bald. Salicet & alij, Corn. in conf. 25. col. 4. ver. circa secundum volum. 3. & de hac conditione loquuntur Doctores, quando mentionem faciunt de actione personalium, nam conditio est in 30 personam. s. sic itaque, in l. tit. de actio. glossa in d. l. 1. actionum, in princip. ff. de actio. & oblig. s. appellamus In l. tit. de actio. & conditio dicitur omnis actio personalis, quia condicere est denunciare, & in rebus non est necessaria denunciatio, ita declarat Inf. in l. certi conditio, in princip. num. 2. & s. ff. si cert. petat. multum tamen conditiones [39] que sunt in rem scriptæ, & dantur contra possessorem, l. 3. §. 2. ubi glossa in ver. est autem personalis, & ibi not. Doctores. ita exhibent. l. in vbi Bartol. & alij. ff. de oper. nou. n. & multos citat Tyrquell. de retract. confang. §. 8. glossa 1. num. 8. ubi potest videri, datur etiam actio preteritis verbis, [33] sed non ad reuocandum datum, imò ad implementum promissorum, l. legem. C. de donat. si donationis. C. de contrah. empt. gl. in d. l. 1. ubi Bartol. in prin. & Salicet. n. 2, quod si contractus effectus iuratus, daretur pro rescissione [33] actio ex l. si quis maior. C. de transact. Corn. in consil. 25. col. 4. vol. 3. Rip. in consil. 46. §. 3.

S U M M A R I A

1. Retentio regulariter est prohibita, & una res pro alia retineri non potest, & inferitur ad plura.
2. Animal alienum inueniunt in proprio fundo dare dominum retineri potest ad domum fundi, ut cognoscatur eius sit.
3. Animal alienum qui pascit, potest retinere donec sit satisfact.
4. Retineri potest res pro impensa ei in salutem.
5. Libri scholarum, vel Doctorum capi non possunt pro executione iudicii.
6. Libri scholarum retineri possunt pro impensa facta in funus eiusdem scholarum.
7. bona fide commissi retineri possunt pro impensa facta in eorum conseruationem.
8. Retentio datur pro melioramento non liquidis quando de fideicommissum est restituendum.
9. Retentio non datur pro melioramento non liquidis, quando offertur cautio, sed sententia iudicis executionis.
10. Retentio in exceptio competere etiam in executione sententia.
11. Retentio datur etiam contra singularem successorem debitoris.
12. Hypotheca tacita datur ei qui pascit equum vel animal aliud ei in pascua.
13. Hypotheca cum privilegio prelatum datur ei qui pascit animal alienum.
14. Animal alienum quod pascit, si illud locum ad voluntatem suam, tenetur compere velletur in alimentum.
15. Hæres qui proficit alij alimentum, potest illius res retinere donec sibi satisfact.
16. Carcerum capti non possunt retineri carceratum pro alimentum præstitum, & pro custodia.
17. Rex non meliorum non potest retineri pro eo, qui

fuit melioratus.

18. Homo liber non cadit in obligationem.

19. Pascui qui locum, vel forum vendit in alimentum animalium, habet tacitum hypothecam cum privilegio prelatum in animalibus.

PRIVILEGIUM LXII

Retentio regulariter est prohibita, & una res non potest pro alia retineri, ut est text. & ibi Doctores in l. fin. C. de commodat. & l. si non indebita. C. in quibus causis pignori. tit. contrahen. Doctores in l. si non forent. §. si centum. ff. de cond. indeb. ubi regula constituitur, quod creditor non potest pro suo credito rem debitoris penes se retinere, imò dicunt Alb. & Folgo. in d. §. si centum, quod Advocaci & procuratores non possunt retinere scripturas, & instrumenta clientum, donec sibi satisfact per mercedem, vel salario debito, sequitur l. si 10 d. l. si non forent. §. si centum, numero 10. ubi constituit regulam negantium, quam limitat quinque modis, ut per eundem modo regulam facit Negul. in tract. de pig. in 3. memb. 3. par. num. 1. ubi etiam multis modis limitat. Ratio est, quia hoc esset sibi auctoritate propria si dicere, contra L. ne quis in cau. prop. & ideo si quis alienum pecus inueniat [3] in proprio fundo datum dare, non poterit illud retinere donec reficiatur damnum, sed bene potest illud retinere, ut cognoscatur cuius sit ad effectum, ut contra illum agat pro damno dato, ut est text. in l. Quintus. & l. si ad leg. Aquil. Spec. in tit. de actio. in ver. sed nunquid precudum, Bartol. & alij in l. hoc amplius §. de his autem, ff. de dan. infest. Bald. in l. secunda. C. de seru. fug. Alciat. in tract. presumpt. regul. presumpt. 50. ubi concordat contrarias opiniones.

[3] Si quis tamen alienum animal pascit, potest illud retinere donec reficiatur sibi expensa, vel pretium alimentorum, Guid. Pap. in tract. presumpt. cha. 4. eum refert, & sequitur Alciat. d. presumpt. 50. dicit retineri quidem posse pro alimentis præstitis, sed non pro damno dato, Cora. qui neminem allegat in rub. ff. de seru. num. 140. ubi tamen numerus 18. dicit ex communi Doctorum calculo non licere vii equi, vel alterius animalis retentione pro damno dato in prædio, & inquit pro pascuo licetiam retentionem esse, etiam si diu pecus aluerit illud retinendo iudicium cum ignoraret eius dominum, Solz. in consil. Præm. in decret. de capti. deb. in gl. 3. par. num. 6. ratio est, quia res potest semper retineri pro impensa in contractus, §. si gl. in l. si non forent. §. si centum. ff. de cond. indeb. & ibi hoc notant Bartol. & alij, ut per h. 10. & Bald. in l. si. C. quomodo. quod facit potest retinere vestem donec sibi solvantur merces, Negul. in 3. memb. 3. par. princip. num. 8. & licet regulariter non possit fieri executio: [5] in libris scholarum, secundum glossam in l. nepos Proculo. ff. de verb. signific. Bald. in rub. C. qui bonis ced. poss. tamen si qui impendit in funus scholarum potest pro ea impensa liberos & alias res scholarum retinere, Bald. in l. si idem Bald. in l. restituenda. per illum text. C. de pen. hæres. & in l. C. ob chirograph. pecun. l. si in d. §. si centum. nome. 10. Menoch. de recup. premiss. unum. 11. & ideo videmus quod grauatus retinet rem donec a fideicommissario sibi satisfact pro expensis [7] satisfact in re subiecta restitutioni, leg. domo, ubi Bartol. Bald. Alber. Imol. Cuman. Alexand. Inf. & alij. ff. de leg. 1. mulier. §. sed etenim, verbi. sed & ipse, ff. ad Trebellian.

[8] Precedit autem huiusmodi retentio etiam si

debitum et causa melioramentorum non se liquidant, vult tunc in l. cum servus, in fin. ff. de cod. & demonstr. litem liberatur. §. 1. ff. quibus mod. pign. vel hypoth. solu. Tiraquell. de retract. com. tit. 4. §. 7. gloss. l. n. m. §. Rhyn. com. §. 2. n. m. 17. volum. 1. Cap. in decis. 7. vbi in fin. dicitur ita fuisse indicatum, sed id verum est nisi cautio offeratur, quando enim offeratur, §. 9. Iunc. si non sunt liquida, sententia mittitur executioni, & non datur retentio secundum Castren. in consil. 270. colum. 2. vers. 2. videndum voluit. Gozzad. in tribu. 100. num. 11. Negul. in tract. de pign. in 4. memb. §. par. n. 1. vbi tamen aliud vult quidam in sententia dicitur solui per totas expensas, quia tunc ista conditio debet purificari, de quo vide Marzar. in formul. fideicom. q. 66. non curio enim prosequi, sed sat est loca figurare, vbi videre possit lector quando controuersia erit inter partes.

[10] Est autem adeo favorabilis hæc retentio, quod competit etiam in executione sententia, l. in hoc iudicium §. 1. versio. sedis qui de iure ff. commun. di. uil. Rom. si quid. 174. in fin. Bald. in l. peremptorius, num. 11. C. sentent. res. non pos. Castren. in consil. 164. colum. 3. vers. fed bene videtur, volum. 1. Corn. in consil. 147. colum. penult. in fin. volum. 2. Deci. qui 2. hoc citat in consil. 119. n. m. 2. Crau. in consil. 148. n. m. 2. Capic. in decis. 159. per totam, Tiraquell. d. glo. l. n. m. 17. Negul. d. 4. memb. 5. par. n. 1. vbi citat Bar. Alex. & las. Rolan. in consil. 18. n. 3. volum. 2. Cephal. in consil. 195. nu. 36.

[11] Et datur etiam contra singularem successorem debitoris secundum gloss. Cyn. Albe. & Salicet in l. 1. C. etiam ob chirogra. Rip. in l. vbi purē §. qui id distrahend. n. m. 2. ff. ad Trebel. Boer. in decis. 44. num. 14. Dide. lib. 1. Variar. resolut. c. 8. num. 3. versio. ceterum, si post Negul. in d. 4. memb. 5. par. n. 1. in fin. dicitur datur singularem successoris ipsius creditoris, ut probat Socin. in consil. 158. nu. 23. volum. 2. Crau. in consil. 148. num. 1. & 2. & præter eos Rolan. singul. 177. vbi Apostol. allegat Rip. Negul. & alios, Galeus. in tract. de form. camer. inst. fol. mibi 69. num. 15. Cephal. in consil. 199. num. 35. D. Becius in consilio 97. num. 11. Sebastian. Medic. in tract. comp. in 2. par. q. 12. fol. 16. nu. 18. & de iure retentionis late agunt Negul. d. 4. memb. 5. par. 3. princip. vsque ad numero 22. vbi multas conclusiones constituit, late Rolan. in consil. 18. volum. 2. las. d. §. si centum. Menoc. d. tem. 15. n. 499. & multis seqq. Tiraquell. d. §. 7. glo. 1. n. 2. vsque ad finem, vbi multas conclusiones inuenies, quibus in actio practico instruat.

Amplius autem nostra conclusio, ut non solum datur retentio equi vel ferri, quibus sunt præstita alimenta, sed etiam datur impendendam facienti pignoratitia. [12] actio, quia victores remanet tacite obligatus, ut est text. vbi gloss. & Doctores notant in l. necessarius, in prin. ff. de pigno. actio. Imò is qui præstita alimenta præteritur [13] anterioribus creditoribus, ut notat Bar. in l. interdum, num. 2. ff. qui potio, in pigno. habean. vbi dicit hoc esse notandum, spectatur in alimentis, quia si is qui equum habet pignoratium impendit in alimentis illius, vel ferri custodienti, quod in eis præteritur omnibus anterioribus, sequitur Negul. in 3. memb. 7. par. n. m. 16. vbi subdit quod repetens talia alimenta non tenetur probare quod ea præstiterit, quia præsumitur præstidisse ex quo reuinit penes se, Barol. in l. 1. & Alexand. in l. cum seruus, ff. de verb. oblig. addit etiam, & id feruit pro limitatione nostre conclusionis, quod si is qui petit expensas, dedit equum ad vecturam, imputat ea alimenta quicquid erigit in eam causam, allegat

Bald. in l. 1. C. de par. pign. Alexan. in l. si seruus, ff. de pignactio.

Et quod dictum est supra de animalis, cui quis a. limoniam præstitit, locum habet quoque in homine, qui est in hospitio receptus, nam pro salario hominis, de pro alimentis potest bospes [15] retinere illius res pro solutione prandii, vel comæ, ut declarat Pet. Rebuff. in regu. constituto. 2. art. 4. de linoblig. gloss. l. n. m. §. 7. vbi dicit esse speciale contra tamen licet decisio Jacob. de Arrenq. qui dicit quod carcerarius [16] non potest retinere carceratum, obne soli nerit expensas, & salarii custodiz, sequitur Guid. Pap. q. 44. licet dicit contrarium seruam de tacto, sed hoc procedit in libero homine, secus in rebus, Causan. in decis. 44. num. 47. vbi multos allegat, qui tamen hoc non dicunt, fed generaliter loquuntur de retentione, & hoc est malum speciale si est verum, quia regulariter res non meliorata [17] retineri non potest pro ex, quæ sunt meliorata, Castren. in consil. 230. in primo dub. volumine 2. Tiraquell. dicto §. 7. gloss. l. n. m. 11. Cum ergo nihil in consuetudinem rerum fuerit impendendum, non debent impetres hoc obligare, nisi dicamus, quod res veniens accessorie ad personam, quæ cum sit libera [18] non cadit in obligationem libertatis, §. si quis scient. ff. de libe. cau. vbi loquitur de venditione, Dec. in l. libertas, n. m. 5. ff. de reg. iur. l. 1. vbi gloss. citat concordantes, C. de par. qui indistit.

[19] Per prædicta Causan. d. decis. 44. numero 47. dixit quod qui herbas vendidit vel pascua locauit pastoribus, habet hypothecam super animalibus cum prælatione, & dicit se ita aliquando consuluisset, allegat l. huius, ff. qui potio, in pigno. hab. vbi loquitur de eo qui creditur in cibaria naturam, & ex opinio est in ducatu Mediolani consuetudine approbata, ut arma sua obligata pro pretio ferri, quod fuit ab illis consumptum, nec alia causa fuit anterior, & ut alias dixi, hæc sententia non est vera, quia l. huius, loquitur, quando expresse in eam causam factum est mutuum, et secus est quando simpliciter venditum est ferum, vel locata pascua.

Aduertendum etiam circa eiusmodi retentionem ad ea, quæ ponunt Tiraquell. Menoc. Negul. & alij supracitati, ut scias cum bene deducere in iudicium.

SUMMARI.

1. Pater potestas res est inestimabilis.
2. Pater negans alimenta filio perdat partem potestatis.
3. Pater, qui negat filio alimenta, si ille perdat solum partem, ac si necasset propriam materiam.
4. Pater primatus potestas potestatem filium expomat, & ibi declarat.
5. Pater est commensuranda delicti.
6. Pater locus non est nisi in casibus de iure expressis.
7. Primatus iure competentis ducitur pater.
8. Delinquens rem aliquam perdat omne ius quod habet in ea.
9. Infamia delinquentis dominum periclitantem perdit filium gratum, & inferat ad alia.
10. Pater negans filio alimenta perdat extra ordinem.

PRIVILEGI. LXIII.

PATER potestas est res præ [1] ceteris inestimabilis, l. si filius familias, §. secundum vulgare, ff. de leg. 1. tamen si pater impie filio negat alimenta

eam perdit, quia non debet eam habere in potestate [1] cui negat alimenta, vt inquit gloss. in l. nec filium. C. de patr. potest. & hoc dicit notandum Abb. in cap. fin. num. 5. de conuer. iusd. & ibi post gloss. in l. necate, si de liber. agnoscent. dicit quod si filius periret ob denegata alimenta, puniretur pater ac si propter [3] manibus filium necasset, quod inquit notandum & sequitur Bran. in stat. exclud. femin. artic. 1. num. 26. Pinel. in l. pater. 3. num. 57. C. de bo. mater. vbi allegat. l. 1. sed filium. C. de latib. lib. toll. que dicit expellente a domo matrem penitus segregatum a substantia expulsi. Cordub. in l. si quis a liberis. 4. si quis ex his, numero 10. si de liber. agnos. vel alien. illam gloss. in l. necate, sequitur Bartol. in tracta. de alim. numero 12. dicens quod eo casu pater teneatur. l. Cornel. & pro hoc facit, quia eodem modo pater primatur potestate patris, [4] si filium infantem exponat, vt est textus in cap. de infan. & languid. expol. vbi Gofred. intelligit indistincte, verum est quod Innocent. Host. Vincent. quoniam citat, & sequitur Abb. ibi, numero 2. dicunt hoc procedere solum, quando non solum expolitus erat infans, sed etiam, quando erat liguidus, quia sicuti detestabitur est denegare alimenta infanti, & languido, ita grauiori poena est dignus, quatenus autem ibi poena priuationis imponitur duobus concurrentibus quod filius sit infans, & quod languet, videtur hoc repugnare glo. in d. l. nec filium, quæ vult quod priuatio indistincte cuiusque status, & qualitatis filius sit, & videtur confirmari ratione, quia in eo quis est puniendus, in quo deliquit, & poena [5] est delicto commensuranda, Authen. omnes peregrini, vbi Bald. in fin. C. de commu. de successio. Bartol. in l. leuius. in princip. ff. de viucup. Deci. in c. cum Ecclesia. S. Marie in princip. de cons. Crau. in cons. 46. numero 15. si alimenta non debentur filio ratione potestatis, ergo denegando alimenta filio, non potest contra partem potestatem, & consequenter non debet eam auertere, item non videtur in filio maiore, vel pubere, eadem ratio aggravandi poenam, quæ est in infante, & languido: nam infans, vt qui ignorat quidquid videt, & expertus est iudicij, de nihil potest per seipsum, & inhabilis est non solum ad iudicijs, sed etiam ad omnia alia, vt dixi in cons. 9. numero 12. non habet aliud remedium, & vbi prodita sunt ordinaria remedia non est ad poenas conuolandum, quibus non est locus, nisi in talibus a iure [6] expressis, gloss. in Authen. de non eligen. secun. aub. 4. cum igitur. l. 4. si quis 4. diuis. si de relig. & sumpt. funer. Alexandr. in cons. 103. num. 15. vol. 2. Barb. in cons. 3. num. 18. vol. 1. Deci. in cons. 533. numero 2. Caruar. in cons. 337. numero 17. Crau. in cons. 105. num. 31. & priuatio iuris alicui. [7] competens dicitur poena, si quis maior. C. de transact. §. fin. vbi Doctores. Institut. de legat. Aretin. in l. Tm. columna 3. ff. de verb. oblig. Barb. in cons. 22. volum. 1. Socin. in cons. 137. num. 16. volum. 2. Beron. in cons. 13. num. 6. vol. 1. D. Becus in cons. 104. n. 12. & videmus, quod in l. 1. C. de pot. qui filius est, non imponitur poena patri repugnant filium extra causam necessitatis, quidquid tamen sit, et si meo iudicio verior suspensio Abb. nec valida ratione sustentatur gl. in d. nec filium, est feruenda hæc opinio in iudicio favore alimentorum, & difficile contrarium posset obtineri, dicitur vix hæc rationem non habet, sed fundetur sola comparatione domini & patris, de quibus paulo infra dicemus. si vero committunt teneantur ratio esse potestatis, quia negans alimenta alicui videtur illum habere, & ibi hoc notant omnes Doctores, potestatem etiam patris iure quod habet succedendi liberto, nulla maior est ingratitudo, quam alimeta de egr.

libro, & textus in l. 1. in fin. C. de infan. & expolitis, dicit quod nemo potest suum dicere quem percutiente contempnit, & Bald. ibi dicit quod vasallus [9] deserens domini periculum, vel infideli- tatem ab inimicis perdit illius gratiam, sicuti dominus derelinquens vasallum percutiente perdit omne ius vasallij, & idem inquit de eius deserente Ciuitatem, cum videt illam perire, quia perdit omne ius ciuitatis, quod ego vidi seruari in Ciuitate Mediolanensi cum in ea seruiret de termino nunc elapso graui epidemia, edim enim fuit decretum contra ciues, qui prius iure sua propria Ciuitatem deseruere, sed ad hoc responderi potest quod non eo ipso videtur pro derelicto habere, cum alimenta non auisitat, vt declarat gloss. in d. l. fin. si pater derelicti, per textum in dicta l. 1. C. de infan. expol. bene verum est quod extra ordinem ponitur qui [10] alimenta negat filio, vt dicitur in c. l. 2. & dicit Eman. Costa in l. si ex cautione, in vers. sen. doli. num. 6. C. de non num. pecun. quod in extraneorum ferme conditionem respiciunt parentes, qui filius alimenta impie denegant, sequitur Cordub. in d. l. si quis a liberis. 4. & si impubes, num. 43. & quando pater male viuitur sua auctoritate priuatur, vt in l. fin. C. de spectul. & leno. lib. 10. vbi Ioan. de Plat.

SYMMARIA.

1. Pater negans alimenta liberto in casibus quibus tenetur perdit ius patronatus.
2. Dominus qui negat seruo alimenta cogitur illum vendere.
3. Patronus propter ingratitudinem priuatur iure succedendi liberto.
4. Pater qui ingratum patri exponentis infantem ipse iure imponitur.
5. Verbum patris temporis significat canonem lata sententia.
6. Participium prateriti temporis importat lata sententia canonem, & requirit declarationem.
7. Episcopo, doli, importat ipse iure.
8. Pater quando impotens pro filio rogatio requiritur merito.
9. Priuatio ipse iure non inducitur nisi in casibus a iure expressis.
10. Patronus non perdit ius suum ob alimenta non prestita si liberto reperitur ab alio alimentatus.

PRIVILEGIUM LXIII.

Quæ supradicta sunt in patre, procedunt eadem terna ratione in patrono, qui sit in talibus, quibus libertum tenetur alere, neget alimenta, perdit [1] ius patronatus, vt est text. in l. alimeta, si de liber. agnoscent. vel alien. in l. Diuus Claudius. ff. de iure patron. vbi dicitur quod patronus non cogitur prætere alere libertum, sed causam iure, ne scilicet iure suo priuetur, Cordub. in l. si quis a liberis. 4. si a his, si de liber. agnoscent. & in §. solent, numero 14. Idem est in domino, qui tenetur seruum alere, quod si et neget alimenta cogitur illum vendere, [2] vbi fit, quando contra eam nimia viuitur ciuitas, vt est text. in l. 1. si de his, qui sunt sui, vel alie. iur. Cordub. in d. §. solent, num. 16. & vtroque casu id est de patrono, & domino est text. in c. de infan. expol. qui loquuntur de exponentibus, & vult quod serui efficiantur liberi, & liberos affequantur ingenuitatem si fuerant expoliti, & ibi hoc notant omnes Doctores, potestatem etiam patris iure quod habet succedendi liberto, nulla maior est ingratitudo, quam alimeta de egr.

re, et distans super in donatario, & ponant. Docto-
res. precipue Rip.in l.in C. de reuoc. donat. & pro-
pter ingratitudinem patronum et (3) iure succedendi
priuati, cum patronum, & de iure patron. & probat
expresse in d. alimentis, in principio.

Et quia super dubitauimus an hæc priuatio indu-
catur ipso iure, vel requiratur interpellatio, respon-
dendo ad questionem dico, quod si querimus de infan-
tibus vel languidus expositis, imponitur pena (4) si-
cuti vel languidus expositis in text. d. ca. l. de in-
fant. exposit. ibi, hoc ipso patria potestate fuit libera-
tus, nam verbum præteriti temporis significat cano-
nem late (5) sententia secundum glossam in l. iubemus
nulli. s. economi, in vers. priuatur. C. de sacros. ecclie.
vbi Bartol. & Bald. dicunt cum glossa esse singularem,
& notandum glo. in l. i. de criminali, in vers. habetur,
in fin. C. de iur. dom. iud. vbi Bald. & Ange. notant
idem est de participio liberatus, posito in text. quia
non requirit (6) declarationem glo. in Auth. culti, in
prin. C. de sacros. ecclie. in l. si quis maior, in vers.
priuatur. C. de trans. vbi Bart. & Salic. notant, & pro-
utroque tam de verbo, quam de participio loquendo
in infinitis citat Tyracell. in l. si inquam in vers. re-
uertatur, num. 32. & seq. C. de reuoc. donat. id ipsum
probat ex verbo, hoc ipso, quod legitur in eo tex-
tu, & significat idem quod ipso iure, ut videmus in
in dictione (7) eo ipso, ut inquit glossa, in vers. quoniam
suo in vers. eo ipso, de elect. in 6. vbi Gemin. & Frac.
in §. fin. glossa in c. cupientes, s. ceterum, in vers. sus-
pensos in prin. eod. ot. & infinitos allegat Tyrac.
de verbo reuertatur, num. 42. vbi numer. 33. idem dicit
de verbo ipso facto, & nihil interest quod dicatur ip-
so facto, eo ipso, vel hoc ipso, quia semper intetur,
quod ipso iure priuatio inducitur sine aliqua decla-
ratione, & citatione, & clarum est quod interpellatio
non requiritur, quia exponendo filium, seruum, vel
libertum, delinquit committendo. At vbi negat ali-
menta, non est dubium quin præcedere debeat in-
terpellatio, quia ut dixi tractando de ingratitudine
pater, dominus, & patronus non tenentur alere nisi
in subditi, ergo interpellari debent, & à filio & a-
liis conuinci, præterea, vbi pena imponitur pro fa-
cto negativo, (8) tunc requiritur monitio secundum
Innocent. in c. excurpand. §. quia verò de conce. pre-
bend. Bald. in Authent. hoc amplius, versicu. quarto
verum, C. de fideicommissis. Alexand. qui alios citat in
l. si ita stipulatus. ff. de verb. obligat. in l. si mora, ff. so-
lut. matrimo. in consil. to. numer. 3. volum. 8. Decl.
in c. præterea illa. colum. 1. de appellat. in consilio 605.
num. 2. Ancharan. in cap. licet canon, vbi Gemin. &
Franch. de elec. in 6. Felin. in c. 2. colum. 1. de magis-
tratis citat Tyracell. in d. vers. reuertatur, numero
368. & in terminis text. in d. alimentis, loquendo de
liberto præsupponit petitionem præcessisse. Rursus
dum agitur de priuatione ob denegata alimenta nul-
libi extant in iure verba, quæ significant priuationem
induci ipso iure, ergo sententia requiritur, quia regu-
lariter non inducitur priuatio ipso iure (9) nisi in
casibus expressis, & vbi non est expressum in iure
requiritur sententia, Innocent. in cap. bonæ, illa. col. h.
de decio. l. mol. Abb. & Felin. in cap. querelam, de iur-
reic. Rom. in consilio 325. colum. 1. versifica. quia
ad ponam, Pape in l. si quis maior. in 17. notab. & ibi
Cagnol. in repet. num. 12. C. de trans. Tyrac.
qui alios citat in d. vers. reuertatur, numero 148. erit
ergo conuoluto quod propter expositionem induci-
tur priuatio ipso iure nulla præcedente interpellatio-
ne, vel sententia, ac ob denegata alimenta requiritur
monitio, & sententia.

Principalis tamen conclusio illustratur nõ proce-
dere si liberus reperitur à tertio aliquo alimenta-
tus, quia tunc patet onus (10) non perdit ius suum, d. l.
alimenti. s. i. Corn. in consil. 120. col. 1. vers. est tortio,
vel l. Rol. in tract. de iure doc. q. 67. c. 6.

SYMMARIA.

1. Factum non retractatur etiam si veniat ad causam à
qua non potest incipere.
2. Extinctum quod semel fuit, non potest reuiv-
sere.
3. Emancipatio non reuocatur emancipationem, & re-
nunciando non incidit in partem perfla-
tem.
4. Libertatis sui prædicare nemo potest.
5. Emancipatus filius reuocatur in potestatem patris si pa-
tri neget alimenta.
6. Correlatum eadem est disciplinam.
7. Argumentum valet à liberto ad filium.
8. Emancipatio reuocatur propter grauem iniuriam.
9. Filiationis ius perdit filius ingratum.
10. Ingratitudo iuris debetur naturali.
11. Dos data filia non reuocatur propter ingratitudi-
nem.
12. Dos non est sine matrimonio, nec ante matrimo-
nium.
13. Dos non publicatur propter delictum uxoris.
14. Dos capi non potest pro executionis sententia lata
contra uxorem pro debitis ciuit.
15. Maritus est domus rei domesticus.
16. Dos profecticia non venit in publicatione bonorum
filii.
17. Dos aduenticia non venit in publicatione bonorum
filii.
18. Alienare, qui non potest, non etiam facit alium ex
quo sequatur alienatio.
19. Emancipatus ab auctore non reuocatur in potestatem pa-
tris, licet neget patri alimenta.
20. Hæres maritus non opponit adulterium uxoris repeti-
ti dolo, & vbi infertur ad alia.
21. Hæres, quibus casibus opponat adulterium, fidei-
commissum, caducitatem, & alia similia.
22. Emancipatio non reuocatur ob denegata alimenta
in casibus quibus donatio non reuocatur propter
ingratitudinem.
23. Vidua transiens ad secunda vota reuertitur filio primo
matrimonij, et quia habuit à primo viro.
24. Hæres impugnans voluntatem defuncti priuatur e-
ius modo testamenti.
25. Hæres representat personam defuncti.
26. Promissio facta defuncto extenditur ad heredem.
27. Pactum factum cum defuncto extenditur ad herede-
m.
28. Libertus non minorum reuerentiam exhibet patri
sui patris quam patrui.
29. Libertus tenetur alere patrem sui patris.
30. Emancipatus non perdit emancipationem, quam
habuit ab auctore si neget alimenta patri, qui est ber-
es aui.
31. Heredes persona alia est à persona defuncti secun-
dam testamentum.
32. Si amicum loquens in casu vero, non habet locum in
casu ficto.
33. Statuta debent verè, & propriè intelligi.
34. Extensio in paribus non datur de uno casu ad al-
ium.
35. Extensio de persona ad personam defuncti admi-
nistratio.

sua ingratitudinem patri dotauit, quia tunc, etsi non teneretur, tamen videtur ingratitudinem remittere dotando, secus quando dotasset post commissam ingratitudinem, quia eo casu reuocatur dos si ingratitudo superveniat, sed hac solutio redderet inane, & indubitablem questionem Bald. ideo dico eam decisionem procedere, quia ius in dote erat iam quæsitum marito: dum enim Bald. dicit dotem dari præsupponit filiam esse nuptam, quia dos non [12] est sine matrimonio, leg. 3. ff. de iur. dot. & ante matrimonium non est dos. L. in C. de donante nupt. 6. pendit. Infructio de nuptialibus Baldus loquutus fuit non de dote dote, sed de destinata, ergo reuocari non potest in præiudicium mariti, sicuti ob delictum uxoris [13] non publicatur. Nelli in tracta. huiusmodi in 1. part. 2. temp. quæst. 28. Bos in tit. de public. bono. numero 73. & fuit originalis opinio Barto. in l. si quis in tantum, colum. 4. C. unde vi. Cephalin. consil. 24. Clar. in præf. unum. quæst. 78. numero 15. & hac ipsa ratione si vxor contrahat debitum ciuile, non potest pro eo fieri executio in reb. [14] dotibus: in præiudicium viri, gloss. in l. diu. Pto. §. in venditione, vbi Alex. numero 19. & l. al. columna fin. ff. de re iudic. C. Guid. Pap. quæstio. 447. & ratio est quia constante matrimonio maritus est dominus rei [15] dotalis, l. deo ancillam, C. de rei vend. leg. 1. ff. de viupcio. & feruere debet dos oneribus matrimonij, pro oneribus, & l. in rebus, & l. vbi adhuc, C. de iur. dot. eadem ratione, ne tertio præiudicium inferatur videmus, quod publicatis bonis filie non venit dos à patre protecta, [16] quia propter filie delictum non est puniendus pater, notant Doctores in l. 2. §. quod si in patris, ff. solut. matrimo. Barto. in l. si finita §. si de vectigalibus. quæst. 6. ff. de dem. infecto, Salic. in l. si filius, C. de bonis dem. & ideo est in dote protecta, ex quo pater in casu [17] habet usufructum, Rub. consil. 28. per totum, & ratio est, quia si filius non potest patri præiudicare contrahendo, vt per Rub. loco prædicto, non etiam præiudicabit delinquendo, & qui non potest alienare, non potest facere actum per quem sequatur alienatio, [18] gl. in litem quæ, ff. de pact. l. codicillis, §. matre, vbi Bart. ff. de leg. 1. D. Becius in consil. 25. num. 2. & si non potest patri præiudicare, non etiam præiudicabit marito, & hac melior est responsio, quam ea quæ leguntur in addito, ad Lupum loco prædicto, & Gerard. d. sing. 1. num. 22.

Hæc tamen principalis conclusio non habet locum in eo qui fuit emancipatus ab auctore, is enim non potest reuocari in patriam [19] potestatem à patre, vt concludit Barto. in l. qui liberus, ff. de adoptio. vbi inquit quod propter ingratitudinem à filio commissam pater non tenet reuocari in patriam potestatem, à qua fuerat liberatus per auctorem, mouetur ex l. si. in si. C. de reuoc. don. vbi hæres non reuocat donationem prætextu ingratitudinis commissæ contra donationem defunctum, vt dixi supra loquendo de alimentis denegandis propter ingratitudinem, & videri potest Ripa in d. l. in. num. 241. & sequens, vbi ponit de hærede [20] mariti, an opponat adulterium uxori repetenti dotem, & de hærede domini, an opponat usufructu filium, vel aliud delictum & de hærede filij, an obicitur mariti transiitum ad secundas nuptias, & Coman. in consilio 164. idem dixit de hærede domini, qui caducitatem non obicit emphyteutæ, & iure persequitur D. Becius in consil. 9. item per totum, vbi tamen limitat Becius in consil. 49. num. 13. in §. vbi nota 7. Syluester de feud. recogn. quæ 2. ponit etiam prædicta casus Ant. Gabr. commun. opin. in lib. 7. tit. de malefici.

conclus. 35. num. 2. & per totum. mouetur etiam Barto. ex text. in d. l. ubi emancipatio reuocata, C. de ingra. quæ iure iudicio non potest ad id induci, nisi Barto. intelligat, quod proprie ita dicitur rescindere, qui cæ fecit, sed id non est verum, & Bart. sollem sequitur A. re. in d. §. in si. Infructio. mod. ius pat. potest. sol.

Sed licet, quæ dicitur de reuocanda donatione per hæredem, & de opponendo caducitatem, sciendam, & adulterium [21] multis modis à Doctores limitatur, vt per Clar. de feud. q. 64. & 65. Vals. illud. q. 96. per totum, Ant. Gabr. d. concl. 15. per totum, vbi ponit limitationes, Ripa in d. l. in. & per Doctores alibi, ita erit declaranda præsentis limitatio, vt eisdem modis intelligatur, sicuti etiam declaranda [22] secundum ea, quæ Doctores dicunt in reuocanda donatione propter ingratitudinem commissam, & in prædictis terminis ego intelligo questionem Barto. d. l. si liberatus.

Quod si queratur, an filius, qui ab auctore fuerat emancipatus, possit in patria potestatem reuocari ob denegata patri alimentis, diuersa erit questio. Nam si pater non sit hæres aui, res apud me est indubia, quæ est neget alimenta, non perdet id quod à patre non est consequutus, & quando potest prauitatis inducitur, non extenditur ad ea, quæ aliunde proueniunt, quam ab eo, ob cuius offensum inducitur prauitatis, vt dicimus de muliere transiente ad secundas nuptias, quæ tenetur filiis primi matrimonij reuertere, [23] quæ habuit à primo viro, vt in l. ex m. C. de secund. nupt. & in eo, qui impugnatur voluntatem defuncti, qui [24] priuatur commodo testamenti, vt in l. eodem pater, §. libertis, ff. de leg. 2.

[25] At si pater sit hæres aui, maius erit dubium, quia cum hæres representet personam defuncti, §. l. in Auth. de iure iurand. à mortem, præf. l. Barto. d. ff. de reg. l. iur. ingratitudo commissæ contra heredem ideo operari debet, ac si contra defunctum potest committi, nam in facto videmus, quod promissio expressæ concepta erga defunctum, extenditur [26] ad illius hæredem, gloss. & Barto. in l. si scilicet verbo. oblig. Alex. in consil. 17. colum. pen. volum. 5. idem in [27] pacto, l. si pactum, ff. de probat. l. iur. iur. in §. pactum, ff. de pact. ergo ideo videtur dicendum de tacta legali obligatione. item videmus, quod liberatus non minorem reuerentiam tenetur exhibere [28] patri sui patris, quam ipsimet patris, l. 4. §. pater, & l. generaliter, ff. de in ius voc. Ruin. in consil. 44. volum. 5. Crot. in l. si constante, num. 162. ff. sol. matrimo. & consequenter eidem tenetur alimentis ministrare, [29] vt inferunt Ruin. & Crot. quia valet illatio à reuerentia ad alimenta, vt per eos, ergo sic obligatio concepta erga patrem, erit ad filium extendenda. Item sicuti obligatio alendi patrem, quæ est in filio, descendit in hæredem filij etiam extraneum, l. si quis à liberis, §. item scriptum, vbi Bart. & alij, ff. de lib. agnos. vel alien. & dixi suo loco, pari modo ea obligatio extendi debet ad hæredem patris, vt eodem modo extendatur actus, sicut passus obligatio in correlatiuis.

Existimo tamen contrariam sententiam esse veniorem, & eo casu non esse reuocandam emancipationem, [30] Nam hæres non verè, sed per fictionem eadem reputatur persona cum defuncto, vt probatur, l. p. d. l. de iure iurand. mort. præf. vbi est posita dictio, quod in modo, quæ est nota in proprietas, l. in suis, ff. de lib. & posthum. verè enim alia est persona hæredis, [31] iulia dicitur, Gemin. in cap. in fin. de iuramentum, in 6. & dispositio pœnalis loquens in casu vtero, non debet extendi ad casum fictum, sicut statum.

loquens in [33] casu vero, non habet locum in casu ficto, secundum Bart. in l. si quis pro emptore, in 3. q. 1. ff. princip. ff. de viucap. & statuta debent proprie non [33] fidei, intelligi, l. 1. §. hæc verba, vbi Doctores, ff. de negot. gest. Prætor ait, si de suis & legit. c. in nostra, de iur. Ad quo, quod priuatio est pona, vt dixi paulo super, & in pœnalibus non datur extensio de vno casu ad alium, [34] vt ponunt Doctores in Authent. quas actiones, C. de sacrosanct. eccles. præcipue de persona ad personam ea enim diuinitas semper [35] iudicatur, l. si quis ita §. penult. ff. de testam. tutel. Aretin. in l. Gallus, §. & quid si tantum, eolum, §. ff. de lib. & posthum. l. si in l. cum res & eolum, in 3. not. ff. de legat. rursus pœna non habet locum, nisi in casibus [36] à iure expressis, gloss. in §. eolum igitur, in Auth. de non eligent. secus, nob. l. si quis, §. Vbius, ff. de relig. & sumpt. fune. cum aliis apud D. Beciu. c. 102. nume. 32. at non reperitur expressum, quod filius priuatur emancipatione facta ab aub, quando alimenta patri hæredi aut debitoribus erubescimus, cum sine [37] lege loquimur, l. illam, C. de colla. & quod lege cantum non reperitur, non est superfluitas in iudiciis, non presumendum, §. optimum, in Auth. de nou. elig. secus, nub. Crau. conf. l. 1. n. 9. D. Beciu. consil. 1. n. 4. & ideo videmus, quod etsi libertus teneatur alere non solum patronum, sed illius quoque parentes, & filios, l. si quis à liberis, §. solent, ff. de libe. agnos. cum aliis super citatis, in tit. quib. alimen. debe. in qu. de libertis, cum eo id quod parentem, vel filium patroni non [38] saluatur, minime redigitur in feminatatem, secundum Cordub. in d. §. solent, nu. 13. ergo pari modo non debet patri filius, qui non aluit patrem hæredem aut emancipantia. Accedit, quod à patre nō recipit beneficium emancipationis, sed ab alio, & longe grauius est peccatum alimenta denegare ei, à quo quis recipit beneficium, quam hæredi, & obligatio ad antedicta, [39] que nepotem obligat erga a. non emancipatum est personarum, vt per l. in l. si non sortem, §. libertus, num. 4. ff. de cond. indeb. & non extenditur de persona ad personam, vt dixi, dum tractauit, an libertus teneatur alere patronum, & dicam rursus infra hoc eod. tit. dum tractabo questionem, an libertus redigatur in seruitutem ob denegata alimenta patrono.

Quinimo nepos emancipatus vigare emancipationis non tenetur alere hæredem aut emancipantia, quia nullibi reperitur tantum, pro quo facit, quia hæres [40] liberi non tenetur alere patronum, l. hæres liberti, ff. de obseq. liber. & obligatio antidualis cum sit personalis, non descendit in hæredem, nō nego tamen, quia hoc casu filius tenetur tanquam filius patrem alere, sed dico non perdere emancipationem, quam ab mo. est consecutus, si non alar, & que in contrarium dicta sunt de hærede, tolluntur vñca responsione, quia scilicet obligatio alendi descendit à viucepti beneficii, est antidualis, & consequenter personalis, & non transiit ad hæredem, sicut alia iura, verè tamen antimus non quiescit, quia parentum merita [41] transeunt ad filios, Bald. in consil. 373. col. 1. vol. 1. Soc. consil. 84. col. 3. vol. 3. & remunerantur filij ex meritis parentum, l. §. de priu. vetera. Tyrag. in l. si inquit, in ver. donatione largitas, nu. 90. C. de reuoc. donat.

Limitatur secundò principalis nostra conclusio, vt non procedat, quando pater coactè emancipasset filium, quia tunc si filius postea neget alimenta, non eum reuocabit in potestatem suam, & pro declaratione sciendum est, quod multis in casibus pater cogitur filium emancipare, præcipue quando filium matris

& contra paternam pietatem [42] tractauit, fin. ff. si quis à pat. iur. manum. item cum acceptauit legatum sibi electum, cum onere [43] emancipandi iurum, l. si cui, ff. cond. & demonst. Rursus si filius impotens [44] necessitatem peccandi, lenones. C. de Episcopatu, di. & denum, quando priuogium adoptauit, cogitur enim eum, adulum emancipare, [45] si probet filius non expedire esse sub potestate, l. non inquam, & l. sequi, ff. de adop. quod locum habet in quocunque adoptiuo filio, l. §. si quis minor, ff. de mun. hos omnes casus refert gloss. in §. fin. in ver. penè, l. iustit. quibus mod. ius patr. potest. solu. vbi etiam Doctores, qui querunt, an ius casibus filius cogi possit emancipationem acceptare, si nolit, alios casus ponit Soci. in reg. 286. A. Can. in tract. de patr. potestate, cap. vlt. nu. 89. in prædictis ergo casibus si filius neget alimenta patri, amittit emancipationem, nec poterit vi. ingratu. [46] accusari, probatur in l. si quis hac lege, ff. qui & à quib. l. C. de lib. & cor. lib. ita ponit Ioan. de Plat. in l. fin. not. c. 4. ver. sed nunquid filia. C. de speculac. sen. & lenon. vbi dicit generaliter filium semel liberatam esse necessitate, non potest propter ingratitudinem reuocari in potestatem patris, & resp. det ad l. C. de ingrat. liber. quod procedat, quia emancipando pater liberalitatem exerceuit, Ioan. Oroscius, qui indiuidue loquitur in d. qui liberatus, numero 5. ff. de adop. vbi inquit, se ita respondisse de iure, sequitur Cordub. in dicta l. si quis à liberis, l. si quis ex his numero 11. ff. de lib. agnos. & prædictorum ratio est, quia propter ingratitudinem priuatur quia beneficio accepto: si filius, qui fuit ab initio pater emancipatus, nullum recepit beneficium: nunc ob casu cogitur pater emancipare filium, non confert beneficium in filium, neque emancipatio preuenit à patre, sed à lege, vel homine cogente, argumen. l. velle non creditur, ff. de regul. iur. vbi Deci. dicit, quod non reputatur velles, qui aliquid dicit iussu patris, vel domini, & actus non tribuit patri euentum, sed legi, vel homini [47] ead. iur. & præcipue l. i. item eorum, §. si decurionet. ff. quod cuiusque viuer. cap. cum aliquibus, de rescriptis, l. vbi Deci. testamento, ff. de actio. emp. l. vnum ex familia, §. si de Falcidia, ff. de legat. secundo, vbi Imol. inquit, quod electus ab officiali, qui fecit electionem de ordine consilij, videtur electus à consilio, & hæc conclusio probatur multis aduocatis à Tyracell. de legibus consil. gloss. §. numero 184. & pluribus sequentibus Crauet. in consilio 144. & est text. in l. pater ex prole, l. si de manu, ff. de iur. vbi dicit, quod pater dicit, quod pater dicitur seruum manu misisse, qui filio commisit, quod manu mitteret. Ita in proposito lex ipsa videtur emancipasse filium, quem mandat liberari à patria potestate, cessante igitur beneficio, cessat antidualis obligatio, que filium adstringebat, & ea obligatione sublata, non reuocatur in patris potestatem. Accedit stante dicto præsupposito, quod ius patrie potestatis semel est delictu, vel culpa amissum, nunquam potest recuperari, idè pater, qui patria priuatur potestate, ed quod filium inducitur ad peccandum, vt dixi, non eam recuperat, licet [48] redeat ad honestam vitam, secundum Grol. Cum in dicta l. lenones. C. de Episcop. audien. per l. fin. in fin. ff. de pact. leg. si post mortem, §. fin. ff. de contrah. Ioan. de Plat. in d. l. fin. nu. 4. C. de speculac. lib. 2. Ad quo, quod semper fauorabilis succurritur ei, qui liberalitatem exerceuit, quam ei, qui coactus donat, idè qui coactè adiuit, nō [49] detrahit Trebellianicæ, l. nam & quod, §. qui compellitur, ff. ad Trebel. & qui non vitio vindi. cuit, non est dignus premio, [50] vt inquit text. in l.

patri & hereditatem paterna abstinerint. l. filij ff. de iure patroni. l. si opus armo. ff. de oper. libero. ergo pari modo debet privari si denegat filio, sicut si patri denegat, & licet ab eo non receperit libertatis beneficium, tamen videtur recepisse ab eo, ex quo patrem representat, præcipue si sit illius hæres, & videmus, quod [7] merita parentum transeunt ad filios, Bald. consil. 355. column. 2. volum. 1. Tyrag. de retract. consil. 310. gloss. 1. num. 40. & in terminis est text. in l. liberi. C. de liber. & eorum liber. vbi dicitur, quod liberi teneant hereditatem patroni eandem reverentiam exhibere, quam debent patrono, & contra libertos ingratos datur eadem actio hereditibus patroni, quæ ipsi patrono, & mediis probatur in l. qui manumittuntur. C. de op. liber. vbi dicitur, quod solum reverentiam debet libertus filio patroni, & non potest in servitutem redigi, nisi ob commissam ingratitude, nec statim tenet per eos. Tyrag. in d. l. si inquam, in ver. libertus, n. 31. C. de reuoc. don. vide tamen, quæ dixi in præced. questione.

Quod verò dictum est paulo supra, libertum privari libertate propter ingratitude, etiam si patronus ei remiserit omne ius, posset aliquibus dubium videri, sed omnis cessat difficultas, si consideres, quod futurus [8] ingratus pacto remitti non potest, secundum Specul. in tit. de dona. §. 1. ver. quod si actum est. Bartol. Bald. & Castr. in l. fin. C. de pact. Bald. in l. fin. C. de bon. liber. vbi num. 4. dicit quod patronus non potest etiam expresse pacto renunciare, ne [9] reuocet libertum in servitutem propter ingratitude, idem Bald. in l. 1. C. de ingrat. lib. & multis comprobatur auctoritatibus Ripa in l. fin. num. 180. C. de reuoc. donat. Tyrag. in præfatio. l. si inquam. n. 149. C. de reuoc. don. vbi ponit quid iuris sit accedente iuramento: alios citat Vals. de successio. creat. §. 126. n. 105. mirum ergo, si facta generali remissione omnis iuris, non veniat hoc ius: nam in generali concessione non veniunt [10] ea, quæ in specie quis non posset concedere, l. obligatione generali. ff. de pigno. cum simi.

In omnibus casibus prædictis, quibus intelligitur privatio, vel alia poena ob non præstata alimenta, intelligendum est si is eo casu alere [11] tenebatur, quia cum de vno disputamus, cætera omnia supponuntur habilia.

SYMMARIA.

1. Legitimatus filius, qui patri negat alimenta, perdat legitimatum, & reducat ad spuriotatem.
2. Libertus, si filium æquiparatur.
3. Spurius, qui ab negata patri alimenta, perdit legitimatum, non potest de cætero legitimatum.
4. Legitimatus persequens matrimonium, non perdit legitimatum, licet patri sit ingratus & negat alimenta.
5. Legitimatus que sit per consequens matrimonium, est spurius ab initio.
6. Legitimatus persequens matrimonium, potest promoueri ad Episcopatum.
7. Legitimatus ex subsequenti matrimonio, succedit in fructu.
8. Legitimatus per subsequens matrimonium, dicitur verus & proprius legitimus.
9. Legitimatus ex sequenti matrimonio est nobilis, si pater sit nobilis.
10. Legitimatus persequens matrimonium, imitatur naturam patris.

11. Matrimonium non potest a cæteris, quod filij ante sequep. non legitimatum.

PRIVILEG. LXVII

[1] Privatione filias, qui sunt legitimatus, si patri negat alimenta, reducat ad statum spuriæ, & privatur legitimatum, perinde ac si ea non fuisset sequuta, vt vult Bald. in c. 1. §. filij natum fin. si de feod. iur. controuert. inter dominum & agnat. per textum in l. manumissiones. ff. de iustit. & iure. & id inducat ad similitudinem liberti, qui propter ingratitude non efficitur seruus, leg. diu. in fin. & l. ingrat. ff. de iure patron. & dixi in præcedenti privilegio. æquiparatur enim filius, & l. libertus. §. licet, in Authen. quibus mod. nat. efficitur legiti. & §. 1. in Authen. vt liber. de cætero. Roman. singul. 215. & quod legitimatus priuatur legitimatum, voluit Ias. in Lex hoc iure, num. 54. ver. eodem modo si pater. ff. de iustit. & iur. vbi dicit esse singulare, & non legisse alibi, & mouetur comparatione liberti ad filium legitimatum, Ceteron. singul. 50. vbi dicit esse bene notandum, & allegat Bald. in l. fin. in fin. C. de liber. & eorum libe. Gerard. singul. 1. num. 3. sed numer. 7. excendit ingenij gratia mouet aliquas difficultates, quas ego tetigi supra in privilegio loquente de filio emancipato, Marfil. in singul. 413. vbi allegat gloss. & Bald. qui tamen mihi hoc non dicant, Ripa in l. fin. num. 8. C. de reuoc. donatio, vbi addit rationem, quia legitimatus est donatio, Authen. item sue legitimus, & in corpore, vnde sumitur, C. de naturalib. liber. donatio autem propter ingratitude reuocatur, d. l. fin. Ioan. Lup. in repet. c. per vestras. in notab. §. 4. no. 6. de donat. virum & vxor. folio mihi 159. Rebuff. in Regias Constitut. tomo 1. tit. de sentent. preiudic. art. 1. glo. 1. num. 25. Ferd. Loaz. in l. libit. fam. §. diu. num. 148. ff. de lega. 1. Astan. in u. de patr. potest. ca. 5. num. 63. Addo Ias. in l. naturalis, num. 1. ff. de præscript. ver. in l. ex facto, in princ. na. 17. ff. de vulg. Cordub. in §. si quis ex his. au. 8.

Amplia hoc in tantum verum esse, quod de cætero non poterit pater amplius illum legitimare, quia quod semel aufertur propter delictum, non amplius [3] redditur, vt probauit paulo supra, loquendo de ingratitude commissa per filium emancipatum, Ias. in l. ex hoc iure, & in d. l. naturalis, Ioan. Lup. qui loquitur propter de filio legitimato, d. §. 4. folio 139. num. 7. Alcan. d. cap. 5. num. 65. post Ias. in l. dedi. §. 1. numer. 9. ff. de condit. ob caus. & Gerard. singul. 1. num. 5. & dixi supra proximo privilegio, loquendo de libertate.

Limitatur tamen, vt non procedat in filio legitimato per subsequens matrimonium, quia propter ingratitude non perdit iura legitimati, talia voluit Roman. d. iung. 115. allegat hoc voluisse Bald. in d. §. filij natij, vbi tamen mihi hoc non dicit, & idem voluit Gerard. singul. 1. num. 19. Ferdin. Loaz. d. §. diu. num. 148. & vera est limitatio, quia ea legitimatio est fauorabilissima, [6] secundum Tyrag. de iure primogen. quæst. 34. num. 28. vbi inquit, eam fieri per Principem principum propter conuersionem, & penitentiam peccati, id est taliter legitimatum promoueri potest ad Episcopatum, [6] glo. in c. immo in vet. coniugata, de elect. vbi Butr. Abb. & alij. Dec. qui communem dicit in consil. 355. p. 3. in fin. admittit item ad feudum, vt dicitur [7] Joosten. & Ioan. Abb. in c. clauor. qui filij sine legit. vbi Butr. Cardin. Abb. & alij. volentes, p. ita intelligatur, text. in c. 1. §. naturalis, si de feod. fuer. controu. & dicitur verum & propter legitimatum.

gitimus, [8] §. 1. in Auth. quib. mod. nat. effie. legiti. gl. in c. tunc, vbi Abb. num. 4. & 7. & dicitur [9] inobis, secundum Tr. q. 1. in tract. de nob. l. cap. 15. num. 22.

Ratio autem quare nō ita perdat legitimatorem, qui sequitur matrimonium iactus est legitimus, quod admodum legitimatus ex respectu, assignari potest, quia cum leg. imationem filius non habet à patre, sed ab eo, & licet pater ipse videatur author contrahendo matrimonium, tamen quia antenatorum filiorum legitimatio venit in consequentiam, non attenditur actus patris, cum ergo non habeat à patre, non illam perdat, quod focus est in legitimo per respectum, qui à patre solo beneficium legitimatōis consequitur. Adde, quod legitimatio, quae fit per sequens matrimonium, imitatur [10] naturam, secundum Bald. in consil. 319. numero primo, volumi. 4. & in c. innotui, numero duodecimo, in fi. de electio. Ideo sicut natus post contractum matrimonium non perdit iura legitimata per ingratitudinem, ita nec legitimatus per sequens matrimonium, melior tamē ratio est, quia legitimatus per sequens matrimonium dicitur coactē legitimatus, nam pater qui ducit in uxorem eam quam habuerat in concubinam, & ex qua suscepit filios, cogitur filios antea natos habere pro legitimis, & consequenter etiam legitimer: nam [11] non posset pater ita matrimonium contrahere, quod filij non legitimerentur, arg. l. nemo potest. ff. de leg. 1. ergo filij propter ingratitudinem non priuantur ea legitimatio, quā inueto patre habuerunt, vt diximus supra loquendo de filio coactē emancipato.

SYMMARIA.

1. *Apellata dicitur, qui exui religionem, in qua votum solentur exisse. Et ubi hoc verum sit.*
2. *Filius inopini potest exire religionem, ut patrem inopem aliat.*
3. *Debitur non potest ingredi religionem, ut debitum solvere praeueniat.*
4. *Filius ingredi non potest religionem, quando pater extrema laborat inopia, sed tenetur illi subuenire.*
5. *Religiosus tenetur potius parienti subuenire de alimentis, quam praelato suo.*
6. *Religiosus filium exuiat à patris potestate.*
7. *Religiosus filium non liberat ab ea obligatione, qua tenetur erga patrem.*

PRIVILEGIUM LXVIII.

Quia monasterium seu religionem aliquam ingressus, professiois votum solentur exiremit non potest inde exire sine peccato, & ex eundo dicitur apostata, [1] Doctores in Rub. & in c. de apost. imo Innoc. in c. si de renunciat. & in c. intelleximus, de res. & quali dicit esse illam apostatam, qui est habitus & tonsuram retinet, deserit tamen monasterium, & nulli praelato subicit se, & ponunt Doct. in c. ex parte, de tempo. ordi. vbi querunt de veritate, & in c. Ioannes, de regul. Et tamen intelligendum est in propriis, secundum Calde. in consil. de apost. vbi dicit communem, Ar. in c. 2. num. 1. de apost. Clar. de praxi c. 1. q. 78. num. 4.

[2] Tamen si filius existens in religione, habeat patrem inopem, inhabilemque ad sibi victum parandum, potest exire religionem, vt patrem aliat, vt probatur ex tex. in l. qui cum vno. ff. de re mil. l. vbi in §. fin. emendationis crimine excusatur, qui ob parentum affectionem, aliquandiu sine superioris licentia deseruit Castra, & ibi innot. Rainer. de Forlun. ad filiū reli-

giosum, qui affectione parentum deserit religionem allegatque Idem tenuisse Dium Thomā de Aquin. refert & sequitur Nelles in tract. bannito. in l. part. 2. tpo. nu. 4. in sum. ff. in singul. 149. Duen. in reg. 68. limita. 10. circa finem, vbi tamen refert Rainer. de Dium Thom. loquens de fratre, non de filio, licet à fortiori dicat idem esse in filio, Ascan. Clemens in tract. de par. potest. effie. 17. numero quarto, & pro hoc facit, quia qui est aliquid debitor, [3] non potest religionem ingredi, vt debitum solvere praeueniat, & generalis, distinct. 54. quia ratione si pater extrema labore egellate, impedit ne [4] filius ingrediatur religionem, vt voluit Alexand. de Ales in 3. par. Sum. de quarto precep. quest. 4. §. 1. Thom. in 3. quodlib. questio. 5. qui addit, idem esse, si pater non sit extrema pressus egellate, sed in labore, vt vivere non possit sine multis existimationis suae iactura, & turpitudine suae conditionis, vt quia nobilis cogatur seruire alij, vel mendicare, sequitur Angel. de Claui. in Summa in ver. religiosus, questio. 15. vnde dicitur. Facit etiam, quia religiosus, [5] qui patrem dimissa inopia grauat, tenetur magis patri subuenire de alimentis, & aliis, quae continentur in primo decalogi precepto, quā praelato suo, secundum Nicol. de Lira super Matth. cap. 15. quem citat, & sequitur Angel. de Claui. loco predicto, questione trigesima secunda, vbi tamē dicit, aliud esse, si necessitas impetuerit post ingressum monasterij, licet enim religio exinat [6] filium à potestate patris, vt probatur in c. 120. quest. 1. Doctores in Auth. ingressi, & in Auth. si quia molier, c. de sacros. eccl. gloss. & Bart. in l. si ex causa §. Papinianus. ff. de minor. in c. cum scimus, de reg. Ang. loco predicto, q. 48. Tabien. in Sum. in ver. religiosus, quest. 3. Bart. in l. pater furiosus, cum. 4. vbi etiam Bald. ponit & l. au. 47. ff. de his, qui sunt filij vel alien. iur. Bal. in l. c. de lib. exhib. & multos citat Ascan. Clemens in tract. de par. potest. cap. viti. nu. 67. vbi latē agit de veritate, tamē non liberat ab ex obligatione, [7] quia ante ingressum tenebatur ac de iure diuino, & naturae tenetur filius patrem honorare, & ab eo precepto nulla professio absoluat, quia consilia in religionibus obseruantur, vt perfectio implentur precepta, vt inquit Angel. loco predicto, quest. 3. id vero quia pertinet ad Theologos, & Ecclesie determinationem, non aliter firmit, nisi quatenus sit eodem modo ab Ecclesia approbatum.

SYMMARIA.

1. *Marius qui uxori negauit alimenta, non lucratur datum ex pacto statuto, vel consuetudine.*
2. *Marius qui uxorem domo expulsi sine causa, non lucratur datum.*
3. *Marius non lucratur datum si uxori egra non subministrat medicum, vel medicinas.*
4. *Marius lucratur datum etiam si alimenta uxori non praeiati, quando ea non decessit.*
5. *Succesione tantum indiget prauator, qui defunctum malis tractauit, vel domo expulsi.*
6. *Marius qui negauit uxori alimenta, lucratur datum, si postea secuta est reconciliatio.*
7. *Vxor mortua praesumitur ab medicum non adhibuit.*
8. *Uniuersarius praesumitur mortuus ex negligentia, quae de medicis non fuit adhibita.*
9. *Marius qui alimenta negauit uxori, cum tamen aliter non teneretur, lucratur datum.*
10. *Marius qui ex permissioe statuti secunda uxorem lucratur datum, & ibi de uxore.*

AD eo etiam favorabilis est causa alimentorū, quod est ex forma pacti, statuti, vel consuetudinis maritus debeat integram dotem, vel illius partem lucrari, tamen si vir uxori denegat alimenta, (1) nihil lucrabitur, ita voluit Baldus in l. quod in uxorem, numero primo. C. de neg. gest. mouetur, quia uxorem illud dotis maritus delectur propter onera matrimonij, ergo cessare debet, ubi cessant onera, quia deficiente causa, deficit causatum. Illud autem Bald. alioquin, quod lucrum statuto deferatur propter onera matrimonij est certum, & firmum, ut per glo. in l. si donatus, §. fin. in vers. dumtaxat, ff. de cond. cau. da. & Alexan. dicit ibi communem esse opinionem, & subdit Ias. quod omnes Doctores transcurrunt ex glo. Bald. & Fulgosi. in l. non sine, in princ. C. de bon. que liber. Caltr. in cons. 333. volumine primo, in ult. citat Rolan. tract. de iure dotali, q. 4. numer. 10. & seq. de quo tamen late agit Phanuc. in contr. gl. 8. numero sexto, & pro dicta opinione allegat etiam Bald. in Auth. dos data, numero secundo. C. de donat. imp. ubi dicit, quod sicut mulier non lucratur donationem si non sustinet onera dotis danda, ita maritus non lucratur dotem ex statuto, vel pacto si non sustinet onera matrimonij, sed nihil loquitur de alimentis, licet ex eius dicto bene inferri possit, cum sine dubio inter onera matrimonij precipuum illud sit alendi uxorem, sed expressis hanc partem tenet Caltr. in l. si ab hostibus, §. si vir, numero quarto, ff. solut. matrimo. n. ubi inquit, quod si maritus recedens ab uxore, non prouidit illi de alimentis, ita ut mulier nō habens alimenta decesserit uisarius non lucratur dotem, & subdit etiam quodidantium, & menti accedendum, quia habuit in sacro Florentia, & mouebatur per illum textum, & per text. in l. necare, ff. de lib. agnos. & inquit locum hoc habere, siue lucrum proveniat ex pacto, siue ex dispositione legali, & Alexan. ibi, numero tertio, inquit hoc esse valde singulare, licet ipse in contrarium multa alleget, & precipue, quod lex penalis non debet extendi, cum quo transiit etiam LaCume, quarto, qui multis confirmat similibus, Ioan. Lup. in rubric. de donat. inter virum & uxorem, §. 70, num. 23. vers. amplia predicta, ubi sic repulit dicit Bald. & Cuman. in d. l. si vir, & mouetur ex dispositione, l. necare, & ad lucit in simili, quod dicimus de donatario, qui priuatur bonis donatis, si non subuenit donatori egeno, Boer. in deci. 244. num. 12. Roland. in tract. de iure dotis, questio. 64. numero 6. & questio. 68. numero 1. Phanuc. in eod. tract. gloss. 14. numero 6. vers. quibus est casus, ubi allegat consilium Caltren. & dicit esse de iure omnium, & ut dixi ratio prædictorum est, quia si non sustinet onera matrimonij, propter que delectur hoc lucrum, non debet illud percipere.

(2) Ex per eandem rationem dicit Bald. l. 1. §. sed tollens. C. de lat. liber. tollens, quod maritus expellens domo uxorem sine causa non lucratur dotem, Alexander. in cons. 122. colum. 3. in fin. vol. 7. Anan. in c. 1. colum. 2. & infan. & long. expo. Ruin. in cons. 8. col. 2. vol. 2. Lup. in d. rubric. de donat. inter vir. & uxorem, §. 70. num. 32. vers. quid autem si maritus, & in cap. per vestras, in 3. notab. num. 4. solio mihi 124. ubi citat multos alios, Boer. d. deci. 244. in fin. Phanuc. d. d. gloss. 14. num. 6. vers. quoniam quando.

Et quia inter alimentorum prestationem numerantur etiam medicina, ut dicam suo loco, & medicus adeo gloss. in d. l. si ab hostibus, §. si vir, ff. solut. matrimo. dicit, quod maritus non lucratur si uxori in-

firmat (3) medicum non adhibuit, & medicinas non ministravit, & Bald. ibi dicit aliam gloss. esse auream, quia maritus dicitur indigens eo lucro, & presumitur uxorem non ex vi morbi, sed ex eo mortuum, quod medicus non fuerit eius curæ adhibuit, eandem probant sententiam Caltren. Alexan. Luc. de Pen. Abb. Corne. Ioan. de Anac. Campag. Marcell. & aliquos citat, sequitur Rolan. in d. tract. q. 12. glo. 14. numero sexto, Phanuc. in eodem tract. gloss. 14. numero 8. Cordub. in l. si quis 2. liberis, §. si quis ex huiusmodi, ap. ff. de liber. agnos. ubi ponitur casus, quando adhibuit quidem, sed imperitus, & quando non potuit adhibere, quia non erat in loco, & quando ad præuentum, & plures alios.

Intellige tamen principalem nostram conclusionem procedere, quando vxor ob aliam causam delegata decessit, nam eo casu priuatur maritus, secus si non decessisset, quia tunc (4) maritus gaudet lucro. Doctores enim, qui dicunt eum nō lucrari dotem, mouentur per l. necare, ff. de liber. agnos. quia para sunt, quod occidat, vel alimenta subtrahat, et ubi mulier non decessit, tunc cessat ratio, & Caltren. in d. l. si vir, ponit casum quando mulier sane perit, atque ita concordat contrarias opiniones Boer. d. deci. 44. in fi. sequitur Roland. d. d. questio. 68. numero vndecim, aliam tamen distinctionem non est bona, quia non ea ratione maritus perdit lucrum, quia denegando alimenta videtur necare, sed quia lucrum non debetur ei, qui non sustinet onera matrimonij, ut dixi, & quia expellens (5) personam, atque illam continentem in se debet habere eius bonis secundum Bald. in d. l. 1. §. sed scimus. C. de lat. lib. tollend. non tamen est dubium, quia si vxor tunc perit hæc in ista causa priuandi virum, sed sufficit etiam, quod non minime alimenta, proinde Phanuc. d. d. gloss. 14. numero sexto, vers. quibus autem quando, repperit etiam distinctionem subdicens Caltren. id eo de morte fecisse mentionem, quia si forte maritus post expulsionem, & denegata alimenta reuocaret uxorem in domum, & expulset eam benigne tractare, tunc non attenditur præcedens culpa, sed inducitur reconciliatio, & culpa videtur remissa, & vltima tracta in attenditur quid sit.

Intertur ex prædictis, quod si sequatur reconciliatio, maritus, qui etiam denegauit primum alimenta, vel uxorem expulsi, lucratur (6) dotem ita post simul ponit Alexan. in d. l. si vir, num. 3. an autem lucratur fructus dotis, quos iam percipere, est contentio inter Bald. & Caltren. vt videtur postea apud Lup. d. d. nota, §. num. 4. ver. lego vno reperit.

Sed si placeat distinctio, & concordia Boer. est aduertendum in practica, quia heredes viri habent tunc intentionem fundatam probare, quod maritus denegauerit alimenta etiam si non probent, quod vxor sane interierit, nam præsumitur mortua propter inopiam, sicuti dicimus, quod vxor (7) præsumitur mortua ob medicum non adhibuit secundum glossam in d. l. si vir, quam dicit notandam Bald. ibi circa medium, ubi infert, quod vulneratur (8) non præsumitur mortuus ex vulneri, sed ex negligentia sua culpa, quando medicus non fuit adhibitus ad curandum, & Caltren. ibi, num. 3. dicit illam gloss. per ad hoc allegari, & esse singularem dictam communiter approbatam, & menti tenendum, sequitur Alexander. num. 6. & lason num. 8. Lup. in rubrica de donat. inter vir. & uxorem, §. 70. num. 17. id eo per eandem priuationem vir necesse habebit probare, quod adhibuerit medicum.

Declaro secundo, non procedere nostram conclusionem

finem, quando maritus non tenebatur uxorem alere, quod coniugii in calibus recitatis per nos in titulo, quibus ex causa alimenta denegari possunt, quia pro eo, quod maritus fecit lege permissum. etc. [9] non debet priuationis poena plecti. l. c. c. c. de adul. & non potest imputari marito, quod non aluerit uxorem, quam non tenebatur alere, ut per multa dicit D. Becius in consil. 37. numer. 6. idem Cyn. in l. si ab hostibus. §. si vir. ff. de iust. iur. dicit, quod adulterum lucratur dotem [10] secundum statuti formam, licet aliis maritus occidens uxorem perdat lucrum delatum à statuto, sequitur Bartol. Ang. & laudem voluit Mathesius. notab. 73. nota vnam doctrinam, Camp. in tra. de statu. exclu. femina. quest. 5. & plures probantur hanc sententiam relati à Roland. in tract. de iure dot. quest. 63. ubi tamen post Cin. Alexand. & alios dicit aliud esse, quando lucrum esset delatum ex pacto, quia tunc non est verisimile, quod vxor cogitaret de tali casu, ita etiam declarat Phanuc. in eod. tracta. gloss. 14. numero quinto, & quamvis in iure delato ex conuentione commisit in opinio, quod maritus illud non consequatur occidendo uxorem per rationem prædictam, tamen ex ratio mihi nunquam placuit, nam et si vxor non videatur cogitasse de funelio illo euentu mortis violentæ, tamen non erat opus eius cogitari, sed pacto locus est quomodoque moritur, & contractus perficiuntur consensu duorum, nec sufficit, quod alter ex contrahentibus non cogitauerit, quia si quod ponit, & debet cogitari: illud autem, quod non presumatur cogitasse de tali casu procedit, quando actus deprenderet à solitis potestare, non quando à duorum voluntate, sicuti igitur occidendo lucratur ex casu, ita denegantur alimenta, quia ex vi occisionis inducitur priuatio, quando denegantur alimenta, ut dicitur inter itaque, quod cum maritus alere non teneatur adulteram uxorem, lucratur tali casu dotem ex forma statuti, etiam si ob denegata alimenta perierit, & idem erit in omnibus casibus, quibus iure permittente denegantur alimenta.

SUMMARIA.

1. Princeps potest debitoribus inducias concedere ad solvendum.
2. Inducias generaliter concessæ non extenduntur ad eum qui sua debitor ex causa alimentorum.
3. Generalis dispositio non includit causas, quæ repetuntur specialiter privilegia.

PRIVILEGIUM LXX.

[1] PRINCEPS potest debitoribus inducias concedere ad solvendum, l. secunda, C. de precib. Imperator. offerent. ubi appellat hæc moratoria præscriptionem, tamen generalis concessio non extenditur [2] ad debitum contractum ex causa alimentorum vii. conducit Marcus Antonius Cuccus in tracta. de morator. præscript. numer. 90. ubi numer. 95. dicit idem esse in debito ex causa annuatim, vel administrationis patris, & numero 99. inquit idem debere intelligi in debito pensionis, quæ sunt concessa loco alimentorum, & quoad primum dictum moratorium, quia valet argumentum à dote ad alimenta, ut debitor pro dote non includitur rescripto concessente dilationem, ut per eum, numer. 87. ergo neque debitor ex causa alimentorum, melior tamen est ratio, quia alimenta non recipiunt dilationem, ut dicit hoc eodem titulo, & cum Princeps sit iustissimus, non

presumitur eum fuisse concessurum in specie dilationem ad solvendum debitum alimentorum, ergo generalis concessio non debet ad id extendi, quod non fuisse concessurum in specie, l. obligatione generalis, §. de pign. accedat, quod alimenta in materia dilationum reperiuntur singulariter privilegia, ut scilicet breues dentur dilationes in casibus, quod non appellerent, quoad suspendendum executionem sententiarum, quod pendente lite promittatur actori, & in pluribus aliis de quibus dixi in hoc titulo, dispositio autem generalis [3] non includit causas, quæ reperiuntur in specie privilegia, gloss. in l. 3. C. de silentiis lib. 12. Accedat, quod Princeps mouetur ex quadam æquitate ad concedendum dilationem, immo ex miserationibus, sed nulla æquitas, aut misericordia retardare debet executionem alimentorum, quia eorum favor præponderat omni causæ, posset tamen dubitari si hæc conclusio locum vendicat in alimentis præteritis, vel quæ debentur actionis iure, vel diutius non potest periri, & sine quamvis causa alimentorum semper sit inextinguibilis, tamen ubi favor exorbitat, tunc intelligi debet, quando pauperi debentur alimenta, & agitur de futuris, non de præteritis.

SUMMARIA.

1. Arbitrator electus à partibus non arbitrans extinguitur compromissum.
2. Arbitrandi facultas non transit ad heredes.
3. Consiliorum nominatio electi non consuevit expirare compromissum factum in quod iudicet de consilio suo.
4. Arbitrator non arbitrans in causa delinquitur, non ad arbitrium boni viri, & compromissum non expirat.
5. Arbitrator non arbitrans in causa alimentorum compromissum non expirat, sed recurrit ad bonum virum.
6. Arbitrator non arbitrans recipere ad iudicem, quando ille erat debitor.
7. Arbitrandi facultas non finitur arbitrare non arbitrans, quando res non est integrata quia momentum est contrarium.

PRIVILEGIUM LXXI.

ARBITRATOR electus à partibus non arbitrans non recurritur ad arbitrium boni viri, nec ab eius persona recedunt, sed extinguuntur compromissum, & stipulatio annullatur. l. si merces in princip. ff. loca. l. fin. C. de contrah. emptio. l. si quis arbitrans, ubi gloss. magna, in princip. allegat multos concordantes, ff. de verb. oblig. & facultas [1] in arbitrandi non transit etiam ad heredes arbitratoris, l. cum stipulatus sum mihi l. 3. Propterea, ff. de verb. oblig. Bart. in l. si stipulatus fuerim illud, ff. de iur. & ratio est, quia censetur partes elegisse indolentiam personæ, proinde si arbitretur electus à partibus debet iudicare de consilio alius nominatus, si verbi reclusus dare consilium, vel morte, vel alio casu impediat, finitur compromissum, nec potest alius eligi consiliorum, licet aliud sit, quando consiliorum persona non erat certa, Bart. post alios l. prima, §. si prius rescriptum octavo de decimis quarto, ff. de exceptio. Abb. in l. si de decimis. Bart. in l. si de decimis. C. ex parte, de consilio. l. si quis dicit committenti l. si quis arbitrans, ad finem, in ore tamen alimentorum, si quis finit ad arbitrandum, licet sit non arbitrans, quia non vellet, vel non posset, compromissum non extinguuntur, sed recurritur ad arbitrium boni viri, ut

in casu [4] dotis probatur in l. 3. C. de dot. promiss. in casu post. §. ger. et si de iure dos glo. l. 3. in d. l. fin. vbi etiam Bartol. Cde. contrah. comp. et ibi Bald. in §. opposit. Bald. in l. fin. C. de sent. que sine cert. quant. Roman. in d. l. si quis arbitrat. & valet argumentum à do te ad alimenta, vt dixi supra & probauit etiam, quod si certitudo non vitiat legatum, vel promissionem dotis, ita non destruit promissionem, vel legatum alimentorum, & in specie, §. quod compromissum non extinguatur in causa alimentorum, licet arbit. electum non arbitretur, voluit Bartolus in l. prima, numero 54. ff. solut. matrimoni. sequitur Ias. in d. l. 3. si quis arbitrat. numero decimo, in 4. l. i. Tiraque. in tract. de privileg. pie cause, & in priuileg. 145.

Dux tamen oriuntur difficultates, prima quia tex. in dicta l. 3. & in d. §. ger. loquuntur, quando arbitrium erat collatum in personam debitoris, vt aduertit Ias. in d. l. si quis arbitrat. numero 10. Tiraque. dict. priuileg. 45. & hic casus multum differt ab eo, quando collatum est in personam tertij, nam quando in eum conferuntur, qui cū debitor, §. iunc. semper illo cessante recurrit ad iudicem, hanc vendicatio. ff. de re vendic. glo. Bart. & alij omnes in l. si quis arbitrat. sed si bene videatur illa iura, optime probant in sui ratione. non enim mouentur, quia taxatio fuerit cōsumpta debitori, sed quia in promissione dotis videtur semper inclusum esse arbitrium boni viri, & perinde est, ac si iam dos esset taxata, quod non contingit in aliis rebus promissis, quia cum de se non sint certæ, si arbit. non taxet, incertitudo vitiat promissionem, nec recurrit ad iudicem, quia electa videtur industria, & confidencia personæ, at promissio dotis semper habetur pro certa, quia videtur taxata secundum quantitatem patrimonij, & qualitatem personarum, vt dicitur in d. §. ger.

Secunda est difficultas, nam id eo in dote recurritur ad iudicem, quando arbitrium non arbitrat, quia ex quo matrimonium iam est contractum desinit res esse integra, vnde sicuti mandatum non cūtingit morte mandantis re non integra l. mandatum. C. manda. ita potestas [7] arbitrat. non resoluitur eo non arbitrate, cum iam propter dotem contractum fit matrimonium, ita Ias. dicta l. si quis arbitrat. numero decimo, hanc autem ratio cessat in alimentis, quia semper res est integra, nec desinit vquam esse integra, atque ideo cum non conueniat ratio non potest à dote duci argumentum ad alimenta, & de quo non potest argui ad alterum, vbi ratio est diuersa, vti suo loco dixi. sed pro resolutione dicendum est rationem consideratam à Iasone esse falsam, & non ideo recurri ad iudicem in dotis promissione, quia desinit res esse integra, ponit enim promissi dos re adhuc integra ante matrimonium, vel sponsalia, puta quando promissio dotis fit mulieri, quandoque nupserit, sed quia promissio dotis continet in se certitudinem, & est à iure taxata, secundum quantitatem patrimonij, & qualitatem personarum, vt dixi hoc eodem titulo, vbi tractant, an incertitudo vitiet legatum, vel promissionem alimentorum, & qui dorem promittit, licet id velit esse pectij aliquis arbitrio taxandum, tamen semper videatur pignoriore, quod iustum videbitur cuiusque bono viro dicto §. ger. & in dicta lege tertia, hinc autem ratio æque conuenit alimentis licet doti, quia ipsa quoque sunt à iure taxata secundum quantitatem patrimonij, & qualitatem personarum, vt dico in titulo §. qualiter alimenta sine prestantia, ergo in alimentis idem dicendum est, quod in dote.

- 1 Donatio excedens quingentos aureos non valet nisi infirmus.
- 2 Donatio excedens quingentos aureos non valet nisi infirmus, etiam si facta sit filio à patre.
- 3 Infirmitas remittitur non potest.
- 4 Donatio facta alicui cum ob gratiam alimentum prestandi valet sine infirmitate.
- 5 Infirmitas non requiritur in donatione remuneratoria, vel ob causam.
- 6 Donatio datur remuneratoria, quando fit pro futura merita.
- 7 Donatio semper datur ob merita.
- 8 Donatio facta pia causa non requirit infirmitatem, etiam si excedat quingentos aureos.
- 9 Donatio excedens quingentos aureos non infirmatur, quando fit ex causa dotis.

PRIVILEGIUM LXII

[1] DONATIO excedens valorem 500. aureorum non valet nisi fuerit infirmus. l. sanctimus, vbi Doctores omnes, l. p. aut. Cde. donatio. §. pertinetur, l. i. i. i. de donat. & procedit etiam pater vel ascendens [2] aliquis donat. filio, vel descendenti alij, quia nihilominus infirmari debet. l. datum, vbi Bal. notat. Cde. donatio. l. donationes, quas parentes. Cde. donatio. inter vir. & vxor. vbi Ange. notat. expresse Bal. in l. i. i. i. de donat. C. de viciis pto. dona. Cuman. in cons. 17. Aret. in cons. 2. col. 1. & infirmitas requiritur [3] non potest, l. p. per Bart. in l. sanctimus. §. h. de don. vbi Alex. in l. i. i. i. de donat. potest, b. etiam Alex. ff. de leg. 1. Ioan. Fab. in §. alij, in l. i. de don. Cur. sen. in cons. 66. & in consilio seq. Dec. in cons. 442. cum. in cum. in hactis apud Anton. Gabriel. commun. opin. l. h. 3. tit. de donatio. condit. num. 9. quia publice interest ne quis male vtatur suis rebus. §. penult. l. i. i. de his, qui sunt sui, vel alieni iur. & quia infirmitas introducta est ad remouendum fraudes, quæ committit solent præsertim inter coniunctos. d. l. data.

[4] Sed si alicui fiat donatio, qui id eo promittat alere donatorem toto tempore vite sue, non erit necessaria infirmitas, ita Alex. in cons. 12. numero septimo, vers. in super dicta donatio, volum. 1. Riminali §. l. i. i. de don. num. 990. Cordub. in l. si quis à libere §. utrum, nu. 19. ff. de lib. agnos. vbi hoc ponit inter privilegia alimentorum, sed in hoc alimenta nihil habent specialitatis, nam ea donatio non est simplex, sed ob causam, & in donatione remuneratoria, vel ob causam non requiritur [5] infirmitas etiam si in aliam causam fiat quam alimentorum, glo. Bart. l. i. i. de donat. §. alij in l. Aquilius regulus, ff. de don. Bald. in l. 1. in fi. C. ne lice. potest. & hanc sequitur Cuna. Aret. Alex. l. i. de Ant. de Canas. quos refert Tirag. in l. i. vbi in vers. donatione largitus, §. declaratione, numer. 109. Cde. reuoc. donat. Anton. Gabriel. d. cons. 1. numero sexagesimo, dicitur enim potius permittitur quidam, quam donatio, dicit. l. Aquilius regulus, & l. i. de l. §. l. i. de §. consilium. ff. de pectio. hanc d. vbi Bal. Tiraque. loco prædicti, numero 2. & dicitur rem intracta, [6] quando fit pro futura merita, l. final. cum Authen. ibi posita, Cde. donat. agnos. nup. Bartol. in d. Aquilius regulus, & dicit Bald. in cons. 15. column. 2. volum. 1. quod donatio ob causam de futuro est contractus, & non continet causam lucrativam, sed onerosam, & Alex. in d. cons. 1. mouetur per prædictam rationem, quæ est generalis, & conuenit non solum alimentis, sed cuiusque alij rei in donatione deductæ, atque ita videtur Riminali. & Cordub. non bene hoc ena-

1.4. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. infect. etiam si lex loquatur per verba præcia, & necessitatis, Bar. in Lademondendi, col. h. ff. de iureiur. hinc infert Bar. in cap. pen. de iudic. quod si statutum mandet causam expediri cum consilio sapientis intelligitur, si petatur, de non aliter Alex. in cons. iia. col. h. vol. 2. idem est, quando statutum mandat, quod partes à iudice cogantur compromittere, [1] quia id nō faciet ante partium petitionem, secundum Bar. in c. venerabilis de iudi. Alex. in cons. 82. vol. 2. & multas decisiones similes congerit Rip. in d. 2. §. hoc autem iudicium, in prin. alios citat in cons. 124. numer. 1. & iudex non tenetur repellere partem, nisi adversario opponente, glof. in Clem. de telib. vbi dicit, quod et si publicatus fuisset, & didicisset attestaciones, tamen iudex non tenetur novas [3] probationes super antiquis capitulis, nisi pars opponat, Bar. in c. vltra tertiam, col. fin. de test. Secunda est regula, quod iudex [4] in pronunciando sequi debet voluntatem partium, & secundum eam ferre sententiam, l. si conuenit. ff. de re iudic. quia nihil aliud querit iudex quam ut partes sint concordēs, & secundum earum concordiam dirimat controuersiam, l. 1. §. post operis. ff. de ope. num. hinc dicimus, quod in consensu nullæ sunt iudicis partes, nisi in condemnando. l. proinde. l. 2. in fin. ff. ad leg. Aquil. l. certum. §. fin. ff. de confos. idem est in arbitrio iuris, qui eligitur ex forma statuti, si enim [7] tenetur iudicare secundum conventionem partium, ita tenet Socin. in cons. 7. col. 4. num. 15. vol. 1. laf. d. l. si conuenit, num. 15. de ratio est, quia talis arbitri acquiparatur [6] iudici. cum specialiter à peritissim. C. de iudic. ab arbitris de off. de leg. lib. 6. alios citant Socin. & laf. in locis allegatis, licet aliud in arbitrio voluntario, quia is debet æquum [7] ferre sententiam, l. qualem. ff. de arbit. & quando partes sunt concordēs sententiæ arbitri nihil operatur, ex quo nō [8] producit actionem, & est superflua. l. 1. C. de arbit. Bar. in d. l. si conuenit, vbi glo. quam Doctores communiter sequuntur, & de communi testatur laf. num. 7. veritatem istam primam, & verit. tenendo tamen.

Vbi tamen agitur de transactione facta super alimentis contra formam l. cum iij. ff. de transact. etiam si partes conueniant super obseruantia transactionis, iudex [9] non tenetur, nec debet secundum illam iudicare, l. cum iij. in principio, vbi Ang. in verfic. sequitur, dicit esse speciale in transactione facta super alimentis rebus in ultima voluntate quod iudex non sequatur voluntatem partium: sed motum animi sui, laf. d. l. si conuenit, nu. 3. vbi inquit rationem esse, quia lex tali conventioni resistit, quæ non potest fieri sine causæ cognitione, Cordub. d. l. iij. quis à liberis. §. vtrum, num. 15. ff. de lib. agnos. addi etiam potest alia ratio, quia præstatio alimentorum concernit publicam utilitatem, & ius publicum [10] tolli non potest conventionem partium, l. ius publicum. ff. de pactis per quam rationem idem videmus in causis criminalibus, quia in eis iudex [11] non sequitur conventionem partium secundum Imol. Cuman. Alexand. & laf. in d. l. si conuenit, agitur enim de publico interesse, l. iudicatio. §. quod illicitum. ff. de publica. & vectig. l. ita vulneratus, ff. ad leg. Aquil.

SYMMARIA.

1. Omissum in contractibus habetur pro omisso.
2. Extensio non fit in contractibus de persona ad personam.

3. Maritus, qui stipulatur sibi alimenta conferre etiam stipulatur pro uxore.
4. Priuilegium personale non egreditur personam.
5. Priuilegium personale egreditur personam quando priuilegiatus aliter non gauderet priuilegio.
6. Priuilegium concessum vni ex sociis omnium bonorum extenditur ad omnes socios.
7. Communis gaudet beneficio communis.
8. Socius non gaudet priuilegio socij, quando materia est separabilis.
9. Sepulchrali procuratorum de iudicio sibi datus extenditur ad domum.
10. Sepulchrali excepta aliam personam, quando alia esset iniuria.
11. Persona extraneus non ligatur in stipulante, quando verus ex natura alium.
12. Retentio facilius concedatur, quam petitio.
13. Extensio admittitur de vno ad aliud in ordinandis.

PRIVILEG. LXXVI.

Omissum in contractibus habetur pro [1] omisso. l. quidquid attingenda, ff. de verb. obligat. l. i. extraneus, ff. de cond. ob. caus. l. si cum dotem, in princip. ff. soluto matrimonio, Bald. in cons. 296. volum. 2. cons. 145. volum. priuileg. volum. 3. Cons. in cons. 12. numer. 9. Paris. in cons. 17. nu. 6. volum. 1. Bero. in cons. 147. num. 2. volum. 1. Nouis. in cons. 19. num. 2. Alex. in cons. 105. num. 2. Cephal. in cons. 170. numer. 15. vbi quod in contractibus nihil debet inquiri præter id quod scriptum reperitur, Bel. lo. in cons. 29. num. 6. Ro. in cons. 59. num. 3. vol. 1. & vbi etiam locus est extensioni, & tamen non fit de persona [2] ad personam, d. l. quidquid attingenda, & in stipulatione non substat intelligitur extrinsecus persona quæ non sit expressa, ita stipulatus §. C. in legimus, in fine, ff. de verb. obligat. tamen quando maritus stipulatur sibi alimenta prælitari intelligitur etiam stipulatus [3] pro uxore, ut voluit glof. in c. ad moneres, in veritatem partem, §. quæst. 1. inuenitur per illum textum, qui dicit quod vxor est pars corporis viri, eam sequitur Oldra. in cons. 95. numer. 30. dicens quod inter virum, & uxorem non debet esse diuisio, sed humani iuris communicatio, & allegat factum Asserit regis, qui declarauit edictum penale propositum ne quis ad eum non vocatus ingrederetur, non includere uxorem, idem voluit Crau. in cons. 11. num. 1. addo quod illam glof. dicit singularem Barba. in c. 1. numer. 46. de foro comper. & in c. iurauit, num. 24. de probatio. Felin. in c. quam sit, num. 1. de iudic. Ro. in cons. 144. num. 2. col. 1. vbi dicit illam glof. esse notabilem de nouissimo illam sequitur Padil. in Auth. res que. num. 87. C. commun. de lega. vbi infert quod pater qui tenetur alere filium, eadem ratione cogitur alere narium, quia est pars corporis potest hauri dicta alia ratio assignari, Non & si priuilegium [4] personale non soleat egredi personam priuilegiatam, nec ad alium extendi, c. 1. an de priuileg. c. priuileg. 7. quest. 1. cap. postulat. de concess. præben. c. priuilegium vbi glof. & Din. de regu. iur. in 6. jamen fuit iudicium tunc fuit extensio priuilegiatus nō potest commode gaudere priuilegio solus, tunc enim includitur priuilegiatus [5] necessarius, idem Bald. in Auth. habitatione, colum. 2. C. ne fil. pro patre, dicit quod si testator reliquit alicui habitationem domus, intelligitur & pro familia, sequitur Fel. d. d. cap. cum sit, in princip. & dicit glo. in l. fin. Cod. de maner. & honori. non continet, l. 10. quod immunitas vni ex sociis omnium

bonorum concessa extenditur [6] ad alium sociam
sequitur Alex. in consil. 122. col. 4. vol. 4. Barba. in
consil. 16. m. 18. volum. 2. l. 1. in l. col. 2. C. de trans-
fugio. Natta in consil. 65. & 66. & consil. 110. r. vbi
post Bald. in addit. ad Specul. in titul. de magistr. in
his dicit quod socii Doctorum gaudent eorum pri-
uilegiis & est generaliter verum quod socius vel con-
iunctus [7] gaudet beneficio socii vel consilii, vt
per Barba. d. consil. 66. numer. 18. l. 1. d. l. emancipati
num. 1. vbi ad 11. Abb. & Felyn. in d. l. equum lit.
apost. ad Part. in l. precibus. vt eodem obseruando
C. de appellat. Marfil. singul. 180. id quod pro-
cedit solum in materia indimittit tunc enim ne pri-
uilegiatus priuatur priuilegijs beneficio & utilitate,
permittitur quod socius eodem gaudeat priuilegio,
secus est quando materia [8] est separabilis, vt bene
declarat Deci. in d. l. emancipati, n. 5. & Cagnol.
numero. 34. & 101 alia etiam est ratio, quia cum per-
sona non solent extrinsecus intelligi, tamen fallit,
quando talis est cuius nomine intelligatur stipulatio
facta, vt probatur in l. 1. si procurator, quare est penul-
tima. ff. si quis caution. vbi procurator [9] stipula-
tio desistendo iudicio extenditur ad domum, quia
consuetudo vult vnam facta, & ibi notat l. 1. in l. 1.
& ante eum Bartol. in l. post dotem in allega. ff. sol-
ut. matrim. vbi l. 1. m. 2. allegando Dyn. Alber.
Salicet. & alios dicit esse communem; in stipu-
latione autem alimentorum intelligitur persona v-
trius, quia est pars corporis mariti, & censetur eius
nomine facta, & in d. l. post dotem, idem dicitur de
stipulatione dotis facta a patre per quam acquiritur
ius filijs, & eius nomine censetur facta ex quo actio
est vtriusque communis, continet etiam alia linuat-
io quod tunc in stipulatione [10] subintelligitur
quando alius esset inutilis, leg. Caus. ff. solu. matrim.
Bald. in l. 1. si pater. C. de commu. vtr. iudi. l. 1.
d. l. si procurator, in fin. similiter intelligitur perso-
na extrinsecus, quando ita exigit natura [11] actus,
Bar. in d. l. Caus. Bald. Ange. Bened. de Plumb. Alex.
& alij in d. l. post dotem vbi l. 1. num. 19. & seq. &
natura alimentorum vel vt maritus stipulando pro se
videatur etiam stipulari pro vxore, quod tamen di-
ctum est de stipulatione non mihi verum videtur,
quod stipularis sibi alimenta videatur etiam stipu-
laris pro vxore, & quatuor non inueniem Docto-
res reprobatem, tamen dico gloss. in d. cadimone-
re, non loquitur de stipulatione, vbi Oldr. refert in d.
consil. 97. sed de eo quod excipit alimenta, qui casus
est longe diuersus, nam facultas conceditur retentio
[12] quam peritio, Paulus. ff. de dol. except. l. per re-
tentorem. Cod. de vfur. d. l. in consil. 4. num. 3. & ita
loquitur text. in c. studere, 103. dist. 10. vbi suspensio
relinquatur alimentum pro se, & familia; text. au-
tem in l. 1. ff. de vfu, & habile, non loquitur in alimen-
tis sed in habitatione, quare foret inutilis nisi exten-
deretur ad vxorem, & familiam: sed alimenta po-
tunt etiam stipulari, & vbi est stipulatio & velut
hoc, & dixi quod, in individuali datur extensio
[13] de vno ad alterum, vt Deci. in l. emancipati
num. 3. Cagnol. num. 103. & 109. Rolin. in consil. 77.
volum. 4. bene videtur est quod in huiusmodi alimen-
tis veniunt ea sine quibus alimentandus non posset
vivere, vt dicam l. item in titulo, qualiter alimenta
sunt prestanda, in d. l. 1. m. 1. & l. 1. m. 1. & l. 1. m. 1.

- rem conditionis.
3. Conditionem pendente non dicitur debita.
 4. Conditionem non sufficit eximisse, nisi etiam id iudici probatur.
 5. Debetur in diem, non cogitur soluere ante diem, nisi si creditori superueniat necessitas.
 6. Patronus laboranti incipit exigere postea operas & li-
beros ante euentum diem, vel conditionis.
 7. Pater delapidatus bona cogitur legatorem filio tradi-
re dum vivat.
 8. Debetur in diem, si pater de fuga retineri potest, vt
causas, licet exigi non possit ante diem.
 9. Debetur filijs quando exigitur ante diem decedat inter-
fectum medij temporis.
 10. Debetur debitoris fiscali cum ante diem exigitur,
detrahatur medij temporis interfectum.
 11. Legatum in diem in manu adsumitur propter inter-
fectum medij temporis.
 12. Princeps potest milibus distribuere pradia priuato-
rum.
 13. Imperator milibus distribuens pradia priuato-
rum domum refecturum.
 14. Vendere quando quis cogitur, intelligitur iusto pre-
tio.
 15. Plus potest tempore, aut re, nemo debet.
 16. Hardei maris quando soluant vxori dote ante an-
num, de ducunt interfectum medij temporis.

PRIVILEGIUM LXXVII.

Debitor in diem, vel sub conditione, non cogitur
ante diem, [1] vel euentum conditionis
soluere, l. qui hoc anno. ff. de verbo, obligat. l. 1. in
annos. ff. de condit. & demonstrat. §. omnis, & sub
conditione. Insti. de verb. oblig. & idem creditor a-
gens ex contractu conditionali, vel in diem, probare
[2] debet euensse diem, & conditionem fuisse pu-
rificatam, ita tenent Dd. communiter in hoc iure,
quam legunt cum l. in illa, ff. de verb. oblig. nihil
enim debetur ante diem, vel conditionis [3] euen-
tum, l. eadere diem. ff. de verb. signif. l. vnica, §. in
aut sub conditione. C. de caduc. tollend. Carn. in
consil. 75. volum. 1. volum. 4. in iud. non sufficit, quod
vere dies aduenerit, & conditio sit purificata, nisi e-
tiam id probetur iudici: [4] alius enim non datur a-
ctio. Bald. in l. eadem testamento. C. de manu. testa.
l. 1. in illa, volum. 4. Dec. in consil. 177. Bellon. in
consil. 59. nume. 4. in tantum autem verum est, quod
ante diem, vel conditionem actio non competat, vt
procedat etiam si necessitas superueniat [5] vt pro-
batur in l. dotis. C. de collatio. vbi maritus, qui di-
citur dotis debitor in diem, vel sub conditione, non
cogitur ante diem restituere dotem, etiam si vxori
incumbat necessitas eam conferendi, & Riminal. ibi
colligit ex co. textu, quod etiam vigente necessitate
debitor non cogitur ante diem.

[6] Tamen patronus si egerit, potest ante diem
vel conditionem exigere a liberto operas sibi pro-
missas pro futuro tempore, & vltimus etiam compe-
tens ad praestandum pretium operarum, vt est text. in
l. 1. C. de oper. liber. vbi dicitur non aliter id domi-
no licere, quam necessitate urgente pro alimentis
sequitur Riminal. in d. l. dotis, & tenet, quia li-
bertus tenetur patronum alere, atque ei subuenire
in necessitatibus, vt inquit text. ibi, & notant glo-
& Doctores omnes, sed id videtur excessum patro-
no, non precisè, sed casuatur, si noluit alere, &
illas alere si velit alere, non cogitur futuris ope-
ras ante tempus prestare, quia tunc domi libereas

non teneatur alere patronum, nisi deductum ad ex-
emptionem inopiā, non videtur quod cogi possit ali-
menta patrono praeferre, dum est creditor operarum,
atque ideo patronus cogitur facere operas videtur
cum ergo ratio hanc sit, quia liberus tenetur alere,
inferitur, quod hoc non est speciale favore alimen-
torum: habere enim locum in quocunque credito-
re in diem, vel sub conditione, qui ad inopiā, &
egetatem deductus cogetur debitorem ad solven-
dum ante diem, quod ego non inuenio decisum
bene habemus, quod ante diem cogitur pater legiti-
mum, vel [7] alimenta solvere, quando dilapidat
bona, vt per Bald. in l. 2. numer. 3. verbi. pater ha-
bens. Cod. si in fraud. patro. Cast. in l. Imperator. ff.
ad Treb. vbi Alex. numer. 13. & Claud. Aque. numer. 6.
Cast. & Bal. in Authent. si qua mulier. C. de sacer-
dotes. & dilataz supra in priuileg. incip. pater dum
vixit, sed id permittitur, quia pater tenetur ad ali-
menta & cogitur ea prestare ante diem, vt aliquo modo
cautum sit filio, vbi autem non esset debitor ex cau-
sa alimentorum, sed alia, secus esset. Similiter vide-
mus, quod si debitor in diem habatur facultatibus,
vel suspectus est de fuga, non cogitur solvere ante
diem, [8] sed detinetur donec fideiubeat, Bal. in l. 1.
in fin. C. de cond. ex leg. in l. 1. in fin. C. commod.
Alex. in l. 1. in princip. ff. sol. matrim. in l. si ab arbi-
tro. ff. qui facti. cog. vbi las. nu. 7. dicit ad hoc esse
glo. singularem in l. quatuor, in ver. interet. ff. de
pign. alios citauit in conf. 68. nu. 10.

Aduerte etiam in praxi, quia etsi cogatur liberus
operas prestare ante diem, & earum pretium solue-
re, tamen in estimandis operis deducendum erit
interitulum medijs temporis, ita enim videmus in
fiscali debitore, qui etiam urgente necessitate ante
diem exigi [9] possit, tamen deductus medijs tem-
poris interitulum, l. 2. vbi gloss. Bald. & Salic. C.
de condit. ex leg. Afflict. in cap. 2. ap. verbi. vestiga-
lia. numer. 9. in tit. que interregalia, & idem est in
debitore [10] cuius qui est fiscalis debitor secundum Cyn.
in l. 1. §. exaction. C. de rei vvor. actio. Bal. in Audien-
bona damnatorum Cod. de bon. damnatorum vide-
mus in legato in diem, quod vbi deducitur in esti-
mationem, tanto minus [11] estimatur propter in-
teritulum, l. lege Falcidia in princi. in l. circa, in
princi. in quantitate. §. in diē, in l. qui quadrage-
ta, in princi. ff. ad legem Falcid. & Moderni, & po-
tius Moder. Galli in tra. de vsur. num. 175. & se-
quen. & vbi dicit Imperator militibus predia priuato-
rum, vbi [12] facere potest propter utilitatem publi-
cam, l. item si verbum autem. §. si de rei vvor. leg. Lu-
cius. ff. de eui. redd. tamen pretium [13] domino. l.
2. C. ex quibus causis ser. ad libere. peten. Archid. in
c. per principalem. q. 1. §. 10. And. ad Specul. in
Rabrie. de execut. sentent. in §. Bald. in d. l. 1. & in
notabili casu late hanc copulationem probat Natt.
in consilij. 54. per totum, & Roland. in consilij. 69. per
totum, volum. 1. vbi super eodem facto consentientes
concludunt Hispaniarum Regem, qui pro defensione
status Mediolani Castrum Valentis equarum so-
le, teneri ad refectorem omnium damnorum &
vassallorum, qui de eo Castro inuestitus erat, & ad-
ducunt multa iura, ex quibus inferri optime potest
ad casum nostrum: facit etiam, quia eius multis in
calibus cora turis regulas cogitur quis [14] videre,
id tamen intelligitur refectio iusto pretio, l. si fide-
iussor. §. memoriali, vbi gloss. Bartol. Bald. in l. 1. &
Cuma. ff. de legat. 1. Traquil. de retract. consilij.
guin. §. glo. 18. nu. 2. & seq. Roland. in consilij. 1. nu. 9.
volum. 3. & qui ante diem soluit, plus soluit, §. si

quis agens, ver. plus autem, Insit. de act. vbi Ioan.
Fab. Ioan. de Plat. & Ang. dicunt procedere siue a le-
ge siue ab homine adiecta sit solutio, & ibi profe-
quitur las. num. 3. nemo autem potest plus re [15] vel
tempore petere, d. §. si quis agens, vbi indicata est po-
na plus petentibus, & in l. vnica. C. de plus petito.
facit etiam quod voluit Bald. in Authent. si quis iurat
num. 19. Cod. de bon. author. iudic. possid. vbi i-
quit, quod heredes [16] mariti, cum soluant vatori
dote ante annum & diem a lege praestitutum, deda-
cere possunt interitulum temporis intermedij. Se-
quitur Cuma in l. diuortio, in princi. vbi Alexan-
num. 22. Socin. num. 17. ff. solut. matrim. Salic. in l. 1.
§. si autem, num. 6. C. de rei vvor. actio. Aretio. in §.
fuerit. nu. 8. Insit. de actio. Come. in consilij. 119. col.
2. volus. las. in l. qui Romae, in princi. nu. 6. ff. de
verbor. oblig. Rebuff. in reg. Gall. consilij. 10. de
sentent. promiss. artic. 3. glo. 1. num. 10. in fin. nulla er-
go ratio impedit, quominus liberus quoque inter-
itulum operarum pro medio tempore deducatur, &
tanto magis estimetur representatio opere, quan-
to interet eius solvere ante diem.

SYMMARIA.

1. Auxilium non dicitur proprie praestari post commissum delictum.
2. Auxilium tribus temporibus praestatur, ante scilicet, post delictum, & in ipso delicto.
3. Auxilium praestatur delinquenti, qui post delictum tra-
ditus est alimentis.
4. Auxilium praestatur post delictum, punitur.
5. Alimentum si quis delinquens post delictum praestatur,
non punitur.
6. Adversaria datus, si quis delinquit, micus punitur.
7. Adversarius datur opem delinquenti praestatur.
8. Adversarius non punitur, si delinquentem infortunatus
gratia defendit.
9. Damnum ad metalla, agit ad alimenta.
10. Carceratus si quis prohibet, vultum praestatur punitur.
11. Hostis qui cibum dedit delinquenti post delictum,
non punitur.
12. Receptans harronem, quem tamen ignorabat esse la-
tem, non punitur.
13. Auxilium quando, & quibus casibus datur quis
praestatur, vide remissum.

PRIVILEG. LXXXVII.
Auxilium licet proprie praestari non dicatur [1] post commissum delictum, secundum Bart. in l. non solum. §. si iuramento. ff. de iniur. vbi iquit iudice absentes multos in hoc errare, idem Bart. in l. si quis in gratia. §. si quis iuravit. ff. ad Syllam. Bart. & Bald. in l. raptore. C. de Episcop. & clerici. Armin. ad Angel. de malefic. in ver. & Andrean. mitem. §. vbi dicit communem, alios citat Marfil. in §. consilij. punitur. §. 4. in pract. crimin. Clar. in sua praxi. §. in quibus. §. 10. numer. 2. tamen generatim sumptum vocabulo dicitur etiam auxilium quod praestatur post commissum delictum: enim enim modis datur auxilium [2] ante delictum, in ipso delicto, & post delictum, vt declarat Bartol. in l. in furti. §. ope. ff. de furo. Ang. ad ver. Andrean. auxiliorum, volum. 1. verbi. quero, quod motus, Bald. in l. ob hac verba. ff. de iis, qui noc. infra. Pract. Papien. in forma inquisitionis, in ver. auxilium, & fauorem, & multos ad hoc citat Carret. in sua praxi. §. homicidium, §. 1. q. 1. nom. 2. & dicitur auxilium, & fauorem praestare delin-

quenti, qui ei post commissum delictum prestat alimenta, [3] secundum glo. in Clemens. 1. de penis Cardi. in Clemens. 1. quart. 17. de foro compet. Cypol. in consil. crimina. 17. colum. 1. circa medi. ver. de auxilio, & favore, Carcer. d. 5. homicidium, il. 4. nu. 16. & 43. & qui opem [4] prestat etiam post delictum, punitur, l. raptore, prope Fin. Cod. de Episcop. & cleric. l. vna. §. penas autem. C. de raptu virgin. l. vna. Cod. de his qui latron Bartol. in dicit. l. i. quis in graui, §. si quisquam, & in d. l. in furti. §. ope. Felin. in c. l. in furti. §. de n. de lega. & in c. licet dignum, de homicid. Boulin. tit. de homicid. nu. 37. Carcer. d. 5. homicidium, il. 4. Nax. in consil. 438. nume. 7. Clar. d. quia it. 90. num. 1.

Tamen prestat alimentum si quis post commissum delictum prestat alimenta [5] delinquenti, non punitur, vt voluit expressis Iacob. Boulen. in l. capitulum. §. famulos, num. toll. ff. de po. n. vbi mouetur, quia si delinquentem iam damnatum licet impune alere, vt probatur in l. 1. in princip. ff. de his, quæ pro non scripte l. legatum. ff. de capic. diminutio. multo magis licet ei ante sententiam subuenire, & pro eius dicto facit, quia nulla maior misericordia impendi potest, quam egenti dare, vt dixi supra superfluit, qui autem alius fecit contra legem, rigorem misericordiam ducit, [6] mitius punitur, si id sit illicitum, vt est textus in l. fina. post in princip. ff. de custod. reor. leg. & eleganter §. item Labeo. ff. de dolo malo. vbi qui misericordia ductus alienam seruum compeditum soluerit, vt fugerit actione in factum tantummodo tenetur, quod si ex alia causa fecerit, punitur de furto, & dicit glo. in c. 2. in ver. intentio, de apostat. quod facilius expiatur delictum ex quadam pietate commissum, quam vbi impietas illi causam dedit, & ibi hoc notat Abb. alios citat Tyrnaquel. in tract. de po. tempore. causæ. 4. per totum, facit etiam, quia etiam non liceat aduocare pro delinquentem, imò videatur eo casu aduocatus opem [7] prestare, Bartol. in l. post legatum. §. sunt qui. ff. de his quib. vt indign. idē Bar. in d. l. in furti. §. ope. col. 1. Marfil. in d. §. constante, nu. 69. de quo videri possunt multi citati à Carcer. in d. §. homicidium, il. 4. nu. 49. tamen qui misericordie causa patrocinium prestat [8] puti principi supplicando, non punitur, arg. l. quidam. ff. de reb. dub. l. delegati. ff. de poen. Boulen. in d. §. famulos, nu. 107.

Prædictum verò sententiam Boulen. impugnat Cordub. in l. i. si quis à liberis. §. sed verum, ff. de liber. agnoscent. vbi dicit, puniendum esse eum, qui delinquenti prestat alimenta, mouetur, quia criminosis viri debent fame, & egestate laborare, vt eorum exemplo ceteri à scelere absterneant, l. bona fides. ff. de pos. subdit quoque delinquentem consentire peccare per Imperatores, si de iure huius, de qua questione, quamuis à proposito extranea, late ibi agit. Verum re melius discussa existimamus aduertendum esse, quod aut agimus de damnato, vel de inquisito, & accusato, primo casu non est dubium, quin prestans alimenta damnato punitur, videtur enim illum recipere, cum tamen cauendi sint, non recipiendi, aut fouendi, hoc est quod dixi superfluitatium enim prohibens nequis receptet damnatum, locum habet in eo, qui eidem victum ministrat, secundo casu distinguendum est, aut alimenta prestantur, vt facilius, & commodius delinquentem fugiat, & occidatur, & hoc casu tenetur de auxilio, aut non ad hunc finem prestantur, & non tenetur indicia enim auxilij post delictum prestatij eo tendunt, vt delinquentis impunitus euadat: ceterum si non ad eum finem

nam dirigantur, non sunt in consideratione, idē videmus, quod damnato prestantur alimenta, d. l. 3. de his quæ pro non scripta, & dicitur Bartol. & Ange. in l. si victum. ff. de re iud. quod etiam damnato [9] in metallum datur actio ad alimenta, ideo datur actio iniuriarum ei qui prohibet victum deserti carcerato, [10] vt probatur in d. l. si victum, vbi Iono. & Ias. lae agunt de intellectu illius text. & diximus supra abunde, eadem ratione dicimus, quod hospiti, & caponi non imputatur quod cibum dederit damnato vel etiam delinquenti, quia id non tendit ad recipiendum illum de manibus iustitiae, [11] vt inquit Bartol. in l. 1. ff. de receptato, Carcer. d. 5. homicidium, il. 4. nu. 38. est ergo conclusio, quod vt aliquis ex eo puniatur de auxilio, quod post delictum prestat alimenta, atque id plurimum debet qualitas personæ, puta si ei sit inimicus occisi, si alia concurrant indicia: alias enim sola prestatio alimentorum non sufficeret ad probandum auxilium, id quod procederet multo magis si is ignorasset delictum fuisse ab illo commissum, vt de receptatore dicimus, qui excusatur, si ignorat [12] enim quem receptauit esse bannitum, secundum Bart. in d. l. omnes, Bald. in d. l. quicumque, in princip. C. de feruis fugit. Salicet. in l. 1. in h. C. de his qui latron. Roman. in consil. 472. Socin. in consil. 261. volum. A. Alexand. ad Bartol. d. l. 1. de receptato. Marfil. l. C. de raptu virgin. in finem cumulat Carcer. d. 5. homicidium, il. nu. 32. & sequente, quando autem, & quibus casibus prestatur qui peritit auxilium, vide [13] apud Marfil. in d. §. constante. Carcer. locopet. d. l. 1. Clar. d. quæ it. 90. & dixi aliquid in consil. 40. & ex his poteris dignoscere, quando de auxilio puniri possit, qui delinquenti ministrat alimenta, facti, quod dicam infra de bannito.

SYMMARIA.

1. Monachus non potest quidquam habere proprium.
2. Monachus habens proprium, renouetur à monachis aliam, & ei denegatur sepultura.
3. Monachus aliquod habens ex licentia Abbatis, vel Papa, potest aliquod habere ratione administrationis.
4. Seruus non habet proprium, sed ex personis domini habet pecuniam.
5. Seruus relicto in sua domo acquiritur, vt nec etiam mortuus sit apud seruum.
6. Monachus potest aliquid habere ratione usufructus, si vult non querat, & vultum.
7. Episcopus dignus eximii à multis conuictus in monachali regula sed non in totum.
8. Monachus factus Episcopus, non potest habere proprium.
9. Monachus factus Episcopus, non deponi habet non.
10. Monachus factus Episcopus, si depositus habet monachali assumat Reuerentiam, excommunicationem.
11. Monachus non potest elemosinam facere, etiam cum licentia Abbatis, vbi emphaticus.
12. Monachus potest bona monasterij largiri pauperibus, & inopibus, si Abbatis licentia.

PRIVILEG. LXXIX.

Monachus non potest aliquid habere [1] proprium, vt in c. cum non dicatur 12. quæst. 1. cap. ad monasterium, in princip. de statu. monach. in Authent. ingressi. Cod. de sacrosan. eccles. imò

si habeat peculium sine licentia Abbatis, remouetur ab altaris communione, & decedens [2] priuatur sepultura, & fratrum communione, vt dicitur in cap. monachi, de statu monachi. Item si ex licentia Pontificis, vel Abbatis aliquid illi dimittatur, intelligi debet non quod de eo possit pro libito disponere, sed vt habeat administrationem, [3] Bartol. in dict. Auth. ingressi, Innoc. in c. dilectus, de pœben. vbi quod monachi quibus permittit Abbas aliqua, non dicuntur habere proprium, idem videmus in seruo, qui etiam non possit habere proprium, tamen ex permittu domini potest habere peculium, [4] declarat in proposito Abb. in c. nisi essent, num. 12. de pœben. & ideo Bart. in Auth. excipitur. C. de bon. que libi dicit, quod si quis monacho relinquit sub eo modo, ne quid monasterio queratur, intelligi debet quod relicta vtilitate, non autem quoad proprietatem, qui non valeret, ex quo relicta monacho acquiritur monasterio, c. vnicuique, quæst. 1. sicuti quod seruo relinquitur, ita domino acquiratur, [5] vt nec momento remaneat apud seruum, l. placet, ff. de acquir. hered. & de hac decisione multa ponit Abb. in d. c. monachi, num. 8. vbi inquit habuisse de facto, & debere intelligi, quod religiosus administratione habet in casu licito, & idem Abb. in d. c. nisi essent, num. 1. dicit quod si non accitit Papæ dispensatio, non potest Abbas pro libito auferre, quod semel permittit.

Tamen religiosus vel monacho permittitur, quod possit habere aliquid proprium ratione vtilitatis, ex quo subueniat suis necessitatibus, id est, comparet, sibi victum & vestes, [6] vt voluit Bartol. in d. Authen. ingressi. C. de sacrosanct. eccles. Innoc. in c. infirmante, na clerici vel monachi. C. alder. in consilia. tit. de regular. vbi ait, quod monacho concedi potest, vt habeat vsum fructuum pro suis necessariis, & dicitur Innoc. Abb. & alij in d. c. nisi essent, quod monacho potest pro Abbate assignari certum penitus super fructibus beneficii, Abb. in d. c. monachi, num. 4. vbi quod religiosi possunt de Abbatis licentia habere administrationem pro alendo seipsum, allegat c. infirmante, qui cler. vel vouent. & subdit, quod nec etiam Papa possit monacho concedere, quod habeat proprium ad effectum disponendi pro libito, de quo tamen videndum est quod ponunt Doctores in cap. cum ad monasterium, de statu monachi & ponit Gregas ad penult. in 15. quæst. numer. 1. & seq. de prædicta sunt notanda, quia procedunt non solum in simplici monacho, sed etiam in eo, qui factus est Episcopus, nam etiam dignitas Episcopalis [7] eximat à multis ex conuentibus in regula monachali, vt in c. 1. vbi gloss. 18. quæst. 1. tamen non in totum eximit, vt est text. in c. clerici, de vit. & hon. cleric. & monachus factus Episcopus, non potest habere [8] proprium, gloss. 1. in c. quia in tua, in quæst. 1. ideo non deponit [9] habitum, gloss. in c. noua, 26. q. 7. in c. sanctimonialis, 14. dist. Doctores in c. quod Dei timorem, vbi Butr. de statu regular. & si depositum habita assumat rochetum efficiatur excommunicatus, Card. in c. de ne in agro, in princip. quæst. 4. de vit. & hon. cleric. l. al. in d. Auth. ingressi, numer. 16. vbi etiam subdit quod talis episcopus non potest comedere carnes.

Ad id & aliud speciale fauore alimentorum, quod huic iuri annexandum videtur, quia & si monachus regulariter nihil habeat proprium, & de alieno largi species furti situta vt etiam [10] elemosynam non possit facere sine abbatis licentia, argu. c. non est putanda, l. quæst. 1. & in c. de quomodo, f.

sed & tales, de vit. & hon. cler. dicitur quod religiosus sine abbatis licentia non potest elemosynæ causa date vestem, quam diu portauit, tamen pauperi fame pereunt potest monachus sine abbatis licentia largiri pro elemosyna [11] bona monasterij, vt voluit gloss. 1. in princip. in c. non dicitur, 12. q. 1. ratio est, quia ex Dei præcepto subueniendum est eis, qui fame laborant, c. non satis 86. distinct. monachus autem Deo magis quam abbati debet obtemperare, c. Iulianus it quæst. 4. & illam gloss. dicit non ablatum Abb. in clericis, num. 6. de vit. & hon. cleric. vbi tamen intelligit quando commodè non potest habere licentiam ab abbate, Bonifac. de Vitalis in clem. quoniam in 3. par. par. vers. sed & tales, numer. 6. de vit. & hon. cleric. vbi allegat Zenelin. Benincas. in tract. pauper. q. 7. in 9. specia. iudicio. nu. 23.

SYMMAMRIA.

1. *Sequestrium legatione factum non renouatur nisi lite finita.*
2. *Sequestrium fieri potest de fructibus fundi litigiosi, quando victus de eorum dispendio.*
3. *Sequestrium non relaxatur licet pendens, licet res sit in potestate partium, sed vendita res peritiam remanet.*
4. *Sequestrium relaxatur vt ex eo alium de minimis res qui non habet aliunde.*

PRIVILEG. LXXX.

Sequestrium quando ex aliqua causa factum est non renouatur nisi finita lite, [1] ex text. in l. fin. §. quod si inibi sequestrari in eum dicit in quo controuersia sopiatur, C. de ord. cognit. Bart. in l. si oleum, in princip. ff. de dona. Pract. Pap. in tit. de sequestro, in vericuli audeatur presumat, na. vericuli deinde queritur, quando ei non prohibetur sequestratio, quando agitur de alimentis, quoniam si dicitur ne quis fructus fundi litigiosi conuertat in usus suos, & alimenta famuliz, potest iudex eos ponere [2] sub sequestro, text. est cum gloss. 10. l. diuis, ff. de petitio. hered. vbi illum ponderat Ang. Archid. in c. quia res, n. quæst. 1. Bald. in l. hœc uisus, §. fin. ff. qui satisd. cogant. Angel. in l. Imperatores, §. fin. ff. de appellatio. Abb. in c. a. de sequest. poss. & fruct. & commune dicit Curt. in tracta. de sequest. sine in l. vnica, num. 4. C. ne prohib. sequest. pecun. vbi hanc partem defendit ab impugnationibus aliorum & in tantum verum est, quod si res sequestrata foret tempore peritura, adhuc sequestrari non [3] relaxatur, sed venditur, & loco rei retinetur pretium, secundum Bartol. in interese, ff. de acquir. poss. sels. Innoc. in cap. fin. de sequest. poss. & fruct. Bartol. & alij in dict. l. si oleum, Angel. Aret. in dict. Imperatores, §. fin. Pract. Papien. in d. tit. in vericuli. sapiens numer. 6. Salicet. in d. l. vnica, vbi Curt. num. 60. in fin.

Si tamen ille, cuius bona sequestrantur aliunde non habet unde viuat, iudex debet totum ubi reuertitur de se sequestrata [4] quantum sufficit pro alimentis, & expensis litis, vt est text. in dict. l. si quod si est, Cod. de ordin. cognitio. vbi Salicet, num. 4. dicit illum text. esse bene notandum, quia vix similis inuenitur & illum text. ad hoc citat Bartol. in tract. alimentorum, num. 4. Rom. in d. l. si fideiusor. §. fin. Salicet in d. l. vnica, C. de probib. sequest. pecun. vbi Curt. num. 12. allegat text. in l. si cuius qui legatorum, ff. vt in poss. l. lega. quæst. post Bartol. dicit ad hoc esse singularem l. al. in Auth. resque, num. 4. in ff. de leg. & ibi sequitur Au. de Padil. num. 14. Lambert.

teng. in tracla. eor. qui sine cet. solemn. gloss. i. nume. 56. & Aufrer. ad Capell. Thol. q. 477. circa medium. dicit quod ne pauper fame moriatur. non potest fieri fructuum sequestratio. Lancello. in tracla. de ac. tenta. par. 2. cap. 4. declar. 4. num. 21. & ratio predictiorum est. quia possessor pendente lite debet fructibus gaudere. Præterea si actori sunt ministranda alimenta à reo. quando habet per se præsumptionem. est pauper. ut dixi supra in tit. quibus debeantur alimenta. quanto magis erunt danda reo de rebus propriis cum maiori favore dignus sit reus. quam actor. favorabiliores. ff. de reg. iur. & si teneretur actor de proprio subuagire. quanto magis ei subuagium est de suo. & si reus. quatin certo constat esse restitutionis subiectum. potest alienari pro alimentis gratis. ut dicunt Dd. in dict. Authentes quæ. & dixi hoc eod. tit. multo magis alienabitur. quando certe non sciatur ad alium pertinere.

S V M M A R I A.

- 1 *Filius naturalis non impugnatur patris testamentum. nec succedit contra illius voluntatem.*
- 2 *Legitimus non debetur filio spurio. nisi naturali.*
- 3 *Testamentum non reuocatur. nisi ab iis quibus legitima debetur.*
- 4 *Naturalis filius impugnatur testamentum patris. si filii non reliquit alimenta.*
- 5 *Naturalis filius succedit matri ab intestato in omnibus bonis.*
- 6 *Filius naturalis succedit vna cum legitimis.*
- 7 *Naturalis quoad matrem habetur in omnibus pro legitimo.*
- 8 *Mater tenetur legitimo filio relinquere legitimam.*
- 9 *Legitima debetur filio naturali in bonis matris. alius agere de iusticia contra testamentum.*
- 10 *Donatio facta à patre non reuocatur naturalis filij naturalis.*
- 11 *Naturalis filius. vel etiam spurius postea natus reuocat paternam donationem usque ad alimentorum quantum.*
- 12 *Filius naturalis reuocat ræ desponsione l. si inquam donationem factam à matre.*

P R I V I L E G . L X X X I.

Filius naturalis non succedit contra voluntatem patris. nec impugnatur [1] illius testamentum. vt voluit gl. in l. 1. in princip. in versicul. naturales. vt ibi eam sequitur Bartol. ff. de bonor. poss. contra tabi. & est text. in l. fin. vbi eam ponderat Bald. C. de natural. lib. & illam glo. dicit singularem Bald. in l. 1. C. quor. bono. & sequitur idem Bal. in multis locis citatis ab Alexand. in consil. 74. in fin. volum. 2. Barbat. in consil. 58. volum. 2. & in consil. 49. volum. 4. & Alexand. in loco predicto inquit. idem esse in filio spurio. & ratio est. quia spurio. vel etiam naturali non debetur [2] legitima. vt per Ferd. in l. quartam. no. 41. & seq. ff. ad leg. Falcid. Afcen. Clemen. 10. tracla. de patz. potesta. c. 5. nu. 52. & sequenti. & non sumpunt testamentum illi quibus [3] nulla debetur legitima. Bal. in l. maximum vitiunt. num. 21. Cod. de lib. pzet. Gallien. in consil. 213. volum. 2. Alexan. in consil. 47. nu. 12. in vol. 2. Dec. in consil. 107. nu. 1. volum. 2. Afflic. in decis. 358. nu. 5 & 6. Ruin. in consil. 40. nu. 2. 9. & 15. volum. 4. Beron. consil. 70. num. 8. consil. 350. nu. 7. vol. 4. Guarini in l. Gallus. & quid si tantum in 209. & nume. 25. ff. de libet. & postquam vbi etiam Gallian. volum. 4. Croc. 109. & Ruin. in 171. Soeth. item. in consil. 87. nume. 4. volum. 4. Item. decis. 37. item. 33. Clar. in titul. de testam. quæst. 42. versicula quæ quidem. D. Becius in consil. 103. nu. 19. & quod natu-

ralis filius non succedat contra voluntatem patris. tenuit etiam Bald. in l. sciendum. in l. lect. in fin. ff. de iustic. testam. vbi dicit. illam gloss. esse singularem. alios citat Afcen. d. c. 5. nu. 39. vbi dicit quod nec legitimam petere. nec reliquam consequi potest. & probatur in Authen. licet. C. de natural. lib. vbi dicitur quod non extante legitima. solum licet patri relinquere filio naturali quantum vult.

Favore tamen alimentorum. quæ pater tenetur relinquere filio naturali. vel spurio. licet filio indigenti contrauincere paterno testamento. atque illud impugnare. [4] vt in specie declarat Dec. in l. 1. num. 21. C. de bonor. poss. contra tabi. vbi tamen nihil illegat. sed ratio est. quia cum alimenta filio naturali à iore conceduntur. ad omne videri debet permittum. sine quo consequi non potest debita alimenta. c. cum quid. de regul. iur. in 6. & hanc decisionem sequitur quoque Paleo. in tracla. de nota. & spur. cap. 44. numer. 20. hæc autem specialitas optime succedit in testamento patris. sed in testamento matris aliud est. quia filij illegitimi quoad matrem habentur pro legitimis. & ei succedunt [5] in universum ab intestato. §. penult. Instituit. de succed. cognato. & si extent legitimi cum eis concurunt [6] in successione. l. penultim. in fin. vbi Bald. & Corne. C. ad Officia & ponit ibi Cagnol. nu. 34. & sequenti. & nume. 42. & quod habeantur in omnibus pro legitimis [7] quoad matrem. probat Alexan. in l. ex facto. §. si quis rogatus. il primo. num. 45. ff. ad Trebellian. Bened. in c. Rayn. in vers. testament. il primo. nu. 84. extra de testam. noet. in decis. 14. nu. 14. Dd. in l. hac consiliosissima. §. ex imperfecto. C. qui testam. facere poss. Afcen. in l. famular. §. 1. nu. 7. ff. de verb. signi. sicuti igitur filius legitimus mater tenetur legitimam relinquere. [8] alias testamentum subacore nullitatis vitio. Sapia in rub. C. qui admittit. nu. 48. Clar. de testam. 45. ita legitimam debet relinquere [9] filio naturali. vt per Afcen. d. c. 5. num. 41. vers. hinc est tertio. & quod naturalis accusare possit matris testamentum de inofficioso. probat text. in l. si suspecta. §. 1. ff. de inofficioso. testam. Paleo. in d. tracla. cap. 38. nu. 6. id ergo quod dictum est favore alimentorum posse naturalem. vel spurium impugnare paternum testamentum. non aequè procedit in testamento matris. quia impugnare illud potest etiam si non tradatur de favore alimentorum. per rationem predictam idem dicendum est in donatione quam pater fecit. quia & si ea non reuocatur paternitate [10] filij naturalis. vt probatur in l. generaliter. c. cum autem. vbi Pet. Dun. Cin. Rain. Forb. Alex. Corn. & alij. C. de inst. subit. cum infinitis. quos cumulat Tiraq. in l. si inquam. in vers. suscepit liberos. nu. 36. C. de reuoc. dona. Paleo. in d. tracla. c. 44. nu. 1. vbi dicit ita tenendum esse in consulendo & si dicando. tamen naturalis vel etiam spurius donationem reuocabit [11] vique ad legitimam quantumque alimentorum. vt voluit Paleo. in loco predicto. nu. 10. mouetur. quia si potest pro alimentis impugnare testamentum. eadem ratione poterit impugnare donationem. & dicit Ripa in d. l. si inquam. nu. 21. quod donatarius tenetur etiam alere spurios. seu naturales filios donatoris. de quo late dixi supra in tit. quibus debeantur alimenta. & id quidem rectè procedit in donatione. quam pater fecit. at in donatione facta à matre filius naturalis. qui potest matri succedere. secundum distinctionem Authen. ita quod illud. c. ad Offic. reuocabit donationem [12] et dispositione l. si inquam. vt voluit Tiraq. in d. vers. suscepit liberos. numer. 61. qui dicit quod naturalis

etiam

etiam iure canonico inspecto succedunt matrilineis legitimis, secundum glossam in cap. nisi cum pridem in veris. maneres de renuncia. Holtien. in cap. lator, qui filius legitimus atque ita duplici privilegio gaudent alimenta, & seu naturales filij vigore alimentorum.

SYMMARIA.

1. *Hæres infusus dare alicui redditus unius fundi, potest saluere reddendum valorem unius legatiarii.*
2. *Hæres infusus dare alicui reddendum unius fundi, potest legatiarii remittere fundum colendum.*
3. *Hæres infusus dare redditus fundi pro alimentis, non potest saluere estimationem.*
4. *Rom. in cons. 588. col. 1. declaratur.*
5. *Fructus infusus & redditus fundi eadem sunt.*
6. *Fructus fundi quando relinquuntur, vel etiam redditus, semper de dote portio coloni.*
7. *Fructus infusus & redditus fundi eadem sunt.*
8. *Testator relinquitur vnum, frumentum, vel quid simile, atque legatarius de eo, quod percipitur ex suo fundo.*

PRIVILEG. LXXXII.

Quando testator mandat alicui dari redditus alicuius fundi, tunc inuito legatario potest heres soluere estimationem, & valorem reddituum, non autem ipsos redditus, ut est text. in leg. fundi Trebatiani, ff. de usufructu legi. facit leg. liberto, in principio, ff. de annu. lega. & l. nihil, ff. de leg. 1. Schoc etiam notandum inquit Rom. singul. 434. & glossam in d. fundi, dicit ibi esse casum, in quo aliud pro alio soluitur inuito creditore, & hanc ponit pro limitatione l. si in l. 2. §. mutui datio, eolum. penult. veris. septimo fallit, post Alber. ibi, ff. si cert. pta. & illud iter. dicit etiam not. Bald. in l. vnica, §. ex certo, ante numerum primum, veris. extra quarto, C. de caduc. tollend. ad hoc quod hæres teneatur facere & curare quod fundus ille diligenter colatur, & semineatur, sequitur Alexan. ibi ad Bart. in l. 1. & 3. additio. imò hæres potest remittere [a] legatario fundum colendum pro libito, ut voluit Bald. in leg. si quia argentum, in princip. nam §. 6. verò nota. C. de donat. vbi si testator reliquit religiosus decem sextaria vini, potest hæres assignare religiosis inuito vineam, & quæ deductis expensis reddat tantum vini, nec illi poterunt reculare curam vineæ, quod meo iudicio est notandum, sequitur Alexan. ad Bartol. in d. l. fundi Trebatiani.

[3] Vetiùs vbi illi fructus relinquuntur in causam alimentorum, non poterit hæres estimationem soluere, vel quid dare diuersum à fructibus relictis, quia ille fundus remanet obligatus pro alimentis legatis, ut voluit Rom. in cons. 388. colum. 1. & dicit supra, loquendo de hypotheca, quæ tacite constituitur pro alimentis relictis, & ita limitat additio ad Rom. in d. singul. 434. hoc tamen privilegium non conuenit illi testat. nec [4] lex eo bene deducitur. nā quidquid glossa ibi dixerit non hoc aliud pro alio soluere, sed si fundus consuevit locari natus, præstanda erit pecunia, si verò locari consuevit ad quantitatem fructuum, tunc fructus peci & præstari debent, atque ita non potest peci aut præstari pecunia pro fructibus, neque fructus pro pecunia: ita declarat Bart. in d. l. fundi. num. 3. vbi limitat quando post fructuum consumptionem tractandum est necessarium de estimatione, nihil ergo est speciale in alimentis, nisi dicamus quod relictis fructibus alicuius fundi licet hæredi fundum alienare, admodum solitos redditus præstet, ut ibi dicitur, in principi. quod secus est, quan-

do fructus fundi relinquuntur in alimenta, quia tunc cum fundus sit obligatus pro alimentis non potest in præiudicium legatarii alienari, in quo tamen videtur quod generaliter dixi supra, hoc eodem titulo, & facit, quia vbi fructus fundi relictus est, non licet hæredi illum alienare, ut probatur in d. l. fundi, & ibi bene declarat glossa & aduertatur, quia non licet testator quod relinquatur fructus, vel redditus, si non dixerit idem est, ut declarat Bartol. in l. fundi, in princip. & siue fructus fundi, siue redditus non potest semper deducitur portio coloni, ut per Bar. ibi num. 4. fructus enim semper intelliguntur deducta impensa cultura, atque ea quæ colligendorum, & custodiendorum causa sit, [7] secundum glossam Bart. Ang. & alios in l. fundo, ff. de rei vend. gl. in §. ex diuerso, lult. de rei diuis. cum infusus adductus per Tryquede retract. consang. §. 15. gl. 1. num. 1. Est etiam aduertendum circa legatum frumenti, vini, & similium rerum, quæ ex fundis percipiuntur, quod in dubio testator relinquere videtur de eo quod percipitur [8] ex suis fundis, est text. in l. 3. in princip. vbi Bartol. & Bald. ff. de vino, tritico, oleoque lega. Dyn. Cyn. Bal. & alij in l. si domus, ff. de lega. 1. & procedit non solum in relictis ex testamento vel vltima voluntate, sed etiam in eo quod debetur ex contractu, vel inter viuos, ut per Bal. in d. l. si quis argentum, num. 2. vbi ait quod promittens certam quantitatem frumenti in genere, censetur de eo promittere quod prouenit ex fundis suis, textus autem prædictus in l. fundi Trebatiani. procedit quando mandat testator fructus dari legatario, secus quando legatus esset usufructus fundi.

SYMMARIA.

1. *Excommunicatus non admittitur ad agendum.*
2. *Excommunicatus non potest recomponere.*
3. *Excommunicatus si ipse non est ante omnia reuocandus.*
4. *Excommunicationis exceptio admittitur etiam in laicalibus foro.*
5. *Excommunicationis exceptio probari potest etiam post conclusum in causa.*
6. *Excommunicatus admittitur ad excipiendum.*
7. *Excommunicatus maior excommunicationis admittitur ad agendum.*
8. *Excommunicatus admittitur ad agendum quando res est tempore periculi, vide tamen in 11.*
9. *Excommunicatus non impedit quominus vxor possit agere ad restitutionem dotis mariti vergentis ad inopiam.*
10. *Vxor excommunicata non reperit dotem mariti vergentem ad inopiam, quando potest abstinentiam procurare.*
11. *Excommunicatus non admittitur ad agendum etiam quando alius est tempore periculi.*
12. *Excommunicatus agere potest, ut debitor fugiendus retineatur, non autem ut soluat.*
13. *Excommunicatus est habilis quoad extrajudicialia.*
14. *Beneficiarius suspensus est alienandi de fructibus beneficij, quando alius esset facio peruenire.*
15. *Excommunicatus admittitur ad agendum quando laborat extrema facie necessitatis.*
16. *Excommunicatus admittitur quando non est in facultate exire de excommunicatione.*
17. *Excommunicata licet non reperat dotem à marito vergentem ad inopiam, tamen filij sui admittuntur ad agendum.*
18. *Filij quomodo admittuntur ad agendum pro restitutione dotis, quando mater est excommunicata.*

- 19 *Iurata quodcumque sufficit ut admittatur quis ad agendum.*
 20 *Excommunicatus quando admittitur ad agendum debet constitui procurator.*

PRIVILEG. LXXXIII.

[1] **E**xcommunicatus non admittitur ad agendum. Intelleximus, de iudic. c. cum inter, de exceptio. c. excommunicatus. §. credentes, de heretice. c. si verò, infra de sentent. excomm. c. pla. de exceptio. in 6. in id nec potest reconuere, [2] vt in d. c. cum inter, vbi Abb. & Deci. num. 10. De in d. intelleximus, vbi etiam Deci. nullo enim modo potest potest itare in iudicio, & exceptio excommunicationis impedit, ne spoliatus [3] ante omnia restituatur, vt voluit Abb. in c. cum quis, num. 9. vbi Bero. num. 40. de relictis. spoliat. Ceter. in regul. spoliat. ante omnia restit. fallent. 7. Felu. in e. dilectus filius, il. 1. num. 11. de re script. Ripal. naturaliter. §. nihil commune, num. 86. ff. de acquir. posses. alios citat Menoch. de recuperat. poss. remedi. l. num. 321. & seq. exceptio [4] hæc recipitur etiam in foro laicali, l. placet, C. de sacrosan. eccles. & not. in l. c. de in. & fac. ignoe. & probatur etiam post conclusionem [5] casus, Abb. in c. exceptio, colum. 6. de exceptio. de iure tamen videri potest. A syn. contrarium post alios tenens in sua proxi iudic. §. cap. 5. limit. 9. admittitur tamen excommunicatus [6] ad excipiendum vt in d. intelleximus. & c. cum inter, sicuti & ad replicandum. Specul. in ritu. de exceptio. & replicatio. §. fin. nonne. 3. & est communis opinio, secundum Deci. in c. a nobis, num. 7. de exceptio. & intelligi debet de excommunicatione maiori, quia tunc [7] non impedit, Abb. in d. c. a nobis, & in d. c. intelleximus, num. 6.

Tamen quando maritus vergit ad inopiam, mulier potest non obstante excommunicatione agere ad restitutionem dotis, quia dos, quæ alimentorum loco succedit, subest periculo perditionis, & quando periculum est in mora, vt quia res est tempore peritura, vel debitor est fugitiuus, tunc excommunicata [8] admittitur ad agendum, secundum Abb. in c. cum inter, colum. 3. verbi. & per hanc rationem, de exceptio. quod singulare dicit Felu. in e. dilectus, il. 1. colum. pen. vers. fallit. 4. de re script. & in d. c. cum inter, colum. 10. verbi. limita secundum, per que iura [9] concludit in proposito Lap. in repet. cap. per verbi. 23. §. 2. num. 8. de dotat. inter vir. & vxor. folio mihi 114. vbi subdit hæc esse memoria tenenda tamquam noua & ab alijs in specie non casu, & ibi innotat Bartol. qui in l. i. constante, num. 64. ff. solu. matrim. vult quod vxor excommunicata non possit agere ad repetitionem dotis. Credo tamen Bartoli sententiam saluari posse, quando periculum non esset in mora, & potest mulier excommunicata procurare [10] iabsolutionem, nam tunc non admittitur ad agendum, sed submitiendo se ecclesie debet petere absolutionem per ea, quæ ponit Hostiens. in c. significauerunt, de exceptio. vbi ait quod etiam quando actio est tempore peritura, excommunicatus non [11] admittitur ad agendum, & per eam decisionem dicit Abb. in d. c. cum inter, num. 13. quod excommunicatus potest quidem agere, vt fugitiuus debitor retineatur, sed non vt exerceret actionem tempore [12] perituri, sed Lupus loco prædicto, in d. Deci. in d. c. cum inter, num. 18. dicit non esse audiendum eum etiam contra debitorem fugitiuum, nisi quoad captiuitatem illius, quæ extra iudicium solet concedi,

quia excommunicatus non est inhabilis, quoad extrajudicialia. [13] vt notatur in c. ueritatis dilectio de contum. quando autem præiudicium est irreparabile, vt quia excommunicata vxor iam esset peritura, existimo sine dubio eam esse admittendam ad agendum, quia non obstante excommunicatione succurrendum est illi, vt possit ad ecclesiam redire, per ea quæ ponit gloss. in c. pastoralis, §. verum, in gloss. fin. in fin. de appell. vbi ait quod, & si regulariter beneficiatus non sit alendus [14] de redditibus beneficii, tamen fallit quando esset iam periturus, & eam quoque sequuntur omnes, vt inquit Papias in c. præter hæc, num. 9. distinct. 32. Abb. in d. parag. verum, num. 6. vbi quod subuenitur excommunicato existenti in extrema sanis [15] necessitate, & non aliter, idem voluit Deci. num. 9. Felu. in c. apostolica, colum. 5. de exceptio. Franc. March. dec. 880. num. 23. Di. dac. lib. 3. variæ. resolu. cap. 13. verbi. duodecimo hinc etiam, & idem dicendum est quando aliquo impedimento [16] obstante non esset in facultate mulieris exire de excommunicatione, vt per Deci. in d. §. verum, num. 9. Franc. de Marc. d. dec. 880. num. 28. & dicit in tit. quibus debeantur alimenta, in quæritione de clerico suspensio, deposito, vel excommunicato. Aduerte tamen, quia etiam non admittitur regulariter vxor excommunicata ad repetendum dotem ob vergentiam mariti ad inopiam, tamen filij vti coniunctæ personæ poterunt inuicem matris ad proximum vtilitatem conuenire patrem [17] personali actione vel tertius possessoris actione hypothecaria pro dotis restitutione, nec eis obijci poterit exceptio excommunicationis matrem, quia etiam vultur alterius iure, tamen agunt vtilibus sanctorum actionibus & ad vtilitatem propriam, vt per Bartol. in l. i. constante, num. 64. vbi confirmat multis similibus & Bald. Nou. ibi, num. 61. dicit hoc esse notabile in practica, hæc tamen Bartoli doctrina innotatur ab Imola ibi, colum. 5. in fin. verbi. vltimo adde. quia filius non est propriè in rem suam procurator, ex quo ad eum non spectat commodum restitutionis, nec ei est quæ sit actio aliqua. Subdit tamen optimum esse remedium, quod filij precant sibi prouideri [18] officio iudicis de alimentis, & si dubitet ob malam patris administrationem defuncti sint in posterum alimenta, petat prouideri, sed ea remedia, quæ Imola proponit, eadem ferè sunt cum deductis à Bartol. & non conueniunt quæstioni, quia agimus an pro restitutione dotis filij agere possint nomine matris excommunicatæ, non an decur filij officium iudicis pro alimentis. Cuius autem in d. l. i. constante, num. 86. impugnat Bart. quia coniuncta persona, tunc vtiliter agit pro coniuncta inuita, quando sua interest principaliter aliorum principaliter non interest dotem restituere, sed secundario, vt ex ea præstentur sibi alimenta, vt etiam considerauit Imola loco prædicto, & hanc rationem approbaretiam Lupus loco prædicto, c. mei. 13. vbi allegat solium Imol. & Rom. sed non Cret. & quo ipse fundamenta desumpsit, hoc tamen argumentum non subsistit, quia tunc attenditur interese, quando vellet coniuncta persona agere alia inuita, at secus quando non agit ea resiliante, non etiam videtur quod bene reprehendatur Bartol. in secundo remedio, nam quomodo conuenit interesse [19] possit, datur actio secundum Bald. in l. i. de fundus, in princip. verbi. sed contra hæc oppono, C. de suis & legit. Abb. in c. ueniens, l. 1. num. 9. de testibus vbi quod sufficit interesse apparente, Cur. ad Alexan. in l. ille a quo, §. si de testamento, num. 3. ff. ad Trebellian. ff. de alia ratione destruitur decisio

decilio Bartol. quoad omnia remedia, quia filij parentis vivente non possunt alimenta pretendere ex bonis matris, & ideo nullum verisatim interesse respectu dotis maternae sed alimenta petere debent a patre, qui si dilapidat bona agere possunt eo remedio quo dictum est supra, hac eadem parte admitti filium contra patrem dilapidantem, intelligendo tamen quando pater est solvendo ex propriis bonis.

Tenendo tamen privilegium predictum intelligit, quod vxor non agat in iudicio per seipsam, sed procuratorem constituat, quia etiam aliquando excommunicatus admittatur, tamen cogitur contribuere [20] procuratorem, ut quando appellacionem prosecutus, vel quando se defendit, ut tenent Calde, Insula, Aret. Barbat. Felin. & alij omnes in c. intellectus, de iudic. vbi Deci. numer. 7. attestatur de communis & nunc. 11. dicit quod excommunicatus potest procuratorem constituere omni casu quo potest esse in iudicio, & hanc sententiam in proposito iura declarat Lupus d. §. 7. nu. 11. verfic. sed quamvis.

SUMMARIUM.

1. Maritus pro dotis restitutione non convenitur ultra quam facere possit de dote ne eget.
2. Heredes mariti filij sui non conveniuntur ultra quam facere possint pro restitutione dotis.
3. Maritus tenetur ultra quam facere possit si fuerit filij quando vxor extrema laborat egrotare.
4. Ecclesia potest exigere a debitoribus ultra quam facere possit quando prelati eger.

PRIVILEGIUM LXXXIV.

[1] Maritus in dotis restitutione conveniri non potest ultra quam facere potest, & in exactione duntaxat debet quantum sufficit pro alimentis, non tantum vbi Doctores, precipue las. ff. de re iudic. Dyn. Baro. Alex. & alij in l. maritum, ff. soluto matrim. glossa, & Doctores in §. sunt preterea, veric. item si de dote, vbi Aret. num. 2. & las. in princip. Institut. de actio. Socin. in consil. su. num. 48. vol. 4. Amalenc. de Claris aquis, singul. 188. Afflict. in decil. 222. vbi dicit idem esse in eo, qui promissit dotem, & idem est in filijs hereditibus mariti, quia etiam ipsi [2] relinqui debent alimenta, l. etiam, vbi Bartol. ff. solut. matrim. glo. in d. l. maritum, idem est in socero, sicut autem & l. seq. vbi glossa, & Doctores, ff. de re iudic. ad idem est text. in l. divocion. 4. inter dum, & l. rei iudic. §. fin. ff. solut. matrim. la. d. §. pateres, veric. item si de dote, num. 3. vbi ponit rationem, Ruin. in consil. 144. num. 12. volum. 3. Crot. in l. si constante, nu. 163. ff. solut. matrim. intelligendo tamen de socero vxoris, & vbi tractatur de restituendo dote.

[3] Si tamen vxor egerit & labores egessit, poterit in solidum exigere nulla habita ratione alimentorum mariti, & ita tenet Iaco. de Aret. in l. si maritum, ff. solut. matrim. Guillem. Con. & Bal. in l. si quis egerit, ff. de pact. Bartol. in l. maritum, ff. solut. matrim. in l. 1. num. 5. C. quod cum eo, idem Bal. in l. preterea, C. de servit. & aqua, & est communis opinio, sicut conditum Alex. in l. maritum, col. 3. veric. in quantum Barba. hic, Aret. d. veric. item si de dote, num. 4. vbi idem dicit in heredibus mariti, & las. num. 10. Campeg. in tractat. dot. q. 241. & seq. D. idem in reg. possessor. in 2. par. §. 3. coll. 15. Padilin. d. l. preterea, num. 8. & ad hoc multe rationes allegari possunt, quas retuli sup. in tit. apud. debeantur alimenta, in quest. an dimittenda sint alimenta ipse, qui non possunt conque-

niri ultra quam facere possint, in 4. casu, & facit in simili, quod voluit Deci. in c. episcopus, numer. 2. de preben. vbi inquit quod si ecclesia non possit a debitoribus [4] exigere ultra quam facere possit, tamen si prelati ipsi egerit, poterit in solidum exequi.

SUMMARIUM.

1. Voluntas testatoris servatur pro lege.
2. Arbitrium quod iurum non videtur, debet esse liberum.
3. Tutor potest alimenta pupillo pinguia prestare, quamvis testator ordinaverit, ut ibi de veritate.
4. Tutor potest immodicam alimentorum taxationem restringere.
5. Testator non potest contra legem quicquam disponere.
6. Testator ordinare non potest quod filius non aliat patrem, si matrem aut fratres pauperes.
7. Tutor non semper sequi debet testatoris iudicium.
8. Alimenta non possunt a lege tolli.
9. Testator disponere non potest quod frater heres non aliat fratrem indigentem.
10. Pater non potest disponere, quod filij sparii non aliantur.

PRIVILEGIUM LXXXV.

[1] Est iuris voluntas servanda est pro leg. §. dispositionis Authent. de iur. p. vltima voluntas, 22. quest. 1. & supremi iudicij concordia non est liberanda, l. si fratres, §. idem Papinianus, ff. pro socio, & liberum debet [2] esse arbitrium, quod iurum non videtur, l. C. de sacrosanct. eccles. tamen si testator in testamento decernit tam modica alimenta que non sufficiunt, poterit tutor ea percellere [3] pinguiora usque ad conducentem quantitatem, §. ius alimentorum, in fine, ff. vbi populi. educ. debe. per quem ita dicit Bru. in tractat. de augm. & dimin. conclus. 10. princip. num. 2. & in tracta. de diminutio. & deteriorat. concl. §. num. 30. quem citat & sequitur Coudub. in l. si quis a liberis, §. sed si alius, num. 9. ff. de liber. agnoscen. ille tamen text. non probat decisionem predictam, nec mentionem facit de ordine testatoris: bene dicit quod iudicio pupilli patrimonio, augentur & alimenta, sicuti manumunt illo immundo, sed melius probatur in l. & si quis, §. quidquid ergo, ff. de relig. vbi dicitur sequendum non esse testatoris voluntatem in faciendo sumptum, & ex illo textu post Alcinium, & Bart. notat Coudub. loco predicto, quod vbi taxatio [4] alimentorum est immodica potest tutor illam restringere. probatur item ratione, quia testator [5] non potest contra legem disponere, l. nemo potest, vbi omnes Doctores, ff. de le. l. ideo, & precipere non potest quod filius penes se non retineat, nec aliat matrem [6] pauperem, vel fratres mendicos, ut inquit Gratius consil. 35. numer. 3. & sequenti, volum. 1. per text. in l. conditiones, & l. filius, ff. de cond. institut. Simon de Preter in tracta. de interpret. vltim. volunt. lib. 2. interpret. 2. dubit. 2. folio 1. numer. 61. & diximus supra non posse patrem priuare filium debitis alimentis, & tutor non semper [7] sequi debet testatoris iudicium, ut Crauet. in consil. 190. num. 3. & quantum dispositio testatoris habeatur pro lege, tamen alimenta non possunt etiam lege tolli, §. secundum Bald. in l. si quis naturale, col. 1. fin. ff. de iustit. & iure, d. iudic. de sponsal. part. 1. cap. 8. §. 6. num. 3. Valq. de successio. creatio. lib. 1. num. 110. folio mihi 476. & pater non potest disponere quod minus frater heres [9] testatoris aliat

fratrem indigentem, quia hoc esset contra ius naturale, quod immutabile est. Ita Bald. in consil. 103. numer. 3. vol. 5. & non potest dispendere pater [10] quod filij suus non alienentur. Bald. in l. id quod pauperibus, colum. fin. vericord. vltimo queritur, C. de episcop. & cler. post Dyn. in consil. 17. l. al. in consil. 7. numer. 13. vol. 1. vbi loquitur in ano. C. de a. in consil. 19. numer. 7. Roland. in consil. 54. numer. 6. & sequenti. & Paleot. in tract. de noth. & sp. cap. quadragesimo septimo, numer. 6. Cordubusque alios citat in l. si quis a liberis §. idem rescribit, in me. 82. ff. de lib. agnosc. quod etiam dixerat prius, numero decimonono.

SVMMARIA.

1. Tutor qui recedit a domo, nulla facta pupillo alimentorum provisione, remoueri potest tanquam suspectus.
2. Tutor qui pupillo non provide de alimentis, potest puniri pro qualitate facti.
3. Tutor tenetur erga pupillum de ius, ad qua tenetur quilibet diligens paterfamilias.
4. Tutor nocere debet, quod pupillus artibus imbutus.
5. Tutor dicitur in culpa, quando non curat pupillum moribus & artibus instrui.
6. Tutor qui negligit providere pupillo, potest a iudice ex officio remoueri.
7. Iudex potest ex officio remouere tutorem suspectum.
8. Tutor a matre nominatus si non sit idoneus, iudex potest alium dare ad eum.
9. Pupillus sine ordine testatoris sit apud aliquem educandus, vbi non sit tutus, providebit iudex de alio loco.
10. Persona est cuiuslibet rebus preferenda.

PRIVILEG. LXXXVII.

[1] Tutor si negligit prestare alimenta pupillo, puta recedendo a domo nulla facta provisione, remoueri potest uti suspectus, l. si ff. vbi pupil. educt. debe. imo potest etiam pro [2] facti qualitate puniri, §. 4. tutor qui alimenta, ff. de suspect. tutor. per quos iura ita decidit Bart. in tract. de alimen. nu. 46. & non in iurum, quia tutor tenetur erga pupillum ad ea omnia, [3] quae diligens paterfamilias soler expedire, l. generaliter. ff. de administrat. tutor. Roma. d. consil. 425. nullus autem tam negligens est poterfamilias, qui familiam suam de seruit. & alimentis non ministraret; imo tenetur tutor non solum ad ea, quae respiciant necessitatem & sine quibus pupillus vivere non potest, ut sunt alimenta, sed etiam curare debet ea, quae respiciant bene esse pupilli, ut puta, quod bonis imbutus moribus, arte instruat, & doceat pro sua conditione, & qualitate, l. cum plures §. citat tutor, ff. de administrat. tutor. Roma. d. consil. 425. alias est in culpa, §. Socin. consil. 2. colum. 3. volum. 1. Plot. de in lit. iur. and. §. 3. nu. 24. & seq. Caualca. in tract. de tutor. numer. 275. & aduertendum est, quod talis tutor, qui negligit providere pupillo, potest a iudice ex [6] officio nemine instante remoueri, ut dicitur in d. l. in. & est regulare, quod iudex ex officio possit tutorem suspectum remouere, [7] l. qui quoque §. preterea, ff. de suspect. tutor. eodem modo si mater cogitans de secundis nuptiis nominet tutorem, quem iudex non iudicat idoneum, potest alium dare tutorem, Authen. sacramentum, C. quando mul. iure. offic. Bald. in l. precibus colum. 9. C. de impube. imo iudex non sequitur patris iudicium, quando illud esset pupillo damnosum, veluti si inopam testator pupillum apud aliquem educari,

& non expedit pupillo, index [9] alij dabit educandum, l. in princ. ff. vbi pupil. educ. debe. Socin. in consil. 193. in 2. quest. volum. 2. Crasset. in consil. 190. nu. 9. si ergo tutor remoueri potest, quando negligit circa res minoris, multo iustior erit causa illum remouendi quando negligit circa personam, quae [10] est maioris rebus praeferenda, l. in pecudum, ff. de viar. l. iustitiam, ff. de edilit. edit. Nat. in consil. 430. nu. 9.

SVMMARIA.

1. Concessum presumitur, quidquid non reperitur expresse prohibetur.
2. Accusare potest quicumque, qui non reperitur prohiberi.
3. Alimentatus non potest accusare alimentatorem.
4. Praeignus non potest accusare vitiocum, a quo fuit alimentatus.
5. Alimentatus accusat alimentatorem in crimine laesa maiestatis, & alius delictis atrocibus.

PRIVILEG. LXXXVII.

[1] Concessum in dubio praesumitur, quidquid non reperitur expresse prohibetur, & inter corporalia, extra de transit. praet. lab. ea parte, ff. de probat. & ideo licet cuique accusare, & edictum de accusationibus esse prohibitorium, & admittitur quicumque non [2] reperitur expresse prohibitus, in A. 20. in summa, C. de his qui accusa. non poss. numer. 2. in fin. ver. quis possit accusare, Specul. in tit. de accus. in princ. §. 1.

[3] Sed qui fuit alimentatus in alicuius domo, non potest accusare alimentatorem, ut est textus in l. inquam C. de his qui accusa. non poss. quia non debet quis malum retribuire pro bono, quod recepit, ut inquit ibi Bald. & procedit etiam in praueigno, [4] seu alumno, qui non admittitur contra vitiocum ad accusandum, secundum Salicet. ibi numer. 4. Jacob. Nouell. in tract. ad defens. numer. 30. & sequen. fallit tamen in crimine laeae maiestatis, & in aliis atrocibus criminibus, in quibus licet alumno [5] alimentatorem accusare, l. penul. C. de his qui accusa. non poss. Specul. in tit. de accusa. §. 1. numer. 15. circa finem, sigas in tract. de crimine laeae maiestatis, l. a. tit. lib. 1. qui accusa. non poss. questio. 14. in fin. Nouell. in d. tract. ad defens. tit. quae person. accusa. poss. numer. 2. & dicunt Specul. Salicet & Nouell. in locis praedictis, quod id est in aliis criminibus atrocibus, & quod possunt etiam accusare prosequendo suam, vel suorum iniuriam, & quod possit ciuiles agere contra alimentatorem, ratio autem principalis noxae decisionis est, quia maximam contraxit obligationem alimentatus, & ingratitude committere debet loco filij, qui non potest patrem accusare, nisi in crimine laeae maiestatis, vel alijs grauibus, & lex existimat turpe esse, quod qui vitam habet per alimentatorem, vitae alterius infidetur.

SVMMARIA.

1. Pater quando dilapidat bona, quae sunt necessaria ad filium, tenetur restituere.
2. Pater quando dilapidat bona, quae sunt posita pro alimentis debitorum, non est locus cautioni, sed ea sunt restituenda.
3. Pater si dilapidat bona, filius agere potest ut agatur sibi pro praedictis pro alimentis.
4. Animus. Quando agitur de animis, tutior semper via est agendi.

PRIVILEG. LXXXVIII.

Quando filij debentur ex aliquo casu bonas, que nunc patris possident, et ex dilapidet, non cogitur statim ex restituere, sed prouidetur per remedium cautionis: quodnam enim foret de iura Digestorum, nunc, ubi agitur de bonis aduenticijs, et locis [3] cautionis inter patrem & filium, ut probatur in l. i. ubi nunc in supradictis. C. ad Trebel. & notatur in l. i. hatur a fratre, ff. de condi. indebi. Barto. in l. i. qui pro eo. j. ff. de fideiussor. & idem Imol. in l. Imperator. ff. ad Trebel. dicit quod dispositio illius legis non habet hodie locum, cum prouideri possit per cautionem aduersus dilapidationem paternam, & cum eo transiit in l. si constante, nu. 197. ff. de sol. matrimo.

[1] Verum quando agitur de alimentis prestandis filio, & bona sunt filio restituenda, ut ex eis alatur, non erit facilitatis locus, nec filius tenetur committere fe singulatis cautionis, ita concludit Ripa in d. d. leg. si constante, numero 100. ubi inquit quod si pater dilapidat bona materna, poterit filius agere ad dotis restitutionem, nec excludetur, si pater offerat huiusmodi enim esset locus cautioni, congeretur filius fame perire, vel mendicare, dum propter patris dissipacionem ageret contra fideiussorem: in his terminis approbat decicionem Barto. in l. Imperator, qui in eo quodque casu tenuit, non esse locum fideiussionis, sed bona esse restituenda, & sequitur ibi Alexand. num. 8. qui mouetur ex glo. ibi, & subdit, quod inter patrem & filium non est locus cautionis, indistincte, & semper, sed solum in duobus casibus expresse in d. d. in supradictis, quod etiam voluit Bertr. in consil. 108. num. 1. vltima, & pro hoc facit decio Baldan. l. i. C. de h. qui in fraud. patr. ubi vult, quod pater dissipante possit [2] filius agere, ut ibi assignetur vnum pradium, ex quo sumat alimentum: de qua decisione diu supra hac eodem tituli & facit etiam, quia cum veniat non patitur dilacionem, longe melius est incumbere pignori, quam aduocari, & magis est consilium alimentis, & culmagis de re, ex qua oriri potest praedictum irreparabile, obligare debemus eam pactionem per quam magis est consilium, ut dicunt Doctores, quandoque gimus de salute animae, [4] de consilio de abstinentia, glo. e. d. de scrutin. Marili in sing. 151. Alex. in tract. praesumpt. reg. j. praesumptum, t. j. de seq. argum. ita fiet, cum de alimentis est quæstio, ut in l. i. inu.

PRIVILEG. LXXXIX.

1. Seruus glie non potest alienari sine fundo.
2. Iudex non potest necesse fundum, qui ascriptus fuit seruo Christiani.
3. Seruus ascriptus potest sine fundo vendi, quando ex tali seruo necessitas.
4. Seruus ascriptus potest vendi sine fundo propter deum, propter personam.
5. Propter quod vnumquodque ius habet, illud magis.

PRIVILEG. LXXXIX.

[1] Seruus glie ascriptus sequitur fundum, & non potest sine fundo alienari, ut est text. in l. quemadmodum dicitur C. de agricol. & censu. lib. 12. & ratio est, ne foris deferatur cultus, ut inquit gl. in d. l. in ven. vendi, in cantu pueri non prohibita est venditio, quod si ascripti sint Christiani, non poterit fundus vendi iudeo, [2] cum Christianus possideri non possit a iudeo, & venditio aliorum facta, vitatur in totum, & velle delinuntur propter iniuste, loqui de

Plat. ibi, num. 9. ver. sed quid si venditi fundum, v. bi mouetur per glo. ibi, in ven. manferunt in su. sed ubi subit famis necessitas, Scunopia, potest dominus suum vendere [3] ascriptum sine iudo, ita voluit glo. ibi, in ven. vendi, ver. item an propter famem, loquitur Bartol. num. 6. ubi dicit, idem fieri posse [4] pro redemptione personae, loqui. de Plat. num. 3. ubi dicit, rem prohibitam alienari, posse tamen distrahā propter famem, & facit, quia, ut dixi, debet prohibita est leui alienatio sine fundo, quia publice interest, quod non deferatur cultura, secundum glo. ibi, ubi Bartol. num. 6. & Ioan. de Plat. num. 9. at alimenta non sunt minus fauorabilia, quam sit cultura, immo maiori fauore digna sunt, quia fauorabilis est cultura propter personam, & carā an non consideratur ubi fauore populi, ergo alimenta fauorabiliora sunt, quia propter [5] quod vnumquodque tale, & illud magis, Authentic. multo magis. C. de sacrosanct. ecclesi. & hanc conclusionem, quod vendi possit seruus glie sine fundo propter famem, voluit etiam Lambert. de contr. et od. glo. f. num. 56. ubi dicit, quod eodem modo alienari possunt res in causam libertatis sequestratae, si ante h. C. de ord. cogn.

SYM MARI A.

1. Pater qui filio banno misit alimenta, non inquitur penam statim praestantem cum qui iuribus subsidium banno.
2. Pater cogitur alere filium bannitum.
3. Receptus in domo communis, non puniatur pena statim sequenti de receptante.
4. Statutum ita debet interpretari, ut corrigat ius commune, quanto minus fieri possit, etiam si sit contra ius commune.
5. Verba legis intelligi semper debent ita, ut iniquitatem conueniant.
6. Verba legis restringuntur ad id, quod est rationis.
7. Iniqui qui debet per omnia interpretationem excludi a lege.
8. Lex quamuis dura, est seruanda, & ibi quomodo in d. n. allegatur.
9. In enigma verba legis, est intelligenda.
10. Statutum aliquando potest alimenta tollere ex causa.
11. Pater si iuris alimenta filio banno puniatur, quando statum prohibet expresse, alimenta banno filio praestari.
12. Pater praestando alimenta filio banno contra statum, minus puniatur.

PRIVILEG. XC.

Statum semper seruandum est, sicuti & lex, quia quod Principi placet, legis habet vigorem, & legem offendit, qui illius verba non seruat: statum tamen statum; quod nemo audeat subsidium dare bannito, & qui substat pater [1] qui filio banno trisur alimenta, ita decernat legem. In l. j. si quis tribular, nu. 36. ff. ad Syllan. ubi loquitur in fortioribus terminis, quando statum expresse prohibet alimenta praestari, & euen sequitur Socin. Toni. in consil. 34. usque ad num. 20. volom. 2. ubi multa adducit, de praecipue doctrinam Nelli in tract. bannito. in l. i. part. 2. temporis quæst. 48. ubi vult, quod non solum possit, sed etiam teneatur pater alere [2] filium bannitum. Benicof. in tractu de pauper. in 7. quæstio. lra. specia. iudiciorum. 7. Galias. in consuetud. Alexan. in ver. solidos, num. 21. facit l. fin. ff. de receptato. ubi excluditur a pena receptionis, [3] qui con-

iunctum recepit in domum, & statutum intelligi ita debet, ut quantum fieri potest, deroget iuri communij [4] glof. & d. in l. i. §. in computatione. C. de iur. delibet. Alexan. in consil. 106. num. 15. vol. 3. etiam quando est coparatus commune. Paris. in consil. 99. num. 20. volum. 3. Grat. in consil. 47. num. 20. volum. 3. sed minus derogat, quando patris persona remanet ab eius dispositione exclusa, quam vbi inclusa est, & legis verba quantumvis generalia, & indefinita interpretari ijs debent, ne iniquitatem cõtingant. Oldr. in consil. 66. Crauer. in consil. 186. num. 14. & dicit Angel. in consil. 6. in fin. quid generalissima ita uti verba restringuntur, ne ad iniquissimum scõsum trahantur, & semper legi verba [6] restringuntur ad id, quod est rationis, secundum Bal. in Auth. eolum. i. C. de sacros. eccles. las. in l. non dubium, nu. 56. & seq. C. de legib. & iniquitas debet per omnem interpretationem excludi a lege. [7] Roc. in l. i. nu. 4. & d. de leg. i. Rip. in l. ex lacio, in prin. nu. 46. ff. de vulg. & ratione caret illa pronuntiatio, quod ha quomvis daretur sententia [8] de qua in l. prospere. ff. qui. & a quibus. l. Lac. de Aret. quem citat Bal. in d. non dubium, & consuevit spiritum Petri Bella perturbare, ut refert Cyn. in leg. i. C. quæ sit long. consuet. sed non debet turbare, quia intelligi debet, quando est adeo præfata legis dispositio, quod nulla potest interpretatione moderari, tunc servatur lex, sed vbi potest eius rigor iusta aliqua moderatio temperari, aliud est, nam semper debemus [9] voluntatem legislatoris amplecti, non evadere eius verba, ut dicitur in l. dubium, in prin. C. de legib. cum verbõ pater naturalis iure filium alere teneatur, non est credendum, quod lex generalis solvere voluerit naturale præceptum, prædictam tamen decisionem intelligi, nisi filius sit hostis patris, & tale delictum commiserit, propter quod pulsus a iure patris priuatur, ut diximus sup. in tit. ex quib. caus. alim. deneg. poss. quia ut aliquando dixi, potest statutum tollere [10] alimentis filij debita, si id faciat ex causa, ut per Deci. & Cagnol. in l. iura sanguinis. ff. de reg. iur. sed contra hoc facit text. in c. i. & in c. qui reliquerit, dist. 30. vbi pater sub prætextu religionis, & fidei nõ potest filio negare alimenta, ergo neque eo prætextu, quod in patriam, Principem, vel Rem publicam commiserit, sed concordari potest contrarietas ex his, quæ dixi in prædicto titulo, ut scilicet procedat quando filius non mutavit fidem, aut religionem, puta quia pater fidem catholicam amplectente filius iudei simul prosequatur: ac si filius Christianus efficiatur hæreticus vel apostata, tunc recte denegantur alimenta arbitror etiam quod decisio Ignei sustineri non possit in suis terminis, quando lex in d. expressè, ne filius baptizatus [11] alatur, quia poterit eo casu dicitur legis consuetor bene admitti, quod iustius cum eo agendum sit propter affectionem, & charitatem, propter quam licitum sit patri [12] subvenire filio redimere proprium sanguinem, l. 1. C. de bon. eor. qui ante sent. mor. sibi consuever.

SYMMARIA.

1. *Collecta pro fundo obligat ad alimenta, sed non a domino, non ab eo, qui alimentum debetur.*
2. *Alimenta dantur in subsidium, vbi non habentur propria.*
3. *Gabella non est solvenda pro re, quæ habetur propriè.*
4. *Refusio causa.*
5. *Collecta non debetur pro alimentis.*
6. *Collecta solvitur non debet a pauperibus, qui non habent.*
7. *Collecta solvitur non debet a pauperibus, qui non habent.*
8. *Collecta solvitur non debet a pauperibus, qui non habent.*

7. *Collecta ad eum spectat, cuius sunt fructus.*
8. *Collecta non est annua fructuum, quando impenditur per annua pro rebus.*
9. *Collecta solvitur, qui possidet prædium.*
10. *Collecta pertinet ad eum, qui fructus percipit in re propria, non aliena.*
11. *Collecta solvitur colonis, pariterque pro fructibus, qui superfluis debeat omni impensa.*
12. *Ex causa causa cessante finit esse cessat.*

PRIVILEG. XCI.

Præiudicium quoque alimentorum concessum est, quod alimentarius non teneatur collectam [1] solvere pro fundo, ex cuius fructibus consequi debet alimenta, pro id quod voluit Bartol. in l. i. num. 5. ff. de alimen. & ciba lega. vbi argum. l. cum in plures. §. pen. ff. loca. vult, quod hæres teneatur ad gabellam solvendam pro rebus, quæ tenentur præstare legatario alimentorum, & idem dicit, quando gabella imponitur personis contemplatione rei, quia gabella non est de his, quæ ad alimenta pertinent, Corduben. tamen in l. i. §. qui a liberis. §. verum, num. 74. ff. de liber. agnosce. distinguit, aut si verus certus fundi legantur ad alimenta, & tunc legatarius sustinebit functiones, argum. h. pendet. §. si quid cloacar. ff. de usufruct. vbi usufructuarius teneatur ad collectas: sed quando alimenta simpliciter legantur, non tenetur legatarius, hæc vero distinctio non subsistit, quandoquidem in t. membro, quando simpliciter relicta sunt alimenta, est indubitabilis, cum nulla facta sit mentio de fundo, nec legatarius habeat aliquid in bonis testatoris præter legalem hypothecam, quæ datur pro legatis, & creditor hypothecarius non teneatur ad collectas, ex quo non possidet, ut dicam infra primo verbo membro, quando fructus certi fundi legantur ad alimenta, non est simpliciter verum, quod legatarius onera collectarum sustineat, sed considerandum est, quod alimenta non subijciuntur oneri collectarum, nam dicitur [2] in subsidium vitæ, ut inquit Liliarius, vbi not. Bald. C. de pat. pot. & collecta non debet solvi pro ijs, [3] quæ habentur propriè usufructuaria, ut de gabella inquit Bald. in leg. 2. §. sed si voluntate. ff. ad leg. Rhod. de iact. legat. & Alex. in l. ex te. §. sed etiam quæ ad opus, vbi las. nu. 9. ff. de leg. 2. Ruin. in consil. 122. nu. 5. in fin. & no. 8. vol. 5. Roc. in consil. 4. num. 15. conf. 41. nu. 18. vol. 3. D. Bec. in consil. 96. num. 9. & in terminis, quod pro alimentis [4] non debeatur collecta, voluit Agid. Tomas. in tract. collect. in §. subijciunt hoc loco, nu. 15. in prin. fol. mihi 118. & nu. 31. ver. 2. responde. fol. 130. & dicit Bal. in Auth. defuncto, num. 12. C. ad Testul. quod pauperes [5] quorum opera vis sufficiunt pro alimentis, non tenentur ad collectas, imò si descripti sint, debent debeat de æstimo, sequitur las. in l. i. nu. 13. ff. de pact. testificat. collecta est onus fructuum, quia ratione veluti multi, quod conductor, qui percipit [6] fructus, illa solvat, ut probat text. cum gl. 5. in l. i. C. de annon. & tribut. lib. 10. vbi Bart. dicit illam gl. esse mirabilem, & perpetuo tenendam in testi. & onas collectæ ad eum spectat, [7] cuius sunt fructus, h. pendet. §. si quid de usufr. Item in c. i. quæ sunt regal. Rom. in l. in et quos. §. damni. ff. de dam. infect. respondeo esse hoc verum in collecta rebus imposita, & in oneribus [8] rebus, non autem in ea, quæ persone imponitur pro rebus, ut declarat Bart. in d. l. i. C. de anno. & tribut. lib. 10. vbi lo. de Plar. explicat clariùs, idem voluit Cœt. in notab. incip. locat. p. l. i. Alex. in consil. 4. nu. 6. vol. 6. Soc. in consil. 119. n. 2. vol. 1. las. in consil. 109. nu. 6. vol. 1.

vel alter priuilegiari legitime, tunc necessaria est [5] Principis facultas, ut voluit Rod. & Vbi in locis prædictis. Moli. d. cap. i. numer. 9. & dicitur in istis primogeniis, siue maioratus, tenetur [6] providere filiis de necessitate alimentorum, vult Ioan. And. loquendo in filiis, in d. fine cultus de regulis in d. Abb. in c. licet, num. 10. de voto. Rip. in l. inquitam, stry. ad leg. Palci. vbi alimentum illa in Galli ap. panagium appellat. Coadu. in l. si quis a liberis. ff. de mar. iur. 3. ff. de lib. agn. & quando primogeni constituitur, facultas est generalis, & alius loquitur de alimentis, nihilominus intelligi debet, facta filiis filius alimentorum provisionis, quia Principis discretio interpretanda sunt, & secundum iustitiam fore & p. b. l. i. l. i. r. n. d. de constit. Princip. & dicebat Glo. in c. paratus, qui. l. quod verba descripti conformari debent [7] iuri, & quæritur, & in proposito ita in suo cultu [8] dicit Rod. d. limit. 2. nu. 9. Dida. in Epist. de sponsal. in 2. part. cap. 8. §. 6. nu. 5. ver. 4. deditur. & ante eos in consuetudine [7] inducente primogeni, quod intelligatur, dummodo ceteris filiis relinquantur alimenta, voluerunt Host. Ioan. And. Abb. & alii. In d. licet de voto, & in utroque casu lare pro sequitur Moli. d. cap. i. num. 10. & seq. vbi nu. 15. dicit valere Principis facultatem, per quæ permittitur primogeni constitutioni, nulla lactatibus alimentorum provisione, & nu. 25. subdit, nullum fructuum visum iust. se in Hispania similes facultates, intelligi tam, quod si omnia sit profusio, non per hoc ipsa iustitiam vitietur, nam sustinetur, sed bonis maioratus subiectis alimentis secundogenitis ministrantur, ut per Moli. l. 2. cap. 15. nu. 26. & non solum legitimis, sed etiam naturalibus & spiritus relinquentibus sunt alimenta [8] ab institutore maioratus, ut per Moli. loco prædicto. 42. vbi subdit, quod onus hoc transit [9] in successorem maioratus, & sic tenetur alere filios, ita docere [10] filias, quia dicit loco alimuntur non succedat, ut ibi, & in d. c. l. c. 15. vide apud eundem Moli. quomodo extendatur, & restringatur conclusio prædicta, quia multa ponit, quæ translatæ & in eo non est institutum.

et. 26.

SUMMARIA.

1. Vendere deus nemo cogitur rem suam, & inhumanius est id facere.
2. Contractus procedunt a libera contrahentium voluntate.
3. Vendere vbi quis cogitur intelligitur in solo pretio.
4. Vendere annuatim cogitur quisque penuria tempore.
5. Vendere cogi quis potest etiam certo taxam pretii, quando urget necessitas.
6. Vendere victualia non coguntur ciues, quando non adeest penuria.
7. Vendens victualia ultra pretium taxationis a superioribus non est natus in conscientia fore.
8. Pretium potest de publico taxari, respectu victualium ab publicis venditum.
9. Pretium potest de publico taxari respectu pannorum pro facienda vestibus.

PRIVILEG. XCIV.

VENDERE regulatim nemo cogitur rem [1] suam, in iuris, C. de contrah. empti. l. nec emere. C. de iure delicti. & inhumanius est, quemquam compelli ad vendendum. Equiuocus, in fin. p. l. nec. ff. de pign. actio. & contractus procedere debent a libera cuiusque [2] voluntate, l. licet. C. de action. & obligat. & generalis est in omni contractu, l. iudicium. C. de contrahend. empti. quoniam vbi quis cogitur ven-

dere intelligitur pro talio pretio [3] & non aliter, si quis sepulchrum in principis, de religio. l. si fideiuss. for. §. primo. vbi Bartol. & alii. ff. de leg. 1. glo. in l. huius in ver. ex testamento. ff. de admo. empti. l. 2. q. 1. prout colum. 8. & verificari quoniam de empti. §. nihil. §. numero 48. sed vbi subdit necessitas, ut dicitur, ut vel penuria, ut quia penuria sit annua, ut coguntur omnes [4] vendere, ut est textus in l. prima, ut ne liceat in empti. l. perie. ff. de exat. lib. 10. quia in hoc versatur publica utilitas, ut ibi dicitur, & dicit Bartolus in l. innotam. de extraordi. crim. quod innotam coguntur taxare, tempore illam vendere, idem voluerunt Bartol. & Albertus in l. 1. C. de Episcopo. audien. & ibi subdit Salicet, quod valet si iustitiam mandans emigret mercator, ut prædictum, seu quod gnet singula de tota summa sextarii, & ponit Bartolus in l. 1. cum etiam, ff. de offi. prætor. vbi & Bartolus in c. de emptio. & vendit. vbi loquendo dicit, quod agricola & comitantes nulla etiam subiectis necessitate cogi possunt deferre ad ciuitatem sua victualia vendenda, ciues autem non coguntur vendere, nisi ea victualia exposuerint venalia, ut dicitur in decisi. Tholo. 446. vbi refertur esse id speciale in victualibus, sed quando urget necessitas, coguntur etiam ciues non solum vendere, sed etiam non excedere [5] taxam pretium, & Aures, in additio. multos allegat pro comprobanda ea opinione, l. 1. in l. prima, columna secunda, C. de legib. Luc. de Pen. l. prima, C. de quibus muner. non licet. ff. de exat. Felinus in c. de Iude. Anton. Burg. in c. 1. numero 16. de empti. & vend. Rip. laice in tract. de rehed. præfatus, tota p. l. 1. num. 187. & sequi, vbi concludit numero 195. quod urgente penuria pretium taxari potest, quoniam quia res ipsa valeat l. 2. ff. de leg. Rhod. de iur. iuris. & tunc autem penuria, taxari debet iustum pretium, & non possunt ciues compelli, [6] quando non exposuerunt vendita eorum victualia, Socin. in tract. b. l. leu. reg. 475. num. 15. Rolan. qui multos alios citat in consil. 80. num. 14. volum. 3. Dida. lib. 3. vbi refert, cap. 14. num. 3. vbi subdit, quod vendens victualia ultra pretium a Republica definitum, non est tamen [7] in solo conscientia, vbi lib. primo, columnis opus, conclus. 473. columna prima, vbi subdit, magis esse communem, & Aures, d. decisi. 446. ponit aliud singulare in ista materia, quod cum regulariter non possit certum pretium taxari mercatoribus in victualibus [8] aliud est, quia ea concernunt vitam hominis, allegat Barbi. d. l. de empti. & vend. vbi subdit idem esse in pannis [9] pro vestibus conscientia, quia hi continentur alimentorum vocabulo, addit Anz. in c. si quis propter, in 7. de furt. vbi idem voluit quoad estimatione pannorum per eandem rationem.

SUMMARIA.

1. Frater per inefficaci querelam recipit testamentum fratris, in quo sunt instituta corpora personæ.
2. Frater testamentum instituta corpora personæ recipit etiam si legitima sui fratris relicta, & ibi de veritate.
3. Clausula codicillaris non sufficit testamentum patris qui instituit in per personam.
4. Frater testamentum recipit, quando recipitur ab instituto corpori personæ, tunc etiam legata, & si soluta missa reuocatur, & corrumpit.
5. Frater testamentum recipit ab institutionem corpori personæ, si substat legata factum in consensu alimentorum.

6. Legatus

- 6 Legitima fratri debita cum infirmum turpi persona comparatur legitima, quae debetur filio in bonis patris.
- 7 Legitima filio debita in bonis patris non minuitur ob legatam.
- 8 Legitima non minuitur ob legatam factam pro restitutione male ablatam, vel recompensatione servitiorum, de quibus non apparet.
- 9 Legitima non minuitur per legatam ad pias causas relicta.
- 10 Frater praeferitur vel exheredatus in legitima turpi personae, si querelas testamentum tempore in reum.
- 11 Frater si ob infirmum turpi personam non solum ad legitimam legatam subijciunt.

PRIVILEGIUM XCV.

[1] FRATER per querelam inofficiosa destruit testamentum fratris, in quo fuerit institutum turpi persona, fratres, C. de inofficiosa test. ubi Gul. Cund. dicit, totum testamentum subverti, etiam si in eo aliquid relictum fuerit fratri, & Caltr. ibi dicit tortu hoc procedere, etiam quando frater integram legitimam reliquisset fratri, [2] Salicet, ibi sequitur quo ad primum dictum, licet aliud velit ita integra legitima sit relicta, & idem voluit Caltr. in omnimodo, C. de inofficiosa test. & hanc sententiam dicit multum equam Rubin. l. Titus, §. Imperator, num. 18. ff. de legat. 1. ubi subdit quod eueniente casu consuevit pro eadem communem dicit Ias. in cons. 71. numero septimo, volum. 1. subdicens solum Angelum tenuisse contrarium, eandem communem dicit Dec. in cons. 330. num. 13. Ruin. cons. 5. num. 14. vol. 3. Cordaz. cons. 89. num. 2. eandem communem dicit Cognol. in l. nam. 20. ff. de inofficiosa test. & Clar. in tract. de test. §. 50. num. 3. dicit quod hoc opus semper sibi placuit, id procedit in odium infamiae, & in fauorem fratris, cui relinquenda erat legitima etiam sine onere, ut inquit gl. in §. 6. verò expressum, in Auth. de her. & Falc. quoniam sequitur Roder. in l. quoniam in prioribus, in euidential. num. 13. C. de inofficiosa test. Afflic. de ci. 125. num. 2. & in tantum verum est quod si testamentum continet clausulam codicillarem non adhuc sustinebitur, [3] quia circa eam res antiquum non est immutatum, secundum quod clausula nihil operabatur, quando testamentum erat rescissum per querelam, ita voluit Caltr. late agens in cons. 169. num. 2. vsque ad finem, vol. 1. & ibi subscripserunt Cuen. & Fulgof. & hanc dicit elegantem determinationem Ias. de cons. 71. in fi. idem tenent Dec. Ruin. Cogn. & Vafq. quos citat & sequitur Rolin. cōf. 87. num. 1. in §. 3. vol. 1. Vafq. hoc dicit in tract. de succ. ess. creat. l. 1. §. 10. num. 361. hoc quoque probauit Goza. de cons. 85. num. 2. & quando per eiusmodi querelam testamentum rumpitur tunc etiam legata corrumpunt [4] & fideicommissa, ita Imol. in l. filio praeferimus, num. 66. ff. de inofficiosa, sup. test. l. 1. C. de Aret. Per. Cin. Caltr. Salic. Alex. Ias. & alij in d. l. fratres, C. de inofficiosa testam. Ange. in Auth. in eum de appel. cogn. §. fin. Caltr. & lex. in l. si pariter §. fin. ff. de reb. Alex. in Auth. ex causa, num. 19. C. de lib. praefer. & communem dicit Ias. in loco praedicto, eundem inquit communem Vafq. d. 10. num. 380. ubi late eum defendit, Rolin. d. consil. 87. num. 1. & 169. vol. 3. Legatum tamen [5] alimentorum factum ab eo qui instituit usque per personam, & rursus testamentum rumpitur per querelam praestandum est, ita concludit Afflic. de ci. 125. in fi. ubi inquit sic fuisse indicandum re diligenter consideranda, nihil est, non casu specialitatis, vel fauoris circa alimenta, quia Afflic. mouetur ex alijs, & praecipue quod testam.

mentum per querelam non rumpitur in totum, sed quoad legitimam, & quod legata omnia subsistent, licet institutio videatur, & principaliter, querit Afflic. an soror, quae testamentum querelauit teneatur pro rata legitimam, quam consequitur contribuere ad solutionem legati alimentorum, ita quae questione nihil allegat valuit, cum tamen potuisset hanc allegare, quod legitima, quae debetur fratri quando in testamento frater est instituta turpi persona comparatur legitimam [6] quae debetur filio in bonis patris, I. gne. in Auth. ex causa, numero 218. C. de lib. praefer. At legitima filij non minuitur [7] propter legatam Papianus, §. 4. ff. de inofficiosa testam. l. scimus §. repletionem, C. eodem tit. & procedit etiam si legata facta sine pro restitutione male ablatum, aut recompensatione [8] seruitorum, si alter non apparet de male ablati, vel de seruitijs, Alex. in cons. 45. col. 6. vol. 1. & io consil. 18. volum. 4. facit Caltr. in consil. Dain prin. vol. 1. Cuccius, qui alios citat, in tract. de legitima §. nec usufructu defraudari, num. 42. in fi. ubi multos allegat, & num. 41. dicit quod etiam legata [9] pro pias causas relicta non minuant legitimam, & Cras. in cons. 14. nou. 4. & consil. 165. num. 4. idem dicit in donationibus, idem vult plures alios cumulando, Rol. in cons. 65. num. 18. vol. 1. Cum ergo praesupponat Afflic. foretorem in suo casu consequi solum legitimam, non est dubium, quin legatum alimentorum veniat soluendum ab haerede instituto, non autem a sorore, licet legitima sororis recipere grauemur, contra gl. in d. 4. in verò expressum, de hered. & Falcid. cum alia paulo supra citatis. In ceteris verò, quae ibi ponit Afflic. res est maxime controversa: multi enim tenent, quod instituta turpi persona frater praeferatur vel exhereditus [10] querelando non rumpit in totum testamentum, sed tantummodo vsque ad legitimam, & non ultra, & praecipue Angel. l. 1. C. de inofficiosa testam. cuius opinio fuit approbata a consilio Neapolitano per regium sententiam, quae fecit transitum in iudicium, ut inquit Afflic. in de ci. 124. num. 2. Cognol. in d. l. 1. num. 1. in h. qui tamen loquitur quando est aliquid relictum, Curtium. ibi dicit, quod requiritur pro contraria parte noluit consulere cum Decio, Roder. in l. quoniam in prioribus, in euidential. num. 12. & sequ. C. de inofficiosa test. ubi allegat Ang. pluribus in locis, & subdit quod fauores contrariae opinionis loquuntur contra textum apertum in d. l. 1. omnimodo, ubi est casus expressus, Ias. in d. l. fratres, num. 2. verbi §. extendo, C. de inofficiosa testam. hanc dicit magis communem Parol. in cons. 64. numero 26. vol. 3. ubi inquit inuari melioribus iuribus, & rationibus, & est magis communis, Fabi. in Auth. nouissima ou. §. 3. C. de inofficiosa testam. Corne. in consil. 176. column. 1. vers. & licet Dynas, col. 4. ubi late comprobant hanc sententiam, Afflic. in de ci. 125. communem dicit, Rub. de ci. 1. Titus, §. Imperator, numero 176. ff. de legat. 1. Vafq. d. lib. 2. §. 10. num. 389. Cuccius in tract. de legitima §. vlt. numero septimo. Clar. de test. quest. 50. num. 5. ubi dicit communem, Anch. Mod. simil. q. lib. quest. 11. numero 6. & sequ. ubi late disputat, quod si id procedit quando aliquid tantum minus legitima fuit relictum, multo magis locum vendicabit, quando integra legitima est relicta: bene verum est, quod multi tenent rumpi in totum testamentum, quando nihil omnino est relictum fratri, & si est praeferitur in totum vel exhereditus, & hanc causam diueritatem considerant Cognol. Vafq. quibus & Clarus in locis citatis, & ratio videtur clara, non si filius cui aliquid fuit relictum, non potest patris testamentum querere, sed agi ad supplementum, quando minus id fratri concedendum est.

qui multo est filio remotior, illud autem odium infamis personæ non debet plus operari quàm suus filius, & non tam considerari debet odium personæ excludæ, quàm qualitas interclusæ, & mihi non placet dicere quòd lex solum illud odium considerat, sed ad viranque personam respicit, scilicet heredem odiosum, & fratrem suorum abdem.

[3] Similiter quod dictum est suprà in prin. vitari testamentum, etiam quoad legata, non est tutum, quia si frater agit solus ad legitimam, substituitur legata, ut dicitur in l. 1. in specie id voluit Alexan. in l. 1. patroni. §. si. ff. ad Treb. sequitur Afflic. in d. decis. 5. num. 4. & pulchre probat Igne. in Authen. ex causa. n. 108. 312. & 216. C. & libe. prater. vbi dicit tres de hoc esse tex. in terminis, in Authen. & latus ceteris hunc articulum attingit Fabian. in d. Auth. nouissima. n. 191. C. de inoffic. testa. vbi dicit quòd frater querelans tenetur prestare legata in eodem testamento relicta. Quod etiam dicebatur de clausula codicillari, non caret dubitatione, ut post alios, videri potest apud Anchar. Mod. d. quæst. in per totam, Fabian. d. num. 191. ex prædictis autem cognosci potest si legatum alimentorum præstari debeat rupto testamento per querelam inofficiosa, quando frater instituit curpem personam. Sed quidquid sit etiam deberetur alimentis, non tamen interat aliquod speciale, quia idem omnino est in omnibus aliis legatis.

SUMMARI.

1. Appellans in causa alimentorum non auditur, nisi prius soluat alimenta.
2. Appellans non auditur nisi prius renouet actionem.
3. Spoliator non auditur nisi prius purget spoliata.

PRIVILEGIUM XCVI.

VISUM est suprà hoc eodem titulo, appellations interpositam in causa alimentorum non suspenderentur sententiam exequutionem, sed admitti ad effectum deuolutionis tantummodo, nunc autem aliud est magis speciale quia appellans non auditur nisi prius soluat alimenta, huius descum in Rota, vbi refert Caputzequin. in dec. 118. lib. 1. citat & sequitur Contard. l. 1. vnica, in 1. l. 1. m. 57. C. si de mort. poss. & notandum est hoc privilegium, & non caret ratione, qui enim negat alimenta, prohibet ne appellatus defendat causam, quam defendere non potest si interim non alatur. Cum ergo suberhat parti defensionem, non debet audiri, alij etiam sunt casus, in quibus non auditur aliquis, veluti cum agit quis per attentatorem viam non audiat aduersarius, [2] nisi prius restituatur amonata, secundum Arc. & l. 1. in l. naturalis, §. nihil commune, ff. de acquir. poss. Rota in decis. 102. fatalis, in nouis, vbi dicitur quod appellans non potest cogi, ut prosequatur causam appellationsis, donec peccet restitutionem attentatorum, sequitur Abb. Felim. & alij in c. ex ratione, de appellatio. Vnde, in tract. de nullis, tit. 1. quoties, & iura quot. n. 4. Ruben. d. §. nihil commune, num. 197. quæ sententia placuit etiam Menoch. in tract. recuper. poss. remed. vbi. numer. 47. est verum quod contrariam voluit Afflic. in decisio. 13. numero secundum, post Bartol. & Alexand. quot. refert, ideo videtur in spoliatore, qui non auditur, [3] nisi prius restituatur rem, & purget spoliata, clape, de restitut. spoliata. l. prima, C. si per vim vel alio modo, & si quis ad se fundum, C. ad legem Iudiam de vi publica, & possunt alios casus referre, quos omissos habet.

1. Monachus non potest obligare monasterium pro alienis debitis.
2. Monachus potest obligare monasterium pro expensis quas fecit in studio ad quod conuulit se de licentia Abbatis.
3. Pater obligatur pro expensis necessariis, quas fecit pro suo filio existente in studio.
4. Monasterium soluit quicquid erogatum fuit pro monacho informi et curatore.
5. Monasterium obligatur pro expensis factis in doctrinam monacho.
6. Consi quoniam concessio tenent omnia sine quibus ad illud non perueniunt.
7. Presens dicitur in loco, qui abest de licentia superioris.
8. Salarium debetur stipendiaris pro tempore quo abest de licentia superioris.
9. Privilegia alimentorum remissiusque sunt.

PRIVILEGIUM XCVII.

- [1] MONACHUS non potest monasterium obligare pro alienis debitis, arg. c. quod quibusdam, de fideiussio. & c. si quorundam, de solutio. Imò non potest etiam res obligare, quæ ad sui usum fuerunt concessæ, l. 1. §. si quis res pig. obl. poss. & dicit suprà, vbi tradit, in monachum possit sine abbatis licentia facere elemosynam, tamen si monachus incumbat studio, & in scholis vitam agat, poterit monasterium obligare pro his expensis, [2] quæ sunt necessariae ad sui sustentationem, est text. in l. sed & Julianum, §. sed quod dicitur, ff. ad Macedon. vbi pater obligatur ad necessarias expensas, [3] quas tunc legit pro filio existente in studio, & valet argumentum à patre ad Abbatem, vel monasterium, & in specie quod eo casu monachus obliget monasterium, est glo. in c. non dicitur, l. 1. q. 1. vbi cum notat Archid. glo. in l. 1. ion. §. 2. ff. de iudi. & idem voluit Archid. in c. 1. etiam pastoralis, 2. quæst. 7. vbi subdit attendi debere id quod consuevit expendi in studio, & idem in monacho infirmo, [4] quod erogatum in eius curationem monasterium soluit, voluerunt Archid. & l. 1. And. in c. 1. ne cler. vel mon. in 6. & etiam procedit in expensa doctoratus, [5] Archid. in c. monachus, 16. q. 1. Ioan. Andr. & Abb. in c. nonnullis, de magistr. Abb. in c. multa, col. 1. de preben. & id intelligitur, quando fuit in studio de licentia Abbatis, quia cum Abbas concedit licentiam recedendi à monasterio, & standi in alio loco, videtur ea omnia concedere, [6] sine quibus non possit monachus abesse, arg. cum quidde reg. iur. in 6. & ibi voluit glo. in c. ex parte in vers. licet, in fi. de accusat. vbi quod monachus non obliget monasterium, nisi quoad expensas, quas fecit occasione propriæ necessitatis, si tamen abfuit de licentia Abbatis, & non aliter, & ponit Lat. Felim. ibi, numero secundo, vers. in eadem glo. in fin. Dd. tenent, & quantum rationem non ponant, id prouenit, quia monasterium, seu Abbas non tenetur alere monachum inobedientem, qui sine iussu, aut licentia recessit, aliis esset alios inducere ad eandem inobedientiam, & ad contemptum religionis.

[7] Item monasterium non tenetur monacho prestare alimenta extra septa monasterij, ut suo loco dicemus, prius verò dicitur recto est, quia adesse videtur, non abesse, qui de licentia superioris abest, ut inquit glo. in l. hæc lege, vbi Io. de Plat. no. 10. C. de proxim. §. c. seris. lib. 1. & gloss. ibi inquit, quod clericus, qui abest de licentia Papæ, consequitur prebendam pro

toto tempore absentie, idem sibi vult Io. de Plat. in a. Plat. in a. notab. vbi subdit quod si absit nulla impen-
ditur licentia, non habet prebendam, & Bart. in l. hac
lege, inquit quod si ciuitas licentiam dat stipendia-
riis, 8. quod absit per aliquot menses, ille habebit sa-
larium pro toto tempore absentie, & ante eum in-
dem voluit glo. in l. de fideiorem, §. si ad diem. fide re-
missa. quoniam dicit singularem Bald. in l. si ea condi-
tione, C. de condi. infert. vbi idem dicit in Doctore,
& milite, idem Bald. in Authen. habita, numer. 22. C.
ne fil. pro patre.

Multa quoque alia adduci possunt specialia alimen-
torum, sed ea omnia afferre, esset magis laboriosum,

quam subtile, vt in terminis inquit Bartolus in l. Me-
la, in fine, fide alim. & cibari. lega. ego verb. consula-
tus duci multasque hic potuissent inculcare, suo lo-
co disponere sub illis capitulis, quibus magis viden-
tur conuenire, id quod premonere volui, ne forte in-
existimet quis fuisse penitus omissa, quæ hic non in-
ueniet expressa. interm autem generaliter multa [9]
alimentoium priuilegia videt apud Barto. in dicta l.
Mela, in tract. de alim. Papien. in for. libel. quo agitur
pro lega. rei sing. in princ. numer. 80. & seq. Vitalis
tracta. clausa in et an possit renunciari alim. col. fin.
vers. vltimo quæro, quæ specialia, Alexand. in consil.
214. num. n. vol. 6.

Finis Tituli Octauī Tract. Ioannis Petri Surdi
De Alimentis.

TRACTATUS DE
ALIMENTIS D. IOANNIS
PETRI SURDI CASA-
LENSIS I. C. PRÆCLARISSIMI

TITVLVS IX.

Generalia quædam circa alimenta.

SVMARIA.

- 1 Argumentum ab alimentis ad dotem, est vali-
dum.
- 2 Dote est fauorabilior alimentis.
- 3 Dote continet causam alimentorum.
- 4 Simile non est idem.
- 5 Similitudo est remota eadem qualitas.
- 6 Nominis diversitas arguit rei diversitatem.
- 7 Argumentum a simili non habet locum, quando ex-
tat dissimilitudo.
- 8 Argumentum ab alimentis ad dotem, non habet lo-
cum, vbi est ratio diversitatis.
- 9 Argumentum ab æquaratione procedit solum in casu
æquarationis.
- 10 Argumentum ab alimentis ad dotem sumitur solum
negativum, non affirmativum.
- 11 Argumentum a maiori ad minus sumitur negativum,
non affirmativum.
- 12 Argumentum a minori ad maius, est vali-
dum.
- 13 Dote & alimentis habent se tanquam excedentia, &
excessa.
- 14 Dote succedit loco alimentorum.

CONTRARIA quædam præfati operæ
pretiū, quibus passim toto hoc opere
dicta facilius intelligitur, ita verò fiet
vt dum quæstiones tractantur, non sit
in verificandis suppositis immoran-
dum, & multa in vno loco congesta inueniri pos-
sint, quæ vix commode aliis partibus annexi queant,
& pri nūm quidem. sciendum est valere et argumen-
tum ab alimentis ad dotem, æquiparantur enim à iure
secundum glossam in l. ubi res, C. de præd. mino-
rum, vbi Alexand. ad Bartol. Salicet. in l. qui liberos,
fide de rita nuptiarum, Alexand. in l. omnia, §. si mulier,
fide de condi. infert. Bartol. qui argumento venit in l.
fin. fide his quibus vt indigni in l. fin. C. de dot. pro-
miss. & Io. athen. res quæ, C. consuet. de legat. Caste-
l. in consil. 80. columna secunda, vers. illud autem con-
stat, volum. 1. vbi inquit quod obligatio dotandæ, &
& obligatio alendi iudicantur quasi ad paria, allegat
not. in athen. res quæ, & per Cy. in l. alimentis, in fi.
C. de negot. gest. Curt. sen. in l. de alimentis, numero 7.
C. de transactio. vbi quod hæc est recepta regula,
Iason in dict. l. cum in §. si mulier, numer. 8. ff. de condi.
infert. vbi ait gloss. in d. l. ob excessu singularem,
allegat Imol. & alios, & arguit non ab alimentis ad
dotem, sed econtra à dote ad alimenta, & hæc pariter
tenuerunt Ioan. Andr. Alber. Bal. Ange. Floria. Imol.

QVÆSTIO I.

Ioan. de Anan. Barb. Socin. Firmian. Calcan. & alij multi citati à Tiraquei in tracta. de privileg. puz cause, in præfatio. colum. mibi. 12. verlic. item cum dos vbi arguit ab alimentis ad dotem, & à dote ad alimenta: subdens, quod legatum dotis, & legatum alimentorum æquiparatur. Euerar. in loco 29. vbi in principio inquit quod argumentum est efficax, & validum, & en Doctores multis in locis videntur, & quia multa sunt alimentorum privilegia, potest ab eo argumento inferri in fauorem dotis ad multas declinationes, & ipse ibi multas annuatim. Cora. in dict. l. qui liberos, num. 13. vbi inquit esse probabilem argumentationem. Ripa in l. i. num. 79. ff. soluto matrimonio, Garzias in tract. de vltim. fin. iuris ciuil. & Canonici, num. 107. vbi allegat Jacob. Ruerigas. Petrum & Cyn. in l. nec mater, C. de iure dotium, Vasqu. in tract. de successio. creat. lib. 2. parte 1. §. 20. requisi. 19. declarat. 3. num. 256. Tiraquei in tracta. primogen. quæst. 61. num. 4. dicens, dotem & alimenta æquiparari, allegat Corne. & alios, subditque Doctores vbiq; argumentum sumere ab vno ad alterum, Ruin. in consil. 94. num. 9. volumine 1. D. Becius consil. 8. numer. 7. Corduben. in dicta l. si quis à liberis, idem iudex, num. 24. ff. de liber. agnoscend. vel alend. vbi addit Duen. Siluan. Roland. & alios tenentes hanc conclusionem, quod liceat arguere ab alimentis ad dotem, sed inquit Bart. in l. cum de in rem verso, colum. 1. verlic. contra hoc facit, ff. de viuis, quod dos est digna pari fauore alimentorum.

[3] Item Cyn. in l. i. in secunda questione. C. de alend. liber. inquit, dotem esse alimentis fauorabiliorum, sequitur Salicetum in eque mater, C. de iure dotium, & in authent. res quæ, colum. sup. C. de iure dot. Fulgof. in consil. 228. foli. fin. Alex. in consil. 1. volumine 1. Socin. in consil. 292. numer. 8. & 9. volum. 2. Iason in dicta authent. res quæ, colum. 4. verlic. iuxta hoc notat, Curt. senior in consil. 39. colum. final. Bald. Nouel. in tract. dotis, parte 6. privileg. 15. Ripa in l. i. num. 54. & num. 103. ff. solut. matrimo. Tiraquei in tract. primogeniti, questione 62. numer. 5. Abb. in e. peruenit, in secundo notab. de arbit. & præter eos Cyn. & Bar. in Quon omni. C. de administrat. tutor. Natia in consil. 410. numer. 16. Euerard. dicto loco 29. in prin. D. Becius in consil. 8. num. 8. dos enim continet [3] scilicet alimentorum, & habet illorum præstationem adiunctam, pro oneribus, C. de iure dotis, l. si cum dotem §. in autem in frustissimo, ff. solut. matrimo. Fulgof. dicto consil. 228. sed præter dos continet procreacionem sobolis, l. i. vbi Doct. ff. solut. matr. & in hoc alimenta excedit.

Contra tamen multi negant valide duci posse argumentum ab alimentis ad dotem, vel à dote ad alimenta, Angel. in l. i. filia, in prin. & Trebellian. & in l. si. C. de dotis promiss. cum sequitur Imol. & Roman. in l. i. ff. solut. matrimo. vbi Alexand. num. 12. ponit quinque instantias, in quibus apparet non bene argui de vno ad alium, nam pater tenetur alere filium naturalem, sed non dotare, pater non alit filium quicumque, sed filium quæ habet aliunde, frater a. Ipsi sororem consensu ex vno tantum latere, sed ea non tenetur dotare, qui negat alimentum videtur necesse, non qui negat dotem, postremo alimenta minoribus cum incommodo præstantur, id est, per tempora, & particularis solutio sicut assert damnum creditoris, sed vtilitatem præstat debitori, ad dotis vnica sit præstatio, eandem conclusionem probauit Salicet. in apothecares quæ, vbi Iason. num. 8. refert, & ipse multas instantias addendo, quod filius matrem alit inopem, sed non dotat, C. de in l. i. num. 66. ff. solut. matrimo.

vbi addit aliam instantiam, quia scilicet à sententia hæc in causa alimentorum non appellatur, quod secus est in causa dotis, Bald. Nouel. in dicta parte 6. privileg. 15. colum. 2. in fin. verlic. licet autem filius, Bald. in l. huius, verlic. fin. autem legatum, C. de bonis quæ libe. Castren. & Imol. in l. 1. ff. de centenis. Tertia genera, ff. de condit. & demonstrat. Bero. in consil. 169. num. 3. volum. 2. Tiraquei dict. quæstio. 62. numer. 22. Natia in consil. 410. num. 15. decil. Perdomen. 124. num. 15. Palcot. in tract. de not. & spar. cap. 49. num. 2.

Prædicti omnes mouentur ex differentia supra recitatis, quæ tamen nihil obstant, quia cum aliud sint alimenta, aliud dos, non est mirum, si inter ea sub sint differentie: ead enim similitudo non identitas, & [4] simile non est idem, glo. in l. quod Nerua. ff. de pign. in notat. vbi Abb. in septimo notab. de iectio. cap. 2. de translat. prelat. l. 1. C. de veter. iure emolcan. & similitudo est rerum differentiam ead qualitas, [5] vt allegando B. etiam, voluit Ioan. And. in e. non potest de præbend. in 6. in Nouel. & si essent vnæ & idem, non appellaretur, §. diuersis vocabulis, idem, C. de codicil. & si inter dictas nulla omnino esset differentia, vtique essent vnæ & idem, & dicunt Philosophi, quod inter individua non potest dari omnimoda similitudo, propterea Cordub. l. si quis à liberis, §. idem iudex, num. 30. ff. de liber. agnoscend. re miratur de eiusmodi contradiçione, quia argumentum à simili procedit solum in casibus, in quibus [7] non cadit dissimilitudo. l. non possunt, ff. de legibus, in illis verb. casibus, quibus à de dissimilitudo, non procedit argumentum, gl. pen. in l. credimus, ff. de oper. not. nuntiat. vbi l. i. num. 7. Socin. in l. 4. §. Caio, nu. 493. ff. de verb. oblig. Cordub. in loco prædicto: vera igitur, & approbata est obfusio, quod regulariter & in dubio valet argumentum ab alimentis ad dotem, quia hæc à iure paruantur, sed non est perpetua hæc regula.

[8] Declaratur etiam non procedere, quando subest diuersitatis ratio, ita declarat Euerard. loco 19. colum. penult. verlic. & procedit hæc argumentatio, Cora. in l. qui liberos, nu. 115. ff. de ritu nuptiarum, Ripa in l. i. num. 79. ff. solut. matrimo. Cordub. dicto §. idem iudex, num. 30. & sequens, & quantum prædict non allegat aliquid, tamen patet ad sensum, & non eget ratione, aut probatione.

[9] Potest etiam declarari, vt procedat solum in casibus æquiparatis, non autem in aliis, quia hæc est natura argumenti ab æquiparatis, vt [9] iis tantum casibus locum habeat, §. scilicet, ff. de manum. l. scilicet, glo. in l. omnes dies, C. de feriis, in e. postquam, & in c. licet canon. de electio. in 6. Geminian. in e. de tempor. ordinatio libro 6. præcipue quando æquiparatio non est facta in omnibus, & per omnia, vt per Ripam in l. i. num. 2. ff. solut. matrimo.

[10] Declaratur quoque procedere argumentum solum in modo, quando sumitur affirmatiue ad alimentis ad dotem, non autem si negatiue, ita Ripa in l. i. nu. 79. ff. solut. matrimo. sed contrarium probauit Bili. in authent. res quæ, C. commun. de legat. prout cum refert Socin. iun. in l. i. num. 23. ff. solut. matrimo. & Corduben. §. idem iudex, num. 29. vbi ait, quod dicitur in alimentis negatiue locum habere quoque in dotis, atque id tribuitur ratione, quia si alimenta sunt fauorabiliora quam dos, erit argumentum à maiori ad minus, quod negatiue non affirmatiue sumitur hoc modo, [11] quod non licet maiori, non licet minori, c. si ergo, l. q. & ibi not. gl. tex. in c. si Paulus, vbi c. si gl. 30. qu. 5. glo. 10. And. Abb. & alij in e. cum in c. de electio. ponit Euerard. loco 66. vbi alios citat, ita et

go concipi poterit argumentum ab alimentis ad dotem, non tenetur quis ad alimenta, ergo nec ad dotem, non autem tenetur alere, ergo nec dotare. sed quia Dd. omnes, ut vidimus supra, arguunt affirmatiue de alimentis ad dotem, puta pater tenetur alere, ergo tenetur etiam dotare, ideo sufficiens non potest decisio. etiam Bald. quod mihi Bald. non dicit id ad quod al. Bald. vlt. quod multum dicunt dotem esse alimentis fauorabiliorem, ut supra retuli, ergo cum de alimentis arguimus ad dotem non negatiue, sed affirmatiue sumemus, dum erit argumentum tanquam de minori ad maius, ut quia si id de quo minus videtur inesse, inest ergo & id de quo magis, cum in cunctis, ubi gl. citat concordantes, de elect. & ibi sequitur Io. And. Abb. & alij. illud quoque, in auct. ut de termin. sit. numer. de alios cogerit Euerard. loco 65. col. i. hac vero in questione si minus interponendum est iudicium aduertendum existimamus, verum sit quod dictum est alimentis fauorabilius esse dotem, & sine falsum credo, quia si quid fauoris inest doti id omne ideo habet, quia habet annexam causam alimentorum, unde propter quod vnuquodque tale, & illud magis, auct. multo magis. Cde sacro. Eccl. & si attendimus fauorem respectu iudicij, nulli dubio, quod alimenta sunt fauorabiliora, imo verum est in vniuersum dicere, quod alimenta sint doti fauorabiliora, propterea inter argumentum recte negatiue ducti ab alimentis ad dotem, puta si non includuntur alimenta, ergo nec dos, & affirmatiue a doti ad alimenta (13) habere se tanquam excedentes, & excessi, ut scilicet alimenta excedant, & dos sit excessi, licet ipse cōtrariū teneat, nec placeat mihi distinctio Mainier. in l. quosque, numer. 146. ff. de regu. iur. ubi ait alimentorum causam esse doti fauorabiliorem, ubi de alimentis agimus filiorum naturalium, & scus ubi de legitimis, & naturalibus alimentis tractamus, repugnat enim rationi, quod maioris fauore prosequamur naturales quam legitimis, quare concludendum est semper ab alimentis ad dotem ducti posse argumentum, si diuersitatis ratio non obstat, & doti vero ad alimenta pertrahi videmus Dd. nostros arguere, sed recte quoque ducitur affirmatiue, ut supra dixi, & secundum predicta conciliantur decisiones Doctorum, & instantiæ, quæ in contrarium allegantur. annecti quoque huc capiti potest id quod Doct. dicitur (14) doti succedere loco alimentorum, Cy. & Bal. in l. que mater. C. de iure dotium, Bar. in l. si fil. de his quib. ut indign. Afflict. in decis. in. nu. 20. Roland. consil. 91. n. 19. vol. 1. Tirsoquell. alios citans in tractat. primogenituræ, quæ Ho. 62. numer. 5. Nata in consil. 415. numer. 16. Boer. decis. 104. numer. 11. D. Becius consil. 3. numer. 7. Craet. consil. 136. numer. 4. in fine. Alezan. Clemens in tractatu de patris potestate, effect. vnde citamus, numer. 7.

SYMMARIA.

- 1 Legitima succedit loco alimentorum.
- 2 Legitima est fauorabilior alimentis.
- 3 Argumentum a legitimis ad alimenta est validum.
- 4 Legitima quando petitor requiritur libellus.
- 5 Legitima potest in ratione solui, statuo.
- 6 Alimentum filio prestatum, non imputatur in legitimam filij a patre debitam.
- 7 Vbi non potest filio alimenta prestatum compensare cum bene aduenientis.
- 8 Interesse subrogari loco principalis debiti.
- 9 Legitima impuatur filio quodquid caput ex testamento patris.

- 10 Legitima non imputatur, quia ex testamentis patris capiuntur inter viuos.
- 11 Legitima imputatur quod denotatio titulo filio inter viuos conseq. ut a patre declarata tamen ut ibi.
- 12 Legitima potest a patre valde assignari in vicia filio.
- 13 Legitima pater viuens non cogitur assignare filio sed potest si vult.
- 14 Pater non potest filio assignare certum quid pro alimentis.
- 15 Donatum inter patrem & filium non valet.
- 16 Donatio quam pater facit inter filios non valet.
- 17 Donatio facta filio a patre confirmatur morte.
- 18 Donatum facta filio a patre non confirmatur morte, nisi processerit traditio.
- 19 Donatum filio facta ut confirmetur morte sufficit filio traditio.
- 20 Donatio inter patrem & filium confirmatur iuramento.

QVÆSTIO II.

Si queratur an liceat arguere ab alimentis ad legem quæritur: dici posset prima facie quod sic, quia legitima succedit (15) loco alimentorum, Auth. de trien. & semis. §. prohibemus, Bar. in Auth. de hered. & fidei. in principio, hoc voluerunt Ricard. Major. Bar. Alexand. Iaf. Suarez. Alciat. Lup. & Didac. quos citat, & sequitur Lud. Molin. in tract. de primogen. Hispaniarum, lib. 1. cap. 15. numer. 1. ubi tamen loquitur non generaliter, sed de alimentis quæ secundogenitis præstantur, & ibi dicit non quod legitima succedit loco alimentorum, sed quod alimenta cedunt loco legitimæ, quod autem legitima succedat loco alimentorum, voluit Afsan. Clem. in tractatu de patris potestate, effect. 16. n. 24. Lup. in c. per vestras, in termino notabili, §. 14. nu. 7. folio mihi 157 quod ante eos Bar. in l. Titio centum, §. Titio genero, c. 6. ff. de conditione & demonstratio, ubi eum sequuntur Ange. Card. & Imol.

(15) Secundò facit, quia legitima est fauorabilior quam causa alimentorum, vel saltem æqualis, ut loquitur Curt. senior in l. de alimentis, numer. 2. C. de transactionibus, & hanc partem, & quod recte arguerit a legitimis ad alimenta, tenuit Barol. in d. §. Titio genero, ubi Argel. Castren. & Imol. Vafques in tract. de successio. creatio. libro secundo, §. 201 in requirito 42. o. 342. ubi, inter idem esse in doti, coconarium tamen partem quod argumentum non valet a legitimis ad alimenta voluit Corne. in consil. 365. col. 4. vers. de degaris, voluimus, quia secundum eum in multis discrepant, primo, quia alimenta non debentur filio qui habet alios natos, sed debetur legitimæ, secundò, alimentis debentur patre viuente, legitimæ vero post mortem, tertio, sponte iure canonico debentur alimentis, sed non legitimis, quarto, legitimæ semper vniuersis respectu quotæ, huc nobili debentur, siue rusticis, alimenta vero dispari modo præstantur ditioribus pauperi, & proinde cum in praxi conueniat, & in multis discordent, non licebit de vno arguere ad alterum, præcipue cum iure cautum non inueniant legitimam loco alimentorum succedentem, idē tenet Bereng. in l. in quæram, in præfatio. numer. 39. ubi negat legitimam loco alimentorum succedisse. Tirac. in tract. primogenituræ, quæstione 35. nu. 18. in fine. Cypio. in l. fin. numer. 99. C. de pactis, ubi allegando Bald. in l. col. 9. C. quando non ptem. par. aliter non valere argumentum, quia alimenta præstantur in antioq. vel mensis, legitimæ vero vnicuique soluitur trad.

alimenta, qui negat, videtur necare, non ita negans legitimam, & allegat multos repugnantes dicto argumentopræcipue Doctores, qui disputant si statum possit in totum tollere legitimam, qui concludunt posse ex causa, sed alimenta debentur, quia constituntur inter alimenta, & legitimam, hoc idem probatur Bald. Castrensis. lafon. & alij. in l. i. quis in suo. C. de inofficioso testamento. vbi mouetur, quia in petendo legitimam, & requiritur libellus, & seruatur iuris ordo, d. l. i. quis in suo. ibi. sed expectato iudicio iurum strepitus, at in petitione alimentorum proceditur summarie, vt in l. de alimentis. C. de transactioibus. vbi Curt. senior. num. 12. hoc nota. similiter, quod non deat argumentum tenuis Euerar. in loco ab alimentis ad dotem, qui est viginti nonus, colum. 5. vers. & eadem ratione mouetur, quia in vno proceditur summarie, sed in altero seruatur ordo iudiciorum, & subdit, quod ex proposito legitimam loco alimentorum succedere, non est simpliciter, nec indistincte vera. Maran. de ordi. iudiciorum. parte 4. distinct. 9. num. 68. vers. sexto, dicitur summarie, vbi notat esse differentiam in ordine procedendi. Cordubus in l. i. quis in liberis. i. idem rescriptum. num. 154. ff. de liber. agros. & in §. idem iuxta. num. 10. vbi num. 72. dicit à legitima ad alimenta nō esse licitum argumentum, nisi ex manifesta similitudine, & argumeta, quæ pōt contraria parte adducuntur, probant contrarium, quia si legitima succedit loco alimentorum bene licebit ab argumentis arguere ad legitimam, sed non econtrā, & non est verum, quod legitima sit alimentis fauorabilior, vt Curt. sen. dicebat: nā videmus qd alitudo legitima possit in totum tolli [5] secundum communem opinionem, de qua per Deciu, & Cagno. in Liura sanguinis. ff. de reg. iur. sed alimenta non possunt tolli, iteū nō agitur summarie in causa legitimæ, sicut in causa alimentorum, & non reiciitur appellatio à sententia lata pro legitima, sicut ab ea, quæ fertur pro alimentis.

[6] Inānd videtur, quod alimenta quoque nō succedant loco legitimæ: videmus enim, quod pater non imputat filio alimenta, quæ illi præstitit secundum Baldum in l. hominimodo. §. imputari. numero 7. C. de inofficioso testamento, vbi loquitur de omnibus expensis, quas pater fecit pro filio agente in studio, intelligendo tamen de consumptis: sequitur Berengar. in l. in quantam. c. j. num. 79. ff. ad legem Falcidiam, & dicit Corneio in l. cum oportet, in princ. colum. 1. vers. illud autem. C. de bon. quæ liber. quod pater nō potest alimenta filio præstitit [7] compensare cum bonis aduenientis penes cum extraneis, sequitur Paris. in cons. 170. num. 2. volum. 1. ar. si alimenta loco legitimæ succederent, non posset illius verumque consequi, alimenta, scilicet, & legitimam, quia vnum recipiendo videtur habuisse, vñ dicimus de interesse, quod subrogatur loco eius, quod quis dare, vel facere. [8] tenebatur, ideo reputatur vnum, & idem cum eo, quod venient in obligatione, secundum Bartolū in l. stipulationes non diffunduntur, num. 40. circa finem, ff. de verb. obligatio. ponitur Doct. in l. vnum, vbi præcipit Curtianus & Butigel. num. 55. ff. si certum petas. item Butigel. in l. 4. §. Cato. num. 45. ff. de verb. obligatio. Arctio in cons. 83. colum. 2. vers. tertio. Decius in c. 1. in l. lectura, num. 12. in fine indic. cum multis similibus, non ergo potest filius consequi à patre legitimam, cum et consequatur alimenta, sed responderi possit contrarij procedere, si consideremus, ut aliquando, quæ patre viuentis præstantur: ea enim non succedunt loco legitimæ, ideo nec imputantur in legitimam, & si alimenta præstantur post

mortem patris, ea loco legitimæ succedunt, & imputantur in legitimam, & ita intelligo doctrinam prædictam, licet Doctores non inueniam declarantem, imputantur enim in legitimam filij, quæcumque [9] ex testamento patris capiuntur, siue iure institutionis, siue legiti, siue in vno modi, vel alterius cuiusvis dispositionis, quoniam nouella. C. de inofficioso testamento. Letam. §. pen. ff. de bon. libe. l. hominimodo, & l. cimus. C. de inofficioso testamento. Bar. & alij in l. in quartam. ff. ad legem Falcidiam, si ergo pater in testamento reliquit filio alimenta, nulli dubium, quin legatum illud imputetur in eius legitimam, facta estimatione secundum textum in l. hereditatum. ff. ad legem Falcidiam. quod tamen ad potest dici in alimentis præstitis à patre viuentis. ratio autē dissimilitatis, quare alimenta inter viuos præstita non imputentur, relicta autem in testamento imputentur ea est, quia non imputantur in legitimam, [10] quæ ex patris substantia inter viuos capiuntur, l. i. quando §. generaliter. C. de inofficioso testamento. l. illud. C. de collat. in d. l. in quartam. & licet illud limitetur, quando aliquid simpliciter datur aon expreso [11] donationis titulo. Barto. in l. §. si pater. ff. si quis à parent. facer. manum. Alex. & alij in d. l. illud. Alex. in consilio 122. volum. 2. ea tamen limitatio procedit, quādo datum æquiualebat legitimæ, scilicet quando vel excedebat, vel non accedat ad valorem legitimæ, vt declarat Soc. in cons. 18. vol. 4. quæ sequitur Rypa in d. l. in quartam, n. 145. & sequen. accedat, quod pater alimenta præstando filio exoluti debuit, ideo nō imputat, nam ad duo tenetur erga filium, nempe alere dum viuus, & legitimam tempore mortis relinquere, vniuer. ergo debiti solutio non parit liberationem respectu alterius.

Addo, quod alia maxima videtur differentia inter alimenta, & legitimam, de qua tamē prædicti Doctores non meminerunt: nam pater potest in vita sua assignare filio [12] iureuocabiliter aliqua bona pro sua legitimæ, vt voluit Bald. in l. cum oportet, in §. nō autem in fine. C. de boni quæ liber. vbi ait, quod pater potest in vita præueniendo mortem suam assignare filio certam suorum bonorum portionem pro legitimæ, argumeto. l. cum quo. ff. ad legem Falcidiam, & infero, quod si filij inter se contrahant super bonis assignatis, vt supra, oriuntur naturalis, & ciuilis obligatio, & post eū idem omnino voluit Ange. in l. si nō mortua. ff. de inofficioso testamento. vbi cum pater recuset filium emancipare, velletque certum quid assignare, sed dubitaret ne pater mutato proposito illud postea reuocaret, vel ne filius ea omnia perderet, quæ in meliorando illa bona erogasset, cōsultuisset dicit, quod pater exprimeret donare se in causam legitimæ, quia hoc modo actus sit irrevocabilis, & cautetur pro melioramentis, & pro hoc facit, quia etiam pater cogi nō possit dare filio legitimam [13] ante mortem, tamen si vald potest viuentis illa assignare. Bald. in l. illud. col. 3. vers. 3. quæro. C. de facul. eccles. & in l. si succellione. ver. quid de legitima. C. de reuoc. lib. 9. ff. in fraud. credit.

[14] Sed econtrā non potest pater valde in vita assignare certum quid pro alimentis, vt voluit glo. in l. 2. C. de inoffic. donat. dum inquit, patrem valde filio donare aliquid diurnum in causam alimentorum, dum ergo dicit aliquid diurnum, excludit donatio nem, cuius emolumentum in longiori tempore possit durare, & Bald. in d. l. 2. numero 5. vers. tertio oppono, dicit, quod vbi pater viuentis aliquid donat ob alimentum, requiritur confirmatio post mortem patris, vt valida sit donatio pro futuro iure, & tunc

piam ezumam, & alimenta eo tantum casu, quo alimenta pauperi debentur, id est, tunc solum cum vere datur in piam causam, vt probatur ibi, in captiuorum redemptionem, & egenorum pabulum, & alias pias causas. ea enim dictio, (6) alia, significat similitudinem, l. si fugiu. vbi gl. C. de seru. fugiti. Abb. in c. sedes, de rescrip. Afflict. in deci. 244. n. Curt. in l. in eod. 38. n. q. c. in medium. Natta in cons. 198. n. l. Carpi. in cons. 66. deci. Padem. 166. n. 7. propterea cum sit aequiparatio extra casum paupertatis, non licet eis extra illum arguere, & eodem modo intelligi debet text. in d. l. m. in princip. in v. l. sed et generaliter, ff. de alim. & cib. legat. quia non continent pietatem, nisi cum debeat pauperi, contra tamen predicta facit, quia fauor alimentorum preualeat [7] fauori Ecclesie secundum Roma. in cons. 167. quoniam citat, & sequitur Phanucian. in tract. dot. glo. 10. n. 64.

SVM M A R I A.

- 1 Alimenta quauis pueri vel filii semel tantum debentur.
- 2 Legata plura in eandem causam facta non debentur, sed vnicui tantum, etiam si sint qualitate non species.
- 3 Vltimus recipiens vnam dei procuracionem ab vno non potest illam consequi ab alio.
- 4 Legatum alimentarium continet debita generis.
- 5 Causa plures lra iura possunt conuocare in testamento diuersorum, que recipiunt functionem in suo genere.
- 6 Legatum autem continet plura legata.
- 7 Alimenta iure alieni debita per possunt pro tempore praeferre.
- 8 Habitu relictus potest ei, qui habet habitamentum.
- 9 Legatum factum in vnam causam cessat ea causa cessante.
- 10 Legata plura eiusdem quantitate debentur quando facta sunt in diuersis scripturis.
- 11 Legata plura eiusdem quantitate etiam facta diuersis scripturis non debentur, si sint in eandem causam.
- 12 Alimenta relicta a testatore pertransiunt ad heredem debentur semel tantum.
- 13 Testamentum heredi habetur pro testamento diuersi filii.
- 14 Legatum diuersis scripturis relictum a diuersis personis, que reputatur vna, ei eadem debetur semel tantum.
- 15 Compensandi animus non presumitur, quando debitor legas ereditari.
- 16 Compensandi animus non presumitur in herede legatorum, qui tamen est debitor ex hereditaria vel iura causa.
- 17 Compensatio non inducitur, quando heres legat alio, quousque, etiam testator non legasset compensationem.
- 18 Causa dua lra iura regulariter non possunt conuocare.
- 19 Causa dua lra iura conuocare possunt circa res, vel quantitates diuersas.
- 20 Res non duntaxat eadem, nisi ad eandem suam demum, erit fructus.
- 21 Causa dua lra iura conuocare possunt circa res, que iuribus recipiunt functionem.
- 22 Alimenta non debentur pluries ex multiplici legato, in continente condiciones incompatibiles.
- 23 Condicio non implata despectu habetur pro

non facta.

- 24 Ad id si non impletur, emolumentum non debetur.
- 25 Vfructus fundi potest ei retingi, qui iam alimentum debetur ex alio relicto.
- 26 Maritus relinquens alimenta uxori videtur compensare eam, si qua extra annum latus debetur.
- 27 Compensatio legatis inducitur etiam debito necessarium.
- 28 Alimenta qui habet, videtur rem suam habere.
- 29 Vxor indotata, que patrem habet duxum, non debetur quarta.
- 30 Maritus si condonauit ei ab uxore plus est relictum, quam si prius matrimonio, non potest repudiare legatum.
- 31 Habere videtur, qui seruus quoniam habet ad.
- 32 Legatarius potest vnum ex pluribus legatis ab eadem persona factis acceptare, & alterum repudiare.
- 33 Legatarius potest vnum rei partem legatam acceptare, & alteram separata alione relictam repudiare.

QVÆSTIO III.

Multiplicabilia non sunt alimenta, & 6 bis relictas, ut promissa sunt, semel [1] tantum debentur, l. dominus, s. ff. de usufruct. & liberos, ff. de alim. & cib. legat. Duran. de arte testam. tit. 6. de lega. caute. 13. nunc. a. vbi dicit, quod si vir vatori alimenta legauit, deinde filius eidem alimenta reliquit secundum legatum modice erit visitatus, & dicit Barto. in l. re coniuncti, num. 42. ff. de leg. 2. quid causa alimentorum non est reiterabilis, allegat. l. b. filius, l. alimenta, ff. de alim. & cib. legat. sequuntur Doct. ibi & precipue Crot. num. 73. & Ripa. n. 142. ff. de legat. 2. hinc infert Salice. in l. plan. l. 14. ff. de legat. 2. dicit, quod si vxori testator alimenta legat, si ducet vitam vidualem, deinde heres similiter ei reliquit alimenta, non debetur vtrumque legatum, sed alterum tantum erit prestandum, & dicit Iason ibi, num. 20. quod hanc queritio parum habet dubitationis, quia legatum alimentorum non est reiterabile, & motetur etiam, quia vtrumque legatum factum est in eandem causam, quo casu non duplicatur etiam si esset legatum quantitate, [2] non species, vt in l. si liberos quos, in princip. ff. de alim. & cib. legat. hanc conclusio patet ad oculum, vt inquit Bonifac. de Vitac. in Clem. ad nostrum. n. 48. de censib. vbi ait, quod semel in die alimentarium, non potest die iterum alimentari, cum venter non recipiat alimentacionis geminationem, & infert, quod ideo visitator [3] vel Episcopus qui ab vno recipit minus diu procuracionem non potest, nec debet ab alio recipere pro eadē die, & refert ibi iurium antiquorum, & hodiernam dispositionem, eandem conclusionem cum Duran. probauit Pet. Peck. in tracta. de testam. con. legat. lib. 3. c. 10. n. 6. volens, quod vtrumque legatum non debeatur, quando factum est ob eandem alimentorum causam. Causam de usufruct. mulie. relic. n. 31. Cui cons. 32. n. 1.

Contrarium tamen, quod in modum multa legata facta a diuersis personis eidem legatario debeatur, voluit Simon de Prezis in tract. de interpre. vlt. volum. lib. 4. interpret. dubitationi. n. num. 33. solio mihi 457. vbi reprehendit Duran. & Peck. dicens eorū dictum non esse verum. monetur autem, quia legatum alimentorum continet debitum generis, siue sit factum, vel non.

hic & aliorum similium, quæ inuicem [4] recipiunt
 fundi sunt in suo genere, l. cum hi. §. si cui, ff. de offi-
 ciis. l. 2. in princip. & §. primo. vbi glo. & Doctores. li-
 cet in his petatur. & in his, quæ continent genus, sit
 distinctio plura legata, si facta sint in testamentis di-
 versis, ut possint eo casu concurrere in eadem
 persona [5]. Plures causæ lucrationis, si quis duos vbi
 Bar. ff. de iustitia. Bar. in l. m. rufus. §. duorum in prin-
 cip. & num. 8. ff. de leg. 2. vbi etiam Castren. colum-
 fin. num. 9. addit, quod legatum alimentorum siuped
 natura multiplex est, quia annuatim, l. etia annuatim, ff. de
 annuatim. & legatum annuum dicitur [6] continere
 plura legata, l. cum in anno. ff. de annuatim. eandem
 sententiam, quod alimentorum legatum sit multipli-
 cabile, & a pluribus testatoribus fieri possit, & sem-
 per debeatur, prout ubi Cordub. in l. si quis a liberis. §.
 sed si filius, in §. ff. de liber. agnoscen. vel ab. vbi di-
 citur hanc patrem esse veriorum, & secutorem. mone-
 tur. l. si pluribus §. ff. de leg. 2. vbi legatum a pluri-
 bus relictum toties debetur, quoties est relictum, &
 quilibet capere potest legatam libi relictam, si non repe-
 ritur expressè à iure prohibitus, in fradem, in prin-
 cip. ff. de his quibus vt indigna. ponderat etiam distic-
 ta alimenta, §. basilica, ff. de alimen. & cibis. legat.
 legatarius non capit bona alimentorum legata sibi
 facta in eodem testamento, quia non apparet, quod
 testator voluerit bis dare, atque ita impeditur duplex
 prælatio, non quia legatum rei legatam relictum, sed
 quia facta sunt plura eiusdem rei legata in eodem tes-
 tamento, conuincitur hæc opinio, quia vbi alimenta
 iure actionis debentur, tunc [7] peti possunt pro tem-
 pore præterito, ab eo, qui aliunde habuit, & alius huius,
 secundum Barium in l. libertis, quos. ff. de alimen.
 & cibis. legat. Alex. in l. de alimen. in princip. C. de
 translatio. Reio. in cons. 8. ad num. 5. volum. 2. & dicit
 late hoc loco, nec impeditur exactio, quia iam sit ali-
 mentatus, nec non est verum, quod non sint multi-
 plicabilia, quia si quidem in non possent multiplicari,
 non deberentur ei, qui huius alitus, nam is recipit
 estimationem à grauato, & habet alimenta à seipso,
 vel alio.

Et non obstat, quod in d. domus. §. 1. quia non
 loquitur an eadem persona possit pluries recipere ali-
 menta, sed an locum habeat ius accrescendi in tes-
 tamento alimentorum, ita si relictum sunt pluribus, portio
 delicti in persona vnius accrescat alteri, ita respon-
 det Simon loco prædicto, num. 15. & Cordub. num.
 104. & per prædicta Simon dicitur prædicta dubia. 8.
 num. 89. vertical. præterea dicit, quod ei [8] qui habet
 habitationem potest etiam relinquere habitationem, si
 cui ei qui potest seipsum alere, possunt relinquere ali-
 menta.

Difficultas est respondere ad aliam rationem quod
 legatum sit ob causam, quia causa cum sit impleta, ex
 primo legato non potest amplius impleri ex secundo,
 quia ratione dicimus quod legatum factum ex [9] cau-
 sa collat ipsa causa cessante, qui tamen in prin. ff. de
 testam. aut. l. tutor petius. §. princ. ff. de exculatio. l.
 quibus patris. ff. de leg. 1. Tiraquell. in tracta. cessan.
 causa. p. 1. m. 2. Bar. in cons. 3. n. 24. cons. n. 3. vol.
 2. Cephal. in cons. 3. hinc etiam sit, quod & si legatum
 verumque debeat, quando vni relinquitur in testa-
 mento, [10] alteri i. codicillis, etiam si eiusdem sit
 quantitas, l. quinquaginta. ff. de proba. Alex. in cons.
 4. vol. 1. in l. huiusmodi. §. cum pater, n. 17. ff. de le-
 gal. Bar. & D. in l. planè §. 1. ff. de leg. 2. vbi
 l. etia. dicitur communem, tamen fallit quando vtrius-
 que relictum est in eadem causam, [11] tunc etenim
 semel tantum debetur, d. libertis, quos. in prin. ff. de

alim. legat. ita declarat. ff. in d. quinquaginta. Bar. in
 d. cum centum. ff. de alimen. legat. in l. 4. §. pen. in fi-
 ne. ff. de dote prælegat. Cuman. in cons. 4. iure dispo-
 sitione. Abbin. cons. 4. vol. 1. Cuman. Cast. Alex. &
 Ias. in d. planè §. 1. ff. eadem. & tertie ex Doctoribus,
 quos ridi, nemo est qui ad hanc rationem accommo-
 daturum det responsum, ego itaque dico, quod est cau-
 sa legatam dicitur consumpta, quando legatarius semel
 alimenta recepit, tamen et causa etiam magis perducitur
 ad effectum cum vno quàm cum vltis legatario,
 potest quia alere ex legato relicto, ab vno, non cum
 relictio ab alio, ideo a pluribus consequi potest idem
 prout quod pro alimentis est sibi necessarium, nec im-
 pleta est illa causa per legatum factum ab vno.

Secundo responderi potest negando, quod vbi li-
 bimenta reliquantur alteri dicitur legatum relictum
 restrictum ad eam causam alimentorum, quoniam
 potest legatarius id quod pro alimentis consequatur
 habere conuertere in aliam causam, & vnum, nec
 cogitur ex eo se alere, vt patet ad sensum, & probatur
 supra in qua. qualiter tunc præstat: dicitur si causa dicit
 determinata, non licet rebus in alium legatarius
 ad alium finem, ex eo ergo, quod legatum non est ad
 eam causam limitatum.

Remota autem in conclusionem, quod alimenta sint
 multiplicabilia, hinc iam locum vendicatur, quando
 hæres ei alimenta relinquitur, cui a testatore est re-
 lictum iam relictum, nam eo casu debet tantum debetur,
 ita Salicet in d. planè §. 1. ff. eadem, ff. de leg. 2. in prin-
 cip. Ias. ibi n. 10. Duran. d. cadet. in prin. Riminal. in
 cons. 3. n. 2. Simon d. in præf. l. dubia. n. 10. in
 princip. allegat l. rationem, quia legatum est relictum
 ob eandem causam, ergo non multiplicatur, sed hæc
 ratio ex prædictis ostenditur falsa, est vera etiam, non
 possent alimenta a pluribus dineris, & extraneis per-
 sonis relinqui, quod tamen est falsum, alij dicunt, ideo
 non multiplicatur, quia testamentum hæredis habetur
 pro [12] testamento defuncti, & vtrumque reputatur
 testamentum, l. huiusmodi. §. si Sempronius. ff. de lega-
 2. vbi res eadem in duorum testamentis relinquitur,
 quæ reputantur pro vno, tunc [13] semel tantum
 debetur, d. si Sempronius. glossa. in d. §. 1. ff. eadem. vbi
 etiam Ias. num. 9. hæc tamen ratio non improbat
 Ias. in d. §. 1. ff. eadem, nam 10. dicitur non esse verum,
 quod defuncti, & hæredis testamentum reputetur
 vnum & idem, & subdit id esse contra textum in leg.
 Marcius, in princip. ff. de leg. 2. qui expresse probat
 dineria esse testamenta defuncti, & hæredis. addo,
 quod in §. si Sempronius, non dicitur, quod duo illa
 testamenta reputentur pro vno, sed bene dicitur,
 quod duo personæ reputentur pro vna.

Et tamen Saliceti decisio nunquam mihi placuit,
 quia si hæres sit debitor ex causa alimentorum tan-
 quam hæres ex testamento defuncti, tamen legando
 alimenta non presumitur id hære animo compen-
 sandi, quia debitor legando creditor non presumitur
 velle compensare, [15] l. creditorum. ff. de legat. 2.
 præcipue, quando debitor erat voluntarius, & non
 necessarius, l. vnica, §. sciendum, C. de rei vno. actio.
 Barto. Bald. Alexand. Corn. Ias. Curt. iun. & alij in auct.
 præterea. C. vnde vir. & vxo. dicit in cons. 12. num.
 22. & in specie, quod hæres debitor ex causa hereditatis,
 [16] legando non videtur compensare, est text.
 in l. Lucius Titius, in prin. ff. de legat. 2. quem dicit
 singulari. Bald. ibi in prin. & Roman. in singu. 346.
 Doctores in l. Marcellus §. quidam liberis. ff. ad l. Treb.
 & per illum textum dicit Fabian. in antea. præterea,
 huius. 63. quod si testator mihi legauit [17] centum,
 deinde hæres erat mihi legat quinquaginta, non fiet

fecit quantum in se fuit contra legem.

SVMARIA.

1. Ius accrescendi locum habet etiam in legato.
2. Ius accrescendi addit portionem portioni.
3. Ius accrescendi applicat portionem ipsi uero, non alteri morbo exceptionis.
4. Ius accrescendi tribuit sine fine portionem.
5. Ius accrescendi adicit etiam ignoranti.
6. Ius accrescendi non habet locum in legato alimentorum.
7. Ius accrescendi non habet locum in diffinitionibus iuridicis.
8. Ratio quando cessat ipsa quoque cessat diffinitio.
9. Ius accrescendi habet locum etiam ubi extat taxatio.
10. Legatum alimentorum non recipit multiplicationem quando fit ab eodem, & in eadem scriptura.
11. Causa data iurata non possunt concurrere.
12. Ius accrescendi facilius admittitur in institutione, quam in legato.
13. Ius accrescendi non potest a testatore prohiberi.
14. Ius accrescendi non potest in institutione prohiberi a testatore.
15. Ius accrescendi prohiberi potest in legato.
16. Ius accrescendi non habet locum in legato vestimentorum.
17. Partes quod ad partem eadem stratis, qua resque quoad terminum.
18. Ius accrescendi non habet locum in legato vestitus.
19. Vetus legatum idem continet quod legatum alimentorum.
20. Ius accrescendi non habet locum, quando usufructus relinquatur ad alimenta.
21. Ius accrescendi non habet locum quando legatur aliquis praedictus ad alimenta.
22. Praedictus aliquis praedictus quando relinquuntur, videtur rebus usufructus.
23. Ius accrescendi non habet locum in legato qua sunt tempore iurata.
24. Ius accrescendi non habet locum in legato alimentorum in pium causam relicto.
25. Ius accrescendi non habet locum in legato, quod ratione imperat alimenta.
26. Testis & expressi idem est iudicium.
27. Ius accrescendi locum habet in legato alimentorum, quod non sufficit ad integra alimenta.
28. Ius accrescendi quod non reperitur, quare stare prohibetur.

QUESTIO V.

Notum est omnibus, quod ius accrescendi habet locum in iuramentis in legatis si legatarius vel sit, vnicuique §. ubi autem, C. de caduc. tollend. Bar. in l. re coniuncti, nu. 5. ubi Croc. nu. 94. Ripa num. 185. ff. de legat. 3. l. si in l. 1. nu. 12. C. quam. non peten. part. Paris. in consil. 37. nu. 10. vol. 3. & l. portio accrescit portioni, §. si totum, ubi Bartol. ff. de acquir. hered. l. si pluribus, ff. de suis & legit. l. cum ex filio, §. fin. ff. de vulg. & pupill. Bar. in l. re coniuncti, nu. 48. & ibi alij omnes, p. cap. Ripa nu. 197. & nu. 200. l. si in l. Lucius, nu. 31. ff. de vulg. & pupill. Dec. in consil. 304. nu. 2. & in l. 1. in l. 2. l. eadem, num. 38. C. quam. non peten. part. & Cognol. in rub. eiusdem tituli, nu. 38. Croc. in consil. 31. nu. 8. Chassan. consil. 14. num. 9. Carpal. in consil. 59. num. 40. & in consil. 60. nu. 6. consil. 29. nu. 9. & ipso iure, §. [non autem iure exceptionis, l. vnicuique, §. in his autem, C. de caduc. tollend. & non requiritur §. petitio vel agnitio, Ripa in l. re coniuncti, nu. 27. in septima conclus. imo §. acquiritur ignoran-

ti, l. heredi cum posthumo, ff. de acquir. hered. Dec. in rub. C. quando non peten. part. in secunda lectura, nu. 5. Caph. consil. 19. nu. 8.

Dubium tamen est, si pluribus eodem verborum contextu legentur alimenta, an inter eos sit locus iuri accrescendi, ita ut portio vnius quoquo modo deficientis accrescat alteri, & Bartol. quidem in d. l. re coniuncti, nu. 41. dicit portionem non accrescere, §. 6. quia ipsa alimenta non sunt multiplicabilia, & legatum non est iterabile allegat l. dominus, §. 1. ff. de usufructu, l. pen. §. 1. ff. ad leg. falcid. item quicquid voluit Bartol. in d. l. dominus, §. 1. in fin. ubi mouetur, quia legatum alimentorum est naturaliter taxatum, & limitatum, & regulariter ius accrescendi non habet locum in dispositionibus §. 7. limitatis, l. Lucius, §. que habebat, ubi Bal. ff. ad Trebell. Bald. in l. 1. col. fin. C. de secundis nupt. l. si in d. l. re coniuncti, in l. 2. l. 1. nu. 199. & quod ius accrescendi non habet locum in legato alimentorum probatur omnino Dec. in d. l. re coniuncti, precepit l. son num. 78. Croc. nu. 79. & Ripa nu. 14. idem lason in l. 1. §. 1. ff. si quis ius dicent. non obtinere, in l. 1. C. de testam. mult. in l. in quartam, §. si quis vnam, ff. de legat. 1. Ruin. in consil. 86. nu. 4. volum. 1. Ioan. Lup. in c. per veitras in 3. notat §. vigesimo quinto, nu. 7. de donat. inter virum & vxor. folio mibi 157. Euerard. in loco 70. de natura dictio. taxatum, column. final. vertic. huc etiam est quod si duobus, ubi textum illum dicit singularem, & od hoc eundem text. dicit valde notabilem Abb. in consil. 78. in fin. vol. 1. l. si in l. 1. mora, num. 7. ff. solus. matrimon.

Hactamen opinio non videtur vera, siue recipiamus Bartoli rationem, siue Baldi, nam quod attinet ad Bartoli, dictum est supra, legatum alimentorum esse multiplicabile, ergo locum habebit ius accrescendi, cessante enim ratione, §. cessat dispositio, est cessante de appellationibus, quo verò ad auctoritatem Baldi, quod legatum alimentorum sit naturaliter taxatum, ea vera est, sed non ideo bene intertur, quod excludatur ius accrescendi, nam ibi dispositio est expresse taxata, puta quod adiecta est dictio taxata, est nihilominus §. 9. locus iuri accrescendi, secundum Angel. in l. quoties §. si duo, col. 2. ubi etiam Imol. ff. de hered. institut. Imol. in l. 1. §. si ex fundo, & in l. hereditas, col. 8. ff. de hered. institut. Barbat. consil. 71. col. 3. volum. 4. Aret. in §. hares, instit. de hered. institut. Corne. in l. extraneum, column. 2. C. de test. Caph. in consil. 153. nu. 11.

Verum Bartoli, & aliorum decisio, quod ius accrescendi non habet locum in legato alimentorum, est verissima, & probatur cōcludenter in ea lege, dominus, §. c. ff. de usufructu. & non obstat quod legatum alimentorum sit reuerabile, quia est verum quando ad diuersas fitas ubi sit ab eodem §. 10. & in eadem scriptura non recipit multiplicationem, d. l. quinquaginta, ff. de probatio. Docet in d. l. plane, l. 1. §. si eadem, ff. de leg. 1. & dux causae, ubi illustratur non possunt cōcurrere, l. si §. 1. ff. de his que in fraude credit. & dixi supra, neque obstat doctrina Angel. & Imol. in d. §. si duo, quia loquitur non in legato sed in institutione, idque ea ratione, quia difficultus excluditur ius accrescendi §. 12. in institutione, quam in legato ita videtur intelligere l. si in l. si mora, nu. 7. ff. solut. matr. & verè Angel. & Imol. loquitur in institutione, imò multi tenent testatorem non posse prohibere §. 12. ius accrescendi, ut vultus Dynus, qui citat Bal. in l. si quis ita hares instituitur sicut legitimus, ff. de hered. institut. Imol. in d. §. si duo, & dictio §. si ex fundo, gloss. Bal. Salice Roman. Imol. Angel. Cuman. retr.

de Vbald. Angel. Aretin. Alexan. Iaf. Put. Rode. Cur.
Franc. Curt. quos omnes citat, & sequitur Beysa. in
conf. 111. nu. 7. vol. 3. vbi dicit hanc esse magis com-
munem, & hanc partem loquendo expresse in insti-
tutione, [14] quod testator non possit prohibere ius
accrescendi probauit gl. in l. si seruis communis ab
extero, vbi Angel. Imola, & Cast. ff. de acquir. her-
ed. Alex. qui late defendit in l. quoties in fin. C. de
hered. insti. & in l. si priore, in ff. ad Trebellianicamque dicit communem Dec. in rubr. C. quā-
do non peten. part. in 2. lectio. nu. 31. Iaf. in l. re con-
iuncti, nu. 207. vbi Crot. nu. 61. verfic. contrariam ta-
men, vbi testator de communis sequitur ibi Ripa nu.
134. & idem voluit Crot. in conf. 79. num. 21. licet in
legatis adiungant omnes prohiberi posse ius [15] ac-
crescendi, secundum gl. in l. adomus, §. 1. in verfic.
recurre, Iaf. in d. l. re coniuncti, nu. 208. vbi Ripa nu.
333. qui ait, Dd. hoc vbiq. tenere, non est ergo in-
iunctum, quod in institutione taxatiua dispositio nō ex-
cludit ius accrescendi, cum id sacre non possit tes-
tator expresse, & in legatis aliud sit, ex quo in lega-
tis cessat ratio ne testator decedat pro parte testatus
& pro parte intestatus, atque ita ex ytraque ratione
Bartoli scilicet, & Baldi sustinetur propositio illa,
quod in legato alimentorum non est locus iuri ac-
crescendi.

Amplius autem vt procedat etiam in legato ves-
timentorum, in quo [16] nō est locus iuri accrescen-
di, secundum Bal. in d. l. adomus, §. 1. sequitur Iaf. in
repet. d. l. re coniuncti, nu. 175. Ruin. in conf. 86. nu.
4. volu. 2. Lup. in d. c. per vestras, in 3. notabili, §. 14.
num. 7. folio mihi 157. & ratio est, quia & ipsum ves-
timentorum legatum est naturaliter taxatum, po-
test & alia adduci ratio, quia vestitus est pars alimen-
torum, vt dixi in tit. qualiter alimēta praeferuntur, &
eodem est ratio partu quoad [17] partemque est totius
quoad totum, Ique de tota, ff. de rei vend. sed si
recte consideretur, hoc non videtur verum, nam ve-
stitus est reuerabilis, & multiplicationem recipio, &
qui multa habet vestimenta, plura quoque habere po-
test, non sic in alimentis, quia cum est alius quis nō
potest iterum alii, quia ratione etiam non videtur ve-
stitus, quod legatum vestitus naturaliter sit taxatum
sicut legatum alimentorum, cogita igitur, quia mihi
non placet decisio.

Amplia secundo, vt idem sit quando alicui relin-
queretur victus, secundum Ruin. in conf. 86. nu. 3. &
seq. volum. 2. vbi tenet quod ex quoque casu non sit
legatum [18] iuri accrescendi, & ratio est, quia legatum
victus æquiparatur legato alimentorum: imo nūc a-
liud continet quā [19] alimentum, fin. ff. de alim. &
ciba. legat. l. verbo victus, cum l. seq. ff. de verb. signi-
fici in tit. quando alimenta censentur relicta.

[20] Idem quoque, & tertio dicendum est, quando
victus fructus alicuius prædij foret relictus pro alimen-
tis, vel ad alimenta, vt vult text. expressus in d. l. do-
minus, §. 1. ff. de usufr. Abb. in d. conf. 78. in fin. vol.
2. & eodem modo in fructibus prædij ob alimenta
[21] relictis, tenet Ruin. d. conf. 86. per totum, vol. 2.
sic etiam loquitur Euenard. d. loco 70. colu. fin. verfic.
hinc etiam est idem enim est relinquere fructus ali-
cuius [22] prædij, vel illius usufructum, l. si quis ita,
ff. de usufruct. cum ita est usufructus leg. gl. in l. idē est,
si usufructus, quemadmodum. cum cum declaratione tamen
quam possit in conf. 155. nu. 1. & seq.

[23] Extendit quarto loco Ruin. in d. conf. 86. nu.
5. vol. 2. conclusionem prædictam procedere in omni
legato quod est tempore conclusum, & limitatum
ex rationis identitate, sed melius facit generale axio-

ma in materia iuris accrescendi, quod scilicet non
habeat locum in dispositionibus limitatis, & quan-
do legatum est a testatore tempore res non potuit
dubium, quia si accresceret, id esset contra testato-
ris dispositionem, & mentem.

Amplius quintō, vt procedat etiam in legato al-
imentorum factō ad pias causas, quia etsi multa sint
piae causae privilegia, amen in eiusmodi legato [24]
non erit locus iuri accrescendi, ita per d. l. dominus,
concludit Bal. in l. 1. nu. 48. C. de sacrosan. eccles. le-
quitur Ripa in d. l. re coniunctam, nu. 141. in fin. cum
enim ratio excludendi ius accrescendi non minus
verificetur in legato factō pietatis causa, quā in alio,
debet in eo licet in alij locum habere decisio.

Sextō amplia procedere in legato alimentorum
non minus tacito quā expresse, puta quando esset
relictum annuum factum alicui pauperi quod conti-
neret alimenta secundum eam, quae posuit suo locum
in eo non erit locus [25] iuri accrescendi, Ripa in d.
l. re coniuncti, nu. 142. vbi mouetur ætatione quod
legatum annuum pauperi factum, præsumatur factū
in causam alimentorum, præterea taciti, & expresse
idem [26] est iudicium, cum quid, ff. si seruum pet.
& fat est quod dicatur legatum alimentorum, quia
semper inferitur necessarium, quod non adpuit ius
accrescendi, & ea ex Ripa decisio inferri potest
ad multa, præcipue quod idem sit quando relinquitur
uxori usufructus, qui ex consuetudine Bulgari
restringitur ad alimenta, & ad eos omnes casus, qui-
bus verba legata important alimenta: in his enim
omnibus non erit locus iuri accrescendi per præ-
dicta.

[27] Prædicta omnia limitarem, licet à Dd. videtur nō
inueniam, non locum habere quando ex legato in
alimenta relicto sufficienter non esset prouisum in
necessitatibus legatarij, siue id proueniat ex volū-
tate legantis, siue ex calumnia voluntate, puta si mihi
relictum sit cuiusque requiratur ad vitam sustine-
rationē, vt si tribus vel quatuor vnica oratione relin-
quantur viginti pro alimentis, quia omnibus certe
non sufficient, & quando fructus alicuius fundi le-
gantur pluribus ad alimenta, qui tamen non possint
sufficere, casu veniunt quādo alimenta integra præ-
stari non possunt habito respectu ad redditus tes-
tatoris, vel quia hereditas sit modica, vel etiam ære
alieno exhausta, ijs enim casibus credet locum esse

[28] iuri accrescendi, quia cessant omnes rationes
impeditivae, & prima quidē, quod alimenta non sunt
multiplicabilia, nō hoc modo non multiplicant, sed
quae diminuta præstabantur eo argumento suppler-
tur, & ad integritatem rediguntur, cessat etiam, quod ali-
menta sunt naturaliter taxata, quia per ius accrescen-
di non augetur naturalis illa taxatio, sed impedita
testatoris ratio reducit ad naturalem taxationem,
cum ergo rationes omnes cessent propter quas limi-
tatio solet regula, standum erit regulæ per rationem,
et stare non prohibetur, [29] quod correctum non
inuenitur, auct. præcipimus, C. de appellatio. & in
materia iuris accrescendi videmus iudicium esse æ-
quare à cessante ratione, nam ideo dicunt in legatis
posse testatorem prohibere ius accrescendi, quia in
his cessat ratio prohibitiua, vt supra restat.

Hæc tamen limitatio si sibi placebit intelligenda
erit, vt non in totum locum habeat ius accrescendi
sed extenuis, quatenus in primo legato seu in portio-
ne legata deficit, plenè subueniendum pro alimen-
tis legatarij, si quid enim vltra necessitatem super-
est, id non accret, quia vt sæpe dixi, extenuis ledi-
tur regula, quatenus ratio patitur.

SYMMARIA.

- 1 Legatum alimentorum in dubio presumitur annuum.
- 2 Legatum alimentorum cum etiam factum per certum tempus presumitur annuum.
- 3 Legatum alimentum tot continet legata quae sunt anni.
- 4 Legatum annuum praecipue alimentorum pro primo anno est factum, ut praesumptum est condictionale.
- 5 Legatum annuum debetur pro toto anno quando legatum dicitur capto anno.
- 6 Legatum annuum transmittitur ad heredes pro toto anno quando legatarius capto iam anno decedit.
- 7 Uxor quando capta rursus consequatur pro toto anno legatum alimentum factum sub condicione donec nubat.
- 8 Legatum conditionale non transmittitur condicione praesente.
- 9 Legato in conditionali attenditur qualitas et capacitas legatarii secundum principum aem.
- 10 Legatus in annua tenuitate potest debitor ut condemnetur pro omnibus futuris annis adveniente tempore.
- 11 Legatum annuum factum ad implendum certum quid certum debetur, quando sequitur implementum.
- 12 Proles. Quando alimenta relinquuntur ex fructibus et usufructu debentur tempore collectionis et quatenus suppetant fructibus.
- 13 Legatum annuum non debetur in principio anni quando aliter dispositi potest ex causa per solutorem adhiberi.
- 14 Legatum annuum alicui simpliciter restitutum praesumitur in alimentorum causam factum.
- 15 Legatum annuum danti restitutum non presumitur in alimenta factum.
- 16 Legatum alimentorum non est annuum, quando sit sine temporis praesumptione.
- 17 Legatum usufructus non datur annuum si non est factum cum praesumptione, seu deductione temporum.
- 18 Legatum annuum factum cum praesumptione temporis datur omnino.
- 19 Legatum alimentorum cum temporis praesumptione continet plura legata.
- 20 Heres qui non soluit legatum, non datur in malefide ante peritorem legatarii adeo praesentibus.
- 21 Legatum in praesentibus per heredem patris 30. annuum ante peritorem.
- 22 Legatum unicum tollitur unica praescriptione, series, quando continet plura legata.

QUESTIO VI.

Legatum alimentorum in [1] dubio praesumitur annuum, qui concubina uxori ff. de leg. 3. l. pecunia in ff. de aliment. et cib. legat. et ibi notat Bartol. Bal. in l. cum tu, in ver. plene al. ff. de transact. et in l. 1. nu. 3. C. de fideic. l. 1. in l. Marcellus, num. 6. ff. ad Trebell. Simon de Proc. de coniect. ultimatum volunt. lib. 4. interpret. dubit. 11. nu. 95. Lancello Galia in consuetudinibus Alexandrin. in verbul. solidos, questione sexta. num. 127.

[1] Id quod procedit etiam si ad certos annos factum esset, puta ad decennium, quia nihilominus dicitur annuum, leg. de cap. praesumptione, ubi Bartol. ff. quando dies legat. ced. quia intra illud tempus servat aliam naturam.

[2] Hinc est quod tot continet legata, quot sunt

anni, hoc enim est natura annuorum legatorum, Bart. in l. 1. in singulos, ff. de annu. legat. ubi distinguit inter legatum & contractum, cum in annuo, ff. quando dies legat. ced. Bal. in tract. praescript. in 4. part. quart. parus principal. quael. 4. Natta conf. 548. nu. 3. dicitur conf. 13. nu. 5. Simon d. lib. 4. interpret. dubit. 11. nu. 95. Cordub. in l. si quis a lib. etiam ff. utramque. 40. ff. de lib. agnosce.

[3] Inferitur quoque, quod legatum alimentorum pro primo anno est purum & consequentibus conditionale, à vobis, ff. de annu. leg. l. 1. cum praesumptione, ff. quando dies leg. ced. glo. in l. 4. ff. de annu. leg. l. Scichum aut Pamphilum, l. stipulatio, ff. de verb. oblig. Bald. qui in legato alimentorum, ita dicit in consuet. 481. num. 1. vol. 1. l. 1. d. Marcellus, §. 1. nu. 6. ff. ad Trebell. Simon d. subit. 12. nu. 95.

[4] Hinc est etiam quod ubi annus est ceptus, legatum debetur pro toto anno ceptus, à vobis, et l. 1. ubi, ff. de annu. leg. l. 1. in fin. ff. quando dies leg. ced. Bal. in l. 1. nu. 3. C. de fideicom. Signorol in eod. 66. q. 10. l. 1. in l. duortio, in princ. num. 7. ff. solu. matrimon. Mantica de coniect. ultim. vol. lib. 20. tit. 1. nu. 14. Causalean. de usufruct. mulier. relid. nu. 166. vers. hinc est. Simon d. subit. 11. nu. 95. ubi loquitur in specie de alimentis.

[5] Item si legatarius inchoato anno decederet integrum totum anni legatum ad heredes transmittitur, d. l. à vobis, glo. in l. generalis, ff. de usufruct. leg. Signorol d. conf. 66. q. 10. nu. 10. ubi vxor quae viz inchoato anno nupit, consequitur integri anni totum legatum, licet factum fuerit, l. sub conditione donec nubat, ff. de annu. legat. in form. libel. pro legato rei singula in princ. num. 36. l. 1. Rubi. Capic. Zanc. & Causalean. quos citat in conf. 13. nu. 8. ubi post Bart. in d. §. heredis, dicit procedere etiam, quando aliquid relinquatur fructibus et rei, pro anno igitur inchoato ad heredes transmittitur, quia legatum est purum & in principio anni incipit deberi, sed pro annis sequentibus non, quia est conditionale, & legatum conditionale non transmittitur ad heredes, l. 1. §. si in autem aliquid sub conditione, de cadu. ult. ubi notat Bald. et leg. & Cord. ad idem est tex. in l. si ita legatum, §. tunc de leg. 1. & aliorum citat d. conf. 123. nu. 7.

[6] Inferitur pariter, quod ad dignoscendum legatarii capacitate in specibus cuiusquam anni principium in eo legato alimentorum, Bartol. l. Titia, §. l. 1. nu. 1. ff. de lega. 2. item Bartol. in l. qui concubina, §. vxor, ff. eod. tit. l. 1. d. Scichum, §. stipulatio, Bero in conf. 32. num. 32. vol. 1. Causalean. de usufruct. mulier. relid. numer. 1. §. idem voluerunt Socin. Curt. & Paris. quos citat, & sequitur Lancellos d. quaelio, 6. num. 17. ubi dicit quod legatum singulo anno ingeritur & inuenitur secundum egestatem, & diuitias, conditionemque mulieris cui factum est, & loquitur in alimentis.

[7] Inferitur quoque, quod si est annuum, poterit conveniri debitor, ut condemnatur ad solvendum pro futuris annis adveniente tempore, ut per Alexan. tu consil. 95. columna 1. vol. 1. no singulis anni cogatur morere actionem, Vtilius ad Afflic. decr. 279. num. 2.

Quod autem dixi legatum annuū transmitti, & debere pro toto anno inchoato, recte procedit, quando est purum & simpliciter factum, ut si in factis respectu alicuius rei implende per legatarium, tunc eatenus [1] legatum debetur, quatenus implementum est factum, & non ultra, si servus communis Meijus §. 6.

ff. de legat. 1. declari et idem Bar. in la. vobis, ff. de ann. legat. Bal. in l. 1. m. 3. C. de hedic. ideo si alimenta alicui relicta sunt donec habitaaverit cum filiis eas non debentur, quatenus dicitur habitatio, et non vltra. similiter in quod dictum est legat. debent in principio rursusque anni intelligi nisi ex voluntate testatoris expresse, aut tacita aliud appareat, nō si testator reliquit alimenta ex fructibus certi fundi non debentur nisi collectis in fructibus, et tempore distributionis, l. in fin. ff. quando leg. ced. vel quando ex causa adiecta [13] dignoscitur voluntas testatoris, l. 1. in fin. et l. nec semel, §. in habitatione, et l. famus, ff. eo. tit. declarat Bal. in d. l. 1. m. 4. C. de hedic. et dixit in tit. qualiter alimenta sunt prestanda.

1. In tantum autē legatum annuum dicitur quod fit pro alimentis, quod si nulla alimentorum facta sit ratio, sed simpliciter alicui certū [14] quod annuum reliquitur, presumitur in causam alimentorum relatum, cum hijs, si in annos, ff. de transact. Castr. in conf. 4. 4. vol. 1. lo. de Ann. in conf. 36. m. 1. l. ad d. l. Stichum, §. stipulatio, n. xi. ff. de verb. oblig. Bal. not. in l. 1. m. 4. ff. sol. matr. Ruin. in conf. 124. m. 9. vol. 1. in l. 1. et alius sit quando factum est danti, quia [15] tunc non presumitur causa alimentorum secundum l. ad d. l. cum hijs, si in annos, num. 2. Lopus d. c. per vestras, in 3. notab. §. 24. m. 6. et declinat in q. quando alimenta cessantur relicta, vbi suas est in causa, eoque remitto Dd. non idē Cyprianus diffusi agant.

2. Prædicta contra declarata optime procedere, quando legatum alimentorum fit distributum temporibus, sed si hoc simpliciter et sine distributione, tunc legatum alimentorum licet aliquo modo dici possit annuum, tamen vnicū est legatum, non autem pluri, ita [16] determinat Bal. in l. 1. m. 13. post Bulgari. ubi, C. de sentent. quæ sine cert. quant. prestat. vbi loquitur non solum de legato usufructus, sed etiam alimentorum, idem Bal. in c. inter pares, §. ex eadē lege, nu. 5. de leg. Contrad. cum hac opinione transire videtur Castr. in l. Stichum, §. stipulatio, ff. de verb. oblig. vbi Alex. a. qui dicit esse mentis tenendum, quia nō reperitur textus, qui melius probet, quam l. 1. ff. quando dies usufructus leg. ced. et ante eos hoc voluit Bar. in l. 1. ita, §. fin. ff. eo. fin. ver. quæ pōne, ff. de leg. 2. vbi dicit esse legatum vnicum, nisi additum sit verbum aliquod importans temporis dinumerationē, ut si dictum sit donec, quousque, quoad, quidvis, vel quod simile, de quo etiam verba feci tractando de usufructu mulieri relicto, et restringitur ad alimentum post mortem huius, qui vivebat tempore mortis patris, et quod vnicum in legato voluit Bal. de prescrip. 4. part. 4. par. princip. quæst. 4. nu. 5. Ruin. in conf. 34. nu. 5. et seq. vol. 1. vbi comprobatur multis medijs. Cordub. in d. l. 1. si quis a liberis, §. verum, nu. 40. ff. de lib. agnosc. vel alien. et idem omnino est in legato usufructus, quod annuum est, et vnicum reputatur, [17] si non sit adiecta aliqua distributio temporis, l. 1. si quando dies leg. usufructus, ced. Castr. Alex. l. ad d. l. Stichum, §. stipulatio, in fin. est autem privilegium in hoc alimentorum legatū, quod et si regulariter, [18] legatum annuum factum sit cō temporis præfinitione, dicatur vnicum, l. si cum, si quando dies leg. ced. tamen legatum alimentorum annuum continet plura [19] legata, quævis factum sit cum temporis præfinitione, ut probatur in l. cum præfinitione, vbi optimē Bart. declarat, si quando dies leg. ced. est igitur conclusio, quod legatum alimentorum non continet plura legata, nisi vbi factum est cum temporis dinumeratione.

Vnde inferitur, quod si est vnicum legatum, tolli-

tur etiam vnicæ præscriptione, certū est enim, quod hæres potest aduersus legatarium præscribere legatum etiam inspecto iure canonico, quia non acquiritur inuito, et acceptatio est necessaria, ut acquiritur irrevocabiliter, et ante acceptationem, vel petitionem hæres, qui non solum legatarius, non dicitur in mala fide, [20] ita singulariter declarat Ancharam, l. c. sine possessione, colum. 8. veniunt item intelligende regulis in 6. Socin. in conf. 3. colum. 3. verbi præterea, volunta. Decii in conf. 59. 4. num. 4. Angel. in tractatu de testam. gl. 1. m. 8. et cum hac opinione transit Negusian. Bal. Paris. Ripa. Soc. in d. R. o. l. 1. quos omnes citat et sequitur Decius in conf. 48. m. 4. vbi subdit hanc esse veritatem, et communem opinionem, addo Ruben. in conf. 3. in fi. Tirag. in l. si inquam in ver. acquiratur, num. 191. C. de vocat. donat. Valsurius de controu. fidei, c. 35. num. 15. Lambertini de contract. eorum qui sine solennitate glo. 3. num. 68. vbi num. sequenti dicit hanc esse communem, et ab ea nullo modo recedendum, et placuit quæ Ioan. Baptista Bouo in tractatu de prescrip. matuta. glo. 19. num. 69. vbi inferit, quod eodē modo locus est statuitur præscriptio, quæ subrogatur præscriptioni iuris communis, Cardub. d. §. verum, num. 41. hoc autem, sicut quod legato præscribitur non obstante hæres sciencia, intelligendū [21] est, si lapsi triginta annorum, secundum Bal. in conf. 137. et conf. 168. vol. 5. Decius in conf. 267. num. 4. Tiraguel. de vtriusq. conf. 5. §. 16. glo. 3. num. 40. inferit, quod vnicæ præscriptione tollitur in totum vis legatū, licet aliud sit [22] quando factum est sub dinumeratione temporis, et continet plura legata, ita Bal. expresse in d. l. 1. m. 13. C. de sent. quæ sine cert. quant. vbi loquitur de legato alimentorum, et usufructus, idem voluit Castr. in d. l. Stichum, §. stipulatio, in prin. ver. secunda est veritas, vbi ait, quod si vnicum est legatum, vel vniū stipulatio, curis triginta annorum peritur in totū, si verō continet plura, tunc per singulo anno via requiritur in principio eum cuiusque anno oritur nova obligatio pro cuius morte et extinctione via requiritur præscriptio, acque adeo sicut ut sunt legata, quæ annuata tunc præscriptione requiritur quos anni, idem dicit Bal. in d. c. inter pares, §. ex eadē lege, nu. 5. Alex. in d. §. stipulatio, nu. 4. pulchre Ruin. d. conf. 34. num. 5. et sequen. volunta. et est glo. notabilis in Loum. notissimi §. in his, vbi notat Bar. et alij, C. de prescrip. 30. annos, l. ad d. §. stipulatio, in prin. verbi, secunda vtilitas hanc sententiam in legato annuo communem dicit Bal. in tract. præf. in 4. part. princip. quæstione 4. vbi distinguit inter ennum stipulationem, et legatum, subdens, quod in annuo legato non sufficit via præscriptio pro omnibus annis, sed tot fuerit necessarii quæ sunt anni, et præscriptio fidei anno in annum allegat multas auctoritates Cephal. in conf. 98. nu. 4. Cardub. de usufruct. malis. relicto. num. 116. et eodem modo licet retinuisse, distinguit Barro. in l. 4. in fin. ff. de ann. leg. Cordub. in d. §. verum, num. 40. et seq. vbi alios allegat.

SYMMARIA

1. Sententia lata super alimentis est interinterpretaria.
2. Sententia dicitur interinterpretaria, quando fertur inter principium et finem causæ.
3. Sententia interinterpretaria dicitur quævisque non dicitur principalem controuersiam.
4. Sententia definitiua dicitur, quæ per interdictum totum in iudicio terminat iudicium de d. l. c.

3. *Sententia definitiva dicitur, quæ rem terminat in iudicio de dubio, licet non eam, quæ nondum est de dubio.*
 4. *Definitioem filiationis iuris habere præfata.*
 7. *Sententia interlocutoria potest quandoque ante definitum retractari.*
 8. *Sententia super alimentis lata non preiudicat in causa filiationis.*
 9. *Filiatio non probatur per alimentacionem.*
 10. *Filiatio probatur per alimentacionem, & alimentia præfata inquam filio.*
 11. *Filiatiois quæ possessio inducitur per alimentacionem.*
 12. *Filiatio magis probatur per tractatum, quàm per nominacionem.*

QVÆSTIO VII.

Sententia lata super alimentis est [1] interlocutoria secundum glo. in l. i. quis à liberis, §. ti. vel quærit, in ver. iubeantur, de liber. agnosc. sed gl. in eadem lege in §. i. quis ex his, in vertic. sententia, dicit esse interlocutoriam distinctivam, quia per eam totum negotium alimentorum diffinitur, & hanc partem probatur Bar. utroque in loco reprobat glo. in d. §. i. vel parens, idem Bar. tract. de alim. n. 47. la. coh. ante Butige, quam citat & sequitur Albe. ibi distinguit, aut causa alimentorum tractatur principaliter, & tunc est definitiva: aut tractatur incidenter, & est interlocutoria, cū in distinctione trahit Cordub. in d. §. i. quis ex his, nu. 13. sed præter eum idem voluit Præpos. in c. cum cessante, num. 25. de appellatio. sed & si præd. non dicant, advertendum est quod glossæ illæ relaxat textum non patiuntur concordiam illantur, aut in §. i. vel parens, & rursus in §. i. quis ex his non loquitur de causa alimentorum principaliter intentata, sed de incidenti, & idem nunquam esset distinctiva, item aduertendum, quod glo. in §. i. quis ex his, dicit, vel dicat, quod est distinctiva, non recedit à prima sententia, quæ dixerat esse interlocutoriam. præterea videtur, quod etiam si incidenter tractetur, semper dicitur distinctiva, quia distinctivum negotium, quod prius erat in controversia, & hanc partem quod sit distinctiva, tenuit Franc. in d. c. cum cessante, quæst. 22. & ea tamen distinctio videtur in se vera, quia ubi quæritur pendente principali controversia contingit disputari super aliquo emergenti, tunc sententia super eo incidenti lata dicitur interlocutoria [2] non distinctiva, tamquam lata inter principis & finem causæ, secundum gl. in Clement. 1. in vertic. distinctivo, de sequela. poss. & fructu. Roman. in rub. si de re iudic. n. 2. ubi etiam Alex. nu. 6. Felin. in rub. extra eod. tit. col. 2. vertic. extra distinctivum, & in c. quælitur, & quando, num. 6. vers. finem, de accusato. Maran. de ordin. iudic. in 6. per princip. partem. 3. nu. 2. quoniam omnis sententia [3] quæ non definit principale causam interlocutoria dicitur, secundum gl. in c. ei qui, in §. distinctiva, nu. 4. 6. non enim dici potest distinctiva sententia, nisi tota distincta negotio principaliter [4] in iudicio deducta. Imo, in l. i. si finita, §. non autem, col. l. de dam. infect. cum alijs apud Conat. in l. unica, in ratio decidendi. om. 14. C. si de momen. posses. sed si contingat alimenta peti antequam inchoatus sit iudici super filiatione, vel successione, videretur tunc sententia esse distinctivam, quia sit est quod iudici diffinit in iudicio deductam licet [5] non illa quæ definit est deducta, secundum Balan. qui rescribere ff. de rei vend. quæm sequitur Alex. in rub. si de re iud. nu.

7. Roma. in cons. 357. in prin. Natta in cons. 581. Marian. in loco prædicto, num. 3. nisi dicamus, quod etiam principalis causa non sit deducta in iudicio, tamen cum de proximo sit deducta, habetur perinde ac si foret deducta, præcipue cum is si de filiatione agere: nisi definitus iuris [6] filioe non habetur pro filio, & si non sunt, §. quid ergo, & l. ana, & l. vestimentorum, ff. de aur. & argu. legat. l. ligno, §. i. ff. de l. 3. c. cetera, §. hoc senatus consultum, l. i. ff. de leg. 1. Paris. in cons. 125. nu. 11. vol. 4. Menoch. de arbit. iudi. casu 130. nu. 19. D. Becius in cons. 60. nu. 31.

Potest ex hac questione inferri, an sententia super alimentis possit retractari, vel non, enim est interlocutoria [7] potest retractari quandoque à iudice antequam lerat definitivam, cum cessante, de appell. c. in, de appell. in 6. l. quid iussit, ubi Bar. l. mol. Alex. l. as. de Rupa. ff. de re iud. Paris. in col. 107. num. 103. volum. 3. Beron. in cons. 19. nu. 23. & 27. vol. 3. Natta in cons. 336. nu. 1. id quomodo procedat dixi latè in cons. 283. nu. 11. & sequi, ubi posui nonnullas limitationes.

Sed in hoc stat conclusio, quod si de alimentis agatur in causa filiationis sententia super alimentis lata minime præiudicat [8] in causa filiationis, quia non pronunciat illum esse filium, sed alii debere, ita inquit text. in d. §. i. vel parens, in ver. tamen si, arg. ubi hoc notat Bar. & Albe. idem voluit gl. in l. i. in ver. filium C. quor. bono. ubi Bar. Bald. & alij, dicunt quod sententia lata super possessione bonorum, ita demum facit ius in causa filiationis si pronunciat iudex illum esse filium, secus si nihil dixit de filiatione, est etiam de hoc text. in l. pen. ff. de his, qui sunt sui vel alie. iur. ubi Bal. expresse dicit, quod pater damnatus sibi filium, potest nihilominus in principali iudicio negare illum esse filium. Natta in cons. 138. nu. 11. in cons. 473. num. 6. in cons. 531. nu. 6. Cordub. in d. l. i. quis à liberis, §. i. vel parens, nu. 14. ff. de libe. agnosc. vel alien. Et non mirum, quandoquidem filiationis [9] non probatur per alimentacionem, c. transmissa, ubi notat Abb. quæ fil. sint legit. ea enim præstatio fieri potuit ex causa pietatis, vel alia non autem filiationis, ut ibi dicitur. Alex. in cons. 74. verso, num. 3. vol. 1. Barb. in cons. 17. col. 3. ver. modo venio, vol. 1. Paris. in cons. 17. vol. 1. Cordub. in d. §. i. vel parens, nu. 36. præcipue si aliquando alens dixisset facere se amorem Dei, vel aliam ob causam. Rimen. Sen. cons. 289. nu. 19. & seq. vol. 1.

Id tamen non habet locum, quando non solùm alimentacio ipsa deducitur, sed probatur simul esset quod tamquam filius aluit, & educavit, sed ius enim plurimum operatur ad filiationis probationem, l. i. §. i. ubi Bar. & Marfil. latè num. 19. ff. de quæstio. & dicit Balan. l. non ignorat, nu. 4. C. de his qui accusant, non poss. quod magis præsumit filios, qui aluit tamquam filius, quàm qui filius nominatur, quia alimentacio magis convenit filiationi, & est naturalis charitatis consuetudo. But. d. c. transmissa. Alex. consil. 8. nu. 7. vol. 7. ubi conclusit alimentacionem constitueret [1] filium in quasi possessione filiationis, ita ut onus probandi contrariis transferatur in adversariis. Dec. in cons. 54. col. 1. in ver. sed tamen prædictis, & id quoque voluerit Bal. Ang. Fulgoc. Caltr. Abb. Felin. Afflic. l. as. Paris. Rube. Albe. Palco. & Roland. quos citavi in cons. 1. nu. 46. ea enim alimentacio probat tractatum, qui magis iuxta ad filiationem, quàm nominatio, ut poss. gl. Oldr. & multos alios probat Crau. in cons. 958. nu. 36. ubi etiam multum laborat, tamen poterat uno verbo allegare Bal. in d. l. non ignorat, nu. 4. ubi explicitè id dicit.

Principalem autem conclusionem inquit Crau. in conf. 1. n. 2. procedere non solum quando alimenta sunt explicitè legata, sed etiam quando legatus [u] fuit usufructus, quare consuetudine Bulgari restringitur ad alimenta, quia nihil interest quoad nostram questionem, quod alimenta verè, vel interpo- tatiè relictà: veròque enim casu militat eadem ratio, quod utrumque legatum est ob eandem causam. Inol. n. 6. ver. septimo posito, vult quod idem sit quando in posteriori legato habitantia, frumeti, vini, lignorum, & pecuniarum non fuit expressa causa alimentorum, quait tacite intelligatur causa, & quia eadem res [u] videtur pluries legata, quo casu non his debetur, l. plan. §. l. vbi Doct. ff. de lega. 1. sed eius opinio non caret scrupulo, quia legatum certæ quantitatæ non præsumitur factum in alimentorum causam [14] nisi fiat pauperi, l. c. h. §. si annuum ff. de transactio. Bar. in l. servus ff. de annu. lega. Natta in conf. 179. n. 2. & seq. Mantica de consuet. vltima. v. l. i. n. 1. p. 1. interpret. l. dubitatio. 4. solutio. 2. n. 7. post medium. Causal. de vltis. multo. relictum. 166. & dixi in tit. quando alimenta censent. relic. qualitas enim legatarij arguit causam, propter quam relictum est legatarij, & non videtur vera ratio Crau. quod eadem res videtur legata, nam vbi alimenta legatarij, tunc heres dicitur debitor generici, id est frumeti, vini, & aliorum, vbi verò ceres quantitas frumeti, vini, lignorum, olei, & aliorum relinquatur, tunc genus item videtur relictum, ergo non debetur ead. res.

Subdit etiam Crau. in loco predicto, n. 6. quod vbi etiam primæ legatum alimentorum nō sit reuocatum ex secundo genere, vini, & aliorum fructus tamen illi fructus secundo loco relictis compensantur in legatum alimentorum, ita quod heres tenebitur solum ad supplendū, si quid deest ad alimenta integra, & annuum compensandi deducit ex conuentionis, sed nec ea propositio saluari potest, si secundum legatum dicamus non esse factum in causam alimentorum, vel supra probauimus, & contra eum facit, quia vbi res [u] iudicetur legatur in eadem dispositione, tunc utrumque legatum debetur, nec vnum venit ad extinctionem alterius, & idem est quando genus vel quantitas relinquatur quia recipit duplicationem, l. luctus. §. impuberum. ff. de leg. 1. l. plan. §. si eadem, ver. eiusdem rei, vbi Dd. notant. §. de leg. 1.

SUMMARIA.

1. Vxor non potest secundo viro relinquere plus quam vni ex filiis primi matrimonij, cui minus reliquit.
2. Vxor si plus secundo viro reliquit, quam filio prioris matrimonij illud vixit cum fructibus testamentum.
3. Vxor ex causa alimentorum non potest plus relinquere secundo viro, quam vni ex filiis prioris matrimonij.
4. Vxor si usufructum reliquit secundo viro ultra id quod reliquit filio prioris matrimonij reuocatur.
5. Vultus etiam pro anima non potest secundum sine causa decessu alienari.
6. Bonis subiecta fideicommissa non possunt in causam dotis, vel alimentorum alienari.
7. Forensi si reliquit nihil potest ex statu, poterit tamen relinquere in causam alimentorum.
8. Vxor si ex forma statuti non potest relinquere, vultus tamen legatum pro alimentis.
9. Dispositio generalis non refertur ad alimenta.
10. Exclusio generalis non includit alimenta.

11. Causa alimentorum semper videtur excepta.
12. Donatus inter vxorem & vxorem ex causa alimentorum non est valida.
13. Specialia non estimanda nisi in casibus expressis.
14. Specialia non sunt multiplicanda.
15. Fideicommissum propter pœa causa.
16. Hac edictali. C. de fecun. nupt. non habet locum quando secundo viro inopi aliquid relinquitur in alimenta.
17. Vxor inopi habet quædam in bonis prædefuncti mariti dicitur.
18. Vxor inopi non consequitur quædam in bonis mariti, si habet patrem dicitur.

QUESTIO IX.

Vxor non potest secundo viro plus relinquere, quam vni ex filiis [1] primi matrimonij, cui minus dederat, l. hac edictali. C. de fecun. nupt. & id quod supra relictum habetur pen. non scripto, vt ibi ver. si verò plus, & in §. optimè, in Authen. de nup. vbi Ang. notat, imò id omnino [2] cum fructibus restituatur secundum Bertran. d. §. si verò plus, num. 22. Rot. in consil. n. vbi late agit, & ita post hæc scripta fuit iudicatum in Mantuano Senatu, attamen dubitatur, an possit ex causa alimentorum plus relinquere contra dispositionem, d. l. hac edictali, & Crau. in conf. 194. num. 3. & seq. concludit non licere, [3] & illud omne reuocari posse, quia d. lex, loquitur indistinctè, & inter causam alimentorum & alias causas, nulla subest diuersitatis ratio, & vbi relinquatur usufructus, reperitur locum esse [4] dictæ legi secundum Bertran. ibi in ver. ita tamen, n. 24. & Crau. opinionem sequutus est Gabriel. commun. opin. libr. 3. tit. de fecun. nupt. conclus. 4. n. 30. confirmatur id, quia videmus id quod iure non est permissum ob defectum potestatis non concedi sub colore necessitatis, vel pœa causæ, vt in secundo quod ex quo non potest alienari in præiudicium agnatorum, nem. etiam potest usufructus id facere [5] pro anima, & quait olim fecit alien. poter. Bald. in c. 1. in prin. n. 10. de prob. feud. alien. per Feder. Soc. in conf. 194. num. 2. vol. 1. Affid. 10. d. ca. in prin. n. 71. l. 1. in l. de quibus, n. 65. ff. de legib. Dec. in consil. 445. n. 24. & in c. que in ecclesiis, na. to. de constitutio. Riminald. sen. in conf. 81. num. 16. vol. 1. Negatur, quod loquitur in causa dotis in tracta. pigno. in 2. mem. 2. par. num. 41. Crau. in respon. pro genero, numer. 193. facit item, quod voluit glo. in authen. res, quia in verbis obligat. C. commun. de legat. vbi bona [6] fideicommissa subiecta non possit alienari ex causa dotis, vel etiam alimentorum, sed etiam Crau. loco præcitato questionem prædictam generalibus tantum adductis regulis abfoluit, non caret tamen dubitatione, & multa in contrarium allegari possunt, quæ Crau. dissimulante agendo omittit, & in primis Zabarel. in consil. 66. in fin. dicit statum prohibens [7] aliquid relinqui forensi non includere legatum, quod factum est in causam alimentorum. Geroin. in consil. 80. Abb. in consil. 127. name 3. vol. 1. & dicit Coman. in consil. 30. in 1. dubit. quod statuto prohibente ne maritus [8] aliquid relinquat vxori, sustinetur legatum factum ad vxoris alimenta. Papien. in for. libell. quod mulier agit ad dotem, in ver. quinquaginta. Brun. in tract. de constitut. & dederet in ver. legatum, col. 6. Boer. consil. 46. n. 9. Riminald. ieru. in titu. l. i. i. quib. alien. licet, vel non in prin. n. 3. Phot. inter consilia vlt. voluit. consil.

168. nu. 73. Per. Pec. in tra. de testam. coniug. libr. 4. cap. 9. Boff. in tra. crim. titu. de alimen. vxor. parit. nu. 9. Item generalis dispositio [9] nō refertur ad alimenta, secundum Bartol. in l. Mela. ff. de alimen. & cibor. lega. Dec. in l. principalibus. in fi. filii cert. petra. & dicit Card. in d. conf. 66. in fi. q. generalis exclusio non comprehendit alimēta. [10] tesere & sequitur Crau. in conf. 189. in princ. & hanc generalem regulam constituit etiam Angel. in tra. de testam. in glo. item reliquit mulieri concubinar. colu. 1. qu. 10. & dicit Signor. in conf. 176. sum. 11. quod in dispositionibus, quae [11] sunt inter virū & uxorem semper alimentorum causa est excepta allegat multa iura pro cuius dicto facit curiam, quia inter virum & uxorem et causa alimentorum sustinetur donationeque intercellit [12] personar. alioquin est prohibita. l. ex anno. & l. de fructibus. ff. de do. inter vir. & vxor. l. licet. C. de iura. & possent allegari iustitia, in quibus contra legum statutorum, vel b. p.iani hominum prohibitionem sustinetur actus fauore alimentorum factus. vt in spurio, cui nihil re- linquitur potest tamen legis dispositione in forma, in qua obstante statuto non potest alienari in fami- lia, quae propter masculos absolutē est statuto exclu- sa, & multis aliis casibus, quibus sustinetur dispositio pro alimentis. vides igitur quanta contra Crau. decisionem laboretur ego sane teneo illam verā esse, quia et si fauorabilis admodum sit causa alimen- torum, tamen non sunt inducenda noua [13] specialia in casibus a iure nō expressis. Ius singulari. ff. de leg. & non sunt multiplicanda [14] privilegia vel specialia. l. si. Cod. de dot. promiss. l. cum post. §. gener. ff. de iur. dot. precipue, cum filius adimatur quidquid fauore alimentorum secundo coniugi contra legem applicatur & non est minor fauore dignus filius, qui alimentorum causa, cum fauor filij praeponderet etiam pater [15] cause, iuxta illud Dni Augustini, qui vult ecclesiam iustitiare, & filium exheredare, aliud querat consultorem quam Augustinum, cap. quicunque, 17. questio. 4. not. in l. Papinianus, §. 1. ff. de inoff. testam. & in l. si quis in testam. declinandam. C. de episcopo & cler. Socin. in l. cum auus, num. 42. ff. de eod. & demonstrata. Ripa in Lex factio. §. si quis rogatus, l. 1. no. 41. ff. ad Trebel.

[16] Limito tamen vt non procedat, quando secundus vir erat pauper, & non habebat aliunde, quia tunc si quid ab vxore relinquantur illud non reuocabitur per dispositionem d. l. hac edificati. & hoc modo procedant quaecunque supra allegauimus contra de- cisionem Crau. & tunc solam fauore alimentorum transgredimur iuris communis regulas, quando re- linquantur egenti, & non aliter, & hoc modo decla- rat in simili Lancell. Galia in consuet. Alex. in ver. solidos, questio. 6. nu. 23. & seq. eū enim vxor eo ca- su teneatur maritum alere non dicitur committere in legem dum legat alimēta. l. Gracchus. C. de adul- ter. sed forte replicari poterit, quod si maritus esset pauper, & vxor diues tunc a iure indutum est bene- ficium, vt superius conuincit quartam consequitur [17] in bonis defuncti §. quoniam autem, in Authen. de exhiben. reis, & in Authen. preterea. C. vnde vir & vxor, quibus iuribus prouideatur, ne superfluo cum defuncti infamia mendicare cogatur, vt per Doct. in d. Authen. preterea, num. 4. Socin. in cons. 121. nu. 44. Corne. in cons. 149. colum. 1. & i. post. Signor. in cons. 131. colum. 1. h. o. l. o. l. in cons. 14. num. 27. vo- lum. 3. Natta in cons. 648. num. 13. Cephal. in cons. 244. num. 16. vnde inferunt praedicti Doct. quod non [18] est locus illi dispositioni, quando superfluo

potest aliunde alimenta consequi, puta a patre vel fratre diuita. Alexand. d. Auth. preterea, num. 11. vbi etiam ponit Deci. Natta d. cons. 648. & Cephal. d. cons. 244. verū id non obstat, quia in- hilominus legatum imputatur in quarta secundum iura praedicta, proinde limitatio sustinetur potest.

SYMMARIA.

1. In agendi regulari secundum ordinem succedendi.
2. Mater magis tenetur filium alere quam frater.
3. Auus materiam patris tenetur alere, quam hares patris.
4. Tutela deferretur secundum ordinem successionis.
5. Tutela non potest non potest, qui statim excluditur a successionibus.
6. Cura deferretur, ei cui pertinet successio.
7. Pater & mater vocantur aequaliter ad successi- nem.
8. Mater succedit aequaliter filio cum fratre defuncti.
9. Filia nupta ab patre des relinquitur iurem dicitur.
10. Argumentum a correlatiue est validum.
11. Naturales inter se recipiunt succedendi, & eodem modo.

QUESTIO X.

Alendi orus secundum Alex. in l. alimenta, in fi. C. de nego. gest. regulari secundum ordi- nem [1] succedendi, vt scilicet interueniat alere qui succederet ab intestato, & inferre, quod ex quo tunc potius, quam frater hereditas deferretur, idem ma- ter. [2] magis obstringitur filiam alere, quam fra- ter. mouetur pot. l. si quis a liberis. §. 1. ff. de lib. agnos. vbi dicitur, quod alendi noui descendit ab aqua- te, & sanguinis charitate inferunt etiam quod ali debet quis potius [3] ab auo paterno, quam ab herede patris, & potius a patre quam ab auo pater- no. l. pen. vbi not. Bart. ff. de libe. agnos. & videtur huc conclusio ratione fundari, nam iustum est quod noui illum sequatur, qui est habitarius emolumentum, l. secundum naturam. ff. de reg. iur. hinc vide- mus tutelam regulari secundum [4] ordinem succe- ssionis. Institit de legit. agnato. tut. in prin. l. 1. in prin. ff. de legit. tuto. & dicitur in l. 3. in prin. ff. de i. quod tutelae deferuntur per consequentiam hereditatum, in tantum autem hoc verum est, quod si aliqui a suc- cessione excluduntur, vt ceterum pariter exclusi a tu- tela. [5] Bart. in d. l. 1. in princip. vbi inferre, quod si cognati statuto praefertuntur agnatis in successionibus, eodem modo in tutela praefertendi sunt. Anchara. post. consilium Bart. quod allegat in repet. cap. canonum statuta, cap. n. vers. quid si lex prouidet, & consti- tut. lmo. in c. post translationem de renuic. & in- quit Sali. in l. si. in fi. C. de legit. rat. quod licet per statuta terrarum moueatur hereditas, ita & tutela, idem Sali. in Authen. siue, circa fin. vers. queto ter- tio si statutum. C. de legit. tutor. Aretin. in cons. 109. num. 1. Ange. in §. actionem, nu. 31. vers. ex quo sequitur. Instit. de actio. Cur. sen. in cons. 47. col. pen. ver. corroborantur, idem voluerunt Corpe. Ioann. Bapt. de Saucto Seuer. & alij, quos citat Bruu. dicens hanc opinionem tenendam esse pro vera in tra. de exclud. fa. min. artic. §. num. 116. & num. 113. Socin. in l. scienda, nu. 13. ff. de lega. 1. Causal. in tra. de tuto. num. 137. post. Deci. in cons. 16. vbi late agit Ale- noch, qui multos alios allegat in tra. de arbit. ca- su 120. nu. 36. & seq. vbi probat idem esse in cura. [6] quae deferretur proximiori secundum ordinem suc- cedendi.

cedendi, & predicti omnes luntant in matre, vel u-
na, que cum ad matrem admittantur non iure suc-
cessionis, nec etiam contemplatione proximitatis,
sed propter amorem erga filium, & singularem fidem
eam de eis a lege conceptam non excludantur a tu-
tela, quamvis statuto repellantur a successione.

Sed et si Alexandri epistolæ sit ratio, tamen ea mi-
nimè concludit, propterea verior est opinio, quod
alendi onus minime regulari secundum ordinem
successionis: multo erit in contrarium allegantur
tantant, & præcipue, quod pater & mater equaliter
ad sub[?] successiorem vocantur, authent[?] de in-
stit. Co. ad Tertullian. & tamen in onere alendi pater
preestatur matri, ut suo loco dixi. Itè mater & pater
æqualiter filio & fratri respectu[?] succedunt, di
authent[?] de inst. §. consequent[?] & §. quoniam verbi-
ver. si verò in Authen[?] de nup[?] §. soror, & §. sed ita
autem, vers. ita tamen ubi glo[?] & Doct[?] notat, instat
ad Tertullian. sed in onere alendi primò tenetur
mater, quam frater, ut per Doct[?] in d. l. alimenta. &
dixi hoc eodem opere, & possent alia ex[?] cumula-
re, quæ omittit, ideo Ruin in consi. 94. in fin. volu. 5.
sepehendit Alex. in d. l. alimenta. & firmat con-
clusionem, quod a successione ad alimentandi onus
non bene ducitur argumentum, sequitur Cœdub. in
l. i. quis a liberis, §. si mater, na. 98. ff. de libe. agnol. &
no mirum, nam et si ex parte eius, cui alimenta de-
bentur, non bene infertur a successione ad alimenta
quis magis ei debetur alimentis, quia successio, ut pro-
bat in §. discretis in Auth. quib[?] mod[?] natur. efficiat
sui & in Authen[?] licet. C. de natu. liber. per que iust
hanc conclusionem firmat Bero. in consi. 165. na. in
prin. vol. 1. ubi infert, quid filie naturali potest dos
relinqui [?] ut vocabatur etiam iure civili in p[?] de
licet non sit successione capax, in quo tamen illa non
alimitor, sed dicat suo loco: licet ergo habito respo-
ctu ad alimentandum, non valet argumentum a suc-
cessionis ad alimenta, ita nec valere debet habitus res-
pectu ad illi, qui tenetur alere, et si i[?] quo sunt cor-
relatiui, argumenti l[?] C. de indi. & viduit. tollen. &
licet arguebat ubi successio ad successione al-
terius, præcipue in naturalibus, non eodem modo inicit
succedunt, & inter [?] eos reciproca est successio, §. si
filium. in Auth. quib[?] mod[?] natur. efficiat sui Aret. in
tra[?] de testam. in verbi. nolens intestatos decedere,
col. 9. Di. da in epito. de successio ab intesta. col. fina.
ver. 11. conclusio.

SUMMARIA.

1. *Patrum non valet in decem votum capenda mor-
tua.*
2. *Confer licet nisi possit ad vitam emittit.*
3. *Confer emittit potest non solum in pecunia sed etiam
in frumento, vine, & aliis rebus.*
4. *Patrum de herede votum valet, quando est de
certis rebus, & non pro vitam successione.*
5. *Patrum de succedendo est naturum, quando venit in
consequenti aliterum licet naturalibus.*
6. *Pecunia sua natura sterile est, & fructum non pro-
ducit.*
7. *Incedendo votum facit licitum, quod aliis erat il-
licitum.*
8. *Confer votum ad vitam emittit valet, licet tantum
emittit votum, quod fructum excedit premium
solutum.*
9. *Ubi attenditur, qui est tempore contractus, non qui
superatur.*
10. *Tempus celebrati contractus attenditur, ut cognoscat
an generalis suu visus ecclesie, vel non.*

11. *Miser non reficiatur, quando in p[?] primi-
po contractus potest esse visus, si non d[?] dan-
sus.*
12. *Patrum legitime in p[?] principio non reuocatur ne
post factu.*
13. *Miser non reficiatur si tempore contractus non est
l[?] nisi, etiam si non appareat in l[?] si.*
14. *Ecclesia non reficiatur de superueniente probat-
ione.*
15. *Miser non reficiatur ad emittit probationes, si il-
las querant.*
16. *Confer ad votum concessus non retractatur, si ex co-
tingentia facti damnum est infertur.*
17. *Miserum factum cum voto alendi, vel annuum
quid soluentis non valet, etiam si ad tempus in-
stitutum.*
18. *Incedendo vota non parat sufficientem v[?] ra-
tione. 7. de 11.*
19. *Confer votum ad vitam non est licitum, quando capi-
talis est reficiendum.*
20. *Confer votum ad vitam non est licitum, quando in p[?] de
atque, & quantitate pecunie effecti visus.*
21. *Confer votum ad vitam, vel non attenditur quod
in p[?] de 11.*
22. *Incedendo quando militat in vota tantum parte con-
tractum non sufficit contractum.*
23. *Transactio non fulciatur propter incertitudinem v-
otum, quando incedendo non intulit ad v[?] que
parte.*
24. *Demus reciproca inter votum & votum valet,
quando eius non est admodum imper.*
25. *Emittit debetur inter fratres, quando incedendo in
dignos omnia bona debent, & alij omnia ob-
noxia.*
26. *Tempus vota calculatur secundum l. hereditatem ff.
ad leg. Falcid.*
27. *Vota hominis taxantur in quocunque dispositione se-
cundum l. hereditatem ff. ad leg. Falcid.*
28. *L. hereditatem ff. ad leg. Falcid. locum habet etiam
in dispositionibus inter vivos.*
29. *Confer votum ad vitam non reficiatur propter mi-
nimum lesionem, sed debet esse magna.*
30. *Confer votum, vel reddens annui premium instum
quale sit remissum.*

QUESTIO XI.

Contractus aliquando ita celebratur, ut aliet
certa quantitate accepta alterum alere tenetur,
an eiusmodi contractus valeat. & siue si vir per
intelligamus perim quantitatem datam, nec post
illius vitam esse restitutum videre, ut pactum hoc
indocere votum capenda mortis, quod emittit
citus datus mortui, tantò minus recipiens impedit
in alimenta, & planum est non valere [?] passionem,
per quam votum predictum inducitur, l. pactum
quod dotali. C. de collatio. l. fin. C. de pact. l. stipulatio
hoc modo concepta. ff. de ver. oblig. ubi Doct[?] in-
ferunt ad notabiles quæstiones.

Secundo contractus predictus videtur sapere v[?] ra-
riam prauitatem, quænamodum cum quis certu
quid dat, ut annuum aliquid exinde recipiat seculu-
dum Doctores in c. nauiganti. de v[?] t[?] t[?] possit
is, cui alimenta prestanda sunt, tandem viuere, quod
multò plus recipit quam dedit.

Verum sine hesitatione concludo contractum
valere, & licitum esse, nam videmus rectè, & iuste
consuetudini, & emi posse [a] ad vitam emittentis,
& contractus dicitur licitus, quia licet potest de vi
uere, ita potest citò mori, & dubius euentus finisque

incertitudo contrahentium iustificat, Cyn. & Bald. in l. 1. Apater puelle. C. de iust. tella. & in l. i. de pessione, vbi Salic. & alij C. de vfur. 10. And. Hottun. Butr. Anchaz. Abb. & alij omnes in e. in quietate. de vfur. Ioan. Andr. ad Spec. super rub. de vfur. Alber. in l. i. ubi bene nulli conium fin. C. de fact. p. eccl. Anchaz. in e. peccati venia. quib. 6. de reg. iur. in 6. C. de. Alex. & las. in l. de iudic. in l. i. C. de transactio. & pater eos, licitum esse eiusmodi contrahum voluit Oldrad. in consil. 107. & alibi in consil. 410. voluit 2. & hanc esse commune dixit las. in l. i. de iudic. n. 63. C. de sum. Trinota. Dudac. lib. 4. variat. resolut. ca. 7. n. 1. vbi addit Abb. Florent. Contrad. Ioan. a Medi. & Modest. Gall. reprehenditque Henricum quidam Gandavensem qui contrariam partem defendere conatus est. huius item sententiam sequutus est Natta in consil. 498. num. 1. vbi addit Cuman. Roman. & Lauren. de Rudolph. Pinel. in la. part. 4. q. 1. n. 31. C. de r. sand. vbi Natta in consil. de vfur. super Bulla Pij Quinque questione 41. n. 138. vbi dicit licitum esse contrahum, quod donat quilibet miles, vbi ille verba vice donat contra quolibet an in dno maneat, quia donator subie periculum perdendi in l. primo anno, sed neminem citat ex predictis locis. Bapt. Lup. ad Sa. in C. Gumpia. in la. 5. 2. commentus 1. n. 61. C. de pact. inter emptor. & vendit. licet igitur possit ergi census ad vitam, quare eodem modo non erit licitus actus per quem obligatur quis alium alere dum viveret? potest enim census constitui non solum in pecunia numerata, sed etiam in aliis rebus, [1] puta frumento, oleo, hordeo, lignis, & aliis eiusmodi, ut per Natta. in l. d. tra. de vfur. q. iudicium 3. Nec obstat quod dicitur eiusmodi emptorem inducere votum captandae mortis, quia curabit venditor mortem emptoris, ut se eximat ab onere, nam id potest quidem evenire, sed cum actus non sit ad id ordinatus, non habebit in consideratione, praeterea non attenditur contraria ratio quando de positio non est de omnibus bonis, nec etiam de hereditate, sed de certis rebus [4] non per vii virtute voluntatis descendit, ut quando promittit quis post mortem certum quid. ita volunt Doctores in d. la. C. de pact. in l. stipulatio hoc modo coepta, Oldrad. in consil. 139. Guid. Pap. conf. 11. col. 2. la. in consil. 5. col. 4. vol. 3. Dec. in consil. 215. Ruin. in consil. 16. nu. 5. vol. 1. Alciat. in consil. 13. num. 2. Paris. in consil. 26. num. 38. volum. 2. Ripa. in consil. 12. numer. 1. Crau. in consil. 29. num. 7. decif. Pedem. 100. num. 16. & quod dixi non attendi votum captandae mortis, quando actus non est principaliter ordinatus, sed venit in consequentiam alterius, probatur ex eo quod ponit Bart. in l. fin. nu. 1. ver. op. ponit de hared. vel hared. actio. vend. C. de pact. vbi ait pactu de succedendo regulariter improbatum, etiam inducens votu, captandae mortis, sustineri [5] quando venit in consequentiam alterius liciti contractus sequitur Alex. in consil. 19. vol. 5. Dec. in consil. 63. eolum. 3. Paris. in consil. 16. nu. 42. vol. 1. Boer. decif. 30. nu. 8. Nec refragatur quod usurariam sapiat pui tatem, quia supra demonstratum est esse licitum, et capitale seu fors extinguatur, contrarium autem procedit quando ita datur, ut fors salua sit, quia tunc id quod in annos soluitur, videtur fructus foris datur, qui tamen produci non potest a pecunia, cuius natura sterilis [6] est Scot. in 4. sent. dist. in l. n. quib. 2. Aristot. lib. 4. politic. ca. 6. & lib. 5. ethicor. moder. Gall. in tract. de vfur. n. 128. Dida. lib. 3. variat. resolut. c. 1. n. 5. ver. quarta ratio Ioan. Bapt. Lup. in l. carabie. §. 3. nu. 20. C. de act. emp.

Tertio non restitit damnum, quod potest dari

contingens, quia cum illud a casu & eventu probetur non estimatur potest enim non solum cadere casus damni datus, sed etiam recipientis, & incurrendo eventus [7] facit actum licitum, qui forte alias foret illicitus, ut per Doctores in d. l. de iudic. in l. i. C. de transact. & dicam paulo infra.

Amplius autem conclusio predicta, ut licitus dicatur contrahus, etiam si ex iudic. contingens in futuro visetur, quod utilitas ex alimentis percepta excedat valore in rei detra. quia eventus hac non alterat naturam contractus, ut voluit Hofstetm. in e. de vfur. cum aliis auct. ver. quid de his. vbi ait validum esse emptorem annui census, vel [8] reddita ad vitam alio cuius, quamvis tanto tempore sit superavit, quod fructus excedant pretium solutum, idem voluit Oldrad. consil. 107. vbi dicit, & inde opinione tenuerunt Bald. Abbe. Gernus. Anchaz. & alij praeterea in prin. huius questionis de Annad. cum ciuitate, ver. quartus actualis est, ex de vfur. Cast. in l. i. pater puelle. C. de iust. testam. Alex. in d. l. de fideicommissio, vbi la. & Dec. C. de transact. idem Dod. in consil. 121. col. 1. in l. i. in moder. Gall. in tract. de vfur. quib. 72. nu. 473. Boer. decif. 4. nu. 17. Ioan. Bapt. Lup. in e. nauigant. comment. 5. §. 1. nu. 26. de vfur. constituitur autem haec sententia, quia contractus non sunt ex quibus alij parant sed ex quoque est datum celebrantur, unde vbi [9] attenditur, qui est temporis & contractus non, qui superuenit, alij videntur, C. de rescis. vend. cum dicitur, vbi tunc valens, etiam de empt. & vendit. Bart. in l. 3. dist. 8. de iur. iuris. Doctores in l. pedia. etum ad leg. f. alibi Bart. in la. in fin. C. de rescis. et d. vbi quines cum sequitur, l. 3. vbi And. de Bar. & lo. de Plac. C. de prod. & omnibus rebus nauca. lib. 1. Ruin. in consil. 161. nu. 3. volum. 1. Beron. in consil. 77. nu. 9. volum. 1. moder. Gall. in tract. de vfur. num. 73. Pinel. in d. la. part. 4. cap. 4. num. 15. cum multis alijs. & facit eam text. in c. ad aures, vbi gl. fin. de rebus eccl. non alien. vbi ait, quod ut dignificetur [10] in contrahat ne Ecclesia vitium inspicitur tempus celebrati contractus, & Robuss. in copend. tit. de rebus eccl. non alien. nu. 73. Redoan. in eodem tract. in tit. de caus. vitium. n. 18. & dixi in consil. 249. nu. 23. & quando contractus potest esse vitiosus, & damnosus a principio, tunc [11] minor non restituitur, si casualiter ex post datum contrahit, Caltrienf. Alex. Jac. Decius, & alij in d. l. de iudic. in l. i. C. de transact. quos loquendo de minore allegat Natta. in consil. 18. n. 9. & ratio est, quia minime bene constituitur [12] non debet reuocari ex superuenienti casu, 1. non enim si de iur. adque p. iur. l. sancimus C. de administrat. tuto. l. qui ferre. vbi Bart. ff. de statu hom. & inquit Bald. in consil. 19. col. 3. vol. 4. quod ex superuenienti casu non debet ad imperfectum reduci, quod legitime factum est, & dicit Alber. in l. & si sine, §. quatuor, ff. de quorib. quod si [13] minor tempore contractus, inspecto non est laesus, minime restituitur, si post contractum laeso superueniat, Afflict. in decif. 340. Crau. in consil. 11. nu. 17. vbi post Cast. dicit, quod ecclesia non restituitur in integrum ob probationem, [14] quae superuenit, & sic ob lesionem causam post factum, de qua per Crau. extat decisiu Specu. in tit. de restit. in integr. §. fin. nu. 5. verbi minor, vbi dicit, quod minor non restituitur ad producendum probationes omnes, si illae superuenirent, cum prius illas ignoraret, [15] idem voluit Bart. in la. §. nunciatio. nu. 31. ff. de oper. noui nbc. vbi pulchre declarat Ruin. in repet. 120. & idem voluit Butr. in e. auditis, nu. 18. de re. in integr. Feli. in c. fraternitatis, eolum. 5. in l. i. de restit.

estibus. Capta. in conf. 7. nu. 7. & quæ de dubio euen-
tu dicta sunt. confirmantur ad Doct. in d. l. de fidei-
commisso, ubi inferunt ad alias decisiones, quas
non refert, ne sim logice. & metum me alias in Tau-
rensis Senatu sustinuit contra plures excellentes
Advocatos in actionem celebratam inter magnificam
Dominam Georgiam de la Nive, & Magnificum
Dominum Carolum Carretem. in qua Dominus
Carolus nomine filie proprietarie cesserat prædictæ
Dominæ Georgiæ viulfruarie omnia bona, &
ita hereditaria recepta quam itate pecuniarum, mox
verò dicebat filiam la famcum tamē lesio non pos-
set probari in spectro tempore transactionis, est igitur
vera conclusio, quod contractus valet, & non reuocatur
ex eo, quod alimentis tantum superuixerit
quod multo ultra quantitatem solutam receperit. &
Hostiens. in d. verum quid de his, dicit item esse in
eo qui monasterio tradidit omnes ad [16] vitam reddere
quatuor in singulos annos, adiecta pactione,
quod sibi duas soluerentur in singulos annos duæ ante
mortem vite sue, & inquit, quod si omnes omnes pe-
tente, monasterium nihilominus tenetur, nec ei da-
bitur restitutio in integrum. Rodolph. in tractat. de
vfor. part. 2. quest. 2. nu. 33. Archiepiscopus Florenti-
nus, in summa ci. de vfor. ca. 15. nu. 41. & Ioan. Bapt.
Lup. in d. c. nauiganti, commens. 3. §. nu. 97.

[17] Intelligi tamen non procedere, conclusionem
suprà positam, quando celebratus esset mutui
contractus, quia tunc etiam si promissum alendi, vel
soluendi certum quid annuum, sit limitata ad tempus
vite, nihilominus non valet, sed infectus esset la-
be vforarum. nam incertitudo [18] vite non purgat
vitium seu suspensionem vforarum. nauiganti. de v-
for. ita docet Alber. in l. iubemus. la. 2. vers. quid de
tali contractu, C. de sacros. eccles. & subdit ita deci-
sionem fuisse in Collegio Bergomensi. Dec. in consil.
129. col. 2. vers. ad hoc breviter, & in d. l. de fideicom-
misso, colum. fin.

Secundo intelligi hoc procedere, quando capita-
le non venit restituendum, quod si ex pacto deberet
restituere [19] tunc contractus non esset licitus, secun-
dum Dec. d. omni. 13. col. 2. vers. terti in prædicto ca-
sui, & ratio est, quia tunc cessat ratio dubij euentus,
cum ille cadere possit solum super lucro, non super
sorte, atque ita solus semper esset tutus. Io. Bapt. Lup.
diuina. 97. vbi tenet etiam quod supra dictum est
de mutuo allegando cum Decid. Oid. Bal. Roma. &
Boer.

Tertio declarari procedere, ubi inspecta ætate, &
conditione alimentandi, & quantitate pecuniarum,
quæ dantur, insurgeret verisimilis coniectura super
iustitia contractus, ut quia verisimile esset illum non
tamdiu victurum, quod recipere pecuniam sit in dō-
no, alias si ratione hoc modo imita contractus veri-
ficeretur depreciosus esset, aliud [20] foret dicendum,
ita declar. ad sal. in l. si ex pactione, C. de vfor. idē Bal.
in d. l. si pater puellæ. C. de inoff. testam. vbi Castre.
optimè declarat, vbi etiam las. in fin. & subdit Bald.
in locis prædictis, quod si contrahens est adeo iuue-
nis, quod verisimiliter poterat tanto tempore viuere,
quod exinisset non solum capitale, sed etiam
alias pecunias, tunc in foro conscientie tenetur red-
dere, quod ultra recepit, Dec. d. l. de fideicommis-
so, col. fin. vers. secunda conclusio, ubi subdit isto
casu plurimum attendi qualitatem persone, [21] ut
si conuenit feneratori ad dignificandum iustitiam cō-
tractus, Boer. d. decif. 44. nu. 3. Ioan. Bapt. Lup. nu. 98.
Dec. d. conf. 123. col. 2. vers. secundo loquuntur, & huic
limitationi non parum applaudit, quod supra dictū

est, contractus attendi, ut cognoscamus si subest la-
sio, vel non. & quamvis prædicti Dec. non faciant de
hoc mentionem, tamē probatur melius, quia ratio du-
bij euentus admittitur solum, quando pade sit la-
cui, & damni est ab utraque parte æqualis, alias si in
contingentia facti dubium esset ab vna parte [22]
tantum, contractus non esset licitus, ut bene con-
siderat in proposito Aretinus in dict. leg. de fidei-
commisso, in fin. dicens, quod si inter fratres remitte-
ntes fideicommissum non subest æqualitas, quia vni
desit spes suscipiende prolis, alter verò apud sit gi-
gnendis liberis, nō valuit remissio, & minor en ca-
lu dicitur circumuolus, subditque bene esse nota-
dum, quia per Doctores non tangitur, idem voluit
Ruminald. ibi, & Alciat. & in materia fideicommissi
idē dixit Deci. in conf. 86. col. 4. vers. præterea in casu
istio ubi ponderat, quod inspecto solum persone vob
similiter, & à comitente accidentibus fideicommissi
erat verificandū potius in persona, vnius quam alteri-
us, & idē Decius in consil. 12. col. 5. nu. 7. ver. postremo
considerandū est, atque quod ratio l. de fideicommissis, ar-
bitrari, quando ab vna parte est inæqualitas, ut quia vni
habeat filios, alter illis cureat, Tirac. qui optimè
declarat in l. si inquitur, in ver. donecione largitus, nu.
34. C. de reuoc. donat. vbi si sequen. allegat Bellape-
trum dicere, quod si donatio reciproca inter [24]
virum & vxorē valet, secundum l. donationes. C. de
donet. inter vir. & vxor. debent coniuges esse pa-
ris ætatis, vel parum admodum inæqualis, Pinellus
quoque d. per. a. c. l. 9. C. de rescind. vbi inquit, quod
l. de fideicommissis, & iura omnia approbantia con-
tractuum ratione recipiendi debij loquuntur de incer-
titudine, quæ sit æqualis utrique parti, non autem
quid subest inæqualitas, ut in casu Chasiani consil.
32. & sanè si recte legantur omnia iura supradicta
semper fundam se super æquali dubio, & præsumunt
aliud esse quando dubium est ab vna tantum
parte, & pro hoc facit, quia & si facta inter fratres
diuisioni bonorum, sequutaque euictione non to-
neatur vnus fraterum erga alium, secundum gl. in l.
si familiaris, C. famulæ ecclesie, quæ loquitur, quando fe-
quitur euictio ex natura rei, vel præordinatione au-
thoritatis, tamen hoc est verum, quando uterque subiacet
periculo euictionis, ut quia bona feudalia, vel fi-
deicommissis supposita sint æqualiter diuisa, tunc e-
omni ratione mutui periculi cessat euictio, at si non
subsit illa ratio, quia scilicet vni in diuisione obue-
nerint omnia bona libere, alij verò feudalia, vel fi-
deicommissis obnoxia, tunc [25] frater cui libera
contigerunt, euictione præstat ei, cui obuenire feud-
alia, ita à cessante ratione largiunt Guid. de Suzz.
quæ citat sal. in d. l. si familiaris. nu. 4. vers. ita glo. &
hanc limitationē, Alex. in l. qm. Romæ. §. duo fratres
nu. 34. ver. baldus tamē dicit ubi placere multum, se-
quitur Alciat. nu. 37. idē Alciat. in consil. 132. nu. 5. consil.
138. nu. 3. & in consil. 126. in fin. Menochius in consil. 87.
nu. 84. quamvis D. secus in consil. 24. nu. 32. velit il-
lam restringere ad casum, quando diuidentes igno-
rabant qualitatē rei, id est, fideicommissum, vel feud-
um, senatus tamē Mantuanus in ea causa data quo-
que scientia iudicauit euictionē deberi propter in æ-
qualitatem, atque ita obtinuit Magnifica Domina
Linia, vxor Magnifici Domini Fabricij de aalneo,
contra quam ego quoque eodem tempore consului
tam, cum Rolando à Valle, & Francisco secio, viri
celeberrimis æqualitas enim quantum fieri pos-
test, seruanda est non solum inter diuidentes, sed et-
iam quocunque in contractu.

Et aduersus quod in calculanda iustitia contractus

ignoscendoque an per atatem eius qui alendus est
subsit laico aliqui, feruari debet modus [36] de quo
n. l. hereditatum, ff. ad legem Falcid. vbi lex docet,
quot annos quisque vitatus praesumatur, & eius legi-
bus regula obtinet quibuscumque in controuersis,
cum tractatur de vita hominis taxanda, vt voluit gl.
in l. cum tibi, §. nihil autem, in ver. Iuene, & vbi no-
me Bal. in fin. ff. de transactio. glo. io. l. omnium, la.
secunda, ff. de usufructu. sequitur Roder. in l. quon-
iam in prioribus, l. iura. n. u. s. C. de iusticiis, to-
litur. Lupus in rubi. de donat. inter vir & vxor. §. 35.
n. 4. Aliquit in tract. de presumptione. equa. presumptione.
44. Punct. in l. 2. part. 1. c. vltimo. n. 2. D. ad l. lib. 3. var-
ias. rescripto. c. 2. n. s. moder. Gal. in tract. de vsur.
quartio. 32. m. 475. vbi tamen noua ratione exponit
alios leges. Ioan. lat. in cons. 29. nu. 15. volum. 4. &
nouissimè Cordub. in l. si quis à liberis, §. sed si filius,
nu. 109. ff. de liber. agnosc. vel alien. & licet Arist. in
deci. 34. per totam, teneat dispositionem illius le-
gis non habere locum in contractibus [38] & dispo-
sitionibus inter viuos, tamen eius sententia conueni-
enter reprobat id quod vel maxime patet ex Do-
ctoribus omnibus in principio huius questionis cita-
tis, qui velut eam atatis rationem haberi in con-
tractu vltimo, quod proximè à nobis citati loquuntur
in omnibus factis, & multis expressè in consuetudinibus.
Adverte etiam, quia citati omnes in perenni qua-
sitione loquuntur, quando ex postfacto constat de la-
sione, quia scilicet alimentarius longissimo tempore
superuixit, concludunt non impugnari contractum,
nisi in ipso illius initio esset prouis ad inferendam
laesionem, sed quid si questionem contingat tractari
paulo post celebratum contractum, & in hoc Fulgosi-
us in d. l. si pater puellæ, ff. de inoffic. testam. dicit non
attendi quamlibet [39] modicam laesionem, sed inspic-
debere chorum nullum, quæ si intercedat, erit locus
remedio. §. C. de rescind. vend. si verò non sit talis,
non erit locus restitutioni in foro exteriori, id quod
voluit quoque Anchara in sua disputat. incipien-
tibus, & modernis temporibus, in primo casu, Con-
rad. de contract. quartio. 8. conclus. 1. ad si Dida. li-
bro 3. varias. resolut. c. 7. nu. 3. plerique mihi opi-
nio, quamuis Casti. de quo prædicto non meminere
in d. l. si pater puellæ, illam reprobet suili ratione
quod aliud sit emere, sc. vel emere fructus rei, & hæc
sententiæ probauit Punct. d. part. 2. c. vlti. nu. 1. vbi ta-
men in fin. dicit, iustitiam eiusmodi contractus esse
dimittendam à comuni hominū estimatione, quan-
tum scilicet homines comuniter daret pro alimentis
ad vitam, in quo articulo, quale scilicet sit iustum
pretium [40] annuorum reddituum, vel etiam, qui ad
vitam constitutum, videri poterit Dida. li. 3. varias.
resolut. c. 9. nu. 7. vbi multoties recenset opiniones, &
Io. Bapt. Lup. in l. 2. comment. 1. §. 1. nu. 73. & seq. C. de
pact. inter emp. & vendit. vbi multos alios addit præ-
dicta non omittit volui, vt lectos aliorum videret
sententiæ ego verò nulli omnino consulere contra-
ctum eiusmodi celebrare, quin ab eo abstinendum
censeo: iudici enim à maiore Ioanne Pico, qui
ob egregias animi dotes Phœnicis cognomen tum
meruerat, tali pacto magna pecuniarum data quiri-
tate alimenta stipulatum à diuite quodam Florentino
veneno absumptum, quod is moræ impatiens naturalis
mortis die expectare non posset. Quare non ratione
inultu, aut suspitionis, sed ne peccandi occasio
præbeatur, nemo meo consilio ita contrahet.

S U M M A R I A.

1. Clericus testari potest de bonis quæstis ex fructibus pa-
trimonialium bonorum suorum.

2. Clericus testari non potest de fructibus beneficij vel
quæstis ex eis.
3. Clericus non testatur de bonis quæstis cum pecunia
redalla ex fructibus beneficij.
4. Clerici bona presumuntur prouenisse ab Ecclesia,
quando non constat, quod haberi patrimonialia.
5. Clerici bona in dubio presumuntur ab Ecclesia, quan-
do non constat, nec de beneficij, nec de patri-
monio.
6. Clericus qui habet patrimonium, & beneficium pre-
sumitur quæstis ante promotionem, & deinde
non in possessione.
7. Possessio transferri omni probandi in aduersum.
8. In dubio indicatur pro possessore.
9. Possessor retinetur ab onere probandi.
10. Fictus non presumitur acquisisse de bonis patris,
quando possidet, alias fecit.
11. Clericus potest redam beneficij consumere in sua ali-
menta, & fructus patrimonij referre.
12. Aliter qui feruus, conuere debet de aliter.
13. Expensis vultus, & alia deducuntur in calculandis
Ecclesiæ redditibus.
14. Ecclesia redditus quando taxantur, deduci debet
quodque erogatum est in alimenta pauperum &
captiuorum redemptionem.
15. Fructus accipiuntur deductis expensis.
16. Fallum quid presumitur ab eo qui facere cupit
testari.
17. Clericus beneficium dicitur legitimus administrator
bonorum sui beneficij.
18. Clericus beneficium acquiritur & usufructuario.
19. Administrator presumitur seruare de bonis qui ad-
ministrat.
20. Extraneus non presumitur dotare de proprio, quan-
do administrat bona mulieris.
21. Fallum quid presumitur eo modo quo fieri debet.
22. Argumentum à communiter accedentibus est vali-
dum.
23. Nemo presumitur velle suum iustitiam.
24. Versimile quod non est, falsitatis habet onerem.
25. Argumentum à versimilitudine est validum.
26. Versimilitudo transferri omni probandi in aduersum.
27. Interpretatio sumi debet in dubio per quam non magis
reatur quis reprehendi, & sapientius.
28. Clericus presumitur exisse de fructibus beneficij.
29. Clericus in dubio presumitur acquisisse de fructi-
bus patrimonij, quando habet patrimonium &
beneficium.

Q U Æ S T I O XII.

Non inuitus est quæstio, an clericus qui habe-
bat beneficium pinguis nec non bona multa
patrimonialia, presumatur vixisse de fructibus bene-
ficij, vel potius bonorum patrimonialium, & inter al-
ias utilitates ea est maxima, quia clericus potest tes-
tari [1] de bonis quæstis ex fructibus patrimonialium
bonorum, ponunt Doctores omnes in c. etiam
il secundo, & in c. c. in officiis, de testam. Abbas in
c. c. etiam, nu. 24. ver. quoad primam, de testam. Cor-
ne. in cons. 88. col. pen. ver. si itaque, vol. 2. Dida. qui
alios citat in c. 1. nu. 3. de testam. vbi loquitur etiam
in Episcopo, Clar. in tract. de testam. quest. 17. ver-
fic, sed quid dicendum, Menochius de Arbitrar. ind.
casu 195. nu. 4. Porti. Imol. in cons. 14. n. 16. & in con-
s. 146. num. 16. contra verò non potest testari aut dispo-
nere [2] de fructibus beneficij, vel de bonis occu-
patione dictorum fructuum acquiris, d. c. etiam, il
secundo, & d. c. cum in officiis, vbi omnes præcipue
Dida. num. 5. verfic. septimo clericum, Abb. in re-
per.

petit. cum esset, num. 23 Barba. in c. inquirendum, de pecu. cler. ubi idem dicit in rebus quatuor casu pecuniarum redacta sit de fructibus [3] beneficii, quod etiam voluerunt Bertramus in cons. 358. vol. 1. & d. ver. septimo clericum, & quod testari non licet clerico de fructibus predictis, tenet Bald. in cons. 80. vol. 3. Card. cons. 110. tra. 2. citans d. tracta. q. 17. veritas quare videatur. Bello, qui dicit communem in cons. 14. n. 1. Vnus commun. opin. lib. 1. opin. 41. decif. Petrus 33. n. 35. ut ergo fecit possit. an bona de quibus clericus testatur est, vel aliter disposuit proveniant à beneficio, vel à patrimonio: præciendum est, quos fructus præsumat in alimenta, & necessarias impensas clericus consumpsisse, beneficium an patrimonij, & si bona patrimonialia non haberet, præsumendum esset, [4] bona provenisse ab ecclesia. c. 12. q. 1. de pecu. cler. Abb. in repet. d. cum esset, nu. 24. in fin. var. aut non haberet, Rom. in cons. 159. nu. 4. Barba. in cons. 69. col. antepen. ver. secundo idem, vol. 3. Vafq. illustrium q. 105. n. 35. ver. secundo casu. Menoch. d. casu 195. n. 3. & idem est, quando sumus in debito, & non appareat, quod clericus ante promotionem bona aliqua haberet, vel post promotionem habuerit aliquod officium, quia tunc præsumitur, [5] bona de quibus est queritur, provenisse ex redditu Ecclesiæ, Ioan. And. in c. 3. de pecu. cler. Abbas in repet. d. cum esset, n. 24. in fin. sequuntur Doctores communiter secundum Socin. in cons. 91. n. 1. verbi confirmant hoc in casu, vol. 3. Bero. decif. 81. nu. 6. Didac. d. c. 1. n. 6. in princ. & fin. Alciat. de pecu. sumpt. seg. 1. præsum. 19. n. 9. Cuiusque communem dicit d. q. 27. ver. sed quid si nihil probatur. Menoch. d. casu 195. n. 9.

At ubi clericus habebat bona patrimonij, & beneficij, (subest verè dubium, an bona de quibus agitur quæ sita fuerint ante, vel post promotionem, tunc si clericus, vel hæres eius possidet [6] defenditur in possessione, ab Ecclesia in spectat onus probandi, quod fuerint quæ sita post promotionem, ut per Gotfred. in summa truae de successio. ab intest. Abb. in c. 1. de testam. & ibi nu. 3. in fin. de pecu. cler. Salicet. in Authen. licentiam. C. de episc. & cler. Rom. in cons. 199. col. fin. vertical. Item causa principalis, Cardin. in cons. 79. colum. 1. & cum prædictis videtur transire Alex. in cons. 116. nume. 4. verbi accedunt notata, vol. 7. Barbat. in c. 1. colum. fin. de testam. Doc. in l. fin. num. 53. C. de edict. diui Adria. tollent. Ripa 10. c. sepe, cum. 1. verbi. sextum est, de restitutione, polat. & ubi constat clericum ante promotionem habuisse bona patrimonialia, & ut, vel hæres eius reperitur in possessione, hanc partem probatur Didac. d. c. 1. nu. 9. in fin. & Menoch. d. casu 195. in fin. quamvis contrarium tenuerint Ioan. And. Bero. Cardin. Imol. Abb. & Henric. Boic. in d. c. 3. de pecu. cler. & Anchar. & Imol. in d. c. 1. cum in officio, de testa. Barbat. in d. c. 1. de testam. aliquæ multæ, verbi Didac. d. c. 1. n. 8. verbi. ceterum de testam. Ioan. Lup. in rub. de dona. inter vir. & vxor. §. 60. nu. 16. verbi. sed quamvis, Vafq. d. nu. 15. in princ. verbi. & idem facit, nam verè plurimum facit ipsa possessio, quæ solet onus probandi transferre in aduersarium, quia possessio facit aduersarium adorem, & actorem [7] non probante obtinet, qui possidet, l. C. de alien. iud. mutand. caus. fact. §. retinende. Instit. de interdict. Bal. in l. fin. q. 6. C. de edicto diui Adria. tollend. ed. tex. in c. sepe, de restitu. spoliatio. item in par. [8] causa semper est iudicandum pro possessore, c. cum sint partium iura, de regul. iur. in §. duobus de præbend. in 6. & quod dicit possessor transire in [9] aduersarium onus probandi, probatur expressè in l. c. 1. c. 1. de probatio-

nib. in l. ius eius, C. de tit. in liberis §. fin. C. de liber. cau. in d. sepe, Bart. in l. 1. in §. 1. in 2. oppositio, §. part. ff. de oper. noui num. 1. & propterea videmus, quod ubi ignoratur, an filius acquiritur de bonis paternis, vel de aliunde habitis, tunc [10] agenti extra possidetem incumbit onus probandi, quod bona proveniant à patre, Bald. in Authen. ex testamento, C. de collatio. Alex. in cons. 171. col. 1. ver. sed in pondero, vol. 6. ubi dicit, allegantem esse suppositum oneri probandi, ab in cons. 10. col. 1. vbi idem voluerunt Corneus, Crot. & Rain. allegati à Rolando in cons. 9. n. 9, vol. 3. Menoch. in tract. præsum. libro 3. præsump. 50. n. 3.

Vbi verò quaerimus solum, an vitasse præsumatur de fructibus beneficii, vel patrimonij, in quo constituit nostra questio, faciendum est clericum præsumi, quod fructus beneficii consumpsit in alimenta, & alias impensas sibi necessarias, nam potest clericus beneficiarius erogare redditum beneficii pro [11] sustentando, & fructus patrimonij referre libi, & possidet. Innocent. Hostiens. Abbas & alij in c. episcopus de præbend. Ioan. de Ligne. 10. cap. gratia, de rescript. in 6. Socin. in cons. 91. n. 3. ver. secundum quod præsupponitur, vol. 3. Didac. qui plures allegat in d. c. 1. n. 2. de testam. Vafq. d. cap. 105. nu. 9. ubi dicit communem, Menoch. d. casu 195. fin. §. Vnus commun. opin. lib. 1. opin. ubi pariter dicit communem, Post. Imo. in cons. 136. nu. 12. Suarez in suo thesaur. recep. sent. in verbi clericum, num. 98. & ratio est, quia [12] si serviet altari, debet vivere de altari, c. cum secundum de præbend. c. de h. 12. q. 1. & dicitur expressè in epist. Iulii Pauli ad Corin. cap. 9.

Secundò hoc etiam probatur, quia in calculandis redditibus Ecclesiæ deduci debent impensæ omnes necessarie [13] pro vitu, & alimentis beneficiarii, & id solum dicitur esse in redditu, quod superest dictis expensis deducitur, quæ dicuntur onera Ecclesiæ, ut de c. cum secundum, ita dicit expressè Ioan. And. & Imol. in cap. cum in officiis, ubi dicunt illud solum provenire ex redditibus Ecclesiæ, quod verè milititer superest deductis omnibus pralati indigentis in spectu illius dignitate, & qualitate, & muner, ac insignis iudicem, ut calculo deducatur imprimis dictas impensas.

Imò fortius vult in loco prædicto deducendum esse quiddam pralati erogavit in [14] alimenta pauperum, redemptionem captivorum, & similia opera pia, & hoc idem videtur voluisse Bald. in Authen. licentiam. c. de episcopo, & clerici. ka etiam tenet Alex. in cons. 116. nume. 3. vol. 7. Socin. in cons. 91. nu. 4. in fin. & num. 5. ubi allegat Abb. & Jacob. de Rau. vol. 3. Corne. in cons. 79. colum. 1. ver. & est aduertendum, vol. 3. idemque ad verbum repetit in cons. 88. colum. penul. verbi. & est aduertendum, volum. 1. Menochius d. casu 195. nume. 4. verbi. vel secundo, & nu. 8. Post. Imol. in cons. 34. nu. 19. & 28. ita enim in simili dicitur, solum fructus intelligi [15] in specie omnibus deductis, glo. Bar. & Ange. in l. fundo, ff. de rei vendi. gloss. in l. cum antea, in verbi fructus, ubi Barbat. col. 1. de pign. Bar. in l. cum quærenter §. vltim. ff. de lega. 3. Bal. in l. col. 2. atque ibi Angel. C. de fructib. & lit. expens. cum infinis adductis per Turqua. de retract. consang. §. 15. §. 1. n. 1. & seq. cum ergo beneficiarius non dicatur fructus aliquos percipere, nisi quod deductis omnibus expensis superest, fatendum est præsumi, quod redditus beneficii converterit in eum usum in quem tenebatur, factum enim semper quid præsumitur [16] ab eo, qui facit tenebatur, argumens, quod ponitur in l. fin. ubi Bart. Bal. & alij, C. de

alimen pupil. prelati. Bartol. in l. cum servus. de
verbo. sigill. Bald. in consil. 378. volum. 1. Abb. in consil.
59. num. 2. & de leg. volum. 1. Roman. in l. civitas. nu. 8.
ubi in l. san. numer. 18. & Butig. num. 4. ff. in certum
petatur. Alciat. in tractatu. per sumpt. regula prima.
per sumpt. 50. Natta in consil. 37. nu. 3.

Tertio principaliter moveor. quia clericus bene-
ficiarius dicitur legitimus administrator (17) bono-
rum sui beneficii; & eam habet auctoritatem, que
sibi à canonibus conceditur. ut in can. de conum.
de eta. & qual. gl. in l. res ecclesie. ita quod lo-
at. quod in e. i. atum. & affessorum. de rescri. in 6. &
secundum aliquos dicitur in 18. vbi dicitur. glo. in
c. presentis. de offic. ordin. in 6. Barbat. in c. requirit.
nu. 34. de testam. ponitur Doctor in e. cum in offi-
cio. de testam. administrator autem. quando ali-
quid impendit circa bona. que administrat. vide-
tur in dubio solvere (19) non de suis. sed de bonis
administrati. ut per Bald. in l. in. C. de dot. promissi-
vbi et. extraneus in dubio presumatur docere dare
de proptio. & consequenter donare. tamen fallit
quando administrat in 20. ibi. a puelle. & dicit Bar.
in l. Nescimus. in 5. ff. de reg. et. quod est videatur
quis suo casu a seipso annuo domide. tamen fallit. quap-
tor. si iust. etia administrat ad al. & ibi quoque ponit Bal.
& videtur postquam Ancharam in consil. 300. Corne. in
consil. 101. col. 1. volu. 2. Barbat. in consil. 69. col. 2. volu.
Bald. Nouel. in 1. q. 79. ff. de iust. natu. l. cum de sta-
tus. exclud. iust. in artic. 6. nu. 4. 40. Cora. in l. i. quiri-
beos. in 120. ff. de iust. nuptia. Camped. de dot. q. 24.
Alia in consil. 109. & seq. Alciat. in consil. 153. nu. 3.
& terti. sepe in 1. q. quando alimenta prestatia repeti-
tus. de matre. vi. i. co. & alia. ita ergo in proposito
eius clericus administrator bono beneficii. faciatque
impensas necessarias pro ipso beneficiario. & opera
beneficii sustineat. prout sciendum est. quod faciat
de fructibus beneficii. non de bonis propriis.

Quid conficiere passim prelati vivere. & omnia
necessaria sibi providere de fructibus beneficii
sunt. ut est notissimum. ideo presumatur semper id fa-
cere esse. ut per eo modo (21) factum. quod & quo-
dici consuevit. ut est tex. in l. b. C. de fideiusoribus.
quem ad hoc dicit notandum Bal. in rubri. C. de fide-
iussoribus. in 8. in fin. Alex. ad Bart. in l. in bello. 3. factio.
ff. de captivis. & post. l. i. tenet. l. Felin. in c. cum
de. Ferratensis. nu. 3. de constitut. Sapia in l. i. eman-
cipat. nu. 30. C. de collatio. Ioan. Lup. in c. per ve-
liti. in 1. notab. §. 1. nuptias. & 2. de donat. inter vi-
gani & vxo. etiam folio nu. 123. Natta in consil. 146.
num. 8. quibus lo locis inferunt ad alias questio-
nes. valet enim argumentum à communiter acci-
dentibus. (22) ff. de iur. conditio. §. si nomen. ff.
de certum peccat. alios cumulus. Martil. in singulari.
Fuerat loco 56.

Quid adduci etiam potest. quod non est verosi-
mile velle prelatum servare fructus ecclesiarum & fru-
ctus patrimoniales dissipare. vel in usus necessarios
convertere. cum sciat. vel scire debeat se de ecclesia-
sticis redditibus minime posse disponere post ubi-
tem. sicuti posset de patrimonialibus. hoc enim ef-
fet sui prodigere quod non est (23) credendum. l. cum
de debito. ff. de probatio. & quod non est verosi-
male habet falsitatis (24) imaginem. Pleura in co-
sil. 66. num. 55. Tiraquel. in l. i. in quibus in prelat.
num. 37. C. de reuocan. donat. D. Becus in consilio
102. nu. 46. & valet argumentum ab eo (25) quod est
per totum. generaliter. cum autem C. de inter-
d. & substitut. sub cond. facta. l. cum al. i. i. i. C. de
fidei commissi. l. i. ex facto. §. si quis autem suscepit.

ff. ad Trebellian. & requisiti. de testam. l. i. Titian.
& Lucius Titian. de lib. & postum. quoniam ve-
luntatis militans pro via patet. ut asserit. omis
probandi. (26) in 2. duellorum. tex. est iuncta gl. offi-
lex persona. & us. siue possidet. vbi Bald. Calter.
Sancet & alij. C. de probatio. Enarra. de loca. 5. vbi
veritem quatuor. valet.

Secundo tunc dubio si prelati fructus ecclesie ser-
varent. & patrimoniales erogaret in usus necessarios.
iust. posset reprehendi à prudentibus tanquam in-
curare. & imprudenter regisset. in dubio vero sumi de-
bet interpretari. (27) per quam sciens actum non
meretur à prudentibus reprehendi. l. Salinus. An-
dros. de legat. prelatum. C. de testam. consil. 3. num. 34.
D. Becus in consil. 91. num. 13.

Septimo hoc ipsum voluisse videtur omnes. Del
supra à nobis citati. qui volunt. quod prelati possint
servare fructus sui patrimonij. & solvere de fructi-
bus beneficii. item ij. qui tenent in rationandis be-
neficii fructibus de dactur impendit. & quod acco-
sare pro alimentis. & vita prelati ut quoniam que-
cunque beneficii in iuncta. & ita in (28) mandando
dicit Mascard. in tractatu. de proba. consil. 715. in 6.

Postremo hæc sententia est apud alios innotuata.
qui dicunt prelatum presumi. quod de bonis sui pa-
trimonij acquiescit. (29) quodque post ponit no-
torem acquiescit. etiam si habet redditus in Ecclesia.
quoniam patrimoniales per Doct. in c. 12. quod. q. 1.
in quo tamen videtur potest Abb. in d. c. innotuata. q.
Innocen. & Doct. in e. cum in officio. Bald. Salac.
& alij in authent. licentiam. C. de episcop. & cler. Rem-
d. in consil. 146. in 4. Socin. d. consil. 91. volum. 3. Cora.
d. consil. 88. volum. 1. consil. 79. volum. 4. Dida. d. c. 1.
in 10. de testam. Valsgallus. quod. cap. 105. Meno-
in d. calu. 197 per totum. quia si id administrare po-
t. supponitur in antecedens necessitatem. quod pre-
sumitur vixisse de fructibus beneficii.

SV M M A R I A.

1. Uxor alimenta testis non debet secunda. quem
post testamentum dicit.
2. Testamentum testis includit solum ea. quæ exstant
tempore testamenti. non quæ supervenerunt.
3. Cognatus testis non debet solum sibi. qui ex ante tes-
tamenti tempore.
4. Uxor testis non debet. nisi uxor sit testamenti
tempore.
5. Qualis ad testis verbo intelligitur secundum tempus
verbi.
6. Ad alimentum expellat eam ea. quæ nec habet
maritum. nec est.
7. Enatum testis non est cogitandum.
8. Ad alimentum non presumitur cogitatio mariti uxoris.
9. Clausula codicillaria sufficit testamentum ad effectum
per alimentum postumum nati ex uxore. quoniam re-
statuor docet post conditum testamentum.
10. Testamentum instituitur arbitratum non solum de pri-
mo sed etiam de secundo.
11. Filius quando instituitur veniens etiam in qui ex-
canda uxore postea suscipitur.
12. Legatum filio testis debetur suscipi. non solum
ex prima sed etiam ex secunda.
13. Infamia equipollit universis tam circa personas
quam circa res.
14. Uxor testis alimenta debetur solum prima.
15. Filius quando excluditur non veniens suscipi ex-
canda uxore.
16. Uxor alimenta testis debetur tam secunda. quam pri-
ma. quod de testam. ex tempore nulla habet uxore.

- 17 *Indefinita non appropiet vniuersali, quando maluit diuersa ratio.*
- 18 *Falsi testium non includit nescientes, quando veriscripti potius in sui nati.*
- 19 *Vxor alimentaria relictā debentur etiam secunda, quando agitur de vxore tertij, non relictaria.*
- 20 *Hereditas appellatur vniuersum solum primum, quando relictus inquirat de suis fratribus si de hereditate tertij.*
- 21 *Legata regulariter sunt ab herede.*
- 22 *Vxor alimentaria relictā an debeatur etiam secunda, quando agitur de vxore tertij, quia sic vna habetur.*
- 23 *Vxor alimentaria tertij, quando relinquuntur alimenta consuetudine tertij, tunc debentur secunda sicut prima.*
- 24 *Dispositio non restringitur ad primum alium, quando eo non impletur effectus.*
- 25 *Extensio de persona ad personam non fit.*
- 26 *Extensio ad aliam personam non fit quando dispositio est concepta per nomen proprium.*
- 27 *Extensio de persona ad personam non fit ex veriscriptis mentis dependentibus.*
- 28 *Instituto firmum non trahitur ad eos, quos testator ignorat ab habere.*
- 29 *Vxor alimentaria relictā memine proprio non debentur secunda vxori.*
- 30 *Masculinum non concepta femininum, quando profertur sub nomine proprio.*
- 31 *Personalia dicuntur dispositio, quando fit per nomen proprium.*
- 32 *Dictus dictio non refertur nisi ad me qui corporeis actus legi possunt.*
- 33 *Hereditas appellatur non includit hanc dem hereditatem, quando per expressionem nominis proprii dicitur de dictis hereditatibus.*
- 34 *Vxor alimentaria relictā non debentur secunda, quando prius facta est nomen de proprio nomine, & postea per relationem dicti vel predicti.*
- 35 *Vxor alimentaria relictā non debentur etiam prima, si non reperitur vxor in tempore mortis testatoris.*
- 36 *Vxor legatam non debetur, quando tempore mortis matrimonium esset solum morte vel duortio.*
- 37 *Donatio inter viros & vxorem reuocatur morte, vel duortio.*
- 38 *Inimicitie prebent infam causam reuocationi legati.*
- 39 *Ad arimonium non potest solui duortio, quia quos deum coniungit, homines non separant.*
- 40 *Duortium heredi non permittitur, sed ex causa ibi separati.*
- 41 *Ad arim non succedit vxori, nec e contra, quando ibidem separatur mala gratia.*
- 42 *Ad arim succedit vxori, quando ibidem separatur ab vxore ad arim, vel aliam culpam.*

QVESTIO XIII

Dubitabilia est questio, si testator relinquat alimentum vxori suae, an ea defuncta, si alia ducta decedat cum eodem testamento debeantur alimenta secundum quoque vxori & Bal. in l. hinc, numer. 7. de iudic. videlicet tollend. dicitur, ubi debet per text. in l. si quid eorum. §. si. ff. de legat. 3. ubi quae prius vxoris causa erant parata, non debentur secunda, nisi ei quoque expresse fuerint assignata. La. in l. duortio. §. quod in anno, numer. 20. ff. sol. matr. ubi mouetur, quia omnis dispositio verificatur in prima vice, l. boves, §. hoc seruitone. ff. de verb. signi. Cremen. ling. 8. ubi simpliciter transiit cum Baldo. Tiraquel. in prefat. l. si inquit, n. 107. C. de reuoc. donatio, ubi addit Felin. Deci. Abba. & Cottam in locis ibi designatis. Didac. in c. requisiti, p. 3. de testam. & cum hac sententia transire videtur Ruin. in conf. 30. num. 7.

vol. 2. Menoch. in conf. 106. numer. 68. & seq. ubi ait hoc etiam voluisse Alexan. in conf. mox allegando. & mouetur ea ratione, quod dispositio testatoris refertur semper [a] ad ea, quae sunt tempore relictum, non autem ad ea, quae superueniunt, est text. in l. vxorem §. relictamento, l. c. ff. de leg. 3. & in l. si ita, ff. de auro, & argento legato. l. finali. §. primo. ff. de legat. 2. l. nomen §. filio. ff. de legat. 3. Bal. in conf. 24. hum. 1. volum. 1. Capra in conf. 45. num. 13. Cote. in consil. 14. colum. 2. verum tamen his non obstantibus, volum. 1. Roma. ling. 503. Socin. jun. in consil. 99. per totum, volum. 5. Causa. in tract. de usufruct. mulier. relict. num. 25. Menoch. in conf. 97. numer. 72. vers. huc spectat. Simon. de Prat. de interpret. vltim. volunt. lib. 4. dubit. 9. num. 14. & seq. solio mihi 403. Mantica de comest. vltim. voluntat. lib. 3. titul. 1. & quamuis iura praedicta inquantur de rebus, tamen idem omnino videtur respectu personarum, ut probatur ex doctrina Baruh. l. i. cognatus. ff. de reb. duob. ubi relictum factum cognatus [3] applicatur solum, ut qui extabant tempore testamenti, non alios postea natus. accedit quod relictum vxori non habet locum, nisi [4] ea sit vxor tempore testamenti, l. item l. legatus. §. si. ff. de legat. 3. l. 1. in fin. & l. 3. ff. de aor. & argen. lega. Ruffus facit, quia qualitas adiecta verbo, [5] debet intelligi secundum tempus verbi, l. in delictis. §. i. extraneus. ff. de notabil. l. prima. §. tutoris. ff. quod iussu. l. Titius, in princip. ubi Barto. ff. de testam. mulier. Quod. l. i. §. ex l. 2. in princip. ff. de vulg. & pupill. Alexand. in consil. 45. num. 3. volum. 7. Tiraq. de reuoc. conf. 8. §. 1. glo. 9. n. 94. cum similib. dū ergo dicitur, relinquere vxori meae, intelligitur de ea, quae relictū tempore erat vxor, non de futura.

Addo quod de secunda vxore maritus non potuit intellexisse, nisi moriente prima, quia sic habebat in matrimonio, & praecipue inspecto nostro tempore in quo exalocute duortia, & nemini licet prima dimittere vxorem, ut aliam ducat, nec duas eodem tempore vxores habere, ut non est verisimile, quod mortem viuētis vxoris cogitauerit esset enim turpis cogitatio, ut inquit (causam in l. si quis posthumus, post prim. ff. de lib. & posthu. ubi iure esse dicitur expellere [6] matrimonium cum ea quod nubere non poterat, nisi viro mortuo, & nemo censetur cogitare [7] iuralem euentum. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de verb. obl. & per illum text. inquit Soc. in consil. 126. nu. 6. vol. 3. quod si maritus non censetur sperare aut cogitare [8] mortem vxoris, & infer. quod est donatio non reuocetur ob superuenientiam filiorum, quando durante de liberis cogitando renuntiatur, l. si inquit, C. de reuoc. donat. tamen hoc non est verum, quando mutua ea vxore, quia tunc habebat alia duxit, ex qua huius susceperit, quia de us, qui ex alia vxore superinducenda non nascitur, non censetur cogitare, quidoprius, viuet ad donationem deuenit, & dicit Bal. in consil. 239. qua vltimus, col. 2. vol. 3. op. et si codicillaris clausula cōferret testamentis aduersus nullitatem, quae oritur ob posthumam natiuitatem ignorantes [9] praeteritum, tamen hoc non habet locum, quando mortua vxor eam habebat tempore testamenti, alia duxit, ex qua suscepit filios, quia ille posthumus natus testamentum, non prodest clausula codicillaris, quia de illo non potuit testator cogitare, & coniecturam voluntatis, ad id referre debemus, quod verisimile est secundum naturalem rationem, & praedictas declarationes, reuoc. & sequitur Tiraquel. in prefat. l. si inquit, n. 107. & n. 108. ubi alius comprobatur similibus addens, quod qui loquitur de matrimonio videtur intelligere solum de primo, l. de

militer circa primam: sed in primo casu Baldi non
est eadem ratio: quia erga viventem uxorem pote-
rat subesse, vel affectu vel meritis, quod non casu
in secunda: & quando militat diuersa ratio, cessat
regula predicta, & inducitur [17] non acquiescere
nisi in aliis in conf. 55. n. 10. vol. 4. Cuius conf.
118. col. 1. h. 1. Dec. in conf. 188. n. 3. & in conf. 190.
in fin. Sop. in rub. si solut. natus, n. 37. Cuius in conf.
33. n. 15. dec. Pedem. 27. n. 5. & pro hac limit. facit
quod post Roon. in conf. 191. inquit Soc. in fin. in conf.
172. n. 24. vel. prae. re. de. dixi. de nu. 18. vol. 2. ubi ait
quod relictum in damp. filius [18] non includit nasci-
turos, quod potest verificari in iam natis, idem vo-
luit Pat. in conf. 121. n. 4. vol. 4. sequitur Menoc. in
conf. 106. n. 60. & seq. ubi postea expresse approbat
distinctionem praedictam continentem differentiam
quando dispositio de praesenti poterat verificari vel
quando non poterat verificari, addo quod praedictam
sententiam probat etiam Rom. in conf. 22. n. 1. in
fin. vol. 2. ubi ait, qd si testamenti tempore nulli extit
filij, dispositio de eis facta intelligitur de nascituris;
Aliat. in conf. 495. n. 1. & probat in conf. 125. n. 20.
quod si hac sententia vera est, quando agitur de vi-
uente testatore, multo magis vendicabit locum quan-
do effectus quæritur de uxore alicuius tertij, iuxta ea
que paulo inferius.

Declaratur item conclusio Baldi, vt non procedat,
quando alimenta relinquuntur non uxori ipsius
testatoris, sed alteri tertij alicuius: eo enim casu
[19] includitur non solum prima, sed etiam secunda
vxorita loquitur Alex. in d. conf. 171. per totum, l. 2.
& ad id animaduertit Mant. de consuet. ult. volum.
d. lib. 8. tit. 12. in fin. Sumon in d. lib. 4. interpe. d. ubi
10. n. 6. praed. decisio confirmatur ex eo qd voluit Bal.
in l. 6. n. 4. C. de her. insti. ubi dicit quod ubi testator
mentionem facit de heredib. [20] suis, tunc venit solus
modo primus haeres, si verò disponit de herede ali-
cuius tertij, sic venit etiam haeres heredum, atque ita
non solum primus, sed etiam secundus haeres, & eum se-
quitur Arch. in conf. 130. col. 2. n. 3. & licet Bal. nulla
ratione alleget, Anch. tamen dicit rationem esse, quia
relicta testatoris [21] fuit ob merita, in eo adiecta, ff.
pro socio. merita autem non cadit in ignoratos, ideo
relinquendo suis heredib. non refertur ad illos, erga
quos testator nulla affectione habebat, & qui non ve-
nisset directè, sed oblique ad eius successionem, eadem
Bald. doctrinam sequitur etiam Cast. in conf. 197. col.
fin. vol. 1. sed clarior id declarat Alex. in l. 6. n. 5. C.
de leg. ubi dicit quod ubi testator mentionem facit
de herede proprio, videtur respectu habere ad affec-
tionem erga heredem respectu quo cessat in herede se-
cundo, qui est testatoris incognitus, & incertus, idem
Alex. in conf. 177. n. 6. vers. ne fallat quidam de herede
de vol. 3. quia loquendo de herede alterius non moue-
tur ex affectione, quia habere ad illi, cum primò neq;
cognouerit, & ignorauerit, quia illi futurus esset her-
es, idem Alex. in conf. 49. n. 6. & seq. vol. 6. ubi dicit
Bal. theoretica esse generalis, & notabilis, Rui. in conf.
179. n. 6. in fi. vol. 2. ita ergo in proposito cū testator
uxori suae relinquit alimenta censetur motus affec-
tione erga praesentem, proinde non debetur legatari-
um quoniam postea duxit, & qui tempore legati erat sibi
incognitus, cum verò legat. uxori alicuius tertij, tunc
non mouetur particulari aliqua affectione, quam
haberet erga uxorem tertij: sed potius amore tertij
venit prima, secunda, & tertior.

[22] Difficultas est si procedat hac limitatio,
quidam tertius eo tempore uxorem habebat, an verò
solum quando carebat uxore, potest quando tertius

carebat uxore res secundum praedicta dubio ceteri,
quia militat ratio quod non potest testator in agni affec-
tione habere ad primam, quam ad secundam, cu-
m illam haberet, & vtriusq; ubi esset incognita, ubi
ubi tertius ille habebat uxorem tempore testamenti, vi-
detur motus testatoris particulari affectione erga illam;
& in ea militat ratio, quae allegatur in uxore ter-
tioris, ideo videtur ad: sus statendum esse, & si-
mile supra adducto de herede non videtur, qd edere-
tur quia cū testator relinquit heredi alicuius tertij vi-
detur subditio ratio de incertis erga incognitos, quae
tamen cessat, cū loquimur de uxore, quia haeres viue-
ntis ignoratur, cū omnis nulla sit hereditas, vt viuens
uxor cognoscitur, & sciri potest, & Rui. in conf. 30.
n. 3. & nu. 7. vol. 2. videtur tenere quod relictum huius
casu non extendatur ad futuras uxores, sed restringatur
ad eam quae aderat tempore testamenti, dicit mo. 4.
ver. sed ubi tertius, quod si filijbus alicuius tertij res-
licta est dos, tunc si tempore testamenti extitisset filij,
nulla dos debetur nascituris, & p. hoc facit quod di-
xit supra ex Rom. in conf. 131. Soc. in conf. 72. n. 24.
vol. 2. & tertij in conf. 125. n. 10. quod relictum factum
filij, non applicatur nascituris, quando potest verifi-
cari in iam natis, sed Mant. d. tit. 12. n. 11. tenet de-
beri legatariis etiam secunde uxori, dū subdit praesentem
cū Titus legatarius nullam haberet uxorem tempore
cessit testamenti, illa decisio implicat casum magis
dubitablem, aequat si distinxisset, secunda vxor venit, si
cet tempore testamenti alia extaret, sed multo magis
venit, quando testamenti tempore nulla vxor extabat,
ego arbitror recteò thematicè, in principio proposito,
qd scilicet testator legauit uxori alicuius alimenta
debent solum primae, quae est nota testatori, & praes-
entis ab eo dilecta, non etiam secunde, quae erat incer-
ta, & hoc casu non video diuersitatis rationem, qd lega-
tur uxori propriae, vel tertij, quia vtriusq; casu eadem
subest ratio, & non obstat consiliu Alexand. quia non
loquitur, quando alimenta solum relinquuntur uxori, &
filij alicuius, sed quando alicui relinquitur, cuiusq;
vtriusq; & filij, atque ita quando & filij relinquantur
contemplatione vita, & patris respectu, vt ibi mo. 6.
in fin. vers. sed fuit motus, ppter affectionem, imò, na:
videtur isto casu loqui, & hic casus est clarus, vt d.
campa. post. accedat qd ubi vxor extat tempore tes-
tamenti non potest discrimen constitui inter pro-
prium nomen, & appellatum, ideo scitū non venit
secunda vxor, quando prima fuit proprio nomine de-
signata, ita nec quando appellatio, nullus non debet
admitti ea, quae non est vxor tempore testamenti, se-
cundum quod adesse debet qualitas requiritur, & ex-
tate personae, quae vult commodum consequi, vt di-
cam hac eadem quaest. & omnia quae supradicta sunt
in praesenti quaestione de vxore, locum habet etiam
ubi alimenta filij relinquantur: nam Alex. d. h. 10.
conf. 171. loquitur de filij, & vxore, & non est vis
in qualitate personae, sed in rationibus ipsius decisionis.

Luna etiam dictum Baldi non locum habet
quando vxori relinquantur alimenta, vel etiam
filij alicuius tertij, & contemplatione illius tertij
non contemplatione ipsorum legatariorum: etenim
tunc debetur non solum primae, [23] sed
etiam secundae, & hic est casus Alexand. in d. consiliu
174. nu. 6. ubi ait, quod testator id animo gessit, vt il-
lum tertium onere alendi uxorem subleuaret, quae
ratio, quia militat in secunda, sicut in prima vxore,
ideo vtriusq; legatariis cessat, allegat id quod vo-
luit Bal. in Limitat. in fi. C. de procurat. ubi ait qd si
primus [24] iudex non consumit effectus secundum ius
ponem loquens tunc dispositio intelligitur, etia.

DDD

de actu vltiore, & Alexan. in loco predicto dicit verba Baldi esse notabilia. & idem voluit Roman. in consilio 304. columna prima, Felin. in capitulo secundum, col. fin. in §. silentio, de treuga & pace, l. 1. in l. cum seruus, §. si quis alius, columna finalis, ff. de legatis primo, Decius in consilio 364. column. prima, Grat. in consilio vigesimo primo, column. prima, volum. 3. Giamarus decem, centum & fructus, n. 84. cum enim finis, & intentio testatoris scribuntur subiectione ab onere attendi vixorem, hoc ipsum non consumitur eque ipso quod prime vxori alimenta tradantur, statim est legatum extendi ad secundam vxorem, l. cum in cons. 30. iure, §. de 7. volum. 1. vbi sequitur Alexan. dicitur, & inter alia dotis legatum factum filiabus contemplatione patris, ut scilicet exoneretur onere dandi, sed nec isto caso videtur mihi ratio concludere, quandoquidem si patris contemplatione aliquid filius relinquitur, ea contemplatio non id operatur, vt legatum ad personas extendatur, vbi quibus testator non cogitauit, sed dispositionem loci sui terminos, & casus nascens qualis, & non est verum, quod effectus non sit consummationis, nam si testator cogitauit solum de presenti vxore, iam ea cogitatio effectum sortitur. cum vxori prima soluantur alimenta, & si testator voluit illud exonerare onere alendi vxorem, impletur sua voluntas, quando vxori alimenta prestatur, accedat quod illa qualitas, quod fit vxor adesse debet tempore facti legati, nec sufficit quod superueniat, cogita igitur, quia non inuenio qui audeat manū penerare.

Conclusio autem Baldi caret omni amaritudine quando testator vxorē nominatim proprio nomine, puta Isabellam, Annam, & similibus: tunc enim nulla potest fieri extensio ad secundam vxorem, quia nunquam fit extensio [25] de vna persona ad aliam, l. pariter, §. quindecim, ff. de legatis 3. & dicit Bald. in l. i. quis certū, in fin. in 1. lectur. C. de secund. nupt. quod dispositio facta per nomina [26] propria non extenditur ad alias personas, idem voluit Bart. in l. omnes populi, n. 63. ff. de iustitia, & iure, in d. ad aliam personam non fit extensio etiam ex verisimilitudine [27] disponens, vt probatur in l. i. quis ita, §. si quis cum ignoraret, ff. de testament. iure, vbi testator dando tutorem filio: sius nō censetur ei dedisse, quem credebatur decelisse, vel ignorabat se habere, & dixit glossa in l. Titius, in principio, in verbo ipecet, in fine, ff. de liberis & posthumis, quod generalis filiorum institutio non trahitur ad filium, quem testator ignorabat se habere, licet verisimile sit op filium foret, sicut alios indicaturus, si scisset esse filium, vel extare, & eam glossa sequitur Dynus, Oldradus, Nicolaus de Neapoli, Albert. Angel. & Cymanus ibidem probant Dynus, Cymus, Iacobus de Aretin. Barto. & Alber. in d. §. si quis cum ignoraret, cum multis aliis, quos ponit Tiraquellus in l. si vnam, in verbo liberis, in numero vigesimo octauo, & sequenti, C. de reuocand. donatione, & hanc partem quod legatum factum sub nomine [29] proprio non extendatur ad secundam vxorem per rationem predictam tenuit Simon de Pretis dicta dubitatione 10. numer. 4. facit quia & si regulariter masculinum concepit femininum, tamen hoc [30] fallit, quando ponitur per nomen proprium, quia tunc non fit extensio, Bartolus in l. i. ff. de verborum significationibus, Angelus in l. quicquid, col. 4. C. de seru. fugiti. Cardin. in clement. prima, columna secunda, de electione. Gemmanus in capitulo generali, columna tertia, de electione, in sexto, Socin. in regul. 255. limitatione 8. Decius in l. famulus, ff. de reguli. iuris, &

possent multa alia similia cumulari facit, quia dispositio dicitur personalissima, [31] quando fit per nomen proprium, & extinguitur cum persona, Lucius, §. Sepronius, ff. de legatis tertio, vbi Bartolus dicit quod prohibitio facta nominatione heredi est personalis, & non includit heredem heredis, Romanus in d. l. si quis filium, §. finalis, ff. de acquirenda hereditate, Imol. Alexander, & alij quos citauit in consilio 127. num. 4.

Et procedit hoc etiam quando testator prius esset locutus per nomina propria, mox vero alimenta relinquere per verba relativa, puta predictam vxorem, vel predictos filios, quia etiam tunc non fit extensio ad aliam vxorem, vel alios filios, nam illa dictio, dictus, [32] vel predictus, cum sit relativa, non potest referri, nisi ad eos qui corpore oculis in testamento legi possunt, non ad eos qui non possunt legi, licet ratione possent comprehendere, Bartolus in l. qui liberis, §. hanc verba, in fine, ff. de vul. & pup. l. 1. ff. de his que in testamento debent, Bartolus in consilio 7. vol. 1. & idem Imol. dicit quod & si aliquando appellatio, & verba hec heredis, atque ita tunc [33] secundum quoniam primas, tamen hoc fallit quod post expressiorem proprii nominis testator mentionem facit de heredibus predictis, ut in l. si quis filius in ff. de acquir. hereditate, Alex. in cons. 173. num. 6. & 7. vol. 5. in cons. 178. n. 10. vol. 7. Fulgofan. in cons. 70. n. 1. Dec. in cons. 125. num. 9. Ruin. in cons. 29. num. 4. & 5. vol. 2. Socin. iun. in cons. 31. num. 73. vol. 1. R. p. in l. libellus, §. diti, n. 1. ff. de leg. 1. Ruin. iun. in cons. 179. n. 66. & 69. Simon de Pretis, de interpret. vlt. vol. lib. 2. foli. 2. n. 213. & dicit in cons. 123. n. 37. & in specie Simon loco predict. [34] vult in caso relationis esse id quod in caso, vbi expressa sunt nomina propria.

Intellige etiam conclusionem Baldi, durissimam illam etiam prima sit vxor tempore mortis testatoris, quia si eo tempore matrimonium reperitur solum non debetur vxori [35] legatum, ita in proposito declarat Simon d. dubit. con. 4. ver. sed oportet, allegat textum l. 3. & l. seq. ff. de iur. & arg. legat. vbi dicitur, quod legatum factum vxori censetur ademptum si tempore mortis mariti matrimonium [36] reperitur diuortio dissolutum, & idem dicitur in l. item legata, §. si ff. de leg. 3. facit l. cum hic status, §. si diuortium, ff. de donat. inter virum & vxorem, vbi donatio inter virum & vxorem reuocatur diuortio [37] interueniente, & dicit glossa in d. §. fin. quod vt legatum vxori factum locum habeat, oportet eam esse vxorē mortis tempore, & ratio est quia per diuortium inducitur reuocatio legati, l. item legata, §. si. d. l. 1. & l. 3. ratio autem rationis est, namper diuortium inducitur inimicitie, quibus postea [38] legatum videtur tacite ademptum, l. 3. §. fin. ff. de alimen. legat. l. si inimicitie, ff. de his quib. vt indign. sed aliter foret superflua videbitur hanc tractatio, quia hodie non est locus diuortio inter virum, & vxorem, sed quos eorum inter Deum homo [39] inquit sepeccat, iuxta illud Evangel. Didac. in epitom. de sponsal. parte 2. cap. 1. in prin. n. 8. sed est aduertendum, quod hodie succedit theori separatio loco diuortij, [40] vt voluerunt Cyn. in d. l. 1. Alex. col. fin. l. 1. col. 2. ver. quarto fallit, & Dec. n. 10. C. vnde vir & vxor, Sum. de Pretis loco predicto, id quod tamen intelligi debet, quando separatio fit mala gratia, non autem quando licite fit, puta intuitu religionis, vt per Dec. ibi, & predicti omnes Doctores in similibus dicunt, quod vbi separatur thorus mala gratia, tunc maritus [41] non succedit vxori, nec econtra, & consequenter etiam in dictum factum reuocatur, intelligendo tamen nisi vnus tantum culpa induceretur

induceretur separatio, veluti si propter adulterium uxoris maritus separationem peteret, quia tunc maritus [43] potest succedere ex quo nulla sui culpa intercedit. Dec. d. no. in princip. ver. sic hoc intelligendum videtur.

SUMMARIUM.

1. *Restitutio minori concessa prodest maiori ubi causa est et individua.*
2. *Appellatio interposita pro omni ac singulis prodest ubi causa est individua.*
3. *Cursum et litem si longam rem causa cognoscitur per ecclesiasticam, quando in diuina est causa.*
4. *Socius et alius privilegio socii in individuam.*
5. *Indivisa dicitur alimentorum portio.*
6. *Facti obligati et in diuina.*
7. *Dare et dominum non ferre.*
8. *Obligatio rem tradi est individua.*
9. *Vbi res velibus debetur solum secundum necessitatem persone.*
10. *Vbi alius relictus est incertum respectu temporis quo est duraturus.*
11. *Obligatio alendi respectu credendi est personalis.*
12. *Servitutes sunt indivisae.*
13. *Obligatio rem tradi dividitur inter plures heredes mortui promissore.*
14. *Haeres in dubio censetur gratulari solum pro herede dicitur persone.*
15. *Obligatio qualiter non variatur ex persona heredis.*
16. *Facti sunt diuina tempore contractus.*
17. *Promissus facti pluribus intelligitur cuique pro virili.*
18. *Pluribus relictum intelligitur pro virili.*
19. *Sententia contra plures lata intelligitur pro virili.*
20. *Obligatio rem tradi est individua, sed non heredes dividitur.*
21. *Adito indicio quasi contractum inter heredem, et legatarium.*
22. *Promissio quando fit a pluribus de re individua tunc omnes tenentur in solidum.*
23. *Servitutes non possunt a principio deduci pro parte in obligationem.*
24. *Obligatio solidi non censetur indivisa nisi expressa sit in fin.*

QUESTIO XIV.

Non erit extra rem nostram quæritur et si obligatio, vel promissio alendi sit diuina, vel individua, nam plures resultant vicinitates, & ea præcipue, quod ubi causa est individua, restitutio concessa minori prodest etiam maiori [1] qui habet communionem cum eo. Bart. in l. c. in comuni, eademque causa post. ibi quibus sequuntur etiam Bald. Salic. & Casti. ponentes rationem, quia cum res sit individua, si maiori non esset utilis, non etiam proderet minori. Bart. in l. 6. sed vtrum, in fi. de minorib. Rom. in consil. 195. n. 5. Arc. consil. 123. n. 1. Afflic. in dec. 139. Dec. in l. emancipati. n. 1. vbi Cagno. sum. 109. C. de collatione. Auz. ad Capel. Tholof. dec. 55. ver. adde quod si restitutio. Rain. consil. 77. n. 3. vol. 4. consil. 121. nu. 9. in fi. vol. 5. Ripa in consil. 184. nu. 1. Nevia in illis nupt. lib. 6. nu. 43. Phanuc. in tract. de inventar. par. 2. nu. 3. Maur. in tract. de restitutio. in integ. c. 185. nu. 4. & 5. Cauca. in tract. de usufruct. molle. res. nu. 165. Item appellatio per vnum ex litigatoribus interposita prodest [2] alius, si causa sit individua, si vnus ex pluribus appell. l. si quis separatim. §. fin. ff. de appellat. glo. in d. l. c. si in commun. eademque cau. item in causa individua si vnus ex sociis est clericus, tota causa deuoluitur ad iudicem ecclesiasticum [3] vbi post multos a se adductos ponit

Marfil. in sing. 80. Neufz. d. lib. 6. n. 38. Boff. in tit. de fidei compe. n. 144. & n. 146. & generatim, ubi causa est individua socius, vel cunctus gaudet privilegio [4] socii, & mediante illius persona consequitur id quod alius non consequeretur. l. illud. §. fin. ff. de contrah. l. Aristo. quæ res pigno. oblig. poss. Felin. laud. in c. de prescrip. & laud. in l. si emancipati. C. de collat. qui in stipulationes non diuiduntur, num. 30. ver. non obstat, quod præstatio, ff. de verb. oblig. dicit quod præstatio alimentorum non diuiditur, [5] ideo quando sunt plures heredes debitorum prouidendum est, quod vnus eorum subeat totum onus lendi, l. 3. §. huius. & l. pecunia, ff. de aliment. & cibariis. legat. subdit tamen super hoc melius esse cogitandum, sed Alcia. ibi nu. 1. tenet contrarium, quod scilicet alimenta non sint individua, quia alius cogi potest in solidum quilibet hæres ex pluribus vnus debitoris ad soluendum alimenta, l. 2. §. ex his, ff. de verb. oblig. & tamen hoc est falsum, quia non vnus exigitur in solidum, sed iudex ex officio compellit eos ad inuicem conueniendum, quod ab vno præstetur, d. l. 3. & l. pecunia, & eiusdem opinionis sunt Socin. in in ead. stipulationes non diuiduntur, num. 339. & Moder. Gal. in tract. de diuid. & diuid. par. 1. nu. 338. vbi ait neminem ex pluribus cogi posse ad in solidum præstandum alimenta, licet iudicis officio cogantur in vnum conuenire, eosque omnes referre, & sequitur Cordo. in l. si quis a liberis, §. si quis ex his. n. 207. ff. de liber. agno. vel alien. vbi tamen nihil aliud allegat.

Sed etiam non inueniam contradicentem, placet tamen potius opinio laf. quod obligatio alendi sit individua, ut enim dicimus promissorem alendi tenei ad factum, & non est dubium, quod obligatio [6] facti est individua, l. in executione, ff. de verborum obligatio. pontus Barro. & alij, in l. 4. §. Cato. ff. eodem titulo, vbi laf. n. 2. Ripa n. 3. Butrig. n. 1. idem probantur Bar. & alij in l. stipulationes non diuiduntur, ff. eodem titulo, & hæc videtur verior, quia non tam tenetur dare aut tradere, quam facere, propterea potius videtur promissio facti, quam alia. non enim tenetur ad dandum, quia dare est dominii translatio, [7] & accipientis facere, l. vbi autem, §. fin. in fi. ff. de verborum obligationibus, §. sic itaque Insti. de actio. l. non videtur data, vbi Dec. & Cagno. ff. de regul. iur. & alimentandus non habet quæritur si res pro alimentis assignata sint dantis, vel non, sed sufficit, quod habeat aut verò dicimus eam esse obligationem rem tradi, & nihilominus [8] dicitur etiam individua secundum opinionem Dini in d. l. in executione, ff. de verborum obligat. & in l. stipulationes non diuiduntur, vbi Bart. nu. 9. inquit illum bene sentire, & sequuntur omnes Doctores, præcipue Alcia. in repetitio. nu. 66. Crot. qui communionem dicit n. 36. & 38. Butrigel. n. 65. vbi pariter dicit communionem. hæc quoque magis communionem non habet, quoniam ibi n. 33. & 183. post Ruin. n. 23. & 33. Alex. qui dicit magis communionem, & laf. n. 18. & seq. Cur. nun. consil. 34. 1. Caphal. consil. 407. nu. 45. & quous Ruin. loco prædicto aliter distinguat, quoniam ceteri faciunt, tamen inspecta quoque illius distinctione sustinetur nostra conclusio, cum alimenta non debeantur ex contractu venditionis, vult enim, quod vbiunque obligatio rem tradi descendit ad alio contractu quam venditionis, semper sit individua, quomocunque ergo amplectamur partem semper obligatio alendi individua erit.

Adde quod alimentorum obligatio plurimum habet similitudinis cum vfu relictæ ab aliquo, vel pro-

missio, quia sicuti [9] vbi debetur secundum necessitatem persona. l. pium. §. 1. ff. de vfu. & habitatio. & alimenta. & sicuti vbi incertus est quod tempus, eo quod dubium sit quanto tempore [10] sperare possit qui vltimus est, & respectu etiam rei huius percipienda est secundum Pet. & Bart. d. l. stipulationes non diuiduntur. nu. 27. ita alimenta sunt etiam respectu temporis, ut respectu rei pro alimentis peragantur. Item incertum indubito vbi non affert vtilitatem tantam respectu partis solute, quantum affert totum si totum foret solutum, ita est dicendum in praesentione alimentorum, & quia alimentum continetur solum. diuidum tantum eius quod necessarium est sibi comedere pro vna instantia, per totum meretur secundum Bart. in d. stipulationes non diuiduntur. nu. 27. quoniam Bart. in loco praedicto videtur tenere expressè, quod alimentatio sit diuidua, nec videtur nisi allegari posse quicquam magis ad propositum huius conclusionis, & in propositum.

Accedat quod aliter qui appetit censuram quantum sententiae habetur: nam obligatio alendi ex parte creditoris dicitur personalis, sicut in persona, quia finitur illius morte, & extinguitur vno suo persona. §. 9. in prin. ff. de alim. & cibis. legat. §. 1. de herede debitoris dicitur in vno, quia tantum ad heredem eius libet, §. 1. ff. de alim. & cibis. legat. §. 1. pollet inquit Bart. in l. 4. §. 1. Caton. in l. in fin. ff. de verborum obligat. seruantes autem quos [11] diuiduntur sunt, per Bart. & Dd. in d. §. Caton. & in d. stipulationes non diuiduntur. Concl. in l. vna. nu. 17. ff. de sepulchris.

Et non obstat quod si obligatio esset indiuidua, quilibet plurium heredum teneretur in solidum, quia respondetur hoc esse falsum, obligatio rem tradit legetur in indiuidua, vt dixi, tamen in mortuo promissore diuiditur inter plures [12] eius heredes secundum Castren. in l. stipulationes non diuiduntur. col. pen. non ergo mirum est si obligatio quoque alendi diuidatur inter plures sequuta promissionis morte: sed quia Castren. eo loco reprehenditur ab Alexandro, ibi in §. Bartol. opposit. quoniam sequitur. Cuius nec dissentit Herman. d. §. Caton. nu. 87. ideo respondeo aliter, quod text. in l. §. fin. & in l. alimentis, ff. de aliment. & cibis. legat. §. 1. loquitur in pluribus heredibus vnius promissoris. ideo non mirum si quilibet heredum teneatur solui pro sua portione, nam vbi alimenta diuiduntur pluribus heredibus relinquantur, vt ibi, tunc quisque eorum censetur pro hereditaria portione. l. 14. & non ultra grauius argum. l. 1. fundum sub conditione. §. si liberus. vbi Bart. Ang. Imo. Cast. & alij ff. de legat. Castre. consil. 448. nu. 2. vol. 2. D. Becius in consil. 24. nu. 5. cū videtur alimentum debentur ex promissione, tunc quia qualitas [13] obligationis non variatur ex persona hereditum. l. 2. §. ex his. ff. de verb. oblig. tunc etiam in solidum vnius heredum potest conueniri, vt praeter alimenta tamquam fuerit promissum quid indiuiduum vbi per text. & Dd. in d. §. ex his.

Et sic dicitur, quod est ratio diuersitatis inter promissionem alimentorum factam ab vno inter viuos, & legatam etiam alimentorum factam ab vno, sed soluentem diuisiui pluribus heredibus, quod primo casu vnius heredi possit in solidum conueniri, secundo vero non respondendo rationem esse, quia est vnum, & idem sit factum, quod praestandum est: tamen quod relinquitur in testamento, in quo plures heredes sunt, instanti, tunc incipit deberi diuisiui pluribus, quia pluribus heredibus est praestandum, & in ipsa origine & initio diuiditur ex voluntate testatoris, at vbi ab vno promittitur incipit deberi ab vno, & sumit

initium sine aliqua diuisione, proinde licet eo promissore decedente multi exint heredes, cranes tamen tenentur in solidum, & ne ex persona eorum varietur qualitas obligationis, & hoc expressè inquit Bartol. stipulationes non diuiduntur. nu. 7. opposit. 6. dum ne facta [14] tempore contrahitur esse diuidua, quia potest ab initio quod stipulatur quod sibi partem fundi. l. locus, in prin. ff. de acquit. em. possid. vel purgat. sententia. l. 2. §. praeterea. ff. de aqua pluuiarum accen. §. postquam in solidum deducta sunt in contrarium non possunt diuidi aliquo modo, ita in proposito quando testator aliquid indidit, dum mandat a pluribus heredibus praestari, tunc induitur diuisio in ipso principio, & quisque heres pro sua portione obligatur, sed si quis indiuidui promittitur, tunc, quia solidum in obligatione deductum, non fit diuisum inter heredes promissoris, quia iam solidum est in esse deductum, non autem a principio diuisum, vt est primo casu.

Vnde inferunt quod si plures simul promittuntur aquam aliquam, illi non essent in solidum obligati, nec eorum vnus coueneri posset pro omnibus, quia diuisio est inducitur a principio tempore promissionis, nam vbi plures aliquid promittunt, tunc quilibet censetur promittere pro sua parte, sicuti ex contra si promittit [15] [17] har pluribus, intelligitur eique pro vniui. l. 1. fundum, §. si duos. ff. de pignori. l. 1. aliena res. §. si pluribus. ff. de iur. l. rem. §. cum in tabulis. ff. de duobus gen. item est in vltimis volucribus, vbi si plures [18] vocantur, quisque eorum pro vniui admittitur, non nunquam. l. 1. §. si pluribus. l. 1. in prin. C. de impub. & idem est in sententia, quae contra plures lata [19] si licet vnusquequeque pro vniui. l. 1. C. de plur. vna sententia. l. si qui si qui actum. §. quatenus. ff. de appellatione. Tiraque. qui facit probat primam sententiam in tracta. de retract. contra §. §. glo. vnicuiqueque. l. 1. de seq. probat pluribus in vniui. l. 1. nu. 34. & sequent. & licet praedicti loquantur in re diuidua, tamen vt dixi, facta sunt diuisia a principio antequam deductatur in contrarium, vel obligationem per iam dicta.

Et tractata Bar. d. l. vna, quod facta sint a principio diuidua placet alijs ibi, praecipue Alexandro, nu. 1. vers. nec obstat ille text. ibi, quia respondet quod in omnibus iuribus versis, pro ista opinione ibi videntur negat, & l. fin. §. 7. dicit esse esse ab omnibus approbatam, & differantiam a me supra adductam expressè facit Alexand. ibi. nu. 2. dicens quod est obligatio rem [20] tradi sit indiuidua, vt supra probat, & in vltimis voluntatibus diuidatur inter heredes. l. si tibi homo. §. fundus. & l. cur. a. §. fin. ff. de leg. primo, quando tamen originem cepit in persona heredis, qui obligatur ex quasi contractu [21] inducitur per actionem, l. apud iulianum. §. fin. ff. quibus ex causis possit eat. & ita quando non agitur de inter heredes diuidenda obligatione, quia teneretur defunctus, sed de ea quanti defunctus in vniui sui heredibus, tunc dicitur diuidua, & hoc modo Alexand. distinguit inter obligationem, quae hereditas efficitur defuncti, & eam, quanta defunctus intinuit suis hereditibus.

Est verum quod l. fin. d. l. stipulationes non diuiduntur. nu. 18. verit. ista solutio domini Alexandri impugnatur dictum illud Alexandri per rationem, quod obligatio rem tradi, potest quidem a principio esse diuidua, sed hoc est verum, quando deductur in contrarium expressè pro parte, secus quando simpliciter deductum, quia tunc est indiuidua secundum Bartol. in l. 2. nu. 4. ff. de donat. reus vbi dicit si plures promittunt indiuiduum aliquid [22] tenentur omnes in solidum, id quod destruit illam opinionem, quam

quam paulo supra fecimus de pluribus promittentibus vim aliquam alere, verum si recte consideretur, nihil officit casui nostro in quo non agimus de promissione facta à pluribus, sed ab vno, vel etiam de obligatione alieni tuis heredibus inducta ab vno testatore. contrarium autem procedere posset, quod esset questio de promissione à pluribus facta, scilicet ergo responsio supra data ad text. in l. 3. §. fin. de in l. pecunia, ff. de alimen. & cibariis leg. quod loquitur in pluribus heredibus, in quibus persona ea auctori obligatio sumptus iniuncta. Respondere etiam quod ex alio argumentum lationis non obstat. Nam Bart. in d. l. 2. n. 4. fide duobus, reit. loquitur in servitutibus quoniam obligatio est individua, non solis postquam deducta est in contractu, sed etiam à principio temporis contrahitur, ita ut non possint [23] pro parte deduci in stipulationem. l. pro parte, ff. de servitutibus. Bart. in d. l. stipulationes non diuiduntur, in prin. & num. 7. in 6. opposit. nos autem loquimur in obligationibus factis, seu tradi, que à principio sunt diuiduæ & Barto. d. num. 7. distinguit inter servitutes, & alias obligationes, licet etiam in principio legis proinde non resistit obiectum illud, & hoc modo declaratur Barto. de las. in d. l. stipulationes non diuiduntur, atque hoc modo defenditur illatio supra per nos facta quod plures promittentes dare obligentur viriliter non in solidum, ex quo hæc obligatio antequam in contractum deducatur est diuidua, & ratio est, quia obligatio [24] solidi nunquam censetur inducta, nisi expressè sit dictum, gloss. in l. 1. r. §. apud duos, ver. penultimæ, ff. de pos. gloss. & Dd. in l. si pater, cum. C. si ad Velleian. Bart. qui dicit singulariter notandum in l. 1. in fi. C. quo quisque ordin. comment. sub. n. at ubi servitus promittitur, tunc quia est individua, quisque censetur se in solidum obligasse.

SUMMARIÆ

1. Renunciatio legitima non excludit ab alimentis.
2. Renunciatio alimentis non potest ritari cum iuramentis.
3. Renunciatio successioni non excludit ab alimentis.
4. Legitima renunciatio non intelligitur nisi fiat expressa mentio.
5. Filia legitima exclusa à successione consequitur alimenta.
6. Legitima non includitur in renunciatione hereditatis.
7. Exclusio legis tacita nocet tertio, non autem expressa hominis.
8. Legata si generaliter minuuntur, vel alienantur non tenentur legatarii alimentorum.
9. Exclusio generalis non extenditur ad alimenta.
10. Patrum renunciendo liberis omnino obligatorem, non censetur renuisse omnia alimenta.
11. Alimenta non sunt privilegia nisi in casibus expressis.
12. Alimenta, si dubio pro alimentis est iudicandum.
13. Dispositio generalis habet pro specialibus quando verificari non potest una re canonum.
14. Renunciatio generalis includit in paterfamilias conditionales quando verificari non potest in alio.
15. Procurator non potest dominum facere incidere in penam, nisi sibi mandati verificari aliter non possit.
16. Renunciatio generalis includit legitimam quando nil aliud potest operari.
17. Iuramentum habet vim expressi.
18. Iurari censetur cogitare de omnibus, quia possunt contingere.
19. Renunciatio includit legitimam si est generalis.
20. Iuramentum non ampliat, sed corroborat principalis obligationem.
21. Iuramentum includit solum casus comprehensos in renunciatione.

Renunciari autem possit iuri alimentorum, diximus inter alimentorum privilegia, ubi etiam tractamus de renunciatione iurata, nunc videndum in casibus quibus potest renunciari, an alimenta veniant in generali renunciatione & Ludov. Molin. in tracta de primogen. Hispan. lib. 2. cap. 15. n. 78. dicit, quod renunciatio legitime [1] etiam iurata non excludit à petitione alimentorum, allegat Bald. in l. pactum quod dotali, nu. 17. C. de collatio. vbi ait renunciatio non posse alimentis etiam cum iuramento [2] ideo non probat conclusionem nostram, que intelligi debet quando potest quis renunciare; frustra enim quereretur si includantur tacite, quando etiam expresse non possent includi, allegat etiam Imol. in l. stipulatio hoc modo concepta, ff. de verb. oblig. vbi Alex. n. 9. qui dicit quod mulier, que renuntiavit successioni, [3] non excluditur ab alimentis, sed nec id videtur concludere, quia ubi simpliciter successioni renuncietur, non etiam includitur legitima, l. si quando, §. & generaliter, C. de inoffic. testa. vbi dicitur quod de legitima fieri [4] debet specialis intentio, Gul. Cum. Pal. & Ang. in l. de his, de transact. Are. in §. cum autem, in fin. Institut. de inoffic. testamen. Alexan. in consil. 89. numer. 14. volum. 4. consil. 8. numer. 12. volum. 3. Barboz. in consil. 32. in fine. volum. 2. vbi fortius dicit procedere accedente quoque iuramento, las. in consil. 90. col. fin. ver. licet predicti habeat obstat, volu. 3. addo Fulgos. in consil. 88. Rota. consil. 27. n. 10. vol. 1. Crot. in consil. 120. n. 29. vbi etiam cum iuramento Socin. in fin. in consil. 50. n. 11. vol. 1. Beron. in consil. 63. n. 61. vol. 2. Gram. decisi. 102. nu. 88. Roman. in consil. 97. nu. 15. vol. 2. consil. 62. nu. 2. vol. 3. Menochi. consil. 71. nu. 2. verum stringit hoc meo iudicio, quia legitima subrogatur loco alimentorum, ideo si in generali renunciatione successioni non includitur legitima, multo minus includitur alimenta ad confirmationem huius opinionis facit, quia si filia excluditur statuto à successione, non tamen censetur exclusa quominus consequatur alimenta [5] secundum Pal. in l. alimentaria, in fin. C. de neg. gest. Caffre. in consil. 16. colum. 1. in fin. volum. 1. Corn. in consil. 5. colum. fin. volum. 3. Curt. jun. consil. 10. colum. 3. in fin. Crap. consil. 189. in prin. & dixi latè in tit. quib. & à quibus debeantur alimen. vbi probavi, quod filia, que nesciente dote excluditur à patris, vel agnatorum successione, interim est alenda, & si exclusio legis non includit alimenta, multo minus id operatur exclusio hominis, nam lex fortius excludit, quandoquidem renunciatio [6] hominis non includit legitimam, d. l. si quando, §. & generaliter, ff. de inoff. testam. & dixi supra, at generalis exclusio legis etiam legitimam excludit, Soc. consil. 150. vol. 1. consil. 4. Dec. in consil. 395. col. fin. n. 6. Natta in consil. 308. n. 4. Rolan. in consil. 62. n. 50. & sequen. vol. 3. Caphal. in consil. 304. n. 11. D. Betius in consil. 107. n. 7. & quod exclusio legis fortius operetur, quam exclusio hominis, probant Alex. in l. nunc. §. C. qui admitt. vbi Dec. in 3. lectur. num. 50. las. Niger num. 17. Sapia, num. 35. Zacar. nu. 41. qui omnes dicunt quod tacita [7] legis exclusio nocet tertio, cum tamen expressa exclusio hominis illi non noceat. consumatur item principalis conclusio ex regula quod generalis ademptio, vel diminutio legatorum non refertur ad legata [8] facta in causam alimentorum, ut in l. libertis. §. posthumis, ff. de alimen. & cibariis legat. vbi Bar. idem l. art. 1. mala in prin. n. 5. ver. ite per clausulam. ff. de iur. & dixi inter privilegia alim. & dixi Casp. in consil. 66. in fin. quod generalis exclusio [9] aut prohibitio non includit

Alimenta. Dec. in l. principalibus. in fin. ff. si cer. pen. C. de consilio. 89. in princ. & late multos cumulat Lancello. Gall. in consuet. Alexandr. in ver. solidus. q. 6. nu. 2. & seq. post Cuman. in cons. 30. in iudicio. & quod generalis renunciatio non includat alimenta probatur videtur in l. liberis qui operari. ff. de iur. lib. vbi patronus. qui liberos omnium obligationem remittit. non [30] censetur alimentandi omnes remittisse. & illam textum ad hoc citat Dec. in l. iura sanguinis. nu. 6. circa fin. ff. de reg. iud. dicens quod in generali remissione non censetur remitti alimenta. & infert quod filius. qui recepta sua portione remittit in manibus patris. pretere potest alimenta si ad pauperem devenit. quando simpliciter renunciatur nulla facta alimentorum mencione.

Reteneto tamen themate supra posito quod sumus in casibus. quibus alimenta renunciari possit. quos expressius inter privilegia alimentorum. in questione. vbi tractamus. quando. & quomodo alimentis renunciari possit. videretur alimenta includi in generali remissione. quia alimentorum causa non est privilegium. [1] nisi in casibus a iure expressis. secundum Gratian. cons. 69. in fin. volum. 2. & tunc alimenta solum videntur favorabilia. quando debentur pauperi. & ei qui non habet aliunde. vt late probat Lancello. d. ver. solidus. q. 6. & posui inter alimentorum privilegia circa principium. sed inuicem dicendum est semper alimentorum causam favorabilem esse. licet non semper gaudeat privilegio specialibus. vt dixi in loco preterito. Scin dubio semper [12] pro alimentis est iudicandum secundum Fortian. Garzian in d. de pen. iuriscium. c. si. p. 2. Cord. in l. si quis a liberis. vbi n. 75. ff. de libet. agnos. vel alien.

Intellige etiam principalem conclusionem non procedere. quando renunciatio non posset aliud includere. nec in alio verificari. quia tunc veniunt alimentorum generalis dispositio. quae non potest verificari. nisi in via. p. speciali. immo singulari. [13] habetur etiam in casibus. quibus nominatim aliquid fieri debet. vt est text. in l. si de lib. & posthum. vbi ita tenent. & notant Bar. & alij omnes Doctores. pre qua dixit Bart. in l. qui Romae. §. duo fratres. q. 6. ed fin. ff. de verbor. obligat. quod etiam ius fideicommissi conditionalis non veniat in generali renuntiatione omnis iuris. quod habet vel habere sperat. tamen [14] fallit. quando nullum aliud ius propter renuntiationem preter fideicommissum conditionale. sequitur Castren. in con. 193. vol. 2. Socin. in cons. 150. col. 6. vol. 1. Dec. in cons. 386. col. fin. quimod. et in nuquam id procuratori demandatum intelligatur per quod possit dominus iudicare in penam. si pater. ff. de his. quae in frau. credit. tamen fallit. quod [15] mandatum non potest referri ad alium actum secundum Bald. in cons. 13. volu. 1. & quod generalis dispositio habeatur pro speciali. quando potest solus verificari in vno. late ponunt gloss. fin. in capitulo ex parte. vbi omnes Dd. de offic. de leg. Bart. in l. si domino. ff. de leg. 1. l. conf. 45. n. 6. volum. 1. consil. 90. col. fin. vol. 1. conf. 40. col. 3. versic. 4. eod. volum. 3. Dec. in cons. 281. n. 3. ver. primus est. & cons. 375. num. 2. conf. 414. n. 6. Ruin. cons. 89. nu. 8. vol. 1. Crot. in d. l. qui Romae. §. duo fratres. nu. 127. vbi Ripa. nu. 79. Bero. in cons. 159. numer. 29. & sequent. in volum. 2. Tiraquell. de legibus contrub. gloss. 7. n. 18 cum pluribus sequentibus. vbi cumulat infinitas decisiones. Castren. cons. 3. numer. 10. Capic. decis. 88. n. 6. Crau. in respon. pro genero. num. 341. & sequen. Carphal. in cons. 128. numer. 39. Menoc. in consil. 87. num. 10. & ad propositum facit. quia etiam generalis renun-

ciatio non includit legitimam secundum ea. quae supra posui in principio huius quaestionis. tamen ubi renuntiat [16] non veniunt in alia. tunc comprehendit legitimam. vt concludit Socin. jun. in cons. 136. numer. 18. volu. 1. sequitur L. rui. in d. l. si pater pro genere. nu. 34. 4. Menoc. consil. 71. num. 74. vbi etiam commun. opus lib. 6. tit. de legit. con. clus. 8. nu. 16. D. Becius in cons. 34. n. 24. & Mantica in tracta. de con. sect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 8. nu. 11. ergo eodem modo includere debet alimenta. quae comparantur legitimis. vt dixi hac eademque & saepe alibi.

Declarari etiam debet supradicta conclusio ne procedat. quando renunciatio esset iurata. quia tunc includeret etiam alimenta ea ratione quod iuramentum habet vim [17] expressivae. in l. i. in secunda quest. C. commoda vbi ait generalem expressionem cum iuramento idem operari. ac si illis specialis expressio. & subdit notandum esse. sequitur ibi Salic. col. fin. Ang. in l. seminus. C. qui testam. face. poss. Roma. in l. 1. col. 6. vers. secundo allegatur. vbi etiam Alex. col. 3. ver. 2. in quantis. ff. de iur. iur. iudi. Dec. in consil. 34. Socin. jun. consil. 36. n. 26. vol. 2. & maius censetur cogitare de omnibus his. quae [18] contingere possunt. atque ei competere gloss. & lia. m. l. 2. C. de rescind. vend. Butr. in capitulo diligenti. contrub. 6. de foro. competen. Alex. in cons. 42. n. 18. volum. 1. Tiraquell. in praetatio. l. si viquitur. numer. 334. C. de reuoc. donat. idem Roman. in l. si quis ius. ff. de verb. oblig. in qua quod renunciatio generalis iurata sic includit [19] legitimam. licet etiam requiritur speciale mentionem. sequitur Alex. in cons. 181. n. 4. vol. 5. & in l. pater quod dotali. in fin. & ibi Corn. l. si. & Dec. C. de collat. l. si in d. l. si quando. §. de generaliter. n. 6. C. de inoffic. testam. & in cons. 107. nu. 3. vol. 2. Dec. in cons. 16. nu. 3. in cons. 89. nu. 4. in cons. 180. n. 4. Socin. jun. in cons. 136. n. 24. vol. 1. Ripa. in rub. ff. de verb. oblig. n. 4. & in l. i. in princ. nu. 69. ff. de iur. & Bened. sit. in c. Ramusius. in vers. quid habens filias. numer. 242. & in ver. testamento reliquit. n. 210. de testa. Cagno. in l. 1. n. 93. C. de rescind. ven. Rol. in cons. 96. n. 56. vol. 3. D. Becius in consil. 34. n. 15. Menoc. in consil. 71. nu. 24. vbi testatur hanc esse magis receptam. quia ego ratione generalis renuntiationis potest legitimam includere ea ipsa debet comprehendere. sed quia hac sententia etiam respectu legitimum non caret obiecta dictione. idem limitatio quoque ipsa non est mihi iurata. nec veram eam arbitror. iuramentum enim non auget obiectationem sed intra suos terminos [20] iuratur. vt per Olden. in cons. 238. Dec. in cons. 240. & cons. 408. n. 7. vbi allegat Ang. Roma. & Alex. idem Dec. in c. in l. i. l. 1. l. 1. n. 33. ver. 3. & ultimo de iodic. Crot. in cons. 97. n. 33. vbi dicit quod remanet impeditum propter quod actus impugnabatur. Butr. in cons. 18. n. 10. cons. 63. nu. 7. vol. 1. & multos citat Tiraquell. in praefatio. l. si viquitur. n. 165. C. de reuoc. donat. Natta in consilio 180. n. 9. Carphal. in cons. 88. nu. 49. decis. Pedem. 92. n. 6. idem Bartolin. l. si quis. quatuor. in fin. ff. si quis cautionibus dicit. quod iuramentum includit solum [21] comprehendit in renuntiationem. super qua fuit interpolatum. Roman. in cons. 471. in fin. Castren. in cons. 377. col. 2. vol. 1. Alex. in cons. 18. col. fin. volum. 1. Dec. in Lex his. numer. 30. Anchar. Modern. famul. quest. in lib. 2. quest. 69. nu. 9. D. Becius cons. 90. num. 10. decis. Pedem. 94. nu. 9. D. & quod dictum est legitimam includi in generali renuntiatione iurata habet infinitos contradicentes. & praecipue Bal. in rub. ff. de iureiur. col. pen. vers. non tamen credo. Roman. in l. qui superstitis. in 3. limita. ff. de acquir. hered.

68. *Emphyteuta nō p̄m̄uat, quia vī exp̄p̄uerit venali.*

69. *Emphyteuta nō p̄m̄uat p̄pter v̄ndationem, quā ex alijs causis fit nulla.*

70. *V̄f̄d̄us nō p̄m̄uat fundo p̄r alienationem, quā non habet effectum.*

QVÆSTIO XVI.

Egregia est questio, an vxor, cui maritus legauit alimenta possit dotem petere ab heredibus, intelligendo quando accepit legatum, quia vbi nō accepit res est clara, nam cui legatum acquiritur ipso iure, & dominium rei legatæ (1) transeat recta via in legatarium, l. 1. Titio, ff. de huiusmodi. Bal. in eadem, contra rogati, C. ad Treb. Id. in l. 1. ff. de leg. 1. & in l. 1. C. commun. de leg. Afflict. in decis. 99. n. 4. com. multis apud Titag. in l. 1. v. n. quā, in vers. reuertitur, num. 338. C. de reuoc. donatio. Alciat. in cons. 16. nu. 7. Rub. in cons. 38. nu. 4. Crot. in cons. 19. num. 3. Natta in cons. 41. nu. 17. & in cons. 33. num. 4. Caphal. in cons. 49. num. 7. tamen hoc non procedit in legato quantitatē, (2) sed solum in legato speciei, Bar. in l. 1. num. 12. vers. tertio casu, ff. de leg. 1. & ibi enim sequuntur omnes alij de eadem Bart. in d. l. 1. vbi alij omnes, C. commun. de leg. Alciat. d. l. 1. vbi Ripa, num. 54. Rota. in cons. 152. num. 4. in 3. vol. Paris. in cons. 77. num. 4. vol. 1. Port. Inol. in consil. 193. n. 5. legatum autem alimentorum non continet speciem, sed quantitatem, præterea regula prædicta intelligi debet acceptatione, (3) sequuta, quia ante nō acquiritur ius, cum effectus illi tibi homo, & cum sensus, ff. de leg. 1. & dicit Cest. in l. 1. si ita legatum, & illi si volens, n. 1. ff. de leg. 1. quod legatum acquiritur ignorant, sed non petere: Inest enim conditio si volens resolutioni, vel petere acquisitioni, ideo potest repudiare, sed ante eum dixit Bart. in l. Pomponius, n. 3. ff. de neg. gest. quod legatum acquiritur legatario etiam ignorat, (4) a tempore mortis, sed potest repudiare, & facta repudiatione fingitur retrō nunquam quantum, & Aret. in l. omnia, post pei. cipiū, ff. si cert. pet. dicit quod legatum non acquiritur incommutabiliter nisi a dicit acceptationem, Soc. in cons. 78. n. 6. vol. 4. Ripa. in l. 1. num. 51. ff. de leg. 1. Bertrā. in cons. 116. n. 1. vol. 2. Natta in cons. 488. n. 16. & 10. decis. Bonon. 37. n. 8. Duen. reg. 210. Item potest ergo legatarius repudiare legatum sicuti fidei commissarius potest repudiare, (5) inde commissum l. 1. §. sed & quoties, vbi Bar. & alij, ff. ad Trebell. vbi verò vxor legatum accepit, concludunt Dd. communiter, quod potest, & legatū habere, & dotes (6) exigere, sicutque originalis opinio Castr. in cons. 174. legatum prædictum, col. 1. vol. 1. mouetur ratione quod si dotem non posset consequi, legatum alimentorum fuisset inutile, & vxor potius aleretur de fructibus suæ dotis, quā legatum afferat vtilitatem, heri enim semper (7) debet interpretatio per quam legatum afferat vtilitatem, Mequus, in p. ff. de leg. 2. etiam si intelligendo eo modo hæres grauaretur duplici onere, l. Titia, qui in vita ante si, ff. de leg. 2. addit quod in suo casu testator duplicem adiecerat conditionem, ideo non est credendum, quod & tertium onus voluerit apponere, argum. l. licet Imperator, verum quid enim, ff. de leg. 1. tertio mouetur, quia si id voluisset testator, expressisset sicuti fecit, quando voluit, erat enim sibi facile hoc facere, l. v. n. 1. ff. in autem ad deficientes, C. de caduc. toll. arg. ita vna hac vitia ratione Castr. mouetur, nam secunda non est generalis, & prima solum conuenit, quando tanta est dos, quod eius fructus sufficerent ad alimenta, cum ergo ratione prædicta nō amplectatur omnes casus non sunt sufficientes, vt enim

pona sit ratio, omnes casus (8) debet respicere, vbi in l. 1. si exceptio, §. post annum, ff. q. met. cau. l. 1. in l. 1. de aduoc. o. 1. ff. de oper. noui rictu, vbi grano debet esse generalis, imò debet etiam excludere (9) de necessitate, glo. in l. nō omni, ff. de legib. Dd. in l. 1. si cor. pet. Titia, in trac. cessan. cau. l. 6. n. 3. sed eadem opinio nulla tamen facta Castr. mentio, tamen Capra in cons. 72. nu. 18. vbi dicit, q. talis vxor poterit dotem statim petere si cōstitit in stabilitibus vel post annum si sit in pecunia, vel bonis mobilibus adductus ratione mentis iudicio excludit magis quā in illa Castr. q. testator nō p̄sumitur in dubio reliquisse alimenta animo cōpensandi, l. 1. si cum dotē, §. si pater, ff. solu. mat. l. vnica, §. sciendum, C. de rei vxor. actio, & cū sequitur nelson, in cons. 1. n. 4. Caphal. in cons. 18. n. 1. & per totum consilium, vbi hanc opinionem amplectitur, Castr. nō sequitur Picus in l. 1. §. 1. Titia, cū nōberet, nu. 132. ff. de leg. 1. vbi ait, vbi nō notandum, quia quod dicitur in auct. præterea, C. yude vir & vxor, n. 60. inquit hanc esse egregiam declarationem, Crot. in cons. 67. nu. 43. vbi approbat rationem illam Castr. in cons. 1. famul. quæstio. 92. num. 1. 2. & 3. vbi tamen ex prædictis neminem allegat, Natta in consil. 186. n. 8. ea ratione ductus quod legatum esset inutile, Roland. in consil. 63. num. 22. vol. 1. vbi hanc tenet sententiam, quia non p̄sumitur alimenta relicta animo cōpensandi, idem Roland. in consil. 74. n. 26. volum eo Causale de vltim. mulier. relict. nu. 12. vbi alios addit vera iuristatio est, quia maritus debitor dotis dicitur debitor ex causa voluntaria, non autem ex causa necessaria, & voluntarius debitor nunquam censetur relinquere animo cōpensandi, l. 1. si cum dotē, §. si pater, Dd. etiam in d. auct. præterea, & quod maritus dicitur voluntarius in debitor tenet Bartol. in l. huiusmodi, §. cum pater, ff. de leg. 1. Rol. d. consil. 63. n. 18. vol. 2.

Sed Guido Papa in quæstio. 541. dicit, quod vxor relicta usufructuaria, non potest dotem (10) usufructu petere dotes suas, mouetur ratione quod usufructuarius tenetur ad onera æris alieni, Bartol. in l. 1. §. q. penult. ff. de usufructu, ergo debet ipsa sibi solvere, & se ipsa exigere, l. Lucius, l. 1. vxori necesse de usufructu, lega. tamen opinio falsa est, nam Bar. in d. l. fin. communiter (11) ab omnibus repobatur, vt per Bald. Angel. Castr. Aretin. & alios loi citatos per adition. Picus latē in d. §. Titio, n. 49. num. 158. Didac. lib. 2. variatum resolutionem, cap. secundo, numero 3. vericulus, quinta conclusio, Durand. de act. testand. titulo 6. de lega. cau. 42. num. d. infinitos citat Rolandus in consilio octauo, numero primo, vbi quod ad 10. vol. 2. sublatum autem Guido. Pape fundamento tollitur quoque eius conclusio, præterea si vera esset illa decisio non noceret, præsupponit enim Guido Papa, quod vxor possit exigere dotem, sed id ostendit, quod & seipsa, & de fructibus exigat, & illud expresse reprobat Caphal. in consil. 184. vericulus nec refutatur, vbi ait communiter reprobat.

4. Intellige tamen principalem decisionem nō procedere, quando testator contrarium disponeret mandans quod vxor dotes suas nō repetat, (12) quia etiam si fecerit dispositio testatoris, §. disponat in auct. de nupt. & hoc præsupponit Castr. in d. consil. 224. columna prima, dum disputat de voluntate testatoris, dicens, quod si voluisset expressisse, quod non est verisimile, quod voluisset heredes generare tunc occurrerit, vbi verò certa est testatoris voluntas, cessat omnis amariatio, & idipsum probant omnes 11 qui Castr. sem sequuntur, præcipue Roland. d. consil. 74. n. 26. Causale. in tra. de vltim. mulier. relict. n. 155. Ad hoc

Advertendum tamen, quod isto casu si filij petant suam legitimam dotes per dicitur in calculanda legitima deprehendere de hereditate ad diminutionem legitimae, (14) non autem legitimam impingebunt, dum ab vore detrahi non possunt, ita Alexan. in cons. 57. ab vore detrahi non possunt, ita Alexan. in cons. 57. ponderantur his numeris, volum. 3. quia autequam deducatur legitima, detrahi debet et alterum, & in calculanda legitima inspicimus facultates, quae sunt remanenti de mortis testatoris. Causam de usufructu mulier. relit. num. 11. ubi male intelligens Alexandrum probatur in errorem consequentiam, quod et si vior et iussu testatoris dotem non petat, usufructum tamen dotium ipsarum percipiat, nisi eam saluam, quod cum sit omnium bonorum usufructuaria, habebit etiam usufructum dotium, quae sunt super ipsis bonis hypothecatae.

Quando vero vior prohibetur dotes petere disponat. Doctores si perat legitimam eas accipiendo ab herede sponte solvente, & Bartol. in l. amplius non peti, numero septimo, si rem rat. hab. mulierem non peti, quia perditur (15) legitima si dotes accepit, quia est qui impetitur mulieri, quae debuit hereditibus destinare de paratam eos acceptatione liberare, vel cauere de non petendo, l. mulier, in princ. de cond. inst. l. 1. l. 2. in 2. ff. de cond. & demonstr. hanc partem probatur Camp. in tract. dot. parte 1. num. 57. Picus in dict. 6. Titia, numero 3. Riminaldus iunior in consilio 42. num. 108. & pro hoc facit, quia qui non potest exigere (16) non etiam capere potest à sponte solvente cap. exig. ubi glossa in versiculo, volente, de censibus, in d. glossa in l. unius, in §. quod cuique, ubi Bar. Decius & Cagnol. ff. de regul. iur. & in l. unica, in vers. accipiente, C. de public. iur. idem Bartol. in l. si qui pro eo, num. 11. ff. de iudic. exornat Ripa, in tract. de remed. praeiud. contra pet. numero 13. ubi an sacerdos pro sepultura recipere possit aliquid à sponte dantibus, Gord. in d. l. si quis à liberis, §. si quis ex his, numero 114. de lib. agnoscend. ubi, numero ducentis fimo decimo tertio, tenet cum Bar.

Contraria tamen opinio placet Bald. in l. 1. num. 1. vers. extra queritur, C. de leg. motus ratione, quia conditio si dote non exegerit, huius appositio in fauore heredis, ideo potest illi conditio remitti, & illam remittere, l. si quis in conscribendo, C. de pac. offendo autem, & solvendo non petenti videatur heres remittere necessitatem non petendi, & videtur per ipsum heredem stare quominus impleatur, & proinde haberi debet per impleri, l. fideicommissa, §. si tenet, vel maxime, ff. de leg. 3. idem tenuit Call. d. l. amplius non peti, ubi dicit & intelligit Florentin. in facto, cum heredes vellent usufructuaria decipere: cum hac sententia transit quoque Picus d. num. 12. quando scilicet usufructuaria nihil petunt, sed accipiunt à sponte dante, l. si quis d. l. 1. num. 8. C. de leg. dum transiret de Angel. & Caltrac. in d. l. amplius non peti, Roland. qui tamen non meminit de aliquo contradicente, in consilio 74. num. 18. volum. 2. Cavalcant. in tract. de usufr. mulier. relit. num. 11. Riminald. de cons. 42. num. 10. ubi allegat Alberic. in auth. quod locum, numero 10. C. l. mulier secund. nupt. Arcin. in tract. de testam. in glossa. 8. dices suas pro hac parte facit, quia heredes cum consensu possunt contrahere & precepto (17) testatoris in facto ad eorum voluntatem, cum patet §. liberis, ff. de leg. 1. l. quoties, C. de fideicommissis, Doctores in l. 1. C. de pact. Oldr. in cons. 41. & idem est in contradicentibus, qui possunt communi voto ducere (18) à pacto convento, & praeiud. ubi Dol. de sponsa. l. nihil tam naturale, ff. de regul. iur. in hac quaestione aduerto Bartolum praeiuppo-

nere, quod stare ea forma legati dotes remanere debeant penes heredes non solum durante legato alimentorum, vel usufructus, sed etiam eo finito in perpetuum, dum inquit imputari legatario, qui non curavit liberari acceptatione, vel cautione dare, nā liberatio non esset necessaria, nisi dos debet perpetuo esse penes heredes, ea verò Bartoli propositio si vera sit videbitur paulo intra hac eadem quaest. sed ubi etiam dos esset semper remissa apud heredem adhuc videtur rationem illam non esse bonam, quia non tenetur legatarius liberare, si enim est quod non petat, ex quo non petendo implet testatoris preceptum. Cordub. dicto numero 17. dicit rationem esse, quia nihil interest, quod mulier petat, vel sine petitione oblatam accipiat, cum cogi non possit consensu matris & ratio, nam ubi duo competunt remedia, (19) vno electo alterum censetur sublatum, seu renuntiatum, lege in de hēctis, §. de tracta, ff. de nosa lege, quod in heredem, §. eligere, ff. de tributor. Bartolus in lege; cum qui certatur, §. final. de verborum obligat. Socinus iunior, in consilio 122. numero 10. & seq. volu. 2. Capic. de consilio. 46. num. 6. & de consilio. 110. num. 6. Neutranus, in consilio 42. num. 12. Gabr. commun. opinio. libro secundo, titulo de action. conclus. secunda, per totam. ubi numero decimo, ampliat etiam, quando competunt remedia statum, & iuris continuas, decision. Pedemont. 54. num. 2. & de consilio. 97. num. 5. cum enim possit vior dote petere, vel legatum, nec possit utrumque habere, cum eligit dote videtur legatum renuntiare, sicut etiam in simili quod dicitur de alimentis debitis ab hereditibus viri intra annum luctus, quia cum non possit habere dote, & alimentum, si dote accipiat non potest petere alimentum, nec distinguitur a Doctore, quod dos fuerit sponte data, vel nō, imo nō potest nisi sponte dari ex quo heredes intra 20. annum cogi non possunt. Ang. in l. etiam Capuz. col. si in princ. vers. vlt. nota. ff. de eo, quod cer. loc. in l. si quis, in ff. de iud. in Bal. in l. 1. & Roman. in l. si maritus, §. si fidei, matr. & dux suo loc. sicut ergo alimentis à lege debitis renuntiasse videtur mulier, quae dote eligi, ita renuntiare videtur alimentis relicti à testatore: rursus cum testator prohibet dote exigere, censetur professus ad vultu heredis, & considerasse effectum, ideo curandum non est quod sponte fuerit soluta, vel ab initio per regulam, quod non curamus (21) de modo si idem sequatur effectus, l. 3. C. de inst. & subli. & verba nō sunt attendenda, sed effectus, (22) innot. in c. de bigamis Bar. d. l. 1. Dec. cons. 389. col. 2. in fin. facit l. vii ita donatur, ff. de don. cau. mor. Alba. in consilio 122. num. 5. Nec obstat Balazot, quod heres solvendo videatur renuntiare conditioni appositae à testatore, & illam remittere, quia hoc est falsum renuntiationi enim praesumitur (23) non debet, quando sumi potest alia coniectura, Butr. in c. accedenti, b. de priuileg. Alex. in consilio 33. num. 7. vers. quoniam, si dictus, vol. 5. Dec. in c. agrorum, ha. 4. vers. 4. limitatur, de offic. deleg. at pro solveme dote capi potest coniectura, quod dedit non animo remittendi conditiones, sed consequendi ea remissionis alimentorum ergo, & voluntas, quae ex actu tacito colligitur nō debet (24) extendi ultra, quā ex ipso actu de necessitate interatur. Bar. in l. 1. hoc interest, ff. de iem. actio. prius, & in auth. qui rē, c. i. ff. de sacros. eccl. dicit in consilio 92. num. 73. at ex ea spontanea solutione nō inferatur ex necessitate, quod heredes possint communi consensu decedere à testatoris precepto, hoc etenim verum est, quando constat de voluntate, ac ubi voluntas est incerta, non est locus decif. & cum possit quis duplicem ad finē solvere, vni scilicet, ut consequatur

deneganda nisi tunc, hoc idem voluerunt. De omnibus in d. c. inter alia, Hostiensium sum. de immuni. ecclesie. §. in quantum, colum. 3. verbi. & nota quod quandoque, ubi aliquod delictum delinquens est in ecclesia non est ab illa excusandus, detinendus, aut restringendus, nec ei deneganda est vestis, victus, aut requies, subdenda etiam lesa maiestas hoc modo committit, vt in l. c. c. d. h. q. de his qui ad ecclesiam confug. allegatur etiam Hostiensium in d. c. inter alia, dist. 1. quod male facient dominum temporalem [4] qui adhibent custodes, & obediunt ecclesie, Guid. l. p. p. dec. 121. n. 3. vbi dicit quod istum debent etiam de iure compeditari, & subaliti quod facientes contrarium infringunt immunitatem ecclesie, vbi ait h. alios extrahentes, promittit incidenti in portam d. h. C. de his qui ad ecclesiam confug. hoc etiam placuit Didaco. d. c. 10. n. 7. verbi. trigessimoprimo eadem ratione, vbi ait hoc nihil aliud esse quam violare immunitatem ecclesie, idem voluit Clarus, d. quæstione 30. n. 1. vbi dicit esse communem opinionem, Cord. in l. si quis a liberis, §. scilicet, n. 47. ff. de liber. agnos. vel alendi, vbi dicit quod iudex qui hæc faciunt cōtrariū in Bullam Cæteræ domini, in aliquibus causis l. e. obferuat consuetudo, quod delinquentes obferuntur, & subtrahunt alimentis, atque his ad vitam quæstionibus coguntur exire, vt extellatur igne in l. in principum numero 9. ff. ad Silentiæ Remig. de immuni. ecclesie. quæst. 17. & Rufus, l. sol. 28. q. 6. ea tamen consuetudo non valet, §. vbi probat igne loco prædicto, ea principali ratione quod communis opinio hæc tenet ecclesie diuina, §. si iure concessi, vt probat ibi numero 26. & in his, quæ de iure diuino procedunt nihil potest populi consuetudo, sicut nec statutum, vt ponunt D. d. in c. de consuetud. quia peccatum tunc est grauius, §. qui dicit antiquus, vbi dicitur D. d. in c. de præscriptio. at Didaco. d. c. 10. n. 1. multis probat rationibus, quod immunitas ex neque naturalis est iuris, neque diuini, cum neque antiqua, neque Evangelica lege scriptum de ea quicquam reperiatur, quod si verum esset fuisse in potestate foris consuetudine contraria aduersus ius positum, nisi dicamus, quod l. c. [8] non possunt consuetudine neti indocere, quæ sit præiudicialis ecclesie, vt per Doctores, in capitulo ecclesie Sanctæ Mariæ de constituto. at vbi consuetudo esset legitimè introducta, haberetque necessaria requisita, aliud esset dicendum. mihi verò quidquid illis placeat necius videtur immunitatem seruare, & in re debet §. ianuarum saluti consulere, vt in capitulo, consilium, de obseruat. ielun. glo. in c. de seruati. in ciuicis, & sponsal. Innocent. in eodem ad mandatum, de homicidio Felin. in cap. fin. de præsumpt. Marfil. l. q. 1. nec mihi videtur sub prætextu consuetudinis ludendam esse ecclesie immunitatem, bene scietur quod dum cognoscitur, si de ecclesia possit extrahi, iudex ecclesiasticus iussu vocabit illum custodiri, & hoc modo seruatur ius ecclesie, & nihil minuitur de iure publice vindictæ. scilicet solum pro confirmatione prædictæ decisionis, quia dicitur esse in carceribus qui habet [10] custodes, adeo quod non potest ire quò vult, qui nequidde verborum significationibus, vbi Iacob. de Are. notat, & ponit Bar. in l. qui carcerem, in l. si quis quod met. cau. vbi ait cōtrariū factum à carcerato in fauore carceris esse meticolosum, licet contrahens fuerit extractus, si tamen habuit custodes, Abb. in c. cædendis, n. 2. de iur. iur. vbi damnat practiam, quam solent aliqui adhibere, quando volunt contrahere cum carcerato, sciunt enim illum educi de carceribus, & per familiam custodiri, dum contrahit, sed per hæc non dicitur liberatus, nec valde contrahit, & infert quod qui tene-

tur aliquem liberare, [11] veli constitutere liberum non satisfiat obligationi relaxando illum simpliciter in suo territorio, nisi etiam faciat illum extra suum territorium perducere ad locum vbi liberum sit sibi stare, ire, & redire. Felin. in c. cum ego enim, n. 9. verbi. istis adde omnino de iuramentis, vel etiam dicit, quod securitas data pro accessu extenditur ad recessum, de post. Bar. in l. si de acquirere. rer. dom. ait quod iudex secularis non dicitur relaxasse carceratum [12] quæm ceperat in ecclesiâ, si id redire facit cum capi. Dec. in consil. 29. num. 4. in fin. ver. 4. bene facit ad notabiles decisiones arguendo actum fuisse necesse factum, Marfil. in l. si quis percellens, n. 9. Cad legem C. de fidei. & præter ead. Cum in qui non solet allegari, in consil. 68. in principio, dicit capivum, & carceratum intelligi [13] eum cui libera non est facultas eundi, & redendi, & hæc ratio impugnat contractum factum extra focum in qua fuerat quis prius detentus, & inquit Bald. in l. fin. d. de poss. iur. ruer. quod inuitis retineri dicitur, qui non permittitur abire, & inquit text. in leg. succurrunt, & quibus causamque quod carceratus [14] dicitur, qui ita distinguitur, vt eundem non possit de illam textum, ita valde notabilem, in l. fin. d. de iur. iur. de action. & Card. Alexan. in c. super eo, colum. 2. in fin. de appellatione, tenet quod carceratus dicitur, quicquid [15] sub custodia positus, licet distinctus non teneatur ad allegari in d. l. qui carceris, l. mo. in l. qui 3. l. accens. fide tel. & per hæc reprobat gl. in l. fin. C. de curialibus, que videtur contrariū tenere cum ergo existit in ecclesia adhibitis custodibus inde recedere non possit vix dicitur detentus, & carceratus, imò maior vi hoc modo fit in ecclesia, quoniam extrahendo, quia extractionis actus est momentaneus, illa verò custodia est sicut successus, & continuus, quia ratione dicimus, quod carcer infert contritum grauem, & nulli dubiū quia actus successus plus grauat quam momentaneus, rursus dum iudex mandat delinquentem in ecclesia custodiri abutitur ecclesie loco carceris, ita vt dicit possit. Facit etiam sp. l. eum in l. roneis, vt in Eugenio, [16] Confirmatur etiam dicta decisio, quia vno prohibito censetur ut omni prohibito per quod illud peruenitur, oratio, de sp. l. l. l. c. in fin. C. de vici. l. fin. l. c. si manci. l. 2. §. verum, ff. de iudic. l. idemque, §. primo, ff. pro socio, l. obferuato, ff. de off. procon. l. l. c. §. si intra, ff. de iur. & curato. datib. his, l. in seruicium, §. si quis, C. de bon. liber. l. quibus 4. si esset, ff. ad Vell. in non. facit reg. cum quid, de re. iur. in secto, imò pro hæc regula solet semper allegari text. in l. fin. C. de his qui ad ecclesiam confug. qui non potest aliter induci, nisi dum prohibet victum, velle, & requiem vinegar, qui confingit ad ecclesiam: cum ergo interdicitur delinquentis extractio de ecclesia: censori etiam debet interdixit originis actus, per quod ille exire cogatur, sed nihil magis potest illi educere de ecclesia, quam famis, quia nulla necessitas plus famæ frangit, ego & c. facit etiam, quia alienare prohibitus non potest actū tacere [17] per quem sequatur alienatio, §. in l. h. q. ff. de pact. l. eod. c. illis, mar. vbi gl. & Bar. ff. de legatis secundo, Dec. in c. 30. n. 2. & in consil. 445. n. 16. Rufus immunitas ecclesie non tenet in eo consistit, quod capi quis in ea non possit, quod ubi liber sit, & securus, vt quomodo erit securus si denegatur, aut prohibetur necessitas ad vitam, atque ita prohibens, nec victus ad ed. defertur offendit magis finem, & metem legis quam verbum, & tanto plus est metem, rationem, & finem legis laedere quia verba, mens enim legis [18] fuit sicut animæ, & verba sunt sicut corpus, & superficies, Bald. in l. qui

quis seruo, solum hinc, ver. ex his apparet, C. de furt. & dicit idem Bald. in l. post fratres, la secunda, verbatim fratres, ff. de legum. hared. quod legis mens debet attendi, tanquam virtus, in l. interfecta, & tanquam genus prædicta de singulis suis speciebus, & dicit Abb. in cap. nihil, columna quinta, ver. nec dicatur Abbas in cap. nihil, columna quinta, ver. nec dicatur de electo, quod mens, & ratio sic se habet ad legem, sicut anima ad corpus, unde scilicet anima dominatur corpori, mens dominatur legi, & eius verbis, & idem fert, sed per alia verba dicit Soc. in conf. 1. 4. col. 1. ver. perierit, & tertio, vola. & multos citat Tiraq. in tract. testam. cap. p. 1. n. 134. postremo pro fuisse allegata decisum adduci potest pulchrum Tacit. in dictis, quod vix necessarii illi sunt relinquenda; cui vita dimittitur, si enim in Ecclesia se recipiens vitam suam liberat, permittendum est, quod ibi habeat necessarium ad vitam, addo, quod dum victus delatio interdicitur, vis inferitur non solum Ecclesie, sed etiam Ecclesiasticis personis deferentibus, timentes illius indices iustum Dei iudicium, innot. illud, Discite iustitiam timere, & non temere deos.

SVMARIA

- 1 Naturalis impuatur in sortem fratris, prædicti sibi obligari donec solvantur aures quadragesimæ pro alimentis relicta.
- 2 Testator legans certam quantitatem non potest ordinare quod donec solvantur, hæres videtur singulis annis certum quid.
- 3 Vidua non cognoscitur interuentura datæ ab hæredibus mariti si negligit dotes exigere.
- 4 Usura non debet permutari etiam sub prætextu alimentorum.
- 5 Paria sunt fructus in sortem non imputari vel usuram concedi.
- 6 Fructus rei pignoratæ, ne imputentur in sortem pactioni fieri compoſiti.
- 7 Pactionem quod mariti viduus non imputentur in sortem fructus percepti ex re obligata pro dote non valet.
- 8 Argumentum à contrariis ad vicinas voluntates valet.
- 9 Argumentum ad ultimam voluntatem ad contrariam est validum.
- 10 Usura non est, quando testator aliquid annuum relinquit donec solvantur legatum si non est in facultate legatarii exigere redditum.
- 11 Usura non constituitur quando non præcedit pactionem.
- 12 Usura non est, quando aliquid à sponte dante recipitur pro minime.
- 13 Retum suum quilibet est moderator, & arbiter.
- 14 Legem rei sue apponere dominus potest prout vult.
- 15 Usura nihil aliud est quam lucrum.
- 16 Usurarium quousque si in iure consuetudine ad iudicem ecclesiasticum fecerit si sufficit.

QUESTIO XVIII

PATER reliquens filio naturali quadringentos aureos solvendos à suis hæredibus, & pro eis obligavit in specie quoddam prædictum, ita quod donec solvantur auri relicti filius fructus percipit, & non imputatur in sortem dubitatur si filius, qui fructus percipit teneatur illos in sortem imputare, & Cravet. in conf. 89. num. 1. & sequent. post aliqualem disputationem tenet [1] quod imputentur, quia ordinatio illa testatoris continet usuram, proinde non valet, allegat. Are. in conf. 82. per totum, ubi dicit, quod valet dispositio testatoris mandantis, quod donec [2] licet solvantur legatarius tradas quadragesima aureos in singu-

los annos idem voluit Barbat. in confil. 66. numero quarto, in fin. veritatem ergo, volumus. Soc. in conf. 96. num. 1. ver. ex quibus insubstantiat, volu. 3. Jaf. in l. cunctos populos, num. 39. in rep. C. de sum. Trin. & fide Cathol. Purpur. in l. rogati, §. 6. ubi, ff. de cert. per. Crat. in l. nemo potest, num. 5. & seq. ff. de leg. 1. & ibi etiam Ripa, num. 3. ubi tamen non meminit de Are. idem Crat. in conf. 86. no. 3. Bertrandus in confil. 199. num. 3. volu. 3. & hoc inquit mirabile, & non legisse sibi Lupus in l. per velut, §. 6. in ver. & facili de donato, inter vir. & vxor. folio 173. Re. in l. v. nica, no. 22. & no. 616. C. de sen. que pro eo quod inter Roman. in confil. 55. num. 1. volu. 3. ubi lae agat, & ante prædictos omnes hoc voluit Caltr. in confil. 101. circa fin. vola. & licet pater teneatur ad alimenta erga filium naturalem, proinde illa dispositio potest iustitiam ratione alimentorum, tamen non tenetur, quando filius habet aliunde, at tamen in proposito casu potest præiudicari de alimentis exigendo legatum principalem sibi factum, & cum eligat potius suum patrem, acquirat illi interdictum, quam systemi, nec curet quantitatem legatam exigere sibi non debentur alimenta, ergo non fructus, ubi argumentum eius quod dicimus de muliere vidua, [3] que si non curat dotes exigere cum posuit, non consequitur ab hæredibus mariti interuentura dote etiam si non habeat aliunde secundum glossam, & Id. continetur in l. diuortio, in prin. ubi lae, ver. quinta conclusio, ff. solut. matrim. Dicit. lib. 3. variat. resolut. cap. 1. ver. sexto hinc etiam constat, Cravet. in confil. 89. no. 7. in fine, R. in l. in d. confil. 55. num. 8. Plot. in tract. de in lib. iuran. §. 11. num. 27. Barbat. in confil. 8. num. 48. hæc autem ratio militat etiam in filio naturali, qui potest exigere legatum, & ex eo se alere, ergo fructus illi erunt imputandi in sortem.

[4] Tertio præter Cravet. facit, quia vidua non potest perimere etiam sub blando vocabulo, alimentorum, vel eorum intum, Anch. in confil. 150. num. 5. col. 1. ver. sed an ex pacto, & eum sequitur Alexan. Purpur. Crau. & alij citati à Roman. in d. confil. 55. no. 16. vol. 1. & dixi in hac parte in quaſtione, an vxor, cui maritus reliquit alimenta possit dorem exigere, ver. quando tamen alimenta.

[5] Quarto paria sunt dicere, quod fructus non imputentur in sortem, vel quod concedatur vidua, cap. 1. cap. conſeſſum, & cap. quia frustra, de vſur. & ita dicit Alexan. in confil. 31. num. 3. ver. & hæc partem, volu. 6. Negus in tract. de pigno. in 5. mem. 5. par. name. 10. Ruben in confil. 55. num. 2. & non valet pactum quod fructus minime [6] imputentur in sortem, vt inquit Bal. in l. 1. C. de dist. tract. pigno. Abb. in cap. 1. num. 1. de vſur. Curna. in confil. 19. in vltimo dubio, Negus in l. 1. co. prædicto, num. 10. Guid. Pap. sing. 302. Bertrandus in confil. 241. in 4. volum. Natta in confil. 536. num. 2. 4. Caus. qui testatur de comuni in tract. de vſur. mulier. relicta. au. 207. & hoc procedit etiam in muliere vidua, quia nec cum ea valet pactum [7] de non imputando fructus in sortem, vt per Doctores in cap. subhibere, de vſur. ponant Lau. de Rudul. Archiep. Floren. Ruin. Ruben. & Cephalos allegauit in confil. 194. num. 14. & si non potest fieri per contractum, non etiam poterit fieri à testatore, quia valet [8] argumentum à contractibus ad ultimas voluntates, l. 1. au. ubi Solus. C. de legat. Inst. de leg. caus. tollens in prin. ubi glossa, p. 1. Ang. & alij citati etiam reſponſa, [9] pactum inter hæredem, ff. de pact. l. i. ubi etiam, ff. de cond. & de monſ. l. seruam filio, & hinc qui chirographum, ubi D. omnes, ff. de legat. l. si diuortio, ubi D. omnes, ff. de verb. oblig. & pro hac parte facit distinctio Cas-

in l. curabit, num. 24. ver. secundus casus, C. de action. in p. Didac. lib. 3. varior. resolu. cap. 2. circa fin. ver. sed vbi legatur, Moder. Gallin tract. de vlt. quelt. 73. ver. 133. Menoch. in conf. 441. nu. 22. & seq. quibus in locis dicitur vltimam esse relicta, quando legatarius potest de presenti petere, [10] & exigere, licet aliud sit quando petio non est in illius facultate, puta, quia testator dilationem concessit heredi ad solvendum in presenti enim huius est in facultate filij statim petere, & dilatio solvendi est ei imputanda, qui tacet & paritur. hac opinio est validissima fundamentis & rationibus fultis, mihi tamen nunquam placuit, quia non potest cadere in mentem quod dicitur vltura, quando testator certum quid relinquit de bonis suis, & donec ab herede præstetur numerus interim potest nomine tantum dari legatario, quia hic nulla cadit conventio, nulla pactio inter legatarium & heredem, id quod est necessarium, ut contrahatur vltura, [11] ut consideravi in consilio 22. numero 6. rursus in testatore non potest considerari vltura cum non teneatur ad sortem ædium ad interesse, & si quid relinquit ut onus à mera illius liberalitate procedit, quod autem sponte datur, licet [12] & sine labe recipitur inter propter mutuum, capitulos, sicut episcopus, ut quelt. secunda, vbi glo. 21. quod vitium hoc modo non imputatur, & probavi in dict. cons. 23. nu. 4. postremò poterat testator fructus fundi relinquere, & præterea etiam alimenta, quare ergo non potest vnum relinquere pure, & aliud sub conditione, cum de rebus [13] suis quilibet sit moderator, & arbitri, l. in re mandata, C. manda. & rei sue possit quis legem apponere, quæ magis [14] placeat, in traditionibus, C. de pactis, Zabarel. in clemencia contingit, in vñdecimo notab. de religiof. dom. D. Becius in cons. 21. nu. 27. & sequi, & hoc quoque argumentum vltus sum in consilio vigesimotertio numero 9. ver. quinto, cum omnes, & ibi conatur sum sustinere, quod valeat legatum aureorum quingentorum relictum hospitali, solvendum intra quinquennium, & quod interim solvat hæres quinque pro centenariis, an verò assequutus fuerim veritatem, aliorum sit iudicium: scivimus Deus me ex vera animi mei sententia scripsisse: vnum porro in presenti questione est optime considerandum, quod etsi filius naturalis fructus prædij obligatus consequeretur, non tamen pro hoc heres locupletior, quia dum ex eis vivit parci capiti aureorum quingentorum sibi relicto, & tantò plus sequuta morte cogitur hereditatem restituere: dixi enim suo loco quod cum certa quantitas naturalis filio relinquitur ad alimenta, ex post mortem venit restituenda hereditibus, cum ergo filius vivit de redditibus prædij obligatus tantò minus consumpsit de sorte ad alimenta relicta, vbi verò non resultat lucrum cessat vltura, quæ nihil aliud est quàm [15] lucrum, ut probatur in sua diffinitione per Doctores, in rubrica de vlt. extra, & in l. quod si Ephefi, in principio, vbi præcipue Castrensis de eo quod certo loco, Salice, in l. secunda, C. de vltura, Natta in consilio quadragesimo quinto, numero decimo quarto, & ex quo filius non potest quicquam vltra alimenta percipere non est curandum, quod ea alimenta consequatur potius ex fructibus fundi obligati, quàm ex fructibus pecunie relicte: sed utrumque relictum in eandem causam conuertitur.

Ad auctoritates contrarias responderi potest, quod procederent, quando testator fuisse debitor, & vni reliquisset, quod iam debebat mandans quod illi certum quid datur donec solutio retardabitur: tunc enim quia debitum est iam formatum, & illa quanti-

tas relinquitur ob solam dilationem temporis potest sustineri tunc decisio, quod super vltura, secus verò quando testator reliquit, quod non debebat, quia cum à liberalitate proveniat non subicitur suspitioni. Præterea responderi potest quod contraria possunt procedere, quia legatarius ex temporaria dilatione lucrum consequitur vltra sortem, sed in facta nostro filius nihil vltra consequitur ex quo deductis alimentis, quicquid superest cogitur restituere, & certe hæc consideratio lucrum omnino cessantis tollit omnem difficultatem: si enim legatarius tractus prædictos perciperet, & vltus sortem posset exigere, vti loquantur Dd. in contrarium citati, & eites sortis dominus, utique posset lucrum, & consequenter etiam vltura consideraretur quod lucrum cessat, & filius sola alimenta potest habere, ita ut si plus percipit restituit, si minus heres supplere tenetur vique ad id quod pro victu est necessarium, tollitur omnis suspicio vlturatum, imò nullo modo potest dici vltura.

Intelligi tamen debet conclusio hæc quando fructus prædij non excederent debitum alimentorum præstationem, quia tunc cessarent rationes supra consideratas, & locus esset decisionibus contrariis, cogita super præmissis omnibus quia non sunt, & in incerto aliqui tangentes, & quia ad Romanam Ecclesiam spectat cognoscere, an sit, vel non sit vltura, quod est [16] quæstio iuris, non facti, Patrocin. in clemencia, ex gravi de vlt. cuius opinionem sequuntur Doctores eorumque, & ante eum, idem tenuerunt Bald. Anch. Castren. & Fulgof. quæ citat Roland. in c. 6. 96. numer. 45. volum. 2. vbi addit Alexand. Guid. Pap. Cora. Afflict. Rodul. Dec. Boff. Nattam. & Maria. & ita concludunt Dd. omnes Legistæ, & Canonistæ, quando quæstio est iuris, ut inquit las. in cons. 21. nu. 3. vol. 4. Clar. qui plures addit in prædictis, quæst. 37. numer. 2. Bertram. in cons. 25. volum. 2. & quæstio multi dicant contrarium, illi tamen intelliguntur, quando quæstio est facti, an scilicet talis fecerit talem contrarium, an vbi iuris est, & solum dubitatur, an contrarius sit, vel non sit vlturarius, nulli dubium, quin hoc solius Ecclesiæ iudicio subiacet, cuius est lepram discernere à lepra, & de peccato iudicare, Ideo consulendi essent Theologi, & standum ecclesiæ decisioni.

S Y M M A R I A.

1. Filius pro alimentis habet ipsam lucrationem, sicut pater habet onerosum.
2. Diffusum intelligi debet simpliciter, non secundum quid.
3. Tale non dicitur quod est tale secundum quid, non simpliciter.
4. Lucrum dicitur quicquid à lege differat.
5. Lucrum datur marito de lucrum per mortem uxoris continet nihilum onerosum.
6. Lucrum non dicitur quod originem trahit à causa onerosa.
7. Aliter reus actoria non datur contra habentem onerosum nihilum.
8. Ignorantia iuris excusat eum qui nihilum habet onerosum, non qui lucrationem.
9. Maritus an filius pro alimentis teneatur referat lucrum datur sibi à statu declaratione.
10. Infirmitas an requiratur in lucro datur quod maritus ex statu facti per mortem uxoris.
11. L. hoc ad illud, C. de fructu. nupt. an locum habet in legato alimentorum.
12. Infirmitas an sit necessaria quando sit donatio in causa alimentorum vel refectionis infirmitatis.

13 *Donatio ex causa alimentorum et facta quem tenetur alere est infirma.*

14 *Regula ferri debet donec probetur iuramentum.*

15 *Uxor hominis tacetur secundum l. hereditatem. ff. ad leg. falsum. quando queritur an maritus plus reliquerit uxori secundum quam filius pater maritus.*

QVÆSTIO XIX.

QUÆSTIO XIX. fuit aliquando, si filius ad alimentum habet onerosum, vel locatum, & dicitur d. l. cum dotem, & si pater, ff. sol. matr. videtur tunc, quod titulus sit lucrativus, & Bald. in l. 2. numer. 1. C. de reuoc. his que in fraud. cred. dicitur [1] quod etiam respectu patris titulus sit onerosus, tamen respectu filij est lucrativus: mouetur, quia quicquid debetur ex legali obligatione dicitur lucrativum titulus: sequitur Corduben. in leg. si. quin à liberis, & si quis ex his, num. 174. ff. de liber. agnosc. vel alien. sed attendendum quod Bald. loco præcitato non id dicit absolute, sed comparative ad creditores, quæ conclusio est indubitata. aliud verò est: quod quid sit tale simpliciter, vel quod sit secundum quid, & dispositio quæ à de aliquo loquitur non trahitur ad illud quod est tale secundum quid, si cui laræ, & hoc legatum, ubi Bar. ff. de legat. 3. Bart. in l. Lucius, §. quæsitum, ff. eod. & in l. §. hoc interdictum, ff. de fonte, & præcedit etiam in materia fauabili secundum Soc. in cons. 114. q. in fi. vol. 3. Ruin. in cons. 24. num. 19. vol. 4. Gord. in cons. 6. num. 10. addo Alex. in cons. 106. u. 3. vol. 4. Iafin. l. 1. num. 2. C. de success. edicto. & non est ideo, [2] quod effectus omnino secundum quid, Bar. in l. maritus, §. legis Iulie, ff. de adul. Bal. in l. ad opium, §. patronum, ff. de ius vocat. Alex. in cons. 178. col. 1. in fine, vol. 1.

[3] Secundo quoque aduertendum est, non esse veram conclusionem, quam ex Bald. dicit Iafin. d. §. si quis in fraudem, quod titulus lucrativus haberi dicitur quicquid [4] leg. de iure, nam lucrum dotis à statu delatum marito, quævis ex legis dispositione proveniat, non tamen per tit. lucrativum, sed onerosum, vel [5] probat expressus text. in l. unica, §. lucrativum, in ver. si verò vel focer, C. de impon. lucrat. descript. ubi Ang. id expresse notat, voluit etiam glo. si. in verbo duntaxat, in l. si donatur, §. fin. ff. de cond. ob caus. dat. Bald. & Ioan. de Plat. in d. §. lucrativum, Bald. in hac edictali in princ. col. 1. ed. 2. ver. pone quod non est appositum, C. de secund. nupt. in l. cum multis, col. 1. C. de donat. an. nupt. & idem voluit ante eos Bart. in spec. l. si constat, in 10. q. 1. parte prin. ff. sol. matr. Dec. in cons. 53. col. 1. cum multis apud Tiraq. in l. si inquam, in ver. de donatione largitus, num. 175. C. de iur. donat. Ruin. in cons. col. pen. vol. 5. Part. in cons. l. 1. vol. 4. Rolan. in tract. de lucro dot. q. 4. num. 19. Phanec. in eo. tract. glo. 1. num. 1. & sequi ubi multos enumerat, & adducunt præter l. vnicam, §. lucrativum, ubi textus præcipue in Lex promissionis, ff. de adion. & obli. l. Aquilus regulus, & l. si pater, ff. de donat. l. pro onerosis, ff. de iure dot. non enim attendi debet ut dicitur, sed finalis causa donationis, & ab ea iudicatur titulus onerosus, vel lucrativus, Bald. in l. quod nomine, ff. de cond. indeb. ubi dicit ideo non censeri lucrum, [6] quia originem trahit à causa onerosa, id est à matrimonio eiusque oneribus, & dicit Phanec. loco prædicto, num. 5. quod lucrum donis non magis credit marito in causam onerosam, quam credit venditori pretium pro re, quæ vendit. ex igitur ledonis consuetudo non placet, sed bene existimo verum esse quod titulus ad alimenta titulum habet lucrativum,

quia nihil ipse pari tribuit in alimentorum reconvulsionem, & si dicatur quod tenetur exhibere, reuerentiam patri, & esse illi in obsequio: respondeo quod hæc & plura alia filius debet etiam licet alimenta non præstet tanta obligatione propter generationem illi obstringitur, nisi forte dicatur tuod dicitur esse generationis beneficium si generum pater non alar, quod tamen abhorret à ratione, cum nullum maius conferri beneficium possit quam generationis, & non est inutilis questio, an titulus sit lucrativus, vel onerosus: ex ea enim inferatur ad reuocationem actionem, [7] quæ contrahentem onerosum titulum non dat, sed bene contra habentem lucrativum, secundum Bald. in l. secunda, C. de reuoc. his que in fraud. inferunt etiam quod si est lucrativum [8] ex quo ignorantia non excusat, sed si est onerosus [9] excusat, quia de eo lucro idem iudicatur quod de damno vitando, ut post Alex. concludit Dec. in cons. 404. num. 7. Phanec. d. glo. 8. num. 5. ex ea quoque cognitione indicant Dd. an maritus teneatur aliquid reservare filijs ex primo matrimonio, ut in lucro dotis examinat [9] Bal. in auct. ex testamento, num. 6. eolum fin. ver. sed itam iuxta prædicta, C. de secun. nupt. Bertr. in cons. 112. q. 4. vol. 2. Corn. in l. si inquam, C. de secund. nupt. Soc. in cons. 42. num. 8. vol. 4. Ruin. eo. d. §. 1. num. 4. vol. 1. multos citat Phanec. d. glo. 8. num. 15. inferunt item, an sit locus infestationi, quia si est tunc lucrum, & excedat quingentos aureos, erit in infestatione, non verò si sit onerosus, ideo Roland. post alios, quos citat in tract. de lucro dot. q. 5. num. 4. loquendo in lucro dotis, quod marito delatur per statutu, inquit [10] quod si propter onerosum matrimonij applicatur viro, non est necessaria infestatione de quo etiam aliquod tangit Phanec. loco prædicto, num. 1. in quibus tamen decisionibus non quiesceret animus si de illarum veritate nunc esset tractandum, pro nunc autem sufficit dicere quod an relictum ex causa alimentorum subiacet [11] dispositioni, à hac edictali, ponit Cras. in cons. 194. num. 3. & dicit suo loco in hoc opere, an verò infestatio sit necessaria, quando donatio sit in causam alimentorum non est dubitandum si ei sit, quem donans non tenebatur alere, quia est pura, & simplex donatio, quando verò sit aliquid, vel alia donatorem non etiam requiritur, quia est donatio ob causam, & Alex. in cons. 12. num. 6. vol. 2. ponit [12] de eo qui donat reservato usufructu, & Cordub. in dict. l. si quis à liberis, §. verum, num. 19. dicit quod non requiritur, maius est dubium, quando sit ei, quem tenebatur alere, & illo casu ego dico quod est infestanda, [13] nam quia causa est lucrativa, tunc etiam quod licet pater teneatur filium alere, non tamen tenetur omnibus alimentorum totius vite temporis solutionem representare, sed facit quod per tempora faciat partiales solutiones, & illud commodum medijs temporis est mera donatio, ideo legi subiacet infestationi, item cum donatur propter alimenta remanet res donata apud donatorem, seu eius heredes, etiam si dissimile decedat, & standum est regulæ, [14] si non adducitur limit. l. ubi Dd. ff. de reg. iur. bene admittit, quod æstimatio rei non erit deducenda à vero valore presentis temporis, sed habebitur respectus ad obligationem, quæ purificatur de trimestre in trimestro, vel de semestre in semestrem, in calculando autem alimentorum valore attendere debemus regulam l. hereditatum, ff. ad leg. Falcid. quæ locum habet in omni re, ut alibi diximus in hoc opere, facit Cras. d. cons. 194. num. 5. ubi idem dicit, quando [15] dubitatur ne pater plus reliquerit secundum uxori, quæ filijs ex priori matrimonio, & non est aliqua ratio di-

Parisi in conf. 129. nu. 7. vol. 1. Pinel qui lae agit in l. 3. par. in 3. & seq. C. de bon. mat. Afc. in d. tract. de pat. pte. effec. 2. n. 17. D. Becius in conf. 13. nu. 8. Caaale in tract. de vfu. mulie. relic. n. 179. poll mortem autē patris filius filij percipit, l. 1. C. de collatio. fed fi filius integro [a] tractu percipit aduenturū tenetur filius iuratio patre conferre cum fratribus tamquam aduentus, vt per Afc. loco praedicti nu. 30. in fi. quod tamen est intelligendum nisi illos fructus percipiet sciente, & tacente patre, quoniam pater eo casu videtur illos filio donasse, [13] & donatio est valida in vita, nec opus est, quod morte confirmetur. d. l. cum oportet. §. in autem, vbi Bar. Bald. & Salic. Bal. in auct. ex testa. n. 7. ver. non enim caput. C. de collatio. Bald. & Ang. l. 2. de inoff. donat. Alex. in cōf. 138. n. 3. vol. 1. Cor. in cōf. 135. n. 22. vol. 1. Ron. in cōf. 137. n. 37. ver. sed contrarij, vol. 5. Parisi in cōf. 137. n. 7. & seq. vol. 1. Bero in cōf. 139. n. 22. vol. 2. Neuz. in cōf. 76. n. 11. Crau. in cōf. 39. n. 1. Croc. in l. frater & frater, n. 80. ff. de cond. in iur. Tiraq. in l. vi quq. in ver. donatione largitus, nu. 21. C. de reuoc. don. Crau. in l. cum filio, par. 2. n. 46. ff. de leg. 2. dec. 1. Pedem. in 13. nu. 4. Caaale, de vfu. mulie. relic. p. 85. Afc. in d. tract. de pat. pte. effec. 2. n. 3. vbi dicit cōmānem, & effec. 12. n. 12. vbi idem repetit, D. Becius, conf. 13. nu. 29. dixi in conf. 126. n. 82. & seq. hoc igitur casu filius non tenetur conferre [13] fructus praedictos secundum Bal. & Ang. in d. auct. ex testa. Ang. & cast. in d. l. cum oportet. §. in autem, Parisi d. conf. 139. nu. n. D. Becius, d. conf. 13. nu. 29. profectus autem pleno iure, id est tam quoad proprietatem, quam quoad vfufructum patri [14] quæritur, d. l. cum oportet, & ibi omnes Dd. C. de bon. quæ lib. 4. l. iust. per quas personas nob. acqui. Cornu. in conf. 138. per totū, vol. 1. Tiraq. qui alios citat in trac. de retr. cōf. ang. l. 1. g. 9. in peculo enim praestitit nihil omnino immutatum de antiquo iure, d. l. cum oportet, & illo filius mortuo pater tenetur alii fratribus communicare profectum [15] peculium, secundum Spec. in tit. de iudic. §. sequitur, ver. quod si aliter asserueris, mouetur ex text. per fetum. §. fi. ff. de acquir. rerum dom. & id voluit glo. in d. cum oportet, vbi eam sequitur Fulg. Com. d. conf. 135. col. 1. n. 3. vol. 1. & commentum dicte Afc. d. effec. 2. n. 8. D. Becius d. conf. 13. n. 3.

[16] Principalem regulam, quæ habet, quod profectum dicitur lucrum factum ex negotiatione fructuum partis colonice, & limita non procedit, quando negotiatio esset illicita, puta si filius lucrum licitum exerceo vfufructu, quia tunc tale lucrū, neque patri acquiritur, nec fratribus post patris mortem est communicandum, l. quod seruus, vbi Dd. omnes. ff. de acquir. poss. l. quod autē ex furto, §. pro socio, Bar. in d. l. cum oportet, n. 3. vbi intelligit nisi vfufructus exerceisset de mandato, & nomine patris, quo casu acquireret patri ex n. portionem, quæ tribuitur pecuniæ, & subdit generale regulam, quod filius patri non acquirit ex delicto, [17] idem voluit Cui. ibi, quem sequitur Salic. n. 4. lict. Bald. videtur sequendo glossam ibi contrarij tenere eo, quod vfufructus dicitur fructus rei, & percipiuntur ex re patris, & primaria. Bar. opinionem tenuit Jo. Andr. ad Spec. in tit. de actio. §. in l. Gallus, §. quod si is, nu. 23. ff. de lib. & posthum. & ponit R. in d. §. 1. nu. 77. nu. 90. & nome. 130. Intine, per quas personas nebaqui. Afc. d. effec. 2. n. 16. vbi, n. 19. dicit idem esse in acquisitis ex ludo illicito, quia ea patri non acquiritur secundum Dd. in l. frater & frater, ff. de cond. in deb. Alex. in conf. 77. in fin. vol. 5. & ibi Afc. ponit qui ludus sit licitus, qui non.

[18] Intelligit etiam praedicta omnia in filio in po-

testare, nam emancipatus sibi acquirit, non patri, l. si filius a testis, ff. de ver. sig. l. i. ff. de stip. ul. seruo. Bald. in d. cum oportet in prin. n. 4. vbi ait, quod si filius emancipatus aliquid acquirat ex re patris, vel sibi aliquid deat contemplatione patris, non acquiritur patri, quia repugnat perlonge qualitate, id voluit Cui. ibi, n. 4. Soc. in l. in cōf. 7. n. 2. vol. 1. Caaale in conf. 139. n. 28. & procedit etiā respectu vfufructus, quia [19] patri solet quæritur ratione patris potestatis, 6. d. l. iust. per quas personas nob. acqui. patris autē potestas emancipatione [20] soluitur, §. preterea, l. iust. quib. n. 3. ut p. potest. soli gl. & Dd. in l. si vna mater. C. de bon. mat. l. cum in adoptionis, ver. si verus, in l. C. de adoptione. Parisi in conf. 53. n. 39. vol. 1. & emancipatus exit patri potestatem, perinde ac si esset [21] mortuus secundum Bal. Nouel. in tract. de par. 7. p. m. leg. 34. nu. 3. tam similibus poterit etiam pro declaratione presentis questionis, atque eius ortum videre apud Dd. casu quibus patri quæritur vfufructus, quia ex his recte inferre ad supra dicta non omisso tamen, quod praedicta sententiam, quæ dicitur filium emancipatum nihil patri quæreere etiam respectu vfufructus probat etiam Dominus Becius in conf. 13. nu. 26.

[22] Sed contrarium videtur probare iura in l. si vna mater. C. de bon. mat. vbi dicitur, quod pater in bonis aduentis filij emancipati habet dimidium vfufructus, & ibi Bar. dicit illam legem esse singularem, & menti tenendā, & loquitur etiam in bonis de cōf. filij emancipatorum, & Bald. ibi dicit hoc esse mirabile, ad idem est text. in d. l. cum oportet, §. facimus. C. de bon. quæ libe. hoc etiam inquit perpetuo notandum Ron. in l. iust. §. alio esse casu singularem in d. l. si vna mater. Cornu. in cōf. 42. n. 13. ver. circa tenet autē quæritur, & ver. vna autē distributio, vol. 3. vbi tamen in suo casu declarat, vt dicitur infra, Dd. Nouel. rep. 135. in l. liden, sequitur Pet. Gerar. fin. 76. ver. edde etiam vnu. Afc. d. effec. 2. n. 35. ver. amplius octiduo, in iud. procedit licet decilio non solum in filijs emancipatis, sed etiā in nepotibus ex eo iud. & in nepotibus ex filia, vt dicam infra, Cornu. loco praed. videtur cōciliare, vt prior opinio locum habeat in bonis quæ sitis post emancipationem, in quibus patri non quæritur vfufructus [23] secundum verō opinio procedat in quæsitis ante emancipationem, sed in hac contrarij tenet Afc. d. n. 35. n. 1. vbi dicit, quod in querendis, pater habet medietatem vfufructus, & in contrarij est text. in l. si vna mater, in prin. C. de bon. mat. vbi loquitur expresse. In hac edicte acquisita post emancipationem, & tamē vult, quod pater habet dimidium vfufructus, ex alio etiā casu videtur ex distinctione, cum vbi agitur de bonis quæ sitis ante emancipationem pater habet vfufructum, intergrū, nec sublegetur emancipatio minuit ius patris, idem videmus, quod & si dignus Episcopus patris libet filij a neui patris potestati ausum pater vfufructum [24] sibi quantum retinet, auct. sed episcopalis. C. de episc. & Dd. in l. iust. in l. par. 2. n. 42. ver. p. omni ampliat. C. de bon. mat. Afc. d. effec. 2. n. 34. ver. §. primo ampliat, & pro hoc facit, quia idem est mortuo filio, nam durat [25] vfufructus patri quæ sitis, licet filius moriantur, l. ibi in diem vite. C. de bon. mat. l. si ver. in ver. C. de Test. vbi Bartol. Bald. Caltr. & alij gl. Cui. & Bar. in l. iust. C. de vfu. Pinel. d. l. iust. par. 1. n. 39. Afc. d. effec. 2. n. 34. ver. amplia sexto, & dicit Bald. in l. quid dicit. C. de bon. mat. esse notandū, quod vfufructus scilicet patri quæ sitis, durat post mortem filij, sed etiam quod ab initio acquisitionis tempore vna filius, nec rebus quæ sitis, per se, & praedicti Dd. ponunt alia exempla.

exempla in quibus usufructus seu vel quæstus non perditur, licet patria potestas cesset, & text. in l. cum oportet §. finimus quem citat Corn. d. conf. 42. col. 3. ver. solum autem circa hoc loquitur in bonis nō quæstus, sed querendis, ibi rerum animæ acquiruntur, finis, sed querendis, ibi rerum animæ acquiruntur, propterea autem non debet illius distinctio quæ res personarum rationem, & remanens Dd. conclusionibus, quoniam loquitur And. ad Spec. in c. de nat. ex lib. vêt. in additio. vicina tenet de ipse, quod pater habeat distinctio usufructus honoris ante emancipationem quæstus, vera resolutio eius, quod pater in bonis quæstus post emancipationem nullū omnino ius, nec proprietatis, nec usufructus habeat secundū superad. & procedit in tantū, quod non valet pactū, seu cōditionis (16) facta à patre de ipse emancipationis per quam reseruat sibi ius usufructus in bonis quæstus per filium, v. per multa probat Oldr. in cons. 124. & suppressio eius nominis, idcirco non voluit lo. And. ad Spec. d. tit. de nat. ex lib. vêt. in vlt. addit. & dicit singulare Rom. sing. 109. licet dicat, quod erat forte cōsuetudo consuetudo, idem voluit lat. in l. fin. n. 28. ver. huius tamen singulariter. Cde pact. vbi ait nō iurum esse obliuiscendum, hanc etiam dicit singularem limitationem, Per. Gerar. in sing. 76. emancipatio, quando addo Castren. l. si viua matre, n. 4. C. de bon. mat. & in d. l. cum oportet §. cum autem, lat. anth. ingressi, in §. Cde sacrosan. eccles.

Sed limitatur nō procedere in bonis maternis, in quibus etiam delatis post factam emancipationem pater habet (37) usufructum pro viti cum filiis, ita probat text. in d. l. si viua matre, C. de bō. mat. & hoc nō procedit in aliis aduocatis, sed est speciale in maternis, quia vir reputatur vnum corpus cū vxore defuncta, & ea viuente timebatur eius bonis, ideo in solutū doloris datur marito successio, ita glo. ibi in ver. presump. Ioan. Fabri in p. princ. dicens, quod ea lex non obstat in aliis aduocatis, & ibi est casus, quod vir succedit vxori in aliquo filii filii cōtra legē, & Bal. n. 4. dicit esse notabilia verba gl. quia in extraneis instituitur filium emancipatū, pater non habet usufructum, & dicit Salic. quod ibi vir succedit vxori carnis humanitatis, nō affinitatis, & est casus ibi, in quo emancipatus aliquid patri accipit cōtra regulas, & dicit Cast. n. 1. quod regulariter pater usufructum non habet in bonis quæstus post emancipationem, fallit tamen in bonis provenientibus à matre, & approbat rationē assignatā à glo. ibi Pinell. optime declarans in d. l. si viua matre, quæ est tertia, n. 1. C. de bon. mat. vbi ponit differentiā inter casum illius legis, & casum l. cū oportet §. cum autem, & idem dicit Cast. d. l. cum autem, n. 1.

Immo vigore dicte legis, si viua matre pater, vel etiam alius habet pro viti usufructum non solum in bonis filii habitis à matre, sed etiam in bonis nepotis (38) ex filio emancipato, intelligendo de nepote huius post emancipationem, & non solum in eo, sed coato in nepote ex filia, (39) qui tamen nunquam fuit, nec esse potuit in potestate aut materni, ut probatur in d. l. si viua matre, in verfic. quod si nepotes, ut bene aduertit Corn. ibi, qui ideo subdit esse mirabilem decisio Pinell. ibi, num. 6. qui dicit esse notandam.

Inferitur ex prædictis male consuluiffe Corn. (40) in eodem cōf. 42. vol. 3. dum vult, quod in bonis maternis filio delatis post emancipationem nihil patri queratur, cum tamen ei datur usufructus pro viti. Inferitur secundo, quod etiam usufructus patri quæstus durante patria potestate nō extinguitur ea cessante, per electuū monachū, episcopatū, vel mortu-

at, ut supra dixi, immo in spectro alicuius iure, nec etiam per emancipationem, tamen nouo iure actio emancipatio patet, retinet dimidium usufructus (41) aduocatorū quæ prius habebat, d. l. cum oportet §. cum autem, verfic. finimus. C. de bon. quæ libe. vbi dicitur, quod retinet dimidium usufructus, quæ habebat si non renouauit expressē, & dicit ibi Bald. quod non est necessaria protestatio in his, quæ lex reseruat, sequitur Cast. Oide. d. cōf. 21. 4. Ioan. And. ad Spec. d. tit. de nat. ex lib. vêt. additio. vi. Cast. d. l. si viua matre, n. 4. Carpol. c. de n. multi post Coman. cons. 84. n. 1. lat. in l. fin. n. 27. in h. verfic. intellige nisi, C. de pact. Corn. d. cōf. 41. col. 4. in fin. ver. solum autem c. 1. et hoc, vol. 3. Gerar. d. sing. 76. n. 1. Pinell. d. l. si viua matre, n. 4. & hoc modo intelligi debet, quod dicit paulū supra respondendo Corn. d. cōf. 21. quod pater emancipando retinet totum usufructum, quia hoc non procedit nunc, potest tamen pater expresse sibi reseruare (42) totum usufructum, quoad bona iam quæstus, ut probat ille text. in d. l. si viua matre, & ibi Dd. præcipiō Cast.

Ex quod dixi patrem emancipantem retinere dimidium usufructus, quæ habebat, nō vendicet locum, quando pater emancipat coactē, (43) & iussit ad iudicē, ut sit in casibus, quos enumerat, gl. in §. fin. Instur. quib. mod. ius patr. potest soluit, tunc enim, quia illa medietas datur in præmium, & remunerationē emancipationis, & patri nō debetur præmiū, qui propter fortuitam, iniuriam, vel aliud vitiū cogitur emancipare, non competit patri ius (44) aliquid in bonis aduocatis filij, ita expresse tenet Cuman. in cōf. 84. n. 6. vbi latē d. probat, & eius decisio dicit singularem Carpol. eant. n. multi sunt, circa med. lat. in auth. ingressi, in fin. ver. & adde etiam, quod in casibus, vbi dicit esse singularem decisionem additio ad Roman. d. sing. 109.

Vnum etiam est notandum in proposito, quod pater mortuo filio prædit iam sibi quantam (45) commoditatem illis in casibus, quibus usufructus residet in persona filij, & pater solū habet commoditatem, ut voluit Castren. in l. fin. in §. C. de usufruct. & ante eum Bal. in l. cū oportet, in fine, dicit, dum ait quod est pater habet in fundo filij commoditatem, eam finito fundo, in persona filij extinguatur commoditas quæ patri competit at, sequitur Pinell. in d. l. prima, par. 4. n. 41. ver. hanc conclusionem, vbi dicit esse elegantē declarationem hanc volui dixisse, quia licet videatur nō ita principaliter ad nostram translationem pertinere, sunt tamen singularia, & valde vtilia in praxi, & non passim repetiuntur, ut ex eis quoque declaratur, quod pater usufructu habet in bonis, quæ filius quæstus ex prædictis assignatis ad alimenta.

SYMMARIA

1. Subrogatum sapit naturam eam in cuius locum subrogatur.
2. Legitima filio relinquenda, est institutionis titulo.
3. Legitima etiam canonice iure suspensa relinquenda debet honorabilis titulo institutionis.
4. Legitima etiam in testamento inter liberos relinquenda est institutionis titulo.
5. Legitima etiam ascendenti relinquenda debet institutionis titulo.
6. Legitima etiam, antestamento alterata, nulla, an denuciata retinet naturam suam, & relinquenda institutionis titulo.
7. Eadem in aliquo alterata retinet in reliquis naturam suam.

- 7 *Nouata alioque primilogia omnia transmissi in alterum non tenent.*
 9 *Dei succedens loco legitima nullum recipit gramam.*
 10 *Dei succedens loco legitima transmittitur ad heredes filii decedentis ante nuptias.*
 11 *Alimenta, que succedens loco legitima non sunt relinquentes de iure institutio.*
 12 *Legitima. Relictum pro legitima erascit iure institutionis relictum.*
 13 *Legi cautum quod non reperitur, non est superfluitas in uenitionibus preueniendum.*
 14 *Contrahens uisus aliquando transfunditur in alium.*
 15 *Contrahens uisus, quando in alium transfunditur, tunc secundum attendimus, non primum.*
 16 *Exceptio preterea non mittitur, vel compensationis non potest opponi contra alioquem transfusum.*
 17 *Accidens omnia tolluntur substantia sublata.*
 18 *Dns quando aliquis creatur, non in eum transfertur ipsiusque regalia reuerentia.*
 19 *Alium faciens videtur se obligare legibus loquentibus de illo alio.*
 20 *Lex non debet imponi uerbis, sed rebus.*
 21 *Subrogatum non sapit naturam eius in cuius locum subrogatur, quoad ea que sunt specialiter directum.*
 22 *Subrogatum non recipit accedens, sed primordiale non naturam eius in cuius locum subrogatur.*
 23 *Præterea non annulat testamentum, quando præterea non debet legiti.*
 24 *Edicti præterea non recipiunt testamentum, quando de iure statuto excluditur, sed tamen filio relinquuntur alimenta.*
 25 *Testandi facultas alicui concessa dummodo alij eorum quod relinquunt testamentum erit ualidum licet illi nihil relinquatur.*
 26 *Cuius uia recepti, dummodo daria soluta non desinit esse eius si non soluit.*

QVÆSTIO XXI

Quod aliquando alimenta succedant loco legitime vidimus supra in titulo, quomodo petantur alimenta, quæst. i. dictum itaque hoc loco an eo casu alimenta sint honorabili titulo institutionis relinquenda, id quod uidetur in dubio, quia subrogatum sapit [1] naturam et ius in cuius locum sit substitutio. I. si enim, §. qui iniuriarum. ff. si quis cautio. et legitima est relinquenda [2] filio iure institutionis, §. ad illud quoque capimur, in Auth. vt cū de appellat. cognosca. collatio. octaua, gloss. in auth. nouissima, ubi Cin. Bar. Bal. Aug. Salic. las. & alij C. de inoffic. testam. las. in rub. ff. sol. mat. n. 1. Picus in l. in quartā, nu. 60. ff. ad leg. Falcid. Didac. in l. R. inut. in prin. n. 1. de testam. Bened. in ver. in eodē de testamēto, il primo, nu. 15. Padulin. l. eam quam, nu. 76. C. de fideicō. Duran. de arte test. n. 3. can. 1. in prin. Clar. de testam. q. 38. in prin. Masili. in l. sing. 347. Igne. in auth. ex testamentis, col. 16. C. de liber. præter. Gome. Clin. variat. resolu. cat. n. 1. ver. quod primo extendit, §. n. 14. in fin. Alean. Clem. in tract. de part. potesta. effec. 16. n. 1. Lud. Molin. in tract. de primogen. Hispan. lib. 4. c. 15. nu. 15. id quod procedit in speculo etiam canonico iure, [3] vt per Alex. qui communem dicit in cōf. 70. nu. 6. vol. 1. Boet. in dec. 167. n. 1. Duran. loco prædicto, n. 1. Didac. & Clar. loci supradicti, cum eodē locū habet etiam in testamento inter liberos, [4] Sax. he. & las. in auth. nouissima, C. de inoffic. testamē. verba. cōf. 19. col. 1. vol. 6. Rub. cōf. 72. Didac. qui communem dicit loco prædicto, n. 1. Ruin. cōf. 1. n. 1. Masili. l. sing. 106. & citius est legimus fauor, quod

etiam ascendentibus relinquenda est eo titulo institutionis [5] secundum communem opinionem, de qua statuit lacon in auth. nouissima, n. 37. & Fabian. n. 140. Alex. Dec. Clar. & Pudil. quos citat & sequitur Molin. ybi supra, nu. 16. comprobatur prædicta sententia, quia licet legitima in aliquo legatur, lege statuta quoque privilegio, aut alia dispositione, tamē adhuc [6] retinet naturā suam, & venit relinquenda titulo honorabili, vt probatur Roman. Imo. & quos citat, & sequitur las. in auth. nouissima, nu. 24. ubi dicitur, quod legitima statuto aucta aut imminuta debet filio elinqui iure institutionis, & reprobat Bald. qui tenebat contrarium, in l. maximū vitium, n. 19. C. de liber. præter. Valf. qui alios citat in tract. de success. creat. lib. 2. §. noui. 140. Clar. d. quæst. 28. ver. sed pone, quod Molin. loco iam dicto, nu. 2. ver. hæc tamen ratio, & facit, quod de verbo dicimus, quod etiam alteratum sit in aliquo, [7] retinet tamen naturā suam in reliquis, C. de feudo non hab. prop. parur. feudi. Bal. in l. q. 6. ff. de ter. diuis. Roman. in cōf. 70. plures alios conuallat in cōf. 63. nu. 29. n. 1. in proposito, quamuis legitima sit alterata, & reducta ad alimenta, tamen eodem modo relinqui debet quo erat relinquenda antequam mutaretur, aut etiam quia est per nouationem yna actio, vel obligatio transfundatur in aliam, l. si de nouatio. tamen per uilegia [8] omnia primæ obligationis transiunt in secundam, vt docet Bar. ip. l. si quis cū iustem. 4. ver. præterea posito, ff. de ver. oblig. quem sequitur Dd. communiter secundum Alex. n. 1. ibi. & Aret. qui dicit le singulare, & las. nu. 1. & per prædicta rationes diximus suo loco, quod alimenta, quia loco legitime debentur, transmittuntur ad heredes, & præstanda sunt, non de fructibus, vt alia, sed de proprietate, & petuntur iure actionis, atque ita in prædictis, & aliis multis degenerat à natura alimentorum, multumque prædicta: nam videmus in dote, que succedit loco legitime, & a enim nullum recipi grauamen [9] iure legitima secundum Castren. in cōf. 370. n. 1. vol. 1. Cuius in tractat. de legitima, in §. nec usufructus defraudari, nu. 3. folio mlti 108. Ceph. in cōf. 145. nu. 1. dicitur etiam multi, quod etiam de regulariter continet conditionē, si nuptie sequantur, & ideo non debeatur nisi sequuto matrimonio, tamē ubi debetur loco legitime si filia decedat [10] ante nuptias transmittit ad heredes, Bal. Anchar. Corn. Campe. & alij, qui ea sefert & sequitur Rub. in l. pater plurius n. 14. ver. quarta sit contulio, ff. de inoff. testam. Anch. bloder. familiar. quæstio. lib. 4. quæst. 31. num. 1. Hieron. Gabriel. cōf. 1. nu. 5. vol. 1. Simon de Pret. interpret. legitima volon. li. 3. interpretat. prima dicitur quinta, folio 4. n. 11. quare ergo non idem indicare debemus in alimentis.

[11] Hæc quamuis rationabili videantur, non placet Molin. in d. lib. 4. c. 15. nu. 20. ubi probat particulari ratione respiciē maiorem, ideo non facit ad res nostras, quæritur enim de ratione, que omnes casus amplectatur. Secundo adducit, quia ubi quid pro legitima relinquatur eo [12] ipso id institutiois titulo videtur relictum secundum 2. in auth. vide & 6. par. n. 2. C. de inoff. test. Alex. in l. humanitatis n. 1. & las. n. 1. C. de impube. Valf. d. 2. n. 1. 344. Clarus, d. q. 18. ver. sed quid si dicat, sed quoniam hæc sententiam non credit solidam esse ea rebus inhærentibus rationi, atque ita conclusio Molin. malit ad generales terminos est ratione destituta.

Mihi placet opinio Molin., quod alimenta in casibus prædictis non sint institutionis titulo relinquenda, hoc enim non repetitur lego manū ergo nō [13] est super-

superfluitatis in intentionibus praefatum quodum, ca. com-
 solutio, facienda, questione quinta, Archi. in proqua-
 secti, in verbo, factio sancte, quod nullo in fi. D. Becus;
 in com. 30. nu. 4. Secundo, quando via res in alium
 transfunditur: tunc non attenditur: necura, nec qua-
 litas rei transmissa, sed illius in quam facta est trans-
 fusio, ut videtur, quando vras (14) contrahit usum;
 venditur in alio, quod fieri potest, et in alio, et tunc
 dicitur de post. ubi D. dicitur, si fieri et per te emi-
 si, amplius inspicitur qualitate prioris (15) contraclum;
 sed secundum in omnibus observamus latibimus aco-
 de m. luf. & Cagnol. ubi non opponitur exceptio con-
 pensationis, quae competeat contra primam actionem,
 nec exceptio (16) pecuniae non numeratae, ut
 probant Doct. loco praedicti, in cap. 1. Dec. Cagnol.
 in Linguiarum, in fi. si con. pen. dixi in consil. 162. nu-
 42. Tertio facit, quod subacta substantia tollitur om-
 nis (17) accitio, l. l. et, quae vchalis, ff. de pigno-
 rial. ubi c. oportet, in fi. p. n. Cide bon. quae lites;
 ubi dicitur, quod accitio dicitur, quod id quod caret sub-
 stantia, Boet. de cal. 199. n. 7. cum vero tollitur legiti-
 ma, et eius loco indignantur alimenta, non est an-
 plius tractandum de natura, & qualitatibus. Quarto
 aliquid non esse producitur, ita censetur producta
 quod obitur illi dispositioni non consenti, qui agere vo-
 lit inducere, ideo ubi quia creatur dux, censetur in
 esse transferri omnia iura, quae copertus ducibus, &
 consequenter (18) regalia reservata, Cast. in col. 4.
 q. 15. vol. 1. Boli. in l. de regal. n. 5. ubi allegat Salic.
 & Iacob in fol. in consil. 42. vol. 1. & qui facit actum
 censetur obligare (19) se legibus loquentibus de illo a-
 ctu, l. si duo, ubi Bal. ff. de acquir. heredit. in col. 1.
 254. nu. 17. ita ergo, subacta legitima, & inducitur in do-
 alimentorum praestacione servari debent iura loquen-
 tia de alimentis, non autem de pendentia, de legitima,
 si non statim, vel contrahentes voluissent in alimentis
 iure pignori servandum esse, quod in legitima, utique
 non subacta, se legitima, & eorum dispositio mutua-
 ter nomen solgionem essentiam, & ideo lex non debet
 censeri imposita (20) verbis, sed rebus, argumento l.
 ubi ita donatur, ff. de dona. cau. mor. Ale. post Bar. in
 l. pater ait, nu. tertio, ff. de off. coen. ubi etiam
 la. col. pen. Alex. in consil. 80. col. fin. ver. & successu-
 ri, vol. 5. ubi probant, quod iure omnia verborum
 formalitate censentur effectum, & non obstat quod
 subrogatum sapit naturam eius in causae loci sub-
 rogatur, quia responderetur, quod legitime hoc pri-
 vilegium est specialiter fauore tributum, quod relinquitur
 institutionis, cit. ut probant iura sup. allegata;
 et ubi aliquid est specialiter tributum, tunc in eo sub-
 rogatum, non sapit eandem (21) naturam, nec subroga-
 tionis regula ad id extenditur, quod fuit specialiter
 concessum. Bar. in l. 1. q. 1. h. de actio, si si quis test. lib.
 esse iussu fuer. Ale. in l. nu. 90. ff. de off. eius cui mand.
 est iussu. Socin. in l. 1. n. 19. ver. ad illud responde. ff.
 qui, & a quo. Bero. consil. 71. n. 42. vol. 1. Iacob. Niger.
 in l. mandatum, ff. de offic. eius. Secundo respondeo
 subrogatum sapere naturam primordiale, non acci-
 dentalem. (22) glo. in l. certi conditio, ubi Bar. Bal.
 & alij, ff. si cert. per. Bart. in consil. 14. num. 3. volum.
 1. Bald. in l. unica, §. 1. Cod. de rei vxor. actio. Socin. in
 consil. 121. num. 6. volum. quinto, la. in d. l. i. cum §.
 qui iniuriarum, numer. 2. in fin. Romanus in d. 484. So-
 cin. in consil. 74. num. 21. ver. & inter alia, volum.
 3. Bero. in consil. 7. num. 1. volum. 1. Euerac. loc. 93.
 com. pen. ver. si iud. Natta consil. 4. nu. 4. D. Becus,
 consil. tot. numer. 62. & non est primordialis natura
 legitima, sed accidentalis, quod iure institutionis,
 & non aliter relinquitur, nec movet, quod puiue-

gia actionis novae transeat in novantem, quia hic
 non agimus de illa extincta, quae fit per novatio-
 nem, sed de ea quae tollit penam primum nu. ideo
 extincta legitima subacta est omnis qualitates illi in-
 luente: cum enim desinit esse legitima, desinit etiam
 debere titulo institutionis, qui soli convenit legiti-
 me, & ita loquens de novatione non facit ad
 nostrum propositum, non etiam movere debet, quod
 de dote est dictum, nam in omnibus succedit loco
 legitimae, et alimenta non facient in omnibus lo-
 co legitime praestata, ut supra dixi non licet in om-
 nibus arguere a dote ad alimenta.

Ex praedictis inferunt, quod etiam si statuto alimen-
 ta loco legitime relinquantur, tamen eo casu si pa-
 ter de eis non faciat mentionem non sumptur testa-
 menti praestentione, nam si cui debetur legitima (23)
 si praeterea non dicit testamentum nullum, Bal. in
 l. maximum vicium, si ai. C. de liber. praeter ubi loqu-
 tur in filia exclusa statuto, cui tamen alimenta debetur,
 Calt. in consil. 21. vol. 1. Alex. in consil. 78. num. 2.
 ideo totum, volu. 1. ubi simul loquitur in filia do-
 tata in consil. 68. nu. 4. & 7. volum. 4. Dec. qui com-
 mune dicit in filia, in consil. 105. nu. 1. & in consil. 109. in
 prim. Afflicti in decil. 98. numer. 3. & 6. Ruin. in consil.
 40. numer. 2. 9. & 14. volum. 3. Ber. in consil. 78. num. 3.
 volum. 2. Garzias in l. Gallus, §. de quid sit tutum, n.
 109. & 115. & ibi Galau. numer. 14. & Crot. num. 109.
 ff. de lib. & posthumi, ubi etiam Ruin. in l. 17. Soci. in
 consil. 37. nu. 4. volum. 4. Crot. in l. stipulatio, hoc mo-
 do concepta, nu. 44. ff. de verb. oblig. Gram. decil. 170.
 nu. 33. Clar. de testam. quaest. 41. n. 7. D. Becus consil.
 103. nu. 19. atque (24) ita in nostra questione concludit
 Ludov. Molin. d. lib. 4. quaest. 15. num. 35. ubi num.
 16. ampliat etiam, quod ita excluditur quis dum te-
 ram, et relinquantur alimenta, quia si non relin-
 quantur, ubi loquimur testamentum, non erit nullum,
 sed exclusio dabitur actio ad id quod statuti forma
 inspecta erat relinquentum, movetur ex lege prima,
 ff. ad leg. Falc. ubi cum dicit, quod si a statuto com-
 mittatur alicui testator, (25) id modo etiam parte
 alij relinquit si contingat testamentum fieri, & ni-
 hil illi relinquit sustineat testamentum, & detrahitur
 id quod ei ac relinquentum, & subdit Molin. id
 esse per se uero metu tenendum, & defendit dictum
 Cuius, & impugnationibus Alexandri, contra quae
 allegat multa alia, & praecipue dictum Baldi, in ca-
 quidam, si secundum, p. 4. de electio, ubi receptus est in
 eius, (26) id modo data soluat & collecta, si ille tes-
 tator, non desinit esse civis, quia modus im-
 plendus est per viam compulsionis, licet conditio sit
 implenda per viam resolutionis, allegat etiam gl. Ro-
 noven. Bar. Hostias, Rot. Abb. Praepos. Com. & alior.

SUMMARIA.

- 1 Rei sua quilibet est moderare, & arbitrio.
- 2 Cedi possit omnis actio.
- 3 Cedi possit in quod alium conceptis in potentia etiam si non alij.
- 4 Cedi possit servitium debitorum a servus.
- 5 Cedi possunt opera famuli a miles.
- 6 Cedi possit officium iudicis.
- 7 Cedi possit nuda spes.
- 8 Cedi possit in alio res.
- 9 Vassallus in quod commodum eum alij vendere, si citi non usufructum.
- 10 Clerici beneficiis possit vendere redditum suae ecclesiae, & tunc nullo.
- 11 Patronum vendere possit redditum, & emolumenta sui patronatus.

- 12 Cedi non possunt iura personalia.
 13 Cedi non possunt iura futurorum alimentorum.
 14 Patrono alimenta debentur ab Ecclesia ex bonore quodam annexo eum persona.
 15 Cedi non possunt iura, que ex privilegio annexa sunt persona patroni.
 16 Regalia restituta non veniunt concessis generaliter regalibus.
 17 Rex si vendit Castrum cum omni iure suo non vendit ius regium.
 18 Patronus non potest vendere, vel cedere ius percipiendi alimenta ab ecclesia.
 19 Ratione cessante ipsa quoque cessat dispositio.
 20 Ususfructuarius potest ius suum cedere proprietario.
 21 Vasallus potest feudum alienare in dominum sine alicuius consensu.
 22 Dominus emendo feudum a vasallo videtur ipsi committere.
 23 Vasallus potest feudum domino resignare.
 24 Vasallus alienare potest feudum sine assensu domini, quando id facit domino presente, & tacente.
 25 Ecclesia bona sua aliunde alienantur in episcopum sine sollemnitate.
 26 Emphyteusis potest sine alio assensu liberet rem emphyteuticam alienare in dominum.
 27 Ius patronatus venit in universali venditione Castrorum cum omnibus iuribus.
 28 Ius patronatus venit in generali constitutione omnium bonorum.
 29 Subditi iurati non possunt in alium dominum transferri.
 30 Subditi vellet impati alienantur cum universitate bonorum.
 31 Iura personarum non possunt in alium transferri.
 32 Cedi non potest fideicommissum conditionale.
 33 Fideicommissum conditionale extrinsecus potest repudiarione.
 34 Pacta contra naturam, & accidentiam contractus sunt valida, non que contra substantiam.

QVÆSTIO XXII.

Admitunt omnes quod si patronus redigatur ad inopiam Ecclesia patronata tenetur illi subuenire, & diximus supra in titulo, quibus & a quibus debeant. Alimen. questionis rursus est; an patronus possit retento patronatu alienare, vel vendere ius, quod habet recipiendi alimenta ab ecclesia. & primo asseritur videtur id esse permittum, quia rei suae [1] quilibet est moderator, & arbitet. l. in re mandata. C. mand. & iniquum esset si homines, non possent pro eorum arbitrio ius suum distrahere, ut dicitur l. dudum. C. de contrahen. empt. Secundo facit, quia omnis actio [2] cedi potest, ut toto tit. de liaz. vel actio. vend. imò etiam ius quod habet qui in potestate, licet [3] non in actu, secundum Abb. in c. cura pastoralis, in fi. de iur. patro. etiam servitium [4] sermo [4] debitu[m]. l. vxori. fi. de vfu, & vfu. legat. sicut etiam opera famuli eo invito possunt, [5] Bar. Ang. Cast. Fulgo. & Alex. in l. si non fortem. §. libertus, fi. de cond. indeb. Bal. in l. libertus, col. fi. C. de oper. li. cū aliis apud Tit. q. de retract. confan. §. 26. gl. 3. n. 36. & ne quis forte exstimet aliud esse in officio iudicis, illud quoque cedi potest, [6] Jalis restitutio in integrum, que competit officio iudicis, non reddetur, ita, quæ alij sequuntur in l. Modestinus, col. fi. de solut. Bar. & alij in l. 1. §. fin. de oper. no. nuntiat. Bal. in l. q. si minor, ff. de minor. Gui. Pap. sing. 606. ver. officii iudicis, Aret. in §. si quis agēs, col. An-

tepen. ver. ex quo nota maxime, legitur de actio, quin & ipsa spes [7] iunda cedi potest. l. item. C. de donat. l. nec emptio. ff. de contrah. empt. l. pactu[m] in fi. ff. de pact. & iactu [8] retus, ut ff. ad l. Rho. de iact. Tercio facit, quia & usufructuarius potest retento usufructu commoditate alij vendere, [9] l. necessitas, ff. de usufructu. perie. & cōmā rei ved. gl. in §. finitius, l. init. de usufructu. in l. interest. C. de usufructu. l. in venditione, ff. de bō. au. in possid. Bar. & Alex. in l. cū Titio, ff. ad leg. Falc. n. alian. l. si tibi dēt. §. pactu[m], in 2. col. ff. de pact. alio citat Turq. d. §. 26. gl. prima, n. 41. Affli. l. 3. consil. rub. §. n. 9. l. al. in l. cū filio, n. 57. ff. de lega. Didac. lib. 1. var. solut. c. 8. n. 6. Come de contrah. c. 35. n. 1. & idē videmus in emphyteuta, qui potest commoditate rei alienare, & in vasallo, vbi iura vulgarit, ergo idē erit in patrono. Quando rector ecclesie potest redditus omnes sacce ecclesie vendere, iuxta tit. titulo. l. fi. de pō. vici. finit. facit Oldr. in cōs. 129. n. 1. Imo Alex. & alij in l. dimortio, §. quod in an. no. ff. solut. matr. Felin. in c. sedes, col. 2. de re scriptu. vbi quæritur si locatio fructibus beneficii, venditur, quæ populus consequitur donare pro iurando aduocato rectoris. Quibus patronus vendere potest emolumenta, & redditus [10] sui patronatus secundum Imo. in capitulo, præterea, l. secundo, in fi. de iure patro. & de n. voluit Hostien. ibi, qui licet redditus illi incertus sit, tamen res etiam incerta vendi potest, vt iactus rector, partus ancillæ, & fructus futuri.

In contrarium tamen est veritas, quod scilicet patronus non potest ius alimentorum retento patronatu, in alium transferre, nam hoc quod Ecclesia teneatur alere patronum in casu necessitatis, est ius personale inherens ossibus patroni, & iura [11] personalia vendi non possunt, C. priuilegiu[m] personalis, ff. de reg. iur. in 6. Ang. in l. quod si in diē, §. quod Iulianus, in fi. ff. de petitio. hered. Secundo videmus in specie dictum, quod ius futurorum alimentorum cedi [12] non potest, vt per Bar. in l. cum Titio, ff. ad l. Falc. quia ius illud coheret personæ, & alia sunt alimenta in persona vnus, alia vero in persona alterius, vald. in l. 1. col. fi. ver. modo ego quæro, C. de priuilegi. dot. la. l. n. constante, col. fi. ver. itē ius futurorum, ff. solut. matr. Curt. sen. col. §. 2. eod. la. Turq. de iur. eccl. cōf. §. 26. glo. 1. nu. 72. Tercio ius hoc recipiendi alimenta ab ecclesia est honor quidam patrono debitus [14] itaque eius personæ annexus, vt inquit Abb. in c. præterea, l. secundo, in fin. de iure patronatus, vt quæ sunt annexa personæ in priuilegiu[m] cedi [15] non possunt, Bar. in l. etiam, ff. de iur. iurando, per legem, l. ex pluribus, ff. de administr. tuto. l. non solum §. si puch. la. ff. de ri. nupt. l. cerdonis, ff. de oper. libet. Turq. qui sequitur Bar. d. gl. 1. n. 58. & facit, quod de regalibus referuatis dixit Gl. de Pen. in l. contra publica, col. 5. ver. f. pone rex, C. de remil. lib. a. vbi quod ecclesie generaliter regalibus [16] referuata non venditur, quia cum sit electa ipso iure personæ principis, & inherens ossibus ipsius, non possunt auelli, vel separari. Paris de Put. de iudicant. 1. de excess. var. ergo subditos, nu. 21. Affli. in c. i. quæ sint regalia, ver. & bona committentium, nu. 21. Rub. in conf. 50. aolius in tit. de rega. lib. nu. 28. decil. Pedem. 29. nu. 1. & decil. 30. num. 12. per eandem rationem dixit Albo. in l. fi. C. de iurid. om. iud. quod si rex vendit Castrum cum omni iure [17] suo, non veniat in venditione ius regium quia aliud non potest transferri, Laude. in tract. de princip. notat. 105. Iacobin. in sua inuestitura, in verlic. de Castro sube, num. 6. & in verlic. dictique vasalli, numero tertio Soc. iun. in cons. §. 2. num. 41. volum. Causal. confil. 102. col. 1. Bosius in tit.

nunquam ecclesia teneatur ad alimenta, nam valet omne pactum contra naturam, vel etiam contra accidentia contractus, [14] licet non valeat contra substantiam, ut distinguit glo. in lege, pacta conuenta, ff. de contrahen. emptio. ubi etiam sequuntur alij omnes. Principij Beierig. cap. 2. numero quadragesimo primo, & sequen. Bartol. & alij. in l. 1. in prin. ubi ibi Deci. numer. 17. ff. si cert. pet. dixi in consi. 143. nu. 29. & sequent.

SYMMARIA.

- 1 Collectus non soluit dominus, qui vult feudum credere.
- 2 Vassallus liberatur ab oneribus si velit renunciare usufructui.
- 3 Vassalus potest omne domino renunciare feudo.
- 4 Fidei suo renunciare quilibet potest.
- 5 Beneficium non confertur in unum.
- 6 Modus ducitur, quando tale apponitur onus, quod est impendendum post quosdam emolumentum.
- 7 Modum qui non impletur prout omni commodo.
- 8 Donatus ducitur contrarius nominatus.
- 9 Contrarius a principio sunt voluntatis, posse a vero necessitatis.
- 10 Contrarius nominatus non resolvitur ob non sequendum implementum.
- 11 Donatus non resolvitur per penitentiam ob implementum non sequendum.
- 12 Acceptus de possessionem confertur onus in unum agnoscere.
- 13 Cuiusdam acceptus videtur se obligare ad omnia onera cuius incumbenda.
- 14 Donatus actione prescriptis verbis cogitur onus donatum exequi.
- 15 Donatus cum onere alendi cogitur condonare ob causam reddere recepta, quando non obtemperat.
- 16 Donatus cogitur actione prescriptis verbis implere promissa.
- 17 Donatus cum onere alendi non revocatur penitentia, sed datur alius ad alimenta.
- 18 Dominus fundi non liberatur a collectis, licet velis feudo credere.
- 19 Allogium non debetur, nisi alius sui loco reponatur.
- 20 Onus quando est rei in unum saltem rem cedendo, secus quando in unum personam.
- 21 Onus ex dispositione contrarius nominatus non renunciat rem remittendo.
- 22 Claus ex de bona liberatur ab oneribus re alibus, & mixtis, non a personalibus.
- 23 Vassalus non potest unum domino renunciare feudo.
- 24 Emphyteuta non potest renunciare rei in unum domino.
- 25 Vicinus renunciando beneficio patris non liberatur ad onera resellendi.
- 26 Approbatio quod semel facta non potest reprobari.
- 27 Penitentia est locus in contrariis innominatis.
- 28 Contrarius innominatus ducitur de, ut de, vel de ex facie.
- 29 Penitentia locus est in contrariis permutationis.
- 30 Penitentia locus est licita in contrariis innominatis, quando res non est integra.
- 31 Penitentia non est licita in contrariis innominatis, si forte dotis.
- 32 Penitentia non est locus in contrariis innominatis, si forte piae causae.
- 33 Penitentia non est licita in contrariis innominatis, si ex parte qui non implevit, secus, ex parte implentis.

Si bone alicui donatur, ita tamen, quod teneatur aliquem alere, an postquam per aliquot annos aluit possit se ab ea obligatione eximere restituendo bone quae prius acceptasset & videtur illi liberari primo per ea quae ponit Bartol. in l. 1. is cum quoniam, ff. de acqu. plu. accen. ubi ait, quod si dominus fundi [1] velit illi cedere, non tenebitur ad collectas & alia onera personalia, vel mixta, id est voluit Bal. in l. 1. si forte, §. art. Labeo, ff. si servit. ved. & in l. 1. nu. 33. C. de sent. quae pro eo quod inter. Petr. de Vbald. in tra. de colle. q. 28. n. 43. Secundo facit, quia usufructuarius si velit renunciare [2] usufructui non tenetur ad onera, & ibi dicit Bal. quod si onera, quae imponuntur a deo sint gratia quod excedit valore dominicalis, quae rusticus possidet, poterit domini renunciando liberare se ab oneribus praedictis, & per illum textum videtur ego consultum per multos Doctores, quod dominus praedij cedendo fructus illius anni non tenetur ad collectas illo anno impositas. Tertio facit, quia vassallus potest inuito domino feudum renunciare [3] ca. 1. de vassall. qui contra constit. Lothar. & hac opinione tenet Hostien. in eaque in ecclesiastica de constitutione. Archidiacon. in ca. de forma 22. q. 1. Specul. in tit. de feud. §. quoniam. ver. 28. n. 50. dicit quod multis in locis liberatur vassallus ab homagio reddendo feudum idem Hostien. in sum. de feu. §. h. Bal. in l. 1. in 2. lect. n. 9. q. 12. ff. de rer. diuis. qui secundum eum persona est obligata propter rem autem propter personam, & est communis opinio secundum Abb. in d. c. quae in ecclesiastica in 19. Curt. in tra. feud. in 4. par. in vlt. cau. amission. feud. reg. 1. in q. 31. cum enim tenet feudum principaliter cetera tunc favore inuestiti potest inuestitus renunciare [4] fauori suo, l. si quis in cōstit. bēdo, C. de pact. & beneficiis non confertur [5] in inuestit. limito, ff. de reg. iur. Quarto donatio praedicta videtur facta sub modo alendi scilicet illi, dicitur enim modus quando dispositioni aliquid additur, quod [6] est implendum post emolumentum quod illi, l. si tale, §. 1. ubi Bart. ff. de cond. & demonst. Bar. in l. quibus diebus, §. Terminus, nu. ff. de l. i. Bal. in consi. 219. nu. 5. vol. 2. C. aff. & Imol. in d. §. Terminus, Ruin. in consi. 26. n. 9. & seq. vol. 1. Bero. consi. 30. n. 6. vol. 2. Alciat. in consi. 30. n. 2. Galiau. in rub. ff. de ver. oblig. nu. 18. cum multis similibus ad implendum autem modum nemo praecise cogi potest sed liberatur cedendo omne emolumentum. l. 2. C. de his qui sub modo, ubi dicitur, quod non implens [7] modum prius ut onus contrarium. id id est est text. in l. si heres, ff. de cond. ob cau. l. liberto, §. Lucius, ff. de unu. leg. Bar. d. §. Terminus, nu. 19. ubi etiam Socin. nu. 14. ver. secundum conclusio. Bal. d. consi. 219. col. 2. ver. amplius considerandum, Alex. in consi. 127. nu. 2. ver. adhuc videtur vol. 7. consi. 103. nu. 6. vol. 1. Ruin. in consi. 43. n. 8. vol. 2. Menoc. in consi. 78. n. 17. cum ergo donatarius rem donatam restituit eximatur ab obligatione, quae donationi annexa erat.

Sed etiam haec argomenta videantur colorata, tamē mihi semper placuit pars contraria, quod scilicet donatarius non liberetur per restitutionem rei. donatio enim dicitur contrarius perfectus, & [8] nominatus, gl. in l. secunda, ff. de cond. ob. cau. in l. in edibus §. ex rebus, ff. de donatio. in l. Arist. ff. de ro. & idem voluit gl. in l. si ff. de cond. ob. cau. & hanc opinionem quod donatio olim, & hodie quoque sit contrarius nominatus, tenuerunt omnes citra montani, & eos sequitur Bar. in d. l. fin. & in omnibus locis praedictis, & alibi sepe per innotasse, Corn. in consi. vot. cu. ca. prin. d. Alex. Laur.

in l. incipit gentium, in prin. nu. 6. vbi etiam las. no. 8. ff. de pactis dom. in l. d. l. si. nu. 13. Ripa in l. si. num. 120. C. de reuoc. donatio. Gome. in §. in personam, n. 40. Institut. de act. habet enim elegans nomen leg. 2. ff. de de praescrip. verum notetur in rub. C. de ter. permissio. in contrahendis autem nominatis non est licita penitentia, sed à principio sunt §. voluntatis, & ex post necessitatis, sicut, ff. de act. & obligat. & quod penitentia non concedatur ob implementum non sequuntur, in §. ita text. in l. cum in l. cum de pactis empt. & vend. Bart. & alij in d. l. fin. & in l. a. C. de cond. ob cau. & in donatione est text. in l. i. iudic. ff. de donatio. vbi propriè loquitur quando (1) agitur de cessione non ob implementum non sequuntur, sed ob penitentiam, vt declarat Ripa d. l. fin. n. 120. C. de reuoc. donat. & hanc esse communem opinionem dicit Imo. in cap. si. nu. 25. vers. secundo potest, ff. de donatio. & in donatione facta sub modo est text. in l. perfecta donatio. C. de donat. quæ sub modo, ergo liciti facta donatione non licet donatori discedere, ita non debet licere donatario, sunt enim correlatiua, & iudicari non debent ad imparia, l. fin. C. de indic. viduit. tollen. facit regula, quod semel placuit, amplius displicere non potest, secundo facit, quia donatarius acceptatione donationem censetur agnouisse onus [12] illi inuictum, cap. officij, de testam. l. cum ab vno in prin. ff. de leg. 2. l. qui tuerent, ff. de testam. tut. l. si composandi, C. de hered. instituen. cum multis quos allegauit in cons. 140. nu. 20. vbi qui acceptauit legatum censetur agnoscere suas legatos inuictas, & dicit Anch. in cons. 8. quod claus qui acceptauit ciuilerem tenetur ad omnia onera [13] tribus imposita, Ancha. in cons. 103. colu. 2. vol. 2. Cagnol. in l. qui cum alio, nume. 8. ff. de reg. iur. dicit in cons. 42. n. 4. & sicut legatarius eo, quod videtur quali contraxit, si cogi potest ad soluendum onus legato annexum, ita donatarius postquam donationem acceptauit potest cogi, vt alimenta præstet, iuxta modum adiectum donationi. Tertiò quia ad aliquid est donatum adiecto onere, tunc etiam si nulla interuenit promissio nulla stipulatio, tamen datur actio præscriptis verbis, & ea cogitur donatarius [14] seruare legem donationi adiectam vt est text. in l. legem, & in l. cum res, C. de donationib; ad idem est text. in l. rebus, C. de ter. permut. & est regularè, quod vbi fit donatio sub modo, tunc non solum datur rei venditio ad res traditas, quâdo modus non est impletus, vt dicunt iura passim, nec solum conditio ob causam, [15] quæ est personalis ad repetendum data, vt est text. in terminis loquens de donatione facta cum onere alendi donatorem in l. 2. C. de donatio, quæ sub modo, sed etiam compescit actio præscriptis [16] verbis, vt impleatur text. donationis, & modus adiectus, vt bene dicit gloss. in d. l. 1. & est text. in l. 2. C. de his, quæ sub modo glo. in d. l. legem, Bart. qui optimè declarat in l. si stipulatus, §. 2. num. 2. ff. de hediussor. & in d. §. Terentius, nume. 17. vers. tertium remedium, & communem dicit opin. Gome. in tit. de successio. cap. 22. num. 72. in fi. & in terminis postea quod donatio alicui facta sub modo alendi donatorem, vel alium non reuocetur penitentia, sed cogitur donator [17] implere onus in iunctum est text. in l. si donationis causa, §. primo, C. de contrah. empt.

Et non obligat quod dominus fundi non cognatur ad collectas si velit remittere fundo secundum doctrinam Barto. in l. si cum quo, ff. de acq. plus. arces, quia id non est omnino ab solutum. tenent enim alij, quod & si velit cedere fundo [18] non liberetur,

vt probat Ioan. Mauric. in repet. l. vnica, colu. 197. in fi. C. de mulier. & in quo loco, lib. 10. quem citat de c. l. Pedem. 95. nume. 47. vbi dicitur quod nemo potest collectis renuntiare nisi alium submittat æquè idoneum, pro quo factum voluit Bart. in l. incola, ff. ad municipia. vbi quod prædia non debent adimi de æstimo [19] nisi alius idoneus in casu supponatur, Bart. in auth. sed periculum C. sine cea. vel reliq. Cuius in l. placet in fi. C. de sacros. eccles. secundum respondeo, quod dictum Bart. pro eo dicit quando ad onus tenetur quis tantummodo ratione rei, tunc enim cedendo rem liberatur, at vbi tenetur ratione contractus, tunc non liberatur cedendo rem. l. quicunque, C. de fun. patrim. lib. 2. & ita [20] distinguit Barto. in d. l. si cum quo, num. 1. vbi etiam dicit quod si onus est certum ab initio, tunc licet quis teneatur ex contractu occasione rei, & nihil promiserit, tunc cedendo rem non eximitur ab onere, & inferat, quod ideo possessor rei non liberatur à censu, vel tributo si velit rem dimittere in proposito concuti vt rursus, quia donatarius obligatur ex contractu, item onus est certum ab initio, ergo non quitat onus alendi, licet velit rem dimittere, idem probauit Bart. in d. l. & si forte, §. ait Labeo, dicens quod si onus [21] venit ex dispositione contrahentis non liberatur possessor derelinquendo rem, licet aliud sit, quando venit ex dispositione legalijdem Bart. in d. l. cum fructuarius, dum considerat quis cõuenit ex sua promissione, cum enim onus debeatur propter personalem obligationem, id ex promissione non tollitur re sublata, cuius compensatione soluebatur, ideo Bart. in l. vnica, num. 33. C. de senten. quæ pro eo quod inter. dicit quod eius deferendo bona eximuntur quidem à collectis, [22] & oneribus realibus, & mixtis, sed non à mere personalibus, & dicit Bart. in l. etiam, col. fin. C. de exequut. rei iudic. quod alibi prout præcisè potest compelli ad soluendum onera, nec liberatur deferendo arbitrium, allegat glo. in l. incola, ff. ad municipal. quam dicit ordinari in Bal. in cons. 429. vol. 3. & Rom. in cons. 161. in fi. dicit quod æstimator, vt tulerit onera, non potest renuntiare æstimo, sequitur de c. l. Pedem. 80. no. 5.

1. Secundo obstat quod fructuarius renunciatio rei liberetur, quia procedit ex quo onus est mere reale, & rei annexum, secus quando aliqua subisset obligatio, ita declarat Bald. in d. l. cum fructuarius. interens, quod iuribus non potest renuntiare domini, licet onera excedant rei valorem, & respondendo ad illum textum dicit, quod onus de quo in eo non erat in obligatione, supponit autem, quod vbi onus est in obligatione non liceat re eximere dimissa re secundum ea, quæ dicta sunt in resolutione prædictæ obiecti. In casu autem nostro onus est in obligatione, quia donatio facta est sub modo, & donatarius acceptando videtur promississe implementum modi.

2) Non etiam rehit certum, quod vasallus possit inuito domino renuntiare fundo quia in hoc contrarium tenit Specus in tit. de feud. §. quoniam vtr. 28. num. 50. quia feudum est contractus nominatus, idem non est licita penitentia, Barto. in d. l. si eo circa prin. Bart. in d. l. cum fructuarius, vbi dicit idem esse in emphyteuta, qui non potest renuntiare [23] emphyteuti, vt haberet se ab oneribus, & hanc opinionem dicit magis communem Alex. in l. si quis, in §. si nu. 14. in fi. ff. de acq. poss. per cipue, quando pro fundo præstatur certum seruicium, quod casu id voluit absolute glo. fi. in c. 1. §. similiter, in tit. de capstan. qui Cur. ven. & in c. Imperialem, §. callidus, vbi not. Bal. de prohib. feud. ad in. per Pedem. idem Bald. in

c. ad fi. de vafal. qui contra confi. Lothar. Lezza. in c. potuit. col. 7. de locat. hanc etiam fecentiam tenuit Alber. in d. l. cum fructuarius. Capol. in tract. de feruit. vitan. pcedio. cap. 47. de puto & cifter. colum. l. ver. fed pone. quidam communis. vbi etiam inferit. quod vicinus [15] renunciando beneficio putei non fe liberat ab onere refectonis. diltin- guendo tamen. vt ibi per eum. & l. in. in c. que in ec- clefiarum. num. 49. ver. tertio fallit. de confitutio. loco. in fua inueftitura. in ver. qui quidem inueftiti. numer. 29. Zaf. & Modet. Galquos citat. & fequitur Clar. de feq. q. 34.

Postremo non aduerfatur. quod ad implendum modum non poffit quis precife compelli. quia veritas eft in contrarium. vt probam paulo fupra. tres enim actiones dantur. daz ad repetendum. traditio rei. fcilicet. venditio. & conditio ob caufam. tertio vero prefcriptis verbis. vt promiffum impleatur. difce legem. & cum res. cum alijs fupra a me citatis.

Praedicta licet loquantur de donatione. vendicare tamen debent locum etiam in legato factio cum onere alendi. quia acceptando legatum confectur fe obligare oneri annexo. vt dixi fupra. & pofquam legatum femel eft acceptatum non potest amplius repudiari. quia quod femel fuit [26] approbatu reprobari non potest. Pomponius fcribit. ff. de neg. gest. l. si quis tribus. C. de tribus de Pedem. 6. nu. D. Becius in conf. j. nu. 39. & acceptatum onus fit exequendum per iura praedicta.

Dubium tamen eft. quando non eft exprefsa donatio. atque ita non eft contrahens nominatus. fed in- nominatus. vt quia dicatur. do tibi hanc praedia. vt me alias toto tempore vite. na in cotradibus innominatis eft locus [27] penitentiae. l. si pecunia. in prin. fide condit. ob cauf. Bal. in rub. C. de res. permutat. Imo. in l. Aristo. ff. de donatio. l. an l. iur. gentium. in prin. & in l. ab emptione. ff. de pac. praecipue quado sunt refpectui. puta do. vt des [28] vel facias. vt in cafu nostro. gl. in l. si fidum. ff. de pac. Imo. in l. hoc iure. §. si quis de dext. ff. de donatio. decif. Ped. 98. n. 2. ver. fecundo in cotradibus. & in. ver. non videtur obfcuri. vbi fubdit. quod etfi res non integra ceflet penitentiae. tamen non es eo definit rei esse integra quod aliquid impleti fuerit de his. que deducta sunt in cotradu. D. Becius in conf. 83. nu. 5. vbi inferit in permutatione [29] locu esse penitentiae quia cotra- ctus eft innominatus. quod etiam placuit Tiraq. de ro- trac. confang. §. jo. gl. 2. n. 33. Bero. in cof. 4. n. 21. vol. 1. vbi loquitur in donatione ob cauf. & late profe- quitur per totu illud confilij. fed eo quocq. calu credo penitentiae locu non esse. quia etia in cotradibus innominatis non licet penitere. quado [30] res non eft integra. vt probatur in d. l. si pecunia. §. item si quis dedit. ff. de cond. ob. cau. gl. in d. l. si pecunia. in prin. in ver. licet et ibi. caue tamen. gl. in d. l. si pecunia. in prin. ver. fed nonne. ff. cond. cit. Barto. in l. j. in prin. cum. l. ff. eo. hanc etia limitatione probatur Imo. Comen. & Roma. in l. in adibus. §. 1. ff. de donatio. vbi ita intelligit l. Aristo. in ver. denique. ff. eo. cit. & in facto res non eft integra. quia donator re tradidit. & donatarius cepit implere cotradu ex parte fua praestando aliquo tempore alimenta. fecido mouere. quia videmus fauore dotis penitentiae locu no esse in cotradibus [31] innominatis. vbi ego. §. 1. ff. de iur. dot. Bar. in d. l. si pecunia. §. ver. refpondeo ergo. ff. de cond. ob. cau. vbi dicit esse speciale fauore nati- uum. & esse ibi cafum not. Bal. in l. mandatum. §. C. man. vbi extendit ad p[re]f. [32] caufam per totu pre-

dictum qui loquitur de dote. & dicit quod in cotradibus innominatis no eft locus penitentiae. quan- do respiciunt pietate. fubderna esse notandi. & ad- psum in caufa pia dicit Bal. in l. ficut. in l. hn. C. de ac- tio. & obligat. vbi dicit esse notandum Salic. in d. l. mandatu. oppol. §. 13. Ale. in l. qui Rom. §. f. l. ius. col. 7. ff. de verb. oblig. & in dote hoc quoque voluit Bar. in l. 4. §. si pecunia. ff. de donatio. hanc conclusionem tenuit etiam Bero. qui loquitur in dote. & pia caufa in conf. quarto. n. 19. vol. 1. Tiraq. de vtroque partu tractis in tract. de priuileg. p[re]f. cau. priuileg. §. vbi ta- men refert cotradentes. & demum textum in d. l. si ego. intelligit in haeede cotrahentis non in iplo cotrahente. quod tamen eft contra regulas. quia ha- res eiusdem eft facultatis. cuius defunctus. haeede. fide reg. i. cum quocq. partem multos allegans. & ab impugnationibus defendens amplexus eft Mo- noc. in con. 92. num. 79. ex quibus apparet hanc esse communem opinionem. & quod si non admittatur pen- tentia. vbi de dote agitur. vel pia caufa. eode mo- do denegabitur fauore alimentorum. cum vt fape dixi a caufa pia. vel dote. liceat arguere ad alimeta. Tertio penitentiae non eft locus in cotradibus innominatis ex parte eius qui no impleuit. fed bene licita eft in eo. qui ex fua parte obferuauit cotradu. & ratio diffe- entur. efts. quia per implemetu factu ab vna parte recipiens remanet perfedte obligatus. ille vero. qui impleuit. cu nihil recepit no eft obligatus. proinde primo calu licet penitere. fecido vero nd. hoc [33] probat tex. in l. j. §. 1. ff. de cond. cau. da. ponit eleganter Bar. in l. si pecunia. n. 4. & n. 13. ver. ex parte veru. ff. de cond. ob. cau. at is qui promittit alteri re- cepit a donatore implemetu. & dicitur perfedte ob- ligatus. ergo sub praetextu penitentiae recedere non potest a cotradu. quia vt ut donatio sine cotradu innominatus. nullo calu erit licita penitentia. & hic esse ratione dicit Bar. loco predicto. quod qui imple- uit ex parte fua agere potest cotra aduers. fari. vbi impleatur praecise. vt in l. naturalis. §. 1. & feq. ff. de p[re]f. verb. quod si penitentiae locus efferitque non efferit verum dicere. quod copelli poffit adione per- fcriptis verbis ad obferuantiam.

SVMMARIA.

1. *Clausula ex decreto M. antoniae. vni obicitur inueni in omnibus praeterquam rationes perary.*
2. *Promissio sub fide. aut sincere. vni habet ut amenu.*
3. *Transactum firmata a clausula sub fide. vel sincere. contrahentibus inuicem in p[re]f. n[on] si quis mator.*
4. *Transactum iurata contrahentibus inuicem in p[re]f. n[on] si quis mator.*
5. *V[er]ba solute. qui promissio inueniuntur tenent ad ob- feruantiam iuramentum.*
6. *Promissio solute. v[er]ba si iuramentum. cogunt iuramentum. non promissum feruere.*

QVÆSTIO XXXIII.

D Vm hac scribimus incidit quæstio notabilis in ciuitate Mantua. exat ordo per quem interdum est notarij an iuramentu ponere in instrumetis. aut etia illud partibus deferre: fed clausula quodam aschritur vni obtinens in omnibus iuramentu praeterquam ad p[re]f. reatum. e. veru clausula non supplet solennitates a iuramento requisitas si alio ordine disponente. contingit modo filium quemdam natu a iem. cui a patre relicta fuerant alimenta car- xata ad certam quantitatem transigendo renuntia- se legato alimentorum recepta pecunia. & debatur de validitate transactionis. nam vt dixi inter alim. priu. non valet transactio super alimentis nisi interveniente decreto l. cum ij de transactio. ex aduerso dicitur. quod us quo clausula vni habet iuramentu. ita il-

in illa valident transactionem ac si iuramentum esset appositum, quae subrogatur sicut naturae pias, in cuius locum subrogatur. I. i. in v. s. qui iuramentum, si quis curio, ac iuramentum non obstante contractus prohibens odio creditoris semper durat, in sua militat, sequitur Guid. Pap. q. 6. nu. 1. Alex. idem tenet in cons. 129. nu. 19. vol. 6. dicens quod tali casu licet iurans cogi possit ad observantiam iuramenti, tamen contractus non firmatur, aliquando vero contractus est nullus, sed confirmatur iuramento, ut in donatione inter viros, & vxores in donatione facta a parte filio in potestate, in venditione fundi dotalis, an alienatione honorum minorum, in renunciatione Velleiani, vel insinuationis, & in pluri alij casibus, ut distinguendo, & quales adducti auctoritatis coprobatio, dixi in cons. 194. n. 23. & seq. ubi scripsi, quod in primo casu, quia solus oblat periturus heres iurantis, ab qualia abolutione potest venire contra auctoritatem contractus iuramentum in proposito igitur cum pactus est nullus, & iuramento non confirmatur, sed promittens obligatur ad observantiam iuramenti metu periculi, tunc clausula de qua in ordine Seraphini Principis Mantuae domini mei non prodest, & nihil operatur, quia non obligat ad reatum periculi, dicitur in eo ordine, cessante autem metu reatus promittens ad nihil tenetur, secundo vero casu, quia iuramentum confirmaret contractus, & clausula vni habet iuramenti, clausula ipsa ita firmat contractus, sicut iuramentum adesse, & promittens contra potest ad observantiam contractus, & haec distinctio semper mihi placuit, & placuit etiam Senzui Manno, cui meam hanc sententiam explanavi, dum in eum ordinem cooperatur, quoniam alias multi aliter rem intelligerent, inferendo autem ad questionem propositam dico, quod transactio super alimentis licet sit nulla, confirmatur tamen iuramento, & vigore ipsius iuramenti transigentis tenetur transactio impleri, & hoc docet Bar. in d. leg. si quis pro eo, & de omnes supradicti pro contraria parte, idem pari modo confirmatur virtute clausulae praedictae dicebatur, id quod ex forma Mantuae statuti intervenire debet. D. prior collegii in omni contractu, in quo de iure communis decretum est necessarium, in transactione, quae fit super alimentis, ius requirit decretum iudicis, ergo in ea quoque adhiberi debet praesentia domini prius. Vide inferitur, quod clausula praedicta non sufficit praedictam transactionem, quia ex forma ordinum non supplet solemnitates requisitas a statuto, sed non affirmo, quia id mihi non liquet. Addebatur & aliud, quod clausula inferri debet de ordine prioris non alterius, secundum ordinem praedictum, ut refert Port. d. cons. 36. n. 59. sed hoc pendet a dubio praecedenti, an valeat cum clausula tunc intervenit periculus, quia si eius praesentia non esset necessaria, non etiam requireretur illius iussus, id vero esset necessaria, alij elicit.

SUMMARIUM

1. Testamenti dispositio est lex.
2. Rei sua quilibet potest legem apponere quam vult.
3. Testamenti potest prius sui hereditate excoqui non servare voluntatem suam.
4. Testamenti voluntatem, qui non servat, dicitur illi esse adusur.
5. Testamenti voluntatem, qui non servat, prius non tenetur hereditate.
6. Haec qui defuncti hereditatem non implet, non tenetur.
7. Haec contrarium voluntatem testamenti efficitur in dignum.

huiusmodi testatoris sequitur.

- 75 *Testis auctoritas potius videtur in antecedens no-*
testari, quando res ipsa potius sit.
 76 *Quarta iussus testamento, et potius hereditatis*
deductio potius in eodem libello.
 77 *Emphyteuta prius non potest nisi procedente do-*
mina declarare.
 78 *Quoniam videtur caducitatem declarasse contra*
emphyteutam quando rem alij concessit.
 79 *Rebelle non declaratus potest impune occidere, et sit*
esset in defensione probari visum fuisse rebellem.
 80 *Clericus declarator nullus in iudicio exequitur.*
 81 *Heres primatus hereditate et testator gratatur per se*
decommuni illam restituere.
 82 *Heres qui omnes suos non potest definire esse heres.*
 83 *Primus ipso non inducitur propter molestiam alius*
legatum, vel alij cui alius sit heredes adu.
 84 *Tribuniciamque si ducit quicunque gratatur heredi-*
tatem sub conditione restituere.
 85 *Tribuniciam aut deducta heres, qui propter illam lo-*
gatur molestiam primatus sui hereditate.
 86 *Potest et primatus ex eodem facto consequi nemo*
debet.
 87 *Tribuniciam in dubio denegari debet.*
 88 *Tribuniciam etiam tacite prohiberi potest.*
 89 *Primus inducitur ipso iure, et non per fiduciarium*
suum, quando testator sui primus, et non habens pro-
prium in statu.
 90 *Tribuniciam conferre prohibita, quando heres di-*
rectus verus sui gratatur contra testamentum.
 91 *Altem faciens videtur se obligare legibus loquuti-*
bis de suo alio.
 92 *Voluntas declarata ex alio nulla, si non ex valida.*
 93 *Heres primatus non et integra hereditate non do-*
ducit Tribuniciam.
 94 *Tribuniciam prohiberi videtur testator, qui ma-*
dus testam. et integram hereditatem testatur.

QVÆSTIO XXV.

RELIQUIA VOCI, VEL ALIJ ALIMENTA TESTATOR MACTAT non inoleat ab herede alias illi testator prius hereditate, sed non dicit, cui eo casu sit applicandus dubitatum fuit, cui applicetur in casu molestie. Et pro declaratione terminandi sciendum est, quod testator in penam spectat, vel non observate sue voluntatis potest herede suum prius hereditate, quia (1) testatoris dispositio est lex, si disponat, in Auth. de nupt. et rei sue potest quilibet apponere (2) legem qui valit, quocumque, C. de donat. quib. sub mod. et vtrum, de cond. appoi. et quod hanc penam (3) possit imponere probat lex in l. i. C. de his que per. nom. §. 2. et §. 5. l. i. de leg. l. multa in prin. ff. de cod. de demort. Bar. in l. pater. ff. de herge. infir. de act. et Soci. in l. penam. ff. de his que per. nom. Alex. in conf. 138. in l. 4. in pe. vol. 1. Paris. in conf. 91. in 59. et 60. vol. 1. Simon de Prestito de interper. vit. volume. lib. 4. interper. 2. dubit. 4. in prin. nu. 2. et seq. Carpal. in conf. 51. per totum 4. qui enim voluntatem defuncti non observat (4) presumitur illi odiosus, aut hoc amplius, C. de fidei. Ale. d. c. 138. in l. 15. quimodo et si testator non apponit expresse priuationis penam inobediens, idem est qui priuat omni (5) commodum procurrente ab ea hereditate, vi in d. auth. hoc amplius, vbi Bal. et Corn. in l. notabili dicit causari hec propter spectat testatoris voluntatem, et probatur et in l. i. sepulchri. pater al. ver. nisi aliquid, de religio. et sepulch. pen. in §. et ibi gl. ac Dd. C. de leg. Soc. in l. quib. debet, §. et temilis, ff. de cod. de dem. et in c. 23. vol. 2. et dicit Bal. in authent. relicto, in l. i. C. de indev. videtur tollere quod heres qui potest roga-

tionem testatoris (6) debet prius, et l. d. auth. hoc amplius in §. dicit non solum heredem priuandus, sed et priuandus secundum opinionem magis communi, et subdit id esse, quando testator fuisse patri modo relicto, et heres contraveniens (7) voluntati testatoris efficitur indignus hereditate, post legat. vbi Bar. ff. de his quib. vt indign. et videtur testamentum impugnari, qui venit contra (8) voluntatem defuncti, Bal. in c. 356. col. 1. in §. vol. 4. C. de cons. l. 3. et multa congruent loquendo de tali priuationis penam imposita et testatore, Simon d. dubitatio. 4. in prin. nu. 28. et seq. vbi nu. 26. dicit procedere etiam si fuerit contra factum in modico, et dicitur eundem penam incurere ecclesia ob contravenientem prelatum, in quo tamen esset an illud, si opus hoc potest fieri. Hanc autem validitatem dispositionis videtur hereditas applicanda esse uxori, vel alij cui alimenta fuerint relicta, vt habet voluntatem propriam inante, vt dicimus de principe (9) faciente legem prohibiti in terra vasillis consequitur enim penam a contraveniente, Brun. in conf. 31. in l. 8. ver. insuper facit, Natta in conf. 380. nu. 6. quia in aliis non confertur, quod in vinctis propriis iniurie alij debetur, et vbi ff. de petiti. dicitur hinc pena delicti ad ed pertinet, (10) qui principaliter leditur, l. i. et emancipati, §. emancipatus filius, ff. de collati. bono. Bar. in §. et hanc, in prin. in Auth. quomodo oportet episcopo, id est text. in c. 1. §. denique, qui sue pri. cau. beneficium amittere dicit (11) quod secundum vasillo adeptum, quia deliquit in domino non applicatur agnato, sed domino, et est generalis regula, quod locuti alij adepti illi applicatur (12) cuius contemplatione admittitur, si defunctus, C. de luis, et legic. herede ibi illis, quorum cum modo legem sancimus, et vbi tertia pars nepotibus ablati auunculi si accrescit, propter quos nepotes priuati priuati, et est text. in l. post legat. §. amittere, ff. de his quib. vt indign. in l. i. legatarius, C. de legat. et ita regulam constituit. Bar. in l. 2. §. videndum, ff. ad Tort. et in d. §. si duo emancipati hinc est quod vbi filius propter dote excluditur a successione suorum vasillorum, tunc illud quod (13) vltra dorem debebat ratione legitime applicatur masculis, secundum Bal. in d. l. i. defunctus, et loquitur ibi Calstr. et etia de hoc text. notabilis, in l. generali ter ibi, et communi libris seruare, et ibi, dominium autem rerum ad liberos pertinere, C. de secund. nup. et ponit gl. in c. diligenti, in ver. perdati quod euicunt, etiam de foro competent. idem voluerunt Ancho. Roman. Alex. Soc. et alij plures et alij per Arelat. in d. l. generaliter nu. 56. et seq. vbi inferi ad plures notabilis decisiones, hanc quoque partem probant Brun. in tract. de statu. exclu. te. m. art. 13. in 45. vbi et portionem exclu. se filiz pertinere ad masculum, cuius contemplatione fuit exclu. no autem ad feminam, et predictam regulam multa probat iocibus Crau. in conf. 418. nu. 4. dicens quod lucris ei debet applicari, cuius contemplatione facta est lex legum de herede, Ruin. in c. 31. nu. 7. vbi quando quis a lucro remouetur contemplatione alterius lucrum applicari debet, et eius contemplatione alius remouetur, et in c. 307. in l. eo. vol. dicit quod vbi quis a lucro mei contemplatione excluditur, tunc mihi lucrum applicatur, quoniam non tunc expellitur. Peregr. de iure filii, lib. 6. tit. 2. nu. 5. hinc Dd. in l. i. in familias, §. d. vbi ff. de leg. 2. in l. pater, §. frater, et in l. eum pater, §. libertis, ff. de leg. 2. dicens quod adoptione (14) prohibita suorum alijus detur illi affecto ad emendandum alienam, Din. Bar. et alij, in l. cognatis ff. de reb. dub. Bal. in l. potest, C. de fideicom. Bald. et Felix in l. i. leg. C. de condition. ob caus. et ita in timidi dicit debet,

quod hereditas, quæ heredi auferetur ab inuestitione alimentaria illatam, illi non alij sit applicanda ex quo illius fauore, & contemplatione inducta fuit priuatio.

Et hoc confirmo alio modo, nã stante dispositione testatoris modo quo supra, non est dubium, quin ipsi alimentario deat actio contra heredem ad accendendum, & prohibendum inuestitionem, ut patet ad impendendum modum. l. 1. C. de his, quæ sub modis. Bar. in l. quib. dicitur. 4. Terminus. nu. 17. ver. tunc membrum, si de cond. & demonstra. in l. lib. palatus. §. 1. nu. 2. ff. de fideicom. Gomez. tit. de successio. cap. 2. num. 71. in ha. dixi supra quædã ab hinc secunda. ut si datur alimentario, actio inferatur, quod etiam hereditas illi applicatur cui [16] actio datur. l. 1. con. ff. de verborum signifi. l. 1. qui sit quod. ff. de iurisd. omni. iudic. l. 1. in princ. si verò, §. hoc actio. ff. de his qui decess. vel etud. l. 3. in secunda resp. ff. de sepulch. viol. actio. n. et turp. prosequendi in iudicio. [17] quod alij cui debetur §. 1. Infit. de actio. & ita agitur in similib. Bart. in l. agitur. ff. de term. motu. vbi dicit, quod si lex poenam imponat, atque actionem vni, sed non exprimit, cui poena sit applicanda, tunc [18] ei debetur, cui actio datur. idem voluit Salic. in l. 1. C. de modo mult. Alex. in l. nu. 19. & 20. ff. si quis ius dicit. non obstat, cum itaque alimentario deat actio ad impendendum etiam inuentionem, & ad remouendum molestiam, videtur ei non alij deberi hereditatem hereditatam propter eius inuestitionem.

Quod si forte ipsi alimentario hereditas non foret applicanda, videtur eis debere ad fiscum peruenisse, nam qui voluntas testatoris contrahitur efficitur indignus omni relicto facto a testatore, l. post legatum, vbi Bar. ff. de his quib. vt indigni. vbi verò alij auferitur hereditas tanquam ab indigno, [19] ea ad fiscum peruenit, l. 1. ff. de iur. fisc. l. Papinianus. §. memoriali. vbi Bart. Bal. Castr. Ange. & alij. ff. de inofficio. testamento. glo. Bart. Bal. Salic. & alij in l. 1. C. de indign. Bald. in l. qui causa. C. de incest. nupt. Salic. in l. mulierum. C. de modo mult. Mant. lib. tit. 5. num. 19. & heredes tranfit in fiscum cum omnibus conditionibus [20] inodis & onibus quæ inerant. l. quod dicitur. ff. de iur. fisc. l. cum fisco. ff. ad Sillan. l. si ferus plurius. §. si quis. ff. de lega. primo. post legatum. §. si ferus. & in si ff. de his, quib. vt indigni. recular. §. si fisco. ad Trebellian. hac edictali vbi Bal. nu. 11. C. de secun. nupt. vbi dicit, quod liberatus heres a præstatione legatorum, Bald. in l. 1. C. de his, qui pecun. nom. lason in l. eam quam. C. de fideicom. Cum itaque heres vt indignus priuetur hereditate videtur illam fisco non alij de ferri, & in terminis, quod fisco hereditas [21] applicetur, voluit Odr. in cons. 16. in §. dubio. nu. 5. quæ sequitur Simon lib. 5. interpret. dub. l. nu. 43.

Verius tamen est hereditatem, vbi testator nõ declarauit peruenire ad substitutionem, vel coheredem, & venientes ad intestato, illa voluit fac. Belus. in §. 6. verò, in Auth. de nupt. vbi ait, si testator [22] relicta alimentis vxori probaret illam molestiam sub poena priuationis hereditatis, & contingat molestiam inferri applicabitur hereditas nõ ipsi vxori, quæ passio est molestiam, sed substitutionem, vel coheredem, vel successurum ad intestato, de hoc est tex. in au. hoc. nuplius. C. de fideicom. qui tamen loquitur de priuationis poena inducta a lege, non a testatore, & in poena tacita non in expresse, sed licitum est arguendum, quia testator [23] concessit accommodare voluntatem suam secundum leges, vt in l. heredes mei. §. cum ita. vbi Dd. ff. ad Treb. sed textus est expresse in

l. vxorem. §. heredes. ff. de leg. 3. vbi Bartol. hoc notat, numero 1, dicens esse casum notabilem ad questionem prædictam, idem tenet Bal. in authent. cuiusmodi. nu. 10. ver. extra quæritur. C. de inde. vid. not. licet postea videatur aliter distinguere idem Bal. in l. 1. num. 43. C. de his, quæ poena non. vbi dicit notandum Ang. in cons. 168. in §. dubio, num. 4. ver. in contrarium est veritas, vbi tamen ex prædictis opinio alij allegat Imo. in l. paterfamilias. col. 1. ver. circa secundum. ff. de heredi. institut. vbi ait prædicta esse menti tenenda, quia sæpe possunt de facto contingere, post Ang. ibi in fi. qui dicit hoc esse singulare, ita etiam tenet Castr. in cons. 229. n. 4. vol. 2. Azor. in cons. 67 diligenter & mature, in §. dubio. 3. vbi ait, quod omnia consuetudines bona de iuribus substitutionis extra, Alex. in cons. 38. n. 25 & 26. vol. 1. vbi dicit poen. pro absoluto. l. 1. in l. 1. num. 6. vbi dicitur tamen aliam vitium. C. de his quib. vt indigni. & in l. 1. ver. si autem loquitur de herede. C. de his, quæ poena non. Ru. in cons. 38. n. 2. vol. 2. Arlet. in legenti alter. nu. 64. C. de secun. nupt. vbi dicit hanc esse singularem, elegantem & memoriam tenendam limitationem. Cla. in §. certitudinem, q. 69. in fi. vbi dicit communem esse opinionem, & intendit, quia quoties testatores relinquendo vxoribus vitium, ut supponit poen. priuationis hereditatis contra heredes molestiam inferunt, Simo. de Pretis. de inter. vitium. volun. lib. 5. inter. dubit. 3. n. 39. & nouissime hanc poenam iust. Peregr. in test. de iur. lib. 1. tit. 10. & 19. vbi dicitur hanc esse communem consuetudinem alia communem sententiam, quæ habet, quod fideicommissum grauato inuinctum non expellat nomen fideicommissarii [24] consuetudinem factam finem venientium ad intestato. l. peto. in principio, vbi Bartol. Bal. Castr. & alij. ff. de legat. secundo. quod ante eum dixit Arel. d. l. generaliter, num. 63. ex quibus omnibus apparet absque controversia hanc esse communem sententiam, & ab omnibus approbatam, quoniam tenendo nõ obstat, quod lucrum sit ipsi applicandum, cum contemplatione alij auferatur, quia procedit illud, quando lucrum auferatur [25] §. 1. lege, ac secus est, quando ab homine, ita Bart. post lac. Belus. in d. l. vxorem, §. heredes, & hanc resolutionem ponunt omnes supracitati, sed non dicunt rationem diuersitatis, ea verò mihi videtur plana, quod cum testator dedet substitutionem, vel coheredem, censetur illum quoque vocasse in casum priuationis ex quo in casu nihil disponit substitutio enim facta in vnum casum extenditur ad alium ex consuetudine testatoris voluntate, & sicuti eos vocauit in casibus expressis, ita credendum est quod vocauerit in tacito, pro quo facio quod voluit Ioan. And. ad Specul. in tit. de locun. nupt. vbi si testator mille reliquit vxori, [26] donec casu, & honeste vixerit, & post eius mortem mdat illa solui Titio, hoc casu si contingit vxorem inhonestè viuere, Titius consequetur illa mille non expectata morte vxoris, quia verisimile est, quod testator voluerit Titium admitti in casum inhonestæ vitæ, sicut in casu mortis, idem voluerunt Ricard. Malumb. Rainer. Bar. Alber. Roman. Castr. Alex. Dec. Cur. Ru. Pius. Bertr. Emeraz. Tiraquel. & plures alij, quos causa in cons. 44. num. 6. & sequenti etiam potest quod cum vel ex substitutione in fauorem substitutionis, vel ex iure accendi in fauore coheredis sit in testatore prouisum ita vt hereditas nõ sit in obsequium sit applicanda, cessat omnino prouisio legi, quæ illi decess. et cuius in gratia alij sunt ablata. prouisio [27] semini boni minis cessare facit prouisionem legi. §. vbi Salponus, & concordantes, C. de pac. coeup. l. 1. & habet §. cum quis, vbi

vbi gl'oss. de precat. Socin. iun. in consil. 220. num. 20. volum. 2. Menoch. de recuper. poss. rem. nono. num. 164. Capual. in consil. 196. numer. quadragesimo quinto, cogita tamen, quia non est tutum interponere iudicium, quando autem dubitatio abstinere se iuror.

Remouetur etiam obiectum, quod ex quo actio datur vtriusque legatarii pro uerenda molestia videatur etiam concessum emulamentum, nam procedit, ut dictum est in pena legali, secus est, quando pena imponitur à testatore, quis tunc etiam actio datur, cuius interest, tamen non ei applicatur heredi per rationem prædictam, quia sumus iam certi, cui testator vult hereditatem suam applicare. Secundo respondendi potest, quod contrarij procederet si ei legatio daretur actio ad priuationem hereditatis, sed non datur eo modo facultas agendi bene agit legatarius, ut hares desistat à molestia, sed non se peruenit, nam ius hoc agendi ad priuationem ei soli competit, cui hereditas in casu priuationis est applicanda.

Postremò non mouet, quod hereditas indigno ablati fisco applicetur secundum Oldi. in d. consil. 16. in dubio, num. 5. respondendo enim, quod eo loco Oldi. non negat hereditatem deuolu ad substitutionem, vel coheredem, sed negat post eos admitti successores ab intestato. Secundo respondeo, quod in contrarium est communis opinio de qua supra, ut quasi temerarium sit contradicere. Tertio respondeo, quod non procedit contrarium, quando priuatur quis ex delicto certam personam respiciente: tunc enim non applicatur fisco, sed vel illi persone, vel substitutis, id est illi persone, quando priuatio inducitur à leges, substitutis autem quando inducitur ab homine secundum distinctionem de qua supra, & eam[28] limitationem ponit Iason in d. l. prima. num. 6. ver. secundum nobiliter. C. de his quibus, ut indign. atque ita etiam si inducia esset pena à lege, non applicaretur fisco secundum prædicta.

Vno tamen casu hereditas applicatur uxori uxatæ, quando scilicet alimenta fuissent sibi institutionis titulo relicta, & nullus est datus substitutus, tunc vniui sibi datur hereditas, sed non tamquam offensa, neque proinde, quod sita contemplatione hares fuerit priuatus, sed pro eo, quod est coheres, & sicuti coheredi applicaretur, si alius esset coheres, ita ad uxorem peruenit ipsa [19] coheres sit, ita determinat Caltr. in d. consil. 121. n. 4. vol. 1. vbi mouetur, quod vxor non debet esse deterioris conditionis, quam alius quilibet coheres, immo melioris, quia in alio uenit ratio militaris in ipsa verò dux [30] quæ solent vnam vincere. Iur. c. ostendit. ff. de leg. tertio, l. si quis viduam, post princ. C. de rap. virgin.

[31] Confirmo alia ratione, vbi enim iura plurimum personarum deuident ad vnum, ille solus iungitur vice plurium, & facit quod omnes facere possunt, non est notum, ff. de actio. empt. l. fidei. §. si quis, quod cuiusque vniuer. nom. l. si mihi, & Titio, in princ. vbi Bar. lmo. Caltr. Alex. & Iason. ff. de leg. 1. l. iuxorem, ff. de his quibus, ut indig. & dicit Socin. in l. cum filio, n. 8. vers. secunda ratio etiam, ff. de leg. 1. cum filio, qui competens ex persona vniui [32] non confunditur cum iure alterius, sed potest is vi iure ex persona vniui, aut alterius vtiliter, & hanc conclusionem probauit multis in consil. 30. no. 13. vxor autem vice fungitur durat personarum, legatarii scilicet, & heredes, proinde licet tamquam legataria non consequatur hereditatem, illam tamen habebit tamquam coheres, & licet dicatur hares ius re certa, ut in l. quousque, G. de heredi. milit. tamen si hares v-

niuersalis repudiet, [33] vel peccetur aliquo modo, sibi accrescit vniuersa hereditas, ut voluit Bar. in d. l. quotiens, vbi Salic. Caltr. & alij, Bartol. Bald. Angel. Imol. & alij in l. ex factio, la grande, in princ. ff. de heredi. institut. & plures alij citati à Ias. in d. l. quoties, n. 6. & sunt paria, quod hares in re certa nullum habeat coheredem vniuersalem, vel datus [34] repudiet, aut morte, vel aliter excludatur, l. §. sed si sunt sui. ff. ad Tertullian. l. §. permul. C. de cadu. tollim. non est dubium, quod nullo existente vniuersali herede, [35] tota hereditas accrescit instituto in re certa, l. §. si ex fundo, & l. ex factio, la grande, in princ. ff. de heredi. institut. ergo idem est cum repudiat hares vniuersalis, vel aliter institutio deficit.

Addere etiam quod si in testamento idem heres sit substitutus vxori post illius mortem [36] erit locus substitutioni non obstante priuatione prædicta, ut concludit Caltr. in d. consil. 121. no. 4. ver. mortua propterea dicta vxore, nullam adduxit rationem, sed quod non est inconueniens, quod vnus cogatur restituere hereditatem alij, qui iuxta eadem reddat, est vniui de hoc textus in l. epulolain, §. si ff. ad Trebellian. in l. si in re. ff. ad l. Falcidiam, in l. fin. C. de leg. facit etiam, quod supra dixi, quod vbi iura duorum sunt in persona vniui, ea remanent discreta, & is admittitur ex iure vniui ad id, quod non consequeretur ex persona alterius, ideo heres potest impugnare ex propria [37] persona id, quod de iustis gestis suo nomine, Bart. in l. cum vir, col. fin. ff. de fideiusor. Corne. in consil. 310. n. 1. vol. 1. facit item, quia cui competit duo iura, potest vno repudiare [38] alterum consequi, l. si domus, ff. de seu. vrb. præd. item exclusus à successione per vnam viam potest per aliam admitti, ut in filijs, quæ renunciat paternæ, [39] vel maternæ hereditati, dixit Bart. in l. stipulatio hoc modo concepta, n. 4. ff. de verborum obligationibus, vbi tenet, quod non prohibetur succedere ex testamento, sequitur Alex. n. 8. vbi citat concordantes, Ias. nu. 13. & Crot. n. 41. idem voluerunt Bal. & Salic. in l. pactum, quod dotali. C. de collatio. Roma Paris. Tirac. Vafq. Gabriel citati à me, in con. 100. n. 28. eodem modo filius querere potest ex capite, vnde liberi, vnde agnati, & vnde cognati, ab vno [40] capite excludatur, ex alio poterit admitti, l. 1. in §. sed videndum, ff. de successio. edict. l. 1. in princ. ff. de leg. Bald. & Alex. in l. licet, C. de iure delibe. post gl. in d. §. sed videndum, quam dicit singularem Caltr. in l. 3. in §. C. de iur. & fac.igno. & in l. 1. vbi Iason n. 3. & Dec. n. 30. Cui admitti, vbi Dec. n. 91. dicit idem esse in quacunque alia persona, cui competit plura remedia, ut post Barro. & post Bar. quem citat, inquit Bald. in l. licet, questione quarta, C. de iure delibe. quod si filius triginta annorum præscriptione excluditur à successione paternæ sibi ex testamento patris delata habebit tamen omnia [41] alios triginta annos ad succedendum ex secundo capite, sequuntur Angel. Caltr. & Iason ibi, Caltr. & Cuman. in l. quamdiu, in princ. ff. de acqui. heredi. vbi Caltr. dicit esse inuicibilem decisionem, quam habuit sæpe de facto, & hæc doctrina multo magis vera est, quando vtique ius non defertur eodem tempore, sed successus vniui post alterum, quia tunc exclusio vniui non infert ad exclusionem alterius, augmento l. quoties duplici, ff. de regu. iu. vbi Dec. numero quarto, vers. vniui ad secundum dicit, quod est simplex, & generalis, inueniatur [42] hominis reficiatur ad omnia iura, quæ obsequuntur contra quæ bant in re iunctio, seu exclusio legi secundum gl'oss. in dicto §. sed videndum, in vers. succedebat, Angel. & alij in l. prima, C. qui

Admit. Alexand. in l. suum. C. de eodem deliber. tamen quando non omne ius esset eodem tempore delatum sed vnum successu post aliud, tunc censetur cenciam ius tunc delatum non autem deferendo, pro quo facit, quod repudiatio facta antequam hereditas facta non obstat, addo etiam beneficiere text. in l. ex factis, l. a grande, §. Lucius. ff. de vulgar. & pupil. vbi filius impugnans [43] primum gradum in illius conditionis potest succedere ex substitutione vulgaris. Et etiam ibi notat lazo in §. item quarto, & multa alia familia allegari possunt, item facit, quia indignus, quod aliquis non reputatur indignus, [44] quoad alia, l. herede, §. l. Papinianus. ff. de indign. vnde prohibetur vni succedere, non prohibetur ab illius herede [45] caper. l. qui Titij. ff. de indebit. facit etiam quia alienari contra preceptum testatoris non prohibetur succedere [46] Johanni de decedenti ex fideicommissum ordinato ab eodem testatore in casum mortis. Bar. in l. si fundum per fideicommissum, numero primo, ff. de legatis primo. in l. quæ dotis, numero quinquagesimo quarto, ff. de soluto matrimonio. Bald. in consilio centesimo secundo, numero primo. Secundo, cum aliis, quos citavi in consilio sepeaugustiniano, numero decimotertio. Vitimò videtur hæc opinio decisa ab Oldra. in dicto consilio decimosexto, in secundo dubio, numero quarto, vbi concludit, quod filia, quæ contemnit præceptum testatoris, [47] licet priuatur hereditate sibi relicta, tamen poterit succedere vigore substitutionis scriptæ in eod. testamento, & quamvis arguens testamentum excludatur non solum ab primis, [48] sed etiam ab secundis tabulis. post legat. §. qui principale. ff. de his quib. vel ind. l. is qui contra tabulas ff. de valga. & pupilla. l. in servitute §. si quis. ff. de ho. liberto. tamen secundum eum procedit in illo, qui testamentum impugnat, secus autem est in illo, qui voluntatem testatoris in aliqua [49] re particulari non feruat. eo n. casu poena restringitur ad rem in qua lesa fuit testatoris voluntas.

Hæc tamen decisio si veritati seruiendum est, non vacat dubio. Primo quia testator eos videtur ad successionem [50] inuoluisse, qui iudicio suo paruerunt, non qui contempserunt, ut dicitur in l. cum pater, in §. libertus. ff. de leg. 2. per quem textum, idem Oldra. in eod. conf. 16. in 3. q. n. 3. tenuit, quod fratri nihil applicetur post priuationem, qui prius [51] contrauenit voluntati testatoris. Secundo quicunque non implet voluntatem testatoris, præsumitur illi odiosus esse. d. Auth. hoc amplius. C. de fideicommissis. & in sua dispositione præsumitur testator nunquā vocare [52] per sonas sibi odiosas. l. Lucius Titius testament. §. pen. ff. de leg. 1. facit capitulum, heredes, de testa. per quam rationem Alex. in conf. 138. n. 3. ver. sed ita est, vol. l. cōcludit clausula, per quam exequutio [53] fuit expressæ vni cōmissa nō ad eū referri, quando illi cōtingit hereditate priuatum esse, quia voluntati, & præcepto testatoris nō obtemperauit, qui casus ferè nōstro accedit. is enim Nicolaus ille erat, qui ob contemptum fuerat priuatus, & potest esse ea ratio, quod odiosus nunquam comprehenditur in dispositione rectoris, & per eā cōcludit Bald. in l. id quod pauperibus, n. 35. C. de episc. & cler. ex exequuto electus ad [54] distribuenda bona inter pauperes nō poterit eligere inimicū, & subdit fortius, quod si quis esset simul odiosus, & indignus, eligi nō posset, quamuis etiam foret reconciliatus. Mant. de interp. vlt. vol. lib. 12. tit. 5. n. 19. Peteg. d. lib. 1. n. 10. & supracitatum Alexand. consilium sequitur Paris. in conf. 91. n. 34. vol. 1. & per dictam rationem infert Rom. quod sub generali nominatione filiarum non venit filius exher-

edatus odiosus, quia nō est verisimile. &c. idem dicit licet ad aliud propōitū Ale. in conf. 11. n. 4. vol. 6. & dicit Socin. in conf. 37. n. 6. vol. 3. quod sub nomine filiorū de parentela vocatorū ad successionē nō venit odiosus testatoris, & dixit Bald. in d. l. Lucius. §. Lucius, ff. de leg. 1. quod libertus de domo expulsus nō includitur legato a iumentorum libertis factō cōtra prædictā decisionē. Tertio facit, quod dicitur in d. l. cum pater, §. libertus. ff. de le. 2. vbi qui contrāuenit precepto alienando re expresse prohibita, nōdū primatur sua portione. sed etiā excluditur a petitiōe [55] fideicommissi, & per illū textū in causa fideicommissi hoc ipsum probauit Curti. senior, in conf. 63. antiquissima vol. h. ver. vltimo se offert. vbi allegat plenū consil. Barbat. sequitur Paris. qui in fideicommissum idē tenet in conf. 91. n. 34. vol. 6. & leg. vol. 1. Quorū facit, quia [56] quod alicui in potestāte referatur nō debet ad eundē reuerti. l. poena. ff. de cond. ind. l. id quod. ff. de sol. l. quod quod, vbi citat cōcordantē. ff. de re in. Quib. tenet, quod per prædictā rationē voluit D. Becius in conf. 97. n. 16. vbi inquit, quod pater nō habet vnum fructum in bonis, quia [57] ob ipseum testatoris preceptū alienando amittit, & ad eius filij ex eiusdē testatoris dispositione perueniunt. Sexto facit, quia vbi pater sua culpa priuatur bonis, quæ ob dispensationē cogitur fideicommissum filio ante conditionis eventū restituit, ut in l. Imperator, ff. ad Trebel. tunc in eis non consequitur vnum fructum, quem [58] consensum habere in bonis filio aliunde quærit, secundu Call. vbi n. 4. Ale. n. 5. & lazo n. 6. l. 1. l. 1. in c. per vestras, §. 17. n. 2. de donation. inter vir. & vxor. Septimò fortius facit, quod decidit Bald. in auth. damnatorum, n. 4. C. de bo. damnat. vbi tenet, quod pater non debet [59] alii ex bonis, quæ propter delictum amittit, & ex statuti forma fuerit applicata filio, idē Bald. Martin. Laud. Aluar. & Cardin. Alex. in c. l. si verò violator, in tit. de pace tamen. Lup. in d. c. per vestras §. 9. in fi. Turag. de retract. consang. §. 1. glo. 9. n. 7. Socin. in conf. 4. n. 4. vol. 1. Quid facit, quod tenet Aret. in conf. 78. in 2. dubio, vbi tenet, quod pater, qui obtransiit ad secunda vota succedit solū in usufructu filij [60] defuncto cum altero filio superfluo nō habet vnum fructum in portione, quam consequitur superfluis, quia proprietas transiit sua culpa, sequitur Carciala. in l. frater in fratre, n. 10. §. ff. de cond. indeb.

Potest si hæc placeat sententia, non obstat Casitenfis authoritas, quia ratione omnino caret, nec fundamētū aliquid habet, nō etiā possit quæ admitti ad hereditatē, quæ ipse alij restituerat, ut in iuribus allegatis a Casitense, tamen hoc locū habet, quando priuatio fuit sine culpa ipsius: at aliud est culpa intercedere, ut in facto nostro. itē in dictis iuribus illi admittitur ex voluntate testatoris expressæ, hic verò contra ipsius coniecturatur, ex quo enim per inobedientiam factus est testatori odiosus, non præsumitur ab eo vocatus sunt ergo termini in multis impares, & per prædictā odiij rationē tollitur, quod dicebamus de iuribus duplicis personæ, nā hic videt eū personā, & cuius odiosa nō debet admitti ad beneficiū testatoris, quæ contemplit, & iniuria affect. nō etiam obstat, quod possit quis vno iure repudiatio cōsequi aliud, nā pcedit nisi quis ex delicto, vel culpa fuerit vno iure priuatus tali priuatione, quæ ipsum reddat odiosum vel indignū. tūc enim nō potest accipere aliud nisi ideo quod testam. pūne impugnat, nō solum excluditur a relictis in eo, l. cum tabulas. ff. de his quib. vel indig. sed etiam a relictis in secundis tabulis. l. post legat. §. qui principale. ff. eod. itque præcipue dicendū est, quando talis excluditur eo, quod personam testatoris

toris offenderit, tunc enim incapax est cuiuscunque beneficii, quod proveniat ab illo, d.l. cum tabulis, & dicitur laici paulo infra, & hoc modo etiam tollitur, quod dicitur supra de filia exclusis ab intestato, quod succedit ex testamento, & de filio excluso à capite, unde liberi, quia ibi fuit sine delicto, & non offendit persona testatoris, magis videtur stringere textum d.l. ex facto. §. L. ius sed respondetur, quod est filius primarii gradum institutionis impugnet ex persona propria tanquam prateritis, tamen non dicitur impugnare testamentum, in quo extat vulgaris substitutio, quia potest testamentum incipere, (61) si secundo gradu, l. 3. §. 6. ff. de lib. & posth. l. eū proponas. Cde h. iust. ubi hinc ergo si potest succedere ex vulgaris impugnatione enim huius facta, propter ea (62) non egredietur fides terminos, argum. in agris, si de acquir. dom. iustit. præcipue cu. n. persona testatoris non offenditur. hinc est, quod si vellet succedere ex pupillari non posset, quia impugnando institutionem videtur contra testamentum (63) impugnare, siue vicerit, siue succubuerit. l. Papinianus. 4. c. omni. pisse, ff. de inoff. testa. l. querit. ff. de acq. hæc. & edictum non esset, relicta impugnantibus testamentum. l. filium, in §. omnibus. ff. de leg. præst. l. si non solus. §. primo, & Liquidum Titus, ff. si quis omiserit. testat. præterea est q. id plus cōtrauenire præcepto testatoris expresse, quā non implere ordinem ab eo, si cuius maius est delictum, quod hic committendo. (64) qui alius, quod sit omittendo, gl. in mora, §. sol. iur. Dec. in cons. 37. n. 9. Tiraq. in tract. de pen. temp. cau. 4. 4. Gram. dec. 4. 7. n. 8. iussit non aduersatur, quod indigne quoad aliquam, non reputetur indignus quoad aliam, quia hoc est verum, quando non offenditur persona, sed res, & respectu vnius rei committitur indignitas, ut si persona est offensa, tunc non solum indignus efficitur, sed odiosus, & odii prædicti nocet ei, quod omne emolumentum, quod possit provenire ab ea persona ita, ut inducatur tacita revocatio, ut quādo inimicitie supervenerunt: per eos. n. (65) revocatur legatum. l. si inimicitia. ff. de his quib. ve. indig. l. etia. §. si de adile. Bal. in l. si es cōspicuit, in l. lect. in h. i. fam. cretise. etia. si post inimicitia testator fecerit codicillos (66) in quibus legatum nō ademerit. l. filio. §. Scia. ff. de adm. leg. & ibi not. Bar. Aret. in cons. 93. o. §. ver. hæc conclusio, Ripa in l. fin. n. 150. C. de reuoc. dona. & amplius multis modis, ut per Mantie. de coniect. vitim. vol. 1. tit. 12. §. n. 1. & seq. & ratio diversitatis est, quia ubi delinquitur circa personam, tunc cōtempus est Individuus, & persona non potest pro parte offendi, l. vulgaris, ff. de iur. hinc in emphyt. & vasallo venditæ pars rei sibi in emphyteusum. (68) vel iudicij concessum distinguunt Bar. in Liquid. in i. §. i. ff. de dona. sequitur Bal. in c. de alie. seu. rol. 3. ver. quæro verū p. per Bald. in c. eol. de val. qui contra c. un. l. l. tho. l. si in l. i. q. n. 125. Cde iur. emph. Rol. in l. 4. §. Cato. n. 60. & l. vbi Soci. iun. n. 147. ff. de ver. obl. & hinc pars cōprobant multis Naz. in cōf. 479. per totū, & Rol. in cōf. 47. per totū, vol. 1. In præsentī verō casu offendi- tur persona testatoris, idcirco privatio inducitur quoad omne emolumentum, idcirco quoque repugnat, quod a- biamus contra præceptum testatoris, licet excludatur à fideicommissio ordinario in casu alienationis, tamen possit admitti ad fideicommissum ordinatum in casu mortis, ut Bar. in d. l. si fund. per fideicommissum. respondet. n. ibi non agi de eadē re, quia si fuerit ob alienationem privatus, ut in casu nostro, sed de diversis,

& multo indecētur est, quod vnius admittatur ad id quod sibi sibi huius ablatum, quā ad id quod nunquam fuit suū. Secundō respondetur, q. alienatio contra ordinem testatoris committitur videtur potius circa res, quā in personam, ut secundum Bal. & alia. multos dicunt Natta, & Rol. in locis supra allegatis, sed quādo molestatur vxor cōtra præceptum testatoris, offēditur persona testatoris, & est fit iniuria. Vltimō non restitit consilium 26. Quidam quia ipse in eodem loco, paulo post, contrarium tenet: dum, n. 5. vult, quod si trati nihil applicuit, sed fisco. rursus loquitur quādo offēsa est reitritia ad rem aliquam, sicut & p. p. c. p. testatoris, nos loquimur, quando preceptum testatoris est generale prædictum, & indetinitum, & offēso quoque non inspicitur remissus personam.

(69) Intellegitur etiam quod non sit locus privationi, quando ij ad quos hæreditas erat recessura nō volūt nān tunc hæres non privatur: privatio enim intelligitur volentibus illis, qui erant successuri. l. si ferma phis. §. si quis ante. ff. de leg. 1. & ita tenet gl. in l. si quis autem non implens, in Authent. de hæred. & falcid. ita etia. tenet O. lo. fred. q. 6. c. iur. & sequitur l. mo. in auth. huius amplius, n. 5. C. de fideicommissis, ubi etiam Cin. & Alber. ac Bal. n. 6. ver. 3. limitat, et etiam tenet in l. si quis solidum. ff. de le. ubi notat Bar. & l. mo. facit, quod dicitur actiones actiones, (70) & passivas transire ipso iure in fideicommissum, ipso tamē volente fideicommissum, & non aliter, ut probat text. in l. eog. §. idē. Martiani. ff. de Trib. Ripa in l. 1. §. ff. de qua. ff. n. 6. ff. de cod. it. tenet etiam, quod etia. alienatio facta contra præceptum testatoris, sit nulla quando prædictum corum, qui sunt vocati in casum alienationis, tamē q. à lo ex vocatis nemo extantem victimis possit. (71) p. test. omnia bona tuā alienare. l. extra p. t. §. libertis. in ff. de leg. 1. Angel. in cons. 169. col. 1. Dec. in cons. 182. col. 1. & in cons. 151. Causa in cōf. 454. v. l. 1. si iun. i. in cons. 57. n. 1. vol. 3. Tiraq. alios citans de retr. cons. 1. §. 16. gl. 1. m. 8. Natta in cons. 145. n. 19. in cons. 470. n. 3. Phanuin tract. de i. iur. par. 7. n. 149. Rol. in cons. 182. n. 18. vult, non enim refert, quod nō exet substituitur, (72) vel quod datus repudi. l. vni. ca. §. pen. Cde cal. coll. l. 1. §. sed si sunt iur. ff. ad Tert. & ad comprobationem dicitur senectus, quod viduus possit alienare, Simon de Prentis, de interp. vlt. volun. lib. 4. interp. a. dub. 4. n. 33. allega. Ansh. Rui. & Craue.

(73) Adde pro dictorum declaratione, quod est necessaria sit declaratio per quā appareat hæredē p. uatū esse hereditate. (74) nec aliter dici possit heredes in penā incidisse, c. cum secundum, de heret. in 6. Bar. in l. eius, qui delatore, ff. de iure fisci, Afflican. c. v. r. de i. iur. cōp. Fel. in c. Rodulphus, de refici. que iura locū habet etia. quādo penā ipso iure imponitur, omnia n. iura mōdi, que dicit (74) penā imponi ipso iure, intelligit, inquit sequuta declaratione fisci cōmissi, Arch. & Io. And. in c. de homin. 6. Bal. in c. de seu. si culpa non amitt. Arc. in l. qui à latronib. §. 1. col. 3. la. p. ff. de test. l. post. Bal. in l. si quis à latronib. §. 1. col. 3. de test. Dec. in c. 1. §. n. 4. & in cōf. 37. n. 6. vbi declarat optime, quādo & quibus in casibus declaratio sit necessaria, tamē subicit, quod successores petat bona directē itaq. ad se deuoluat ad penā cōmissam, absque eo, quod prius fuerit separato iudicio declarata privationē etia. in ipso nouo iudicio fieri poteris, argum. gl. in c. consilium, in vers. iuxta ratiō. ff. de leg. dom. arq. ibi But. vbi dicit, quod ubi petitur (75) res in libello cōfetur etia. petita restitui, tanquā p. g. anib. necessariis, & ita per dictā gl. concludit A. ex. in cons. 51. n. 8. vol. 1. ubi ad probationem allegat etia. alia iura probis, quod deduci potest in eodem libello.

culpam cogitur restituere ante tempus hereditatem, non etiam retroco visum, & de patre non alendo ex bonis sibi ob delictum ablati, & filio applicatis.

Quod si prior opinio magis placeat declaranda est non procedere, quando testator dixit non solum se priuare heredes, sed etiam velle quod habeatur pro p[ro]p[ri]o instituto, quia si hoc fuit institutus, nihil de hereditariis bonis apud eum remaneret, ita etiam quando ita priuatur [89] quod non habeatur pro p[ro]p[ri]o instituto dare Rui. in consil. 43. n. 18. vo. 2. vbi vult quod illa clausula idem operetur, ac si testator iussisset totum, & integrum hereditatem restituere, quo casu secundum communem sententiam non deducitur Trebellia. & Ruin. sequitur Gabriel. commun. opin. li. 4. tit. 4. Trebel. consil. 9. n. 8. Mantie. de eor. vltim. volun. lib. 7. tit. 12. numer. 28. & pro confirmatione facit quod voluit idem Ruin. in consil. 146. n. 8. & 19. volum. 3. vbi concludit quod si testator grauauit heredem per directam [90] verba onere restituendi censetur eo ipso Trebellianicam deductionem prohibere, quia vbi substitutio est illi etiam non deducitur Trebel. sequitur Gabriel. d. consil. 9. numer. 10. est verum quod idem Ruin. in consil. 59. numer. 9. volum. 2. tenet contrarium, & hac magis placet Mantie. d. vltim. numer. 26. rationabilior tamen videtur mihi quod non detrahatur, cum enim directio priuatur, & vult quod substitutio fiat, iam testator videtur excludere Trebell. quia faciens [91] actum obligat se legis. loquentibus de illo actu. Bald. in l. si duo, si de acquir. hered. D. Becius, consil. 75. n. 11. & licet illa priuatio non sustineatur directio iussus, sed conuincatur in fideicommissum, tamen remanet semper declarata testatoris voluntas, quod nulla sit deductio, pauca etiam ex actu nullo voluntas sicut [92] per validum declaratur. l. si de reb. eo. l. si h[ab]it[us] & l. si. C. in iud. c. Bar. in l. geris, n. 18. de acquir. hered. Abb. in l. in 3. notab. de iudicio. 2b. itur l. Ruin. in consil. 98. n. 6. vol. 2. Parisius consil. 79. n. 16. volum. 2. Socin. Iura. in consil. 8. n. 31. vol. 2. Rubin. consil. 42. n. 6. Crau. in consil. 149. n. 6. Natta in consil. 106. n. 3. Menoc. de arbit. iud. casu 13. n. 30. D. Becius in consil. 76. n. 11. in quib. locis probatur fac esse, quod testator aliquid voluerit, quia et si postea actus non habuerit effectum, tamen sustinetur voluntas testatoris. ita ergo cum testator substituendo iure directio declarat nolle se, quod deducatur Trebellianicam, seruanda erit eius voluntas, quamvis substitutio non ex modo sustineatur, quem ille cogitauit.

[93] Declara secundum non procedere, quando testator heredem priuare tota, vel integra hereditate: tunc enim videtur Trebellianicam prohibere. Alciati in consil. 56. n. 1. quia vbi mandat tota restituere, non retineatur [94] Trebellianicam, secundum glo. l. de c. si de fideicom. lib. Bar. in l. Cetero, ff. de valg. & pup. & hanc sententiam probant Bart. Bal. Ang. Bened. de Plubio, Aret. Alex. Cor. Cur. ioo. Rui. Crot. Grae. Rip. Galiau. Tirac. Natta. Ceph. & Gabriel. quos citat, & sequitur Mantie. d. tit. 12. n. 43. dicens ita onere communem Ductorum sententiam hanc quoque dicit magis communem Alciati. d. consil. 56. n. 1. Bello. in consil. 64. n. 1. Duran. de are. testat. in tit. de substit. ca. 2. Clar. de testat. quæst. 61. ver. sed nunquid, vbi generaliter de omnibus verbis importanter idem, & hanc pariter magis communem dicit Mich. Crafin. in d. 4. Trebellianicam, quæst. 8. n. 4. & idem omnino dici posset omnibus in casibus quibus volunt Dd. censori prohiberi Trebellianicam, qui videri possunt in locis paulo supra citatis.

SVMMARIA.

Molestare, vel contrarium suum mouere, paria sunt.

- 1 Molestare dicitur, qui verbis in iudicio, vel extra de iure, vel de facto.
- 2 Molestia inferri non solum agendi, sed etiam resistendo.
- 3 Molestare dominum dicitur colui, qui peruenit non solum.
- 4 Molestare dicitur heres, qui post cautionem praestitam recusat bona consignare usufructuaria.
- 5 Molestare dicitur heres usufructuarius, quando vult detrahere legumum, & Trebellianicam.
- 6 Hares iussus non molestare legatarium, non potest agere interdictum quorum legatariorum.
- 7 Molestare dicitur heres, qui peti bona deservit usufructuaria debita.
- 8 Molestiam si testator iubet uxori non inferri, intelligitur de molestia male animo illata.
- 9 Inuicem nemini inferri, qui suo iure vitatur.
- 10 Proprietarius qui promissus usufructuarius non molestare potest petere cautionem de viando, & fruendo.
- 11 Testator non potest usufructuarius remittere cautionem de viando, & fruendo.
- 12 Hares iussus non molestare uxorem usufructuarius petere cautionem de viando, & fruendo.
- 13 Penam non meretur quod si lego permittitur.
- 14 Penam adhiberi inuicem praestitum non legitur.
- 15 Hares potest usufructuarius remittere cautionem de viando, & fruendo.
- 16 Causa de viando, & fruendo est de substantia usufructus ubi bona vasa consumuntur.
- 17 Consequens qui vult conferre etiam velle omne antecedens necessarium.
- 18 Ratione cessante cessat dispositio.
- 19 Locatur si promissus non expellitur conductorem durante locazione non potest expellere etiam superueniente necessitate.
- 20 Pactum intelligi debet, ut aliquid addat iuri communi.
- 21 Remissio personis, quando fieri debet ex pacto, non attenditur veritas praecedentium annorum.
- 22 Causa viando, & fruendo, remitti potest ab eo, qui conditum usufructum inter viuos.
- 23 Hares iussus fideicommissum restituere, et non molestare fideicommissarium, detrahens potest Trebellianicam.
- 24 Turbare quomquam non dicitur, qui de iure agit.
- 25 Aliqua dubio est vniuersalis, & includit casus, qui alias non includerentur.
- 26 Molestare tunc dicitur, qui de iure turbat, quando verba prohibitionis sunt generalia, et multum praegnata.
- 27 Molestare prohibetur etiam verbis generalibus, potest quatuordecim iussus inferre.
- 28 Testator non potest aliquem priuare in casu, qui iussus legatarium inferre molestiam.
- 29 Nemo grauari debet propter alienam culpam.
- 30 Testator non potest heredem priuare ob culpam alienam, vel non implementum aliquius iurij.
- 31 Verba vniuersalia, vel personata heredes non recipiunt restrictionem de habilitate.
- 32 Venditor non tenetur de euisione, quæ sequenda est de facto, ut per comprehensionem.
- 33 Venditor tenetur praestare euisionem sequentem de facto, quando promissus quomodocunque res euincatur.
- 34 Molestare prohibetur sub pena primationis cadit de iure si molestia in parte.
- 35 Pars continetur in toto.
- 36 Menio est necessaria, ut qui potest incurre.

GGG 3

- 38 *Mentis non est necessaria, quando iubetur quis non facere.*
- 39 *Alonius requiritur in delicto, quod si amittendo non in re, quia committendo causatur.*
- 40 *Alonius non requiritur ubi primatur quis ob factum.*
- 41 *Pena quando est expressa ob factum, ubi non factum nulla requiritur mensura.*
- 42 *Molestare dicitur baris, qui cum possit praeire aliquem nullo molestare, unquam inferi molestiam in alio.*
- 43 *Heres dicitur molestare quando legata non soluit.*
- 44 *Heres qui non implet iudicium defuncti, dicitur facere contra iudicium.*
- 45 *Alonius iuratum non seruans dicitur contra pactum venire.*
- 46 *Facere dicitur, qui non facit.*
- 47 *Facere dicitur, qui iacet, et patitur, ac non conseruare.*
- 48 *Falsi appellati conuictor non factum.*
- 49 *Molestare dicitur heres usufructuarium, quando pensionem non soluit.*
- 50 *Conductor, qui soluit pensionem expelli potest auctoritate propria.*
- 51 *Emphyteuta turbari dicitur dominum si alienum non soluit.*
- 52 *Possident naturaliter iniuste dicitur iniuriam inferre ei qui habet eam.*
- 53 *Emphyteuta dicitur dominum molestare quando per trinitatem testat a solutione.*
- 54 *Conductor etiam rei propriae non potest dominum seu locum restituere qualem dominum.*
- 55 *Spoliare dicitur, qui rem negat restituere possessori.*
- 56 *Emphyteuta negans possessionem domino expelli potest.*
- 57 *Heres dicitur legatarius molestare quando post datam fiduciam recusat usufructuario conferre bona fructuaria.*
- 58 *Spoliare dominum videtur commodarius, vel depositarius, qui recusat rem restituere.*
- 59 *Proprietarius potest rem vendere iure usufructuario.*
- 60 *Proprietarius potest rem pigmentis iure usufructuari.*
- 61 *Proprietarius vendens rem pleno iure dicitur turbare usufructuarium.*
- 62 *Conductor vendens rem tanquam proprietarius dicitur iure iurari, et facere contrarium an contrarium.*
- 63 *Heres dicitur, usufructuarium molestare, quando rem vendit non facta mentione usufructus.*
- 64 *Validius qui rem vendidit sine assensu domini, sed non tradidit, non primatur fructus.*
- 65 *Emphyteuta, qui vendidit rem sine licentia domini sed non tradidit, non tamen a iure suo.*
- 66 *Exceptio, non in interdicto dicitur esse iuris finis.*
- 67 *Culpam adicere nemo potest ex quo ipse damnus non sentiat.*
- 68 *Ecclesia non potest adicere usufructu defunctum inopem ex quo ipse nullum passus est damnus.*
- 69 *Heres qui non implet voluntatem defuncti ad primatum si nemo passus est detrimentum pecuniarum.*
- 70 *Usulum negans rem esse feudalem primatur fructus.*
- 71 *Emphyteuta negans rem esse feudalem primatur.*
- 72 *Turbare dicitur, qui impedit dominum aranculare, et fructus percipere.*
- 73 *Turbare dicitur quacunque impedit ne vearie meca liberet.*
- 74 *Turbare dicitur, qui diffamat, et publice dicit me in non fuisse.*
- 75 *Turbare quando dicitur quis, unde ibi remissum.*
- 76 *Turbare dicitur qui fructus exportat.*
- 77 *Turbare dicitur baris qui per bona defuncti.*
- 78 *Molestare non dicitur, qui suspicatur, et refertur prius inopem, si tamen ibi non est usus.*
- 79 *Molestare non dicitur, qui promittit de suo iure.*
- 80 *Heres excusat non quando legatum molestare ex noua, sed quando legatum molestare ex noua.*
- 81 *Molestare non dicitur, qui iudicat ex causa sibi probata per aduersarium.*
- 82 *Molestia quando probatur, intelligitur tam ratione iuris, quam quam praeterit.*
- 83 *Heres excusat quando iustitiam iure molestiam legatario.*
- 84 *Intestamentum si nulla exceptione impugnari potest dabitur tamen a exceptio, quod non est iustitiam.*
- 85 *Bona intelliguntur de defuncto et alieno.*
- 86 *Heres excusat quando per credendum, factum, et factum solum prohibuit molestare in bonis testatoris.*
- 87 *Heres potest detrahere fiduciam mortuum sui defuncti, etiam si prohibuit fructus molestare in suis bonis, et heredes.*
- 88 *Molestare non dicitur heres, qui controuersiam mouet, si eam non habuit effectum.*
- 89 *Turbare quis non dicitur per unionem alium, sed re quoniam perfructuaria.*
- 90 *Pena excommunicationis taceatur non in iustitiam, qui tenet iure excommunicatione sed non per dicitur ad effectum.*
- 91 *Aliter refutatur, et ex quo dicitur iure vexari.*
- 92 *Aliter refutatur aduersus aduersum factum cum beneficio inuenerit, quando in hereditate sunt venientes.*
- 93 *Molestia facti etiam effectum non sequitur sufficit ad primatum ordinatum a testatore.*
- 94 *Index puniatur quando etiam coram se temporariis iure qui aliena subest iure defuncti, etiam si cum effectum non impediret alienum in iustitiam.*
- 95 *Contumax non nullatenus, quando iure aduersary non est factum detestari, facti tamen, ubi ibi.*
- 96 *Inuenerit excusat a pena.*
- 97 *Heres qui ignorat molestas legatarius excusat.*
- 98 *Ignorans non conuenit.*
- 99 *Ignorans non dicitur in culpa.*
- 100 *Ignorantia excusat in delicto.*
- 101 *Acceptio legatum factum cum errore plus minus potendi sibi non praedictum si non ignorat.*
- 102 *Heres sui etiam post inmixtionem praesumit in quocumque contenta in testamento, unde tamen ibi de veritate.*
- 103 *Heres praesumit ignorare contenta in excommunicatione.*
- 104 *Prouocato parentem non esse defunctum.*
- 105 *Heres molestas legatarius excusat si sibi a legatario promoueat.*
- 106 *Turbare dicitur, qui prohibet ne quis re sua trahat.*
- 107 *Turbare dicitur, qui prohibet ne in eam adificetur.*
- 108 *Ritus recipiendo dicitur aliter.*
- 109 *Turba tenet debet iure auctor.*
- 110 *Potestatem non iustitiam non est de iure.*
- 111 *Heres excusat si non ipse, sed familia molestas legatarius.*
- 112 *Prædictum non facit dominum incidere in penam siue suspensum mandatis.*
- 113 *Dominus non tenetur praesentibus fructus vel familie.*
- 114 *Scire non praesentibus dominum, quod factum est a sua familia.*
- 115 *Scientia domini non eum obligat si non potest probare.*
- 116 *Dominus tenetur pro eo, quod factum est a familia de voluntate sua.*

- 117 *Factum de seruo presumitur factum de voluntate domini.*
 118 *Domus tenetur pro factis familiis, quando offert dominus utilitatem.*
 119 *Aquas venientes super alienum prout presumitur ab eo ducte, cum est primum.*
 120 *Heredes excoheredes a molestis legatariis illatis si suis necessitas coactus.*
 121 *Observationis prohibita non includit necessarium.*
 122 *Alimentum prohibita non suffragatur a seruo non extenditur ad necessarium.*
 123 *Mors aliis obsequia solennitate aliena subacta in exequutione ordinaverunt paterna.*
 124 *Delictum coacta voluntas est.*
 125 *Velis aliter condicionaliter dicitur qui cognoscit licet non absolvit.*
 126 *Mors aliis obsequia remissa per subsequentem interpellationem.*
 127 *Mors, post commutationem pendente dilatione.*
 128 *Heredes veniens videtur prius veniens potius, quando ab usufructuario interpellatur ad implendum.*
 129 *Venditor censetur remittere facultatem descendendi a contracto, quando prorelassus non traditur, id nisi preno soluto.*
 130 *Sententiam approbare videtur, qui dationem petit ad solus adum.*
 131 *Ratificare videtur sententiam, qui offert se solviturum.*
 132 *Remittere videtur contraventionem, qui persequatur in contrarium.*
 133 *Protestatio declarat animum protestantis.*
 134 *Protestatio repetenda ostendit magis tamen voluntatem protestantis.*
 135 *Protestatio declarat heredem non habuisse animum molestum unde legatarium.*
 136 *Protestatio confirmatur per protestantem.*
 137 *Dominus recipiens censuram cum protestatione non censetur remittere.*

QVÆSTIO. XXVL

IN eiusmodi legato alimentorum cum presentia, vel usufructus ad alimenta, vel etiam quādo reliquit usufructus aliusque prædij pro alimentis testatoris esse mandant legatariam non molestari, operæ ergo pretium erit videre quando, & quomodo dicatur heres molestare, & contravenire præcepto detrahendi, & in hoc supponendum est, nihil retere quod prohibitis sit heres molestare, vel contravenire in movere equo bene venim, (1) ubi probatur in l. Lucius, §. tres heredes, ff. ad Trebellian. ubi contraveniens movere, ubi notat glossa, quæ idem repetit in veritate. omnia, idem notant ibi Barto. & Raph. post Cyn. in l. quoties, in fine, C. de donat. quæ sub modo, Alexand. in consil. 32. numero 2. volum. 2. Socii innotat, in consil. 1. numero 6. & in consilio vitium, numero 9. volum. 1. Ripa in l. 1. numero 3. ff. de re iud. Riminali in consil. 375. numero 6. Menoch. de recuper. poss. retri. 1. numero 196. & dicitur molestare, si contraveniens movere quicumque inferat (2) questionem, vel nubar in iudicio vel extra de iure, vel de pæto agendo, vel excipiendo ante contestationem, vel post ut probat Glossa in d. §. tres heredes, in ver. movetur, ubi Din hoc tenet, & quod inferatur molestia etiam in iudicio, probat text. d. auctor. de fideiuss. circa prin. in ver. molestus, in l. 1. in ver. molestari, per modum intellectum Nicol. de Neapoli, C. de univ. vi. Bald. etiam notat, & quod prædictis omnibus modis molestando contrariatur præcepto prohibi-

Barto. Ange. Butr. & alij Canon. citati ab Alexan. qui eos sequitur in consilio quinquagesimo secundo, numero tertio, volumine secundo, & dicit Corles, in sing. in d. molestia, quod si statuto, aut lege cautetur quod venientibus ad nuncios aliqua molestia non inferatur debetis intelligitiam de molestia iuris, quæ facti, & subdit esse comminandum menti, allegat Aret. & Ino. & Alexand. i. loco prædicto loquitur quando testator iussit usufructuarium non molestari sub pena priuationis hereditatis, sicut etiam Barbat. in consil. 96. volum. 3. Dec. in consil. 619. colum. 1. ver. & hoc in casu isto, Rumi. in consil. 48. numero decimo, ver. nam & molestia, volum. 1. ubi dicit, quod molestia inferitur non solum agendo, (3) sed etiam resistendo, non solum, §. si resistas, ubi notat de procurat. de modo viri intercedo personarum, sed etiam rebus, & tam verbo, quam etiam facto, dicto §. tres heredes, & inferat quod colonus, qui non solvit pensionem dicitur molestare (4) dominum, item quod heres dicitur molestare, qui post præstitam cautionem recusat consignare (5) bona ad usufructum relicta, & ea retinet penes se, idem Rumi. in consil. 77. numero sexto ubi quod includitur molestia iuris, licet facti extrajudicialia, & tam agendo quam excipiendo, & inferat quod prius ab herede si in perniciem usufructuarie petat legitimam, (6) & Trebellianicam, licet illa sibi debeatur, in eodemque casu idem tenet Socin. l. in consilio 13. numero 36. & seq. volum. 1. ubi multis rationibus comprobatur, sed ea potissimum, quod iudicialis quoque molestia non potest esse iusta, quando sit contra præceptum testatoris per quod emittitur iussum quod eius prohibicione circumscripta fuisset iustum, allegat etiam Ang. in l. ius factum, ff. de rei vend. ubi testator libet heredi ne (7) molestet legatarium cui fundum reliquerat, non poterit heres vi interdicti quorum legatorum, quia nisi iussit alias sibi competere, & subdit hanc esse singularem decissionem: adducit etiam exemplum de eo qui in contractu promittit non inferre molestiam, nam si nequit de iure, neque de facto poterit turbare, secundum Alexand. in consil. 195. colum. fin. volum. 6. etiam præter opinionem quod iuris molestia idem operetur quod molestia facti, tenet Bero. in consil. 156. numero 44. volum. 3. per text. in d. l. 1. C. de mun. & in d. Auctor. de fideiuss. & ante eos, C. si res in consil. 104. colum. fin. ver. ex quibus responsetur, volum. 1. ubi dicit sub verbo molestie comprehendit non solum exceptionem: sed fortius etiam actionem per dictum §. tres heredes, Tirac. de retr. & consens. §. 35. Glossa 4. numero 39. ubi ait ei inferri molestiam qui iudicialiter vexatur, Riminali in consilio 249. numero 14. ubi quod siue agens siue excipiens, siue de iure, siue de facto, siue in iure, siue extra vixit, semper dicitur molestiam inferre, idem dicit in consilio 330. numero 6. & seq. ubi inferat quod usufructuaris dicitur molestari ab herede, qui fructus bonorum capit, vel exportat, & in consil. 375. numero 7. ubi ait illam dici molestiam ab herede qui (8) petit descriptionem bonorum fieri, & importatur a iudice præceptum de restituendo fructus percipit, & cum prædictis transsit Menoch. d. 1. remedi. numero 155. Simon de inter. pret. vi. in volum. 1. lib. 4. inter. 3. dubit. 4. numero 15. & rursus eod. lib. interpretat. 1. dubit. 10. numero 88.

Contra tamen videtur, quod non inducatur prius nisi molestia sic de facto, & iniusta, quia non intelligitur statutor loquens de molestia iudiciali, & iudicia secundum Glossam in l. si servum, §. propter, ff. de sequenti hered. & per eam Glossa dicit Bald.

in lvnica, numero 27. Cde his que per. nom. quod vbi testator mandat vxorē nō moleſtare [9] intelligi debet de moleſtia malo modo; & malo animo illata, idem Bald. in l. an verſe. ſed pone. C. de vſufruct. Cuna. in conſil. 9. in prin. vbi dicit hanc eſſe ſuſtinentem, & humaniorē ſententiam, & hoc idem voluit Aret. in d. l. ſeruum, ſcit prator, in fine, ad hoc allegans etiam text. in Leti. quia impeditur, ſ. de religio. vbi gloſſa verbo impeditur, dicit inuſite, & hoc modo intelligit quod Dec. in conſil. 581. num. 2. vbi pro comprobatione allegat multa iura, & authoritates, dicenti amplius quod eſt aliquando veniat etiam moleſtia iuris, tamen intelligitur de ea, que inferitur extra iudicium de factis, non de iudiciali, vel etiā quando in iudicio quidem inferatur, ſed per calumniam, & malo animo, idem probauit videtur Garſet. in ſingula incipiens moleſtia, vbi allegat ſerē omnia illa iura, quibus vitatur Dec. dicto conſilio 581. & prædictorum ratio eſt, quia moleſtiam, non iniuriam inferit [10] qui vitatur ſuo iure, l. iniuriarum. in principio. ſ. de mino. Nullus videtur, ſ. de reg. iur. l. 3. ſi is tamen, ſ. de liber. homin. exhiben. & per hanc rationem hoc quoque voluit Cur. iun. conſil. 77. nu. 13. Bero. in conſil. num. 9. volum. 3. Riminal. in conſil. 551. num. 28 & in conſil. 676. num. 70. & Menoch. in conſil. 330. nu. 16. & ſeq.

Hinc inferit Bald. in dicta l. prima, numero decimoſexto, Cde vſufructu, quod proprietarius, [u] qui promiſit non moleſtare vſufructuarium poterit nihilominus petere cautionem de vrendo, & fruendo arbitrio boni viri, quia ea cautio venit ex natura actus, & qui agit ſecundum naturam actus non dicitur moleſtare. L. quarto. ſ. inter locatorem, ſ. de loca. l. venditores. ſ. de verbo. obliga. eſt text. notandus ſecundum eum in l. ſed & ſi poſſeſſori, ſ. ſed & ſi rerum, ſ. de iure iur. & Bald. ſequitur Corſet. de conſil. 581. nu. 12. Natta conſil. 416. num. 5. Pinell. l. p. 2. num. 76. C. de bon. mar. l. 10. Sed prædicta Baldi ratio nō placet, & melior eſt alia, quod teſtator non poſſit expreſſe [2] cautionem remittere ſecundum Bart. Bald. Salicet. & alios in d. l. Cde vſufructu. & hoc non poſſit facere expreſſe, multo minus tacite prohibendo moleſtiam, & per hanc rationem dicit Rainer. in l. quod de bonis, ſ. inter. ſ. ad leg. Fal. cid. vbi etiam Alciat. nu. 5. quod ſi teſtator uulſit vxorem vſufructuariam [3] non moleſtari ſub pena priuationis nō incurrit hæres penam petendo cautionem, idem tenuit Roma. in conſilio 21. numero 3. Caltren. in conſilio 221. antequam veniam, in prin. cod. volum. 2. vbi mouetur, quia præceptum eſt impoſſibile & non ligat, l. ſi in conſil. 40. in 3. dub. nu. 6. Barbat. lae. in conſil. 59. col. 5. ver. capio nunc ſecundum, eum. 24. volum. 1. lae. ſine Socin. iun. in conſil. 125. num. 29. & ſeq. volum. 3. quia quod ſi lege [14] premitente penā non meretur L. Gracchus Cde adulter. & prædictis duobus locis ſuſtinetur id verum eſſe etiam vbi teſtator expreſſe prohiberet cautionem exigi, quia præceptum non valet, & pena ideo exigi non poſſit per regulā, quod regula [15] appoſita præcepto inualido non ligat, Bald. in d. l. Cde his que per. nom. Capra idem Bald. licet prædictos non alleget in conſil. 9. num. 8. quia conſuetudo interdicta ſolum moleſtia inuſita, Dec. qui non ſolet poſſum allegari in conſil. 65. num. 1. & 3. Rol. in conſil. 92. nu. 9. & ſeq. volum. 1. vbi allegat Crui. & alios, Plotus in tract. de in liti. iur. 3. 26. num. 8. ver. nec poſſit teſtator, Riminal. in conſil. 676. num. 83. & ſeq. vbi infinitos allegat. hæc ſententia, quando teſtator prohibuit vxori moleſtiam inferri, quod non exiſtimat

vxor ab onere cauendi, nec hæres incurrit penam, videtur mihi veriſſima. etiam deſiſſo Bald. in d. l. ſi vſufructuarium non moleſtare in vſufructu poſſet petere cautionem, patitur difficultatem, quia certum eſt quod ipſe hæres poſſit cauendi omni [16] remittere vſufructuario, ſecundum gloſſa in d. l. Cde vſufructu. vbi Bartol. & alij, & ſequuntur omnes vt inquit Bald. num. 10. Aret. Inſtit. de vſufructu in fin. & in tract. de teſtam. gloſſa 93. l. mo. in cap. ſua. num. 2. de pig. porriben. Corot. in l. pen. C. vt in poſſeſſ. legat. l. l. in l. mo poſſet, colum. fin. ſ. de leg. 1. vbi Ripa. num. 42. & lo. Annibal. num. 195. Dec. conſil. 418. num. 26. Ruin. in conſil. 23. num. 6. volum. 1. vbi vero heres promittit vſufructuarium non moleſtare in vſufructu, tunc videtur cautionem remittere, & eam admittere pro vſufructuario, cum in his, que vſu conſueſcunt cautio [17] ſit de ſubſtantia, ſ. utique ſi pecunia, in ſine, Inſtit. de vſufructu. Bartol. in l. 1. num. 2. Cde vſufructu. vbi Bald. num. 10. Salic. num. 2. in fin. Fulg. in l. 1. num. 13. ſ. de leg. 2. Ruin. in conſil. 206. num. 26. vol. 2. Socin. iun. in conſil. 72. num. 3. volum. 2. Causa in tract. de vſufructu, multe, relic. 239. ita vt fine cautionis nō ſit vſufructuaria, qui enim vult conſequens, conſequer etiam velle [18] omne neceſſarium antecedens. Ad rem mobilem, ſ. de procurator. cum ſimilibus, & in hærede promittente ſe non moleſtaturum ceſſat ea ratio, quæ verſatur in teſtatore, quia poſſet vt dixi cautionem remittere, ergo [19] ceſſare debet diſpoſitio, l. illud, ſ. ad l. Aquil. & non obſtat quod ea, que ſunt de natura actus ſemper ceſſantur inefſe, L. quarto. ſ. inter locatorem, & ideo qui promittit non moleſtare, intelligatur dummodo cauere: quia reſpondeo, quod alias pactum nihil operaretur, & eſſet inutile, propterea vt aliquod operetur inducitur debet remiſſio nem cautionis per ea, que ponit Ang. in l. litem, l. cloca. vbi ſi locator [20] promiſit nō expellere conductorem durante locatione non poſſit illum expellere etiam ſuperueniente neceſſitate, vt pactum non ſit fruſtratorium, ſequitur Dec. in l. que io Eccleſiarum, colum. penult. de conſtitutio. & cum promittit non moleſtare, videtur vultuſſe recedere à diſpoſitione iuris communis: pactum enim ſemper intelligi debet [21] vt aliquod addatur iuri communi, Natta in conſil. 384. num. 12. D. Becius in conſil. 94. numero 28. Ideo Ang. in conſil. 31. nu. 6. dicit quod iure communi inſpecto vbertas vnus anni compenſetur cum ſterilitate alierius, quando agimus de remittendo in recedendo, tamen vbi remiſſio [22] ſieri debet ex pacto non attenditur præcedenti annorum fertilitas, & licet prædictam deciſionem Ang. in l. item, impugnet Natta in dicto conſil. 416. tamen eſt Natta tam ſequitur in conſil. 384. num. 2. & præter eum, Corne. Felin. Curt. Alciat. Grat. & Gabriel. quos citat in conſil. 34. nu. 28. & ſeq. præcipue quod id dictum eſt, quia ea promiſſio, facta in contractu plus operetur, quam teſtatoris diſpoſitio, nam eſt teſtator vt relinquendo vſum fructum non poſſit ſuſtineri neceſſitatem remittere: tamen id licere poſſit in [23] qui inter viuos vſum fructum conſtituit, vt probat Bald. in d. l. 1. num. 2. Cde vſufructu. Ruin. in l. mo poſſet, vbi etiam Ioan. A. anib. eum. 173. ſ. de legat. primo. Alciat. lib. 7. Parerg. ca. 2. in fin. de quo etiam per Pinell. l. parte 2. num. 76. verſe. & ex his non videtur, Cde bon. mar. quidquid tamen ſit, illa deciſio Balque habet quod peti poſſit fideiſſum non obſtante pacto nō moleſtandi, eſt approbata, & obtinebit etiam in iudiciis.

Reten

Retene tamen ea opinio, quod dispositio testatoris intelligatur de molestia facti, non iuris, interdu Imo in l. paterfamilias testamento, ff. de her. inst. ubi quod heres iustus [14] restituere fideicommissum, & non molestare fideicommissarium, poterit nihilominus detrahere Trebellianicam, Barbat. in repet. c. Raimaletus, cap. 64. de testament. Corf. dicto sing. incip. molestia, column. 1. in fin. & plures. comprobatur opinio hanc esse iustitiam adductus per Rumin. in cons. 676. num. 10. & multis sequentibus, & in simili loquendo de turbatione, quae idem importat, multa iura allegat Menoch. in cons. 230. nu. 16. & seq. ubi probat, quod non dicitur quicquam turbare, [15] quando de iure agit.

Quod si haec placeat opinio non obstat text. in l. Lucius, §. tres heredes, ff. ad Trebell. quia ibi non fit simpliciter mentio de molestia, sed cum ignota generalis, quod quancunque includit molestiam: dicit enim si quam controuersiam [16] mouerit, in gloss. in dem. l. in vers. aut earum parte, de foro competet, ubi Innocent. Cardin. Plur. Elez. & alij. & dicit Ias. in cons. 124. column. 2. vers. recte illud statutum, volent. 2. quod tenuius, cui additur illa dictio aliqua, vel similis, intelligitur late, & contra propriam significationem, & insignis concordantes de illa dictione, ponit Tiraq. in l. si vnquam, in vers. partem aliquam, nota. 14. C. de reuoc. donat. Croc. in cons. 129. numer. 10. non uicium itaque si molestia etiam iuris includitur, cum textus mentionem faciat de aliqua molestia.

Hinc multis placuit tunc solum includi iuris etiam seu iudicialen molestiam, quando testator usus est verbis vniuersalibus, aut [17] multum praegnantibus, vt tenet Abb. in cons. 43. column. penul. vers. secundo principaliter, volum. 2. ubi ita tenet, queto citat, & sequitur Dec. in cons. 619. column. 2. ubi considerat verba illa, quoquo modo, Ruin. in cons. 77. numero 8. & sequi volum. 2. ubi ponderat generalitatem, & amplitudinem verborum, quouis modo, quomodocunque, & qualitercunque, Socin. in cons. 13. numero 52. volum. 2. ubi hoc modo conatur effugere contrariam Barbat. auctoritatem, Simon de Prae in dicta dubitatio 10. numero 139. ubi alios citat Ruin. in cons. 23. num. 4. & in cons. 575. num. 13. huiusmodi tamen verborum generalitas non extenditur ad questionem iustitiae [18] motam secundum Cuman. in cons. 52. quod dominus Ambrosius, in principio, ubi tamen mouetur ex aliis verbis testatoris, quae suam dispositionem restringebant, Dec. item in cons. 581. numero 11. dicit, quod ea generalitas debet restringi ad molestiam, quae est interuener in iudicio, est tamen iniusta, & male animo illata, non autem ad eam, quae bona fide, & animo ius suum prosequendi mota est, pro qua facit quod, voluit Cuman. d. cons. 52. numero 3. ver. quinimo etiam si testator, dicit, quod si testator expressit vellet aliquem priuare [19] propter iustam molestiam non posset, per eum quod notantur in l. paterfamilias testamento, ff. de hereditat. inst. pro quo addi potest, quod si testator velit testatorem priuare ob factum alterius, vel defectum implementi, quod alteri fuerat in iunctum non potest, quia nemo est propter [20] alienam culpam, dolum, vel factum praegravandus, l. si quis in suo, §. si. C. de inoffici. testam. l. quidam ita, §. si quis filium, ff. ad Trebell. & ita probat [21] text. d. paterfamilias testamento, ubi Bald. & alij hoc notant, idem Bald. in d. l. numero 10. & sequi. C. de his, quae pona. nom. Castren. in d. l. Lucius, in §. tres heredes numero 4. ff. ad Trebellian. Ruin. in cons. 122. num. 9. volum. 2. Ca-

phal. in cons. 52. per totum Hieron. Gabriel. in cons. 105. in fin. volum. 1. Prima tamen sententia verior est, & plures habet auctores: verba enim hominis vniuersalia, [22] & generalia nullam recipiunt restrictionem de habitare, quidquid sit in verbis legis, Bald. in l. fin. numero 1. vers. doctrina, C. sine cent. vel reliq. Alexand. in l. si patroni, in princip. numero 15. ff. ad Trebellian. l. si in l. 2. §. pater aut, numero quarto, ff. qui testis cogatur. Ruin. in cons. 109. num. 7. volum. 2. in l. 2. §. nunciatio, num. 126. & sequenti. ubi Eroce, num. 53. ff. de oper. nou. nuntiat. Ripa in l. 2. num. 17. ff. de interdict. Natta in cons. 150. numero 7. de ci. Pedem. 169. numero 5. Caphal. in cons. 199. num. 24. D. Becius in cons. 128. num. 10. Idco est venditor non teneatur pro euisione quae desuncto sequuta [23] est, puta per compromissum. l. si dictum, §. si compromissum, ff. de euisione & laqui natura, §. si inc. abente, ff. de neg. gest. tamen talis, quando promissum desendere quomodocunque [24] res euincatur propter generalitatem verborum, gloss. in l. cum poena, ff. de arbit. Alexand. in cons. 4. numero 2. & 3. volum. 2. Aretin. §. fin. column. fin. in l. de emptio, & venditio. Ruin. in cons. 98. numero 11. volum. 2. plures canolat Tiraquel de retract. consing. in l. numero 97. quest. 22. Rolan. in cons. 67. in fin. volum. 4. de ci. Pedem. 28. numero 8. D. Becius in cons. 106. numero 22. si uis igitur cum promissio intelligi debet de actu vnus extenditur ad actum factum ob vim generalium verborum, ita debet extendi ad actum iuris ob eandem vim quando intelligi debet de actu facti, & quod dictum est testatorem non posse priuare heredem ob culpam, vel defectum tertij alicuius, non procedit sine controuersia, nec indistincte. Nam Arg. & Imo in d. paterfamilias testamento, aliter volunt, quando clare constat de testatoris voluntate, & Cuman. numer. ibi numero tertio, dicit quod testator potest si vult, Socin. in cons. 22. numero 10. volum. 2. & plures alij videri possunt apud Simon. de Prae, lib. 4. in repta. dubitat. 4. nu. 17. & sequi. folio imbi 45.

Ego circa principale dubium, salua semper meliore sententia dicerem, quod, ubi interdicitur molestia, intelligatur tam iuris quam facti, & tam iudicialis, quam extraiudicialis, si tamen talis sit molestia, quam disponens possit prohibere, siue sit facta prohibito in testamento, siue inter vivos, siue ea molestia sit iusta siue iniusta, quia desinit esse iusta, cum est prohibita, intelligendo tamen de ea molestia, quae verbis prohibitionis potest includi non de ea, quae verisimiliter ex aliis non venit prout, quod molestaretur ex natura actus, atque ita conciliantur omnia, quae videntur iocum pugare.

Amplia igitur principalem conclusionem, vt sufficiat molestiam inferre in aliquo ad effectum, vt priuatio hereditatis sequatur in toto, quia prohibitio [25] circa totum verificatur etiam in qualibet parte siue totum sit vniuersale, siue integrale, l. si vnus, §. item si pactus, ff. de pact. ita determinat Ruin. in cons. 48. num. 2. volum. 2. ubi ait quod si molestia inferatur in parte vniuersalis, heres priuabitur in totum hereditate, allegat Bar. in l. Stichum, qui meus erit, ff. de leg. 1. & cum sequitur Rumin. in consilio 330. numero 3. ratio est, quia in toto [26] contingitur pars, & cum in toto, de reg. iur. in d. l. in toto, §. si, et ideo ubi in aliqua re vniuersali subiecta inferatur molestia, verificatur praecipuum de non molestando in vniuersali, & quauis in contrarium facere videantur ea, quae dicuntur de vasallo, & emptio,

teuta alienēte partem reitatem ad ea respōdet Rui. loco prædicto. n. 12. sed aliter, & melius respondet potest aliud esse. ¶ Offendatur persona, al. id quod offendatur res, ubi enim cōtinentur persona, tunc ille omnibus rebus priuatur, secus quando offēdio est in re, vt probauit in proximē præcedenti quæstionē, qui venit contra præceptum contemnit cellatorem, ergo priuatur toto, licet in parte solum contrahatur.

Extendit pariter, vt priuatio sequatur etiam nulla præcedente monitione, aut interpellatione. Namque regulariter ea poena non imponatur nisi [37] monitione præmissa vt probat text. in authent. hoc amplius, C. de fideicom. tamen hoc est verum, quando iustus est testator aliquid facere, at ubi iustus non facere, tunc incurrit poenam non expectata [38] monitione secundum Crai. in consil. 139. numer. 4. quem in nostro proposito sequitur Riminal. in consil. 330. num. 8. addo Albem idem tenentem in consil. 48. num. 5. & facit pro hac decisione, id quod voluit Innoc. in c. extirpande, in §. quia verò, de præben. ubi ait quod monitio [39] requiritur in delicto omissionis, non autem in eo quod sit committendo, sequuntur ibi alij omnes. Archidia. in c. propter, dist. 18. ratio est, quia non facta latent, facta verò patent, vt inquit Inno. loco prædicto, quem sequitur Ioan. And. Hostie. Bur. Anchar. Imo Abb. Bar. Bal. Cuman. Roman. & alij citati ab Alex. in l. ita stipulatus, numer. 13. ff. de verb. obligat. ubi dicit hanc esse elegantem decisionem, Castr. consil. 371. num. 3. in fin. vol. 2. & propius accedendo ad terminos nostros dixit Bald. in authent. hoc amplius, num. 16. verò. quæritur verum, C. de fideicom. quod nõ requiritur monitio. [40] ubi quis priuatur propter factum, sequitur Roman. in l. in cognitis, ff. ad Sillanian. Alex. in l. 1. nota 7. C. de his quibus, vt indignis, & in l. ita stipulatus, num. 13. & hanc inquit pulchram distinctionem Ripen. in consil. 61. num. 6. et verum quod Bald. in d. l. si. num. 16. ver. prædicta veras, subdit hoc procedere quoad moram inducendam, non autem quoad poenam imponendam, quia quoad eam monitio omnino requiritur secundum Gozad. in consil. 34. num. 6. Abb. d. consil. 48. num. 18. sed si recte videatur, ea declaratio Baldi non potest inferri ad casum nostrum. Nam dum loquitur de dispositione continente diem, vel factum certum, expressè dicit quod ad puniendum non requiritur monitio, atque ita clarè ponit quoad poenam indulgendam, etsi subsequens dictum traheretur ad id, implicaret contrarietatem, ergo restringi debet ad proximās duas limitationes, quibus conuenire potest, nec in autem ad præcedentes extendi. Rursus cōtrariū potest locum habere, quando agimus de poena legalī, vel etiam de poena, quæ tacite venit imponenda, at nos agimus de poena priuationis expressa casu quo heres molestat, & quando poena est posita expressè propter factum, vel non factum, tunc nulla requiritur monitio, [41] sed eo ipso locus est poenæ, vt per Soc. in consil. 135. num. 14. ver. postremo non omittit, vol. 1. ubi fortius dicit in facto negatiuo, in quo non solet poena committi sine monitione, non requirit monitionem, si priuatio sit expressè ordinata à testatore id quod placuit etiam Gozad. in d. consil. 34. num. 7. ver. non obstat quod voluit, & subdit voluisse hoc quoque Corn. consil. 99. volum. 1. & consil. 259. volum. 4. ita ergo firma conclusio, quod absque interpellatione inducitur priuatio, quando poena imponitur à testatore propter illam molestantem.

Extendit quoque Ruin. prædictam conclusionem

locum vendicare, quamuis usufructuaria tale quid commiserit, propter quod licet potuerit molestari in aliquo. Nemini molestia inferatur in alio in quo [42] nulla illius versetur culpa nihilominus hæres poenam incurrit, ponit exemplum in usufructuaria, quæ ita malè versata circa vineas nam ea potest expelli à vineis, at si molesteretur in alijs prædijs erit poenæ locus, quia malus vfus vnus rei non præbet iustam causam molestandi in alia re.

Dicitur autem heres multis modis molestare, & quamuis non sit animus omnes recensere, iussit tamen nonnullos afferre, & primo quando legata non soluit, [43] vt probat Bald. Nou. in consil. 99. inter consilia Cornei, & ibi comprobat Corn. in subscriptione, quia non faciens quod debet dicitur contra id facere, quod facere debet, & non temerè iudicium de usufructu facit [44] contra iudicium, l. post legatum, §. amittere, ff. de his quibus, vt indignis, qui non sentiat pactum iuratum, dicitur venire contra pactum, [45] l. si quis maior, C. de transactio. & non facere [46] dicitur facere, l. si quis sepulchrum, §. funus, ff. de relig. & sumpt. fune. l. 2. §. item si in factum, ff. de verb. obligat. & dicit gloss. in id quod noscitur est, ubi Dec. num. 2. ff. de regu. iur. quod qui tacet, [47] & patitur de non conuadit, dicitur tacere, licet appellatio facti continetur non [48] factum, §. si quæ vxor in fin. Instituit de nupt. gloss. in l. 1. in principio, ff. de verb. obligat. ideo ita testator relinquit alicui alimentum maritæ heredi non illum molestare, vtique hæres priuabitur hereditate, & dicitur molestare si non soluat alimenta iuxta præceptum testatoris.

Secundo dicitur heres molestare usufructuarius, si fortè ab eo conducti bona, & illi non soluit pensionem conuentis [49] temporibus, vt probat Ruin. in consil. 4. & numerum 9. volum. 2. quia conductor non soluens dicitur iniuste detinere, ideo autoritate propria potest expelli. [50] glo. in l. eadem, C. loca. Bart. & alij. in l. secunda, C. de iur. emphyteut. Bart. & alij. in authent. qui rem, C. de sacrosanct. eccles. Dd. in capitulo, propter sterilitatem, loca. adde, quod emphyteuta, qui canonem non soluit dicitur dominum turbare [51] in sua ciuili & hac ratione conueniri potest interdico, vt possidetis, secundum gloss. & Dd. in l. clam possidere, §. qui ad mundicias, ff. de acquir. possess. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. eodem, & qui iniuste possidet, naturaliter dicitur iniuriam inferre habenti ciuilem, [52] & illum molestare, secundum Bart. in l. 1. interdico, ff. vt possidet gloss. in l. 1. C. eodem, quod si emphyteuta, qui regulariter ius habet in re, dicitur molestare dominum, & iniuriam illi inferre, retinendo, ann. quando per triennium cessauit [53] à solutione, multo magis molestare dicitur conductor, qui solum habet detentionem.

Hæc Ruini determinatio non est iuridica, quia heres, qui ab usufructuario conducit bona, si non soluit, non dicitur illum turbare in usufructu, quiniam conducendo ab illo videtur illum constituere in possessione, ita vt etiam res sit propria [54] non potest ratione possessionis contendere, nec dominij quæstionem proponere, secundum Castrum in l. qui rem, ff. de posit. ubi dicit, quod conducentes rem propriam si in iudicio conueniantur remedio leg. si quis conductoris, C. loca. nõ opponet exceptionem dominij, Salic. in d. l. si quis conductionis, Alex. in l. si aliquam rem, no. 29. ff. de acquir. poss. Dec. in l. neque pignus, num. 4. in ff. de reg. iur. Menoch. de recuper. poss. recte, num. 49.

Rufus

Rursus non soluendo non dicitur illum molestare in usufructu, vel tamquam usufructuarius: nihil enim cum usufructu commune habet. Solutio pensionis debita ex conductu, pro quo facit quod voluit Felinus in consilio 25. cum concordantibus, quas alias dedi.

Tertio molestia isto casu inferitur ex causa superuentientia eius, ex conductu, ideo non potest agi de priuatione, ut dicam infra hac eadem questione.

Vno casu potest sustineri decisio Ruini, quando conductor ob retardatam solutionem iussus rem restituere id negaret, tunc priuaretur, quia dicitur spoliarie, qui negat rem restituere, I. eionus, ff. de vi et vi arma. Alex. in conf. 33. nu. 2. vol. 6. Capua. in consil. 47. nu. 40. & dicit Spec. in tit. de loca §. nunc aliquaventi. 65. expelli posse emphyteutam qui negat [56] domino possessionem, quia videtur illam interuenire negando, sequitur ibi Bal. in aditio. Boec. in consil. Burgun. tit. de conduct. §. 13. in fin. Menoch. de rebus poss. remed. 3. n. 469. at si solum retineat pensionem, non dicitur turbare illum in usufructu, precipue tam perceptum de non molestando sit illi in iunctum tamquam heredi, pensionem vero retineat non tamquam hæres, sed tamquam conductor, atque ita consideratur tamquam testis quilibet qui rem conducit, pro quo facit quod alibi diximus, eum qui sustinet pensionem duorum considerari, ac si essent duo, & ita retinere distinetur, ut probauit in precedenti questione per ea que ponunt Soci. Craue. & alij in l. cum filiofamilias ff. de leg. 1.

[57] Tertio dicitur habere usufructuarius molestare, quando iam sibi cautione retinet bona, & recusat consignare, l. §. quædam in fin. ff. quor. le. gao. & depollicitus, vel commodatarius si recusat restituere, dicitur [58] dominum spoliarie, l. si quis rem, ff. de acqui. poss. Cuman. & Alexan. in l. §. si rem, ff. de acq. tit. & per iura prædicta hoc voluit Ruin. in d. conf. 48. nu. 10. vol. 4.

[59] Quarto licet proprietarius possit rem vendere ex quo usufructuario nullum inferret præiudicium, l. locum §. proprietarius ff. de usufruct. huius etiam potest pigriorari, [60] l. a. C. de usufruct. facit l. iuste, §. non mutat, ff. de viciac. tamen si ea vendat pleno iure non reservato iure usufructus, dicitur turbare, [61] & molestare usufructuarius, l. a. C. de usufruct. vbi Cast. post Guliel. Cun. & dicit Bald. in l. eadem in fin. C. loca. quod si conductor rem vendit tamquam proprietarius [62] dicitur facere contra naturam contractus, & male versari potestque expelli, & per huius [63] id voluit Ruin. d. consil. 48. numer. 8. & 17. in principio. Non tamen est tuta hac opinio, quia si ex eiusmodi venditione, aut alienatione nullum inde damnum sequatur usufructuario, non potest conqueri, puta si possessionem non tradidit, nec emptor eam capere tentavit, ut dicimus de vasallo qui feudum vendidit sine assensu domini, sed res [64] non tradidit, l. et in a. Imperialem. §. calidos, ver. pena in ius, de prohib. feud. alien. per Feder. & ibi omnes Dd. idem est in emphyteuta, qui non cadit in penam priuationis per alienationem, si non deuocat ad [65] traditionem. Speculat. in tit. de loca §. nunc aliquaventi. 95. cum multis apud Claud. qui communem dicit in tract. de emphyteut. questio. 4. num. 4. vbi dicit esse communem Cordu. qui infinitos citat in tract. de emphyteut. tit. de cau. priuation. ob alienatio. l. iura. 38. vbi ait in iudicando, & consulendo non esse ap. hac opinione discedendum. Item usufructuarius non potest obicere proprietario alienationem, ex qua nullum sitit dam-

num, & obstat sibi exceptio tua non interest, quæ [66] dicitur litis finitæ, l. loci corpus, §. compet. d. si le. vend. l. posthumus, si quis ex his, vbi Bar. & alij ff. de inoff. testam. Felin. c. ex parte, de testib. Crau. in consil. 18. num. 8. Rol. consil. 1. nu. 78. vol. 1. Menoch. consil. a. nu. 10. D. Bericis consil. 71. num. 1. & nemo potest alij culpam impurare, si ex ea damnum non sentit, [67] l. & in totum, ff. de impen. reb. doc. l. si qui alio actio, & oblig. Bar. in l. si vi certo, §. nunc videndum, ff. de commod. Cast. in consil. 6. col. 2. vol. 1. & Crau. in consil. 3. nu. 2. facit etiam, quod voluit Bal. in consil. 127. vol. 1. vbi ait quod ecclesia non potest obicere vasallo [68] defectum implementi, ex quo nullum detrimentum sentit. Dec. in consilio. nu. 1. facit Attil. in d. Imperialem in ven. decimofexto quer. nu. 35. Crau. in consil. 39. nu. 4. in fi. facit etiam text. in l. non oportet, C. de his quib. vt indign. vbi gl. dicit quod hæres non implens [69] voluntatem testatoris non priuatur hereditate, si implementum non concernit pecuniarius commodum alienius, & ibi sequuntur Iac. But. Fulg. & Cast. c. quibus transit etiam l. si in auct. hoc amplius, nu. 6. ver. secundum littera. C. de fideicom. Pro Ruino tamen facit, quia vendendo proprietarius rem pleno iure videtur negare usufructum, & negans incurrit penam, ut [70] de vasallo dicit Innoc. & Abb. in c. ceterum, de iudic. Bal. in c. 1. vasallus, l. 1. si de feud. fuer. contouert. inter dom. & agn. & ibi idem tenuerunt gl. Jacob. Beiu. [Laud. Item Aluar. & alij, & est communis opinio, secundum Clar. de feoff. quest. 59. Cuius in tracta. de pena mortis. circa poss. nu. 104. Cordub. in d. tracta. de emphyteut. unde cau. priuatio ob mendacium, in princ. num. 4. & idem est in emphyteuta, qui negat [71] rem esse emphyteuticam, quia priuatur ipsa re, Spec. d. §. nunc aliquaventi, questio. 65. numer. 82. Alber. in l. a. columna 10. C. de iure emphyteut. l. si in §. communis, numer. 87. Institut. de a. d. uo. Marul. in rub. ff. de h. d. u. nu. 384. Ripa in l. privilegia, num. 25. ff. de priuileg. credit. Cordub. dicto titulo, numero secundo, & sequenti, vbi infinitos allegat, & dicit communem, & hæc pariter tenet etiam Curcus loco prædicto, numer. 106. sed ex hoc non bene inferitur ademptoriarium, qui fuit iustus non molestare. Nam testatur ideo prohiberi molestiam, ut usufructuarius integrè percipiat fructus, & ita præceptum respicit solum pecuniarium commodum, proinde priuatur sequi solum quando immittitur vitia usufructuaria: at in vasallo, & emphyteuta inducitur priuatio non tantum propter damnum illatum domino, quàm propter illius contentum, & iniuriam, quæ inferitur alienando & negando non autem inferit damnum.

[72] Quinto turbare dicitur, qui impedit me arare, colere, fructusve aliter percipere ex fundo, l. vim l. acit, §. ff. de vi arma. l. si duo §. item videamus, in fi. ff. si posside. glo. in l. vnica. C. eod. tit. & est generale, quod turbare dicitur quicunque prohibet liberè uti re mea, [73] secundum gl. in d. l. si duo, & in l. licui, §. Aristo. l. si setui vend. plures citat Menoch. in tracta. de reintegr. poss. suo. remedio tertio, numero 480. seq. vbi post Innocen. & Rebuff. inquit turbatur, eum, qui etiam per iudicarias litteras interdicitur ne sua vitia possideat, vel cum alio modo impedimentum obiciatur, & procedit non solum, quando imprudenter hoc directè ponitur: sed etiam quando indirectè, puta mandando colonis, qui ideo terris non audent fundum colere, ut concludit Bald. in disput. incip. accusatus, de vi turbata columna. 1. ver. sed animando, l. tracta. p. ten. in fo. libell. pro possessor.

bat in ver. prefentialiter, nu. 3. Menoc. d. reme. 3. nu. 488. lmo turbare dicitur etiam qui no miratur coloris, sed diffamat [74] me dicendo publice, quod iniuste possideo, & quod non foueo ius in tali re: si tamen ob talem diffamationem non inuenio coloris, qui velint colere res meas, videtur enim talis vim facere, vt in d. l. vno facit, vt. siue faciendo per quos &c. ita concludit Bart. in l. 1. §. huius autem interdicti nu. 1. ff. vbi possid. vbi hoc modo declarat dictum Innoc. qui tenebat contrarium, sequitur Alex. in conf. 31. nu. 6. vol. 2. vbi no. 7. dicit quod verbalis contradictio & inquietatio dicitur molestia.

[75] Secundo pro intelligentia, quando heres molestare, vel turbare dicitur, vide Menoc. d. rem. 3. nu. 468. vbi viginti octo recitat modos turbandi, vel inquietandi, quos similiter cōtinent molestiam, flante, eo quod supra diximus, paria enim molestare, vel turbare, vel cōturbare in mouere, & de exportatione [76] fructuum loquitur Riminal. d. conf. 330. nu. 6. idem est quando heres peti bonorum descriptionem [77] hēri secundum eundem in consilio 375. numero 6.

[78] Sepumō non inferitur molestia per solam supplicationem principi potestatem, & impetratum scripturam si potest heres non est vsus in iudicio secundum Riminal. in conf. 551. n. 43. per textum in l. libereus aduersus, cum ibi notat si de in ius vocand. quod facit pro eo, quod diximus supra, legatarium non molestari per solam alienationem, si traditor, vel alius notarius actus non sequatur.

[79] Nec dicitur molestare, qui protellatur de suo iure secundum Bal. in conf. 34. 7. nu. 1. vol. 3. sequitur Menoc. d. reme. 3. nu. 473. vers. declaratur quarto, quod tamen ego intelligo, nisi ob eam protellationem, vel diffamationem ius legatarij factum sit detur: puta quia tertiis coloni non audeant colere secundum Bart. in d. l. 1. §. huius autem interdicti, ff. vbi possid. dixi paulo supra.

Multas tamen causibus non obstante molestia illata heres excusatur a pena priuationis. Primo quidem vbi molestiam infert ex noua [80] superueniente causa, vt declarat Capra in conf. 9. nu. 8. vers. praterea illud. vbi dicit hoc p̄cipue verum, quando causa fuisset commissa per legatarium, argumento hanc facta, §. causa, vbi Bartol. ff. de penis, sequitur Dec. in conf. 58. nu. 12. vbi monetur etiam quod omnis dispositio intelligitur rēbus sic stantibus, capit. quemadmodum. de iur. iur. & inferunt ambo predicti ad casus notabiles, & dum dicunt restringi, quando legatarius ipso causam p̄buiisset, facit de casu Bar. in l. item queto, §. inter locatorem. l. si locauit qui promittit non molestare [81] non obligatur si interlocutarius causam p̄buit. idē dicit in l. quidam calumliam, ff. de verb. oblig. Menoch. qui alios citat in tracta. p̄sumpt. lib. 3. p̄sumpt. 38. numero 4. vbi allegat Ruin. loquentē in proposito nostre questionis, & alia similia congeffi in conf. 64. n. 8. & sequenti, vsque ad finem. respectu tamen primi capitis videtur, quod causa etiam superueniens non excuset, quia prohibitio molestia [82] intelligitur tam ratione iuris futurij, quam p̄sentis, l. stipulatio, §. quæritur, ff. de ver. oblig. Capra in conf. 3. n. 3. cogit ergo si debet restringi ad culpam legatarij.

[83] Secundo excusatur qui iusta ex causa mouetur contra legatarium. Signorol. conf. 111. nu. 2. & sequē. vbi infert quod impugnatur testamentum seu institutionem filij non incurrit penam probando illum non esse filium, sed suppositum fuisse, l. quidam etiam filium, ff. de verb. oblig. l. queto, §. inter locato-

rem, ff. loca. seq. Simon d. lib. 4. interpretatio dubit. 10. nu. 85. folio 416. confirmari ex eo, quod ponit Bart. in l. 1. §. & pariuus §. ff. quod vi, aut clam, vbi si nulla exceptio [84] vbi potest contra instrumentum, allegari tamen poterit, quod non est instrumentum, allegat Alex. l. 1. §. Felin. & quod ex iusta causa liceat molestare, tenuit Bald. conf. 35. circa med. lib. 4. citat eum Simon loco predicto, Dec. in consilio 365. in fine, faciunt, quæ supra dixi de cautione requisita ab herede de Tschellianice detractio, & Simon loco predicto recitat etiam, quando videatur quis impugnare testamentum, na vi priuatur cōmodo, puta cum dicit solennitatem deficere, vel testatorem non fuisse legatum, & quod iusta causa excuset, probat Bar. in l. interdum, §. quod aut, ff. vbi possidet, vbi dicit excusari eum, qui iusta causa aliquid facit in alieno, nec accusari posse de possessione turbata, Bald. Corne. & Boil. quos citat, & sequitur Menoch. d. reme. 3. nu. 63. latius in consilio 330. numero 36.

Tertia est excusatio, quando testator prohibuit in suis bonis molestiam vxorem seu legatum iure: tunc enim si heres sum aliquod creditum, vel quid aliud petat, non dicitur inferre molestiam, quia bona [85] intelliguntur arte alieno deducta, non amplius, §. finali, de legatis primo, & §. bona, l. subingratum, ff. de verb. oblig. obligatio. Barto. in l. vi iurandi, §. si liberi, ff. de oper. liber. per quæ iura [86] in primis hoc voluit Cuman. in cons. 31. nu. 2. vbi fortius vult verum esse non obstante verborum prægnantia, puta aliquo modo, iure, &c. sequitur Dec. in conf. 415. numero 11. & 15. vbi infert quod detrahere poterit fideicommissum, etiam si prohibitus fuerit non molestare [86] non solum in bonis, sed etiam in hereditate, Simon d. dubia. 10. numero 36. quæ conclusio, quando solum dictum est in bonis, procedit de plano, sed quando dicitur de hereditate patitur difficultatem, quia etiam bona aliena dicuntur esse in hereditate testatoris, & eadem versatur difficultas, quando dictum est ne molestetur in bonis, per eam, quæ in conf. 123. nu. 21. vbi & non dicatur, & nu. 27.

Quarto excusationis species est, quando molestia illata non habuit effectum, nam tunc non est locus penæ [88] priuationis, ita Cuman. in consilio 5. nu. 3. in fi. vbi ait quod non dicitur molestia facta si non de quo supra, qui mouit questionem, sed non perfectum vique ad sententiam, & ratio est secundum eum, quia vbi molestia sit iusta, non committitur pena, at cognosci non potest quod sit iusta, vel iniusta, nisi sequito iudicio iudiciali stipulatio, §. habet, ff. de oper. no. nunt. vbi stipulatio, de demolendo, vbi sit iniuste edificatum, non committitur nisi sequuta sententia, quod sit iniuste edificatum, & ad etiam confirmat ex alia hoc etiam voluit Cast. in conf. 21. numero 2. ver. secundo p̄missio, volum. 2. vbi concludit, quod heres, qui verē in iudicio, molestatur vsu fructuario, non priuatur hereditate si succubuit in iudicio, & fuit repulsus, & dicit esse eam in l. licet, ff. vi legato nomi. cau. & in l. auius, §. finalis, ff. de cond. & demonst. & ratio est quia contra nihil obstat legatarij, §. finali, ff. quod quisque iuris, & subdit quod ad priuationem non sufficit aliquid de facto fieri, nisi etiam sequatur effectus, argumento l. ea qui dem. C. si mancip. ea eod. fuer. alien. cum similibus, hanc quoque opinionem tenuit Crau. in conf. 683. numero 2. vbi in questione pacti conuenerit inter permittentes, quod in causa molestia liceret redire ad bona permittata, inquit non saluare.

sufficere illatam esse molestiam nisi effectum fortitutus pacto locus sit, allegat plures textus, comprobatur id ex eo quod voluit Menoch. in cons. 30. numer. 78. & sequenti, ubi ait quod non sufficit verum actus, ut quis dicatur turbare, [89] sed requiritur persequentia, & inferit, quod molestia non potest quis pro violata, vel turbata iurisdic. one, & quod subditum trahitur ad forum suum nisi persequentia: quod si desitit venit absolvens, allegat text. in l. penult. §. docere, ff. ne quis eum, qui in ius vocatur, ubi Bart. Castr. Alex. & Las. notant penam [90] eximentiam non inligi, qui cum effectu non eximit eum de manu iudicis addit Soc. sen. Affli. Paris. & alios.

Quæ etiam clare videantur, ubi tamen non coguntur, qui mentem potius testatoris, & verba observare consueverunt, quam abstrusos, & subtilis intellectus si enim præceptum testatoris intelligi debet de ea molestia, quæ inferret de facto, non quæ de iure, quod debemus expectare effectum. Item si molestia non habet effectum, quia hæres agendo non obtinet, sed fuit exclusus, nomine tanto utilior, & damniabilior, est illius molestia? Item nonne dicitur cum effectu molestare, qui ipsius legatariam tentavit decedere vel se opposuit ut ingredietur, vel quid fecit ut impediret ne fructus perciperet? iam enim consummata est molestia etiam si non obtinet, quod tenet ne voluntatem suam expleat, quod si lex deficeret, sola naturalis ratio nos mouere deberet, sed lege quoque id probatur, ut in l. in sorib. virgin. quinquag. ff. de min. ubi ait text. subuenit [91] minor, non solum ubi manum patrimonium, sed etiam quando interit eorum lib. & sumptibus vexari, & per illum text. inquit Bal. in l. cum hereditate, in fine acqui. hæc. quod ea lex loci habet etiam iure canonico atque, quia interit hereditatem vexari, sequitur Rom. & Castr. ubi, ex consuetudine eam vexatio habetur pro evidenti danno in l. §. etiam præfatam, C. de iud. lib. & ibi p. Bal. nu. 5. & addit licet minor adeundo consecravit inuentarid, propterea que sit natus ab omni danno, tamen si in hereditate sine vexatione sit sollicitus [92] perinde ac si esset in danno, ut per Sal. in an. d. i. o. s. nu. 4. ubi Castr. nu. 7. C. si minor se ab hære. abstin. & probatur in cons. 87. nu. 9. & seq. sed magis clare probatur ex text. in c. Rainaldus. de test. ubi Abb. nu. 17. notat penam [93] appositam propter contraventionem committi de sola molestiam facti, licet effectus non sequatur, & subdit esse dictum notabile, & inferit ad penam adiectam cõp. om. s. ubi tamen distinguendo, ubi pena apposita est promissionis de ratum habendo, vel si natus tenendo & eius decisionem quoad nostrum propositum approbat Bar. Dida. in d. c. Rainaldus. §. i. nu. 8. subdens quod id est iuxta voluntatem prohibentis molestiam, quæ est ut expensas, damna, & inquietudines auctat ab usufructuario, & profectio non video quid aliud sit prohibere ne molestetur, quam prohibere ne vexetur vel inquietetur, nec attendendum est quid ex ipso molestationis actum sequatur: cum ipsa sola molestia producat effectum à testatore consideratum & id quoque voluit Simon d. dubit. 30. nu. 83. in fi. ubi tamen non meminit de contradicendis dupliciter, & probatur hæc conclusio in l. in criminali, C. de iurisd. om. iud. ubi p. iudex, [94] qui citatur cotam se comparitur eum, qui erat sub alterius iurisdictione, & etiam iurisdic. cum effectu non fuerit impedita, ut declarat ubi Bald. & Castr. hoc etiam probatur ex eo, quod post Rotam voluit Gemunia. in c. 1. §.

fi. col. 2. in fi. de ele. in 6. ubi tenet quod et si consumax [95] non multetur, quando ius aduersarij non est factum detentus, vel processus non est impeditus, tamen iudex, qui per illius consummationem fuit elusus potest illi modum inducere, sequitur Alex. in l. i. videatur in fin. si quis iudici non obtemperat, quæ ibi docim. num. 9. & 10. & quod dicitur verba intelligi debent cum effectu, veritatem in sola vexatione, in casu nostro quia ipsa veritas effectum molestia, & dari non potest in rerum natura molestia aliqua, quæ non habet hunc vexationis effectum: contra iam autem procedit, quid effectus est quid separabile ab actu, ut in venditione, locatione, & aliis actibus, qui si non fortiantur plenum effectum habentur pro infectis, nec in ab quo immunitatem est ius partis.

Quirere datur excusationis species, quando hæres ignorabat contenta in testamento, ignorantia [96] enim liberat hæredem ab omni pena, l. i. i. i. i. si de liber. cau. & ita [97] concludit Alba in cons. 45. nu. 17. ubi loquitur de hærede, qui non habebat noticiam testamenti subdens, quod in dubio ignorantia presumitur, sed ante eum hoc etiam voluit Ruin. in cons. 150. numer. 5. ver. si figurat molestia, volum. 3. ubi similiter loquitur de hærede subdens, quod etiam in extraneo ante aditionem præsumitur ignorantia quæ excusat à penam generalem ubi notat per Bar. si de his qui noticiam & sequitur eum Riminal. in cons. 375. numer. 11. ubi loquitur in eisdem terminis, & ratio est, quia ignorans non videtur committere, [98] cap. quia diueritatem, de concessio. preben. Beron. in cons. 56. num. 5. vol. 3. Castr. cons. 116. num. 7. & culpa [99] imputari non potest ignorantia, gl. in l. mora. ff. solu. matr. facit quia ignorantia [100] excusat etiam in delictis, l. §. Diuina, ff. ad leg. Cornel. de sicar. l. respiciendum, §. delinquenti, ubi nota. glo. ff. de pen. in iudic. adducit l. itaq. in tractat. de pen. temper. cau. 13. nu. 1. & seq. hinc videmus, quod ignorans relicto factum cum onere plus non petendi, non sub præiudicio si ignorabat [101] iuris iunctum, Castr. in cons. 77. num. 1. & 3. vol. 1. Alex. in cons. 132. nu. 1. ver. sed ista est, vol. 2. Ruin. in cons. 79. nu. 9. & 11. vol. 1. Soc. in iur. in cons. 18. nu. 3. vol. 4. Cagn. in cons. 62. nu. 1. in cons. Port. lmo. & hanc partem probatur in cons. 7. num. 37. & sequ. Et dum sup. citatur Doctores debent ignorantiam testamenti præsumi ad bene procedit ante immixtionem, vel aditionem non solum respectu hæredis sui, sed etiam extranei, ut per eos, at post immixtionem præsumatur scire, & multi tenent ignorantiam præsumi [102] quæ potuit adire testamentum tabulis non inspectis, Bar. in l. qui Romæ, §. duos fratres, quæst. 3. ubi Alexand. & alij. si de verbor. obligat. & ita ibi persequitur Claud. Crot. & Ripa, & multos eiusdem sententia cumulat decisi. Petul. 19. numer. 19. contra verò quod non præsumatur ignorantia, tenet glo. Dim lac. de Are. Old. Bart. Bald. & alij. in l. huiusmodi §. cum patet, ff. de leg. 1. C. in Salic. Alex. Campeg. Ruin. & alij. quos citauit in cons. 119. num. 19. hoc autem cum est quod velint Doctores in testamento, quod testidicillorum præsumitur ignorantia [103] quia cum sint à testamento separati, potuit hæres adire nulla eorum habita notitia, ut probat text. in l. §. si de transact. & in l. non est ferendus, ff. de ed. et iur. & hoc voluit Bart. in l. cetera, §. si, ver. oppono dicitur, ff. de leg. 1. & in dict. §. duos fratres, eum 13. ubi Alexand. num. 33. in fin. al. num. 38. & Crot. num. 106. hoc etiam voluit Bal. Ang. Alex. Aret. Ruin. & Bellon. quos citauit in cons. 7. nu.